

Framtidens Upplands Väsby –

”Den moderna småstaden”

Strategisk kommunplan 2005–2020

Antagen av kommunfullmäktige 2005-12-19

**Upplands Väsby
kommun**

Innehållsförteckning

Förord	4
Läsanvisningar	5
Inledning	6
Bakgrund	7
Organisation av arbetet	8
Visionen	9
Den strategiska kommunplanen – syfte och innehåll	10
Planprocessen	11
Upplands Väsby från forntid till framtid	12
Kommunens framväxt och kommunen idag	13
Styrkor, Svagheter, Möjligheter, Hot	16
Upplands Väsby i framtiden – ”Den moderna småstaden”	17
Förslag till strategisk utvecklingsplan	20
Utvecklingsområden	21
Förslag till mark- och vattenanvändningsplan	38
Planens huvuddrag	40
Centrala Väsby	44
Rekommendationer för användning av mark- och vattenområden	46
Förändringar sedan ÖP-90	49
Planeringsförutsättningar	50
Övergripande planeringsförutsättningar	51
Allmänna intressen	
1. Befolkning	56
2. Service	58
3. Bostäder	62
4. Arbete och näringsliv	66
5. Kulturmiljö	68
6. Naturmiljö	72
7. Rekreation och fritid	78
8. Areella näringar	84
9. Markägoförhållanden	86
10. Vatten	88
11. Kommunikationer	94
12. Försörjningssystem	100
13. Luft	108
14. Andra miljö- och riskhänsyn	114
15. Mellankommunala och regionala intressen	118
16. Riksintressen	120
17. Förordnanden	122
18. Gällande planer	128
Sammanfattning av strategisk hållbarhetsbedömning	130
Sammanfattning av konsekvenserna av den strategiska kommunplanens mål och ramar för utveckling	132
Genomförande	134
Bilaga: Strategisk hållbarhetsbedömning	136
Länsstyrelsens granskningsyttrande	159
Kommunfullmäktiges antagandebeslut 2006-12-19	163

Förord

Upplands Väsby ska vara en attraktiv kommun att bo och verka i. Vi vill stärka vår profil och utveckla Upplands Väsby till en modern småstad.

I juni 2000 beslutade kommunfullmäktige om en vision för kommunen, Den vackra kommunen där forntid och framtid möts – upplevelserik, öppen och trygg. Visionen definierar också ett antal kännetecken för framtidens Upplands Väsby.

Med visionen som bas har ett omfattande arbete genomförts för att konkretisera visionen. Arbetet har resulterat i en strategisk kommunplan som är ett 15-årigt handlingsprogram för Upplands Väsby utveckling. I arbetet har olika dialogaktiviteter spelat en viktig roll. Vi har bjudit in till öppna forum, chattkvällar, gåturer och möten av olika slag. Allt för att åstadkomma en bred medverkan i diskussionerna om kommunens utveckling.

När nu den strategiska kommunplanen antas av kommunfullmäktige startar ett nytt skede i planeringen av och genomförandet av ”Den moderna småstaden”. Det är min förhoppning att det stora intresse och engagemang som hittills visats från medborgare och verksamma i kommunen kommer att hålla i sig i det fortsatta arbetet med kommunens utveckling.

Upplands Väsby den 19 december 2005

Vanja Edwinson
Kommunstyrelsens ordförande

Läsanvisningar

Den strategiska kommunplanen för Upplands Väsby kan delas in i sju kapitel. Det första kapitlet ”*Inledning*” beskriver bakgrunden till arbetet med kommunplanen, hur arbetet organiserats, kommunens antagna vision, kommunplanens syfte och innehåll och planprocessen.

Det andra kapitlet ”*Upplands Väsby från forntid till framtid*” innehåller en beskrivning av kommunens historia samt en nulägesbeskrivning. Utifrån visionen har en framtidsbild och en analys tagits fram, som beskriver kommunens styrkor/svagheter och möjligheter och hot. Framtidsbilden beskriver under beteckningen ”*Den moderna småstaden*” Upplands Väsby utveckling mot år 2020.

Tredje kapitlet ”*Förslag till strategisk utvecklingsplan*” utgör förslaget till den strategiska utvecklingsplanen med sex utvecklingsområden. Med Upplands Väsby framtidsbild ”Den moderna småstaden” som utgångspunkt beskrivs mer detaljerat hur denna utveckling skall åstadkommas. Här redovisas mål, delmål och strategier som tydligt redovisar vad kommunen särskilt vill satsa på framöver. Förslagen inom de olika utvecklingsområdena grundar sig på ett förvaltningsövergripande samarbete och arbete med politiken.

Fjärde kapitlet ”*Förslag till mark- och vattenanvändningsplan*” utgör förslaget till ny översiktsplan i kommunen. Här redovisas planens huvuddrag, en beskrivning av utvecklingen i Centrala Väsby, rekommendationer för användning av mark – och vattenområden samt förändringar sedan översiktsplan 1990 (ÖP-90).

Femte kapitlet ”*Planeringsförutsättningar*” redovisar bedömningar av de allmänna intressen som hävdas av stat, länsstyrelsen och landsting samt grannkommunernas utveckling till år 2012. Kapitlet innehåller vidare nulägesbeskrivning och utveckling för olika områden ex befolkning, service, arbete och näringsliv, luft.

Det sjätte kapitlet ”*Strategisk hållbarhetsbedömning*” innehåller en bedömning av varje huvudområde i utvecklingsplanen och mark- och vattenanvändningsplanen utifrån ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter.

Sjunde kapitlet ”*Genomförande*” innehåller en plan på hur kommunens planering på kort och lång sikt ska genomföras. Handlingsprogram för olika sektorer skall integreras med budgetplaneringen.

Inledning

Bakgrund

1987 infördes Plan- och bygglagen som kräver att alla kommuner ska ha en aktuell, kommuntäckande översiktsplan. År 1990 antog kommunfullmäktige i Upplands Väsby den första översiktsplanen för kommunen. Denna behöll sin aktualitet längre än vad som avsetts då det under 1990-talet var låg aktivitet på byggandet. Efter valet hösten 1998 fattade kommunstyrelsen emellertid beslut om att en ny översiktsplan för Upplands Väsby kommun skulle upprättas.

Lågkonjunkturen under 1990-talet bidrog till en ekonomisk kris med dämpad utveckling i kommunen. Detta ledde bl.a. till att kommunen satsade på näringslivsfrågorna och tog fram en näringslivsstrategi. Som ytterligare ett led i att arbeta för kommunens positiva utveckling beslöts att översiktsplanen inte bara skulle vara en mark- och vattenanvändningsplan utan att den skulle utformas som en *strategisk kommunplan* som även skulle innehålla en plan för kommunens utveckling i ett vidare perspektiv.

Ett första steg i arbetet med denna utvecklingsplan tog de politiska partierna när en *vision* för kommunen antogs av kommunfullmäktige i politisk enighet den 19 juni 2000. Kommunfullmäktige beslöt också att arbetet skulle bedrivas under namnet FRAMTIDENS UPPLANDS VÄSBY samt att den strategiska kommunplanen skulle vara styrande för verksamhetsplanering och budget under planperioden.

Den demokratiska processen blev en viktig utgångspunkt för arbetet med den strategiska kommunplanen. Politikens dag som anordnades under år 2000 blev en upptakt för arbetet med utvecklingsplanen. De politiska partierna presenterade då sina tankar kring kommunens utveckling de närmaste 15 åren och inhämtade synpunkter från kommuninvånare om framtidsfrågor. Under år 2000 och 2001 anordnades flera politiska aktiviteter och aktiviteter för allmänhet och föreningsliv. En omvärldsanalys togs fram under 2001. Kommunens framtid diskuterades under våren 2002 i samarbete mellan nämnderna, förvaltningarna, företagare, organisationer m fl. Analyser genomfördes för några verksamhetsområden. Rapporten ”Utveckling 2002–2017 – Identitet/inriktning/mål” som behandlade kommunens utvecklingsbehov togs fram under våren 2002 och remissbehandlades hösten därpå.

Efter ett visst avbrott i arbetet med planen under 2002, på grund av personalförändringar, fattade kommunstyrelsen i mars 2003 beslut om fortsatt uppläggning och organisation av arbetet. Fyra seminarier kring Visionen ägde därefter rum under våren och tidig höst för att markera nystart på arbetet. En SWOT-analys¹ gjordes som grundade sig på det material i form av utredningar, minnesanteckningar, statistik m m som hade tagits fram sedan starten av arbetet. På basis av denna SWOT-analys tog Plan- och miljöberedningen under hösten 2003 fram inriktningen på utvecklingsplanen och en *framtidsbild* samt prioriterade *utvecklingsområden*. Med detta som grund startade sedan arbetet med *mark- och vattenanvändningsfrågorna i översiktsplanen* i slutet av 2003. Under våren 2004 har hela materialet bearbetats och sammanställts till en rapport med tillhörande kartor och annat underlagsmaterial.

Förslaget till strategisk kommunplan har varit föremål för samråd under tiden 15 september – 15 december 2004 och varit utställt för granskning under tiden 20 juni – 23 september 2005. Under samrådstiden ägde ett flertal samrådsmöten rum och ett 80-tal skriftliga yttranden med synpunkter kom in till kommunen. Med anledning av synpunkterna reviderades förslaget på ett flertal punkter inför utställningen. Synpunkterna som kom in under utställningstiden föranledde dock endast smärre förändringar, huvudsakligen av redaktionell karaktär.

¹ SWOT-analys (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)

Organisation av arbetet

Kommunstyrelsen ansvarar för den översiktliga planeringen i kommunen. Plan- och miljöberedningen, som är ett beredningsorgan till kommunstyrelsen för planerings- och miljöfrågor, har utgjort politisk styrgrupp för arbetet med den strategiska kommunplanen. Planeringsdirektör Kristina Adolfsson har varit projektledare och projektgruppen har bestått av planerarna Sandra Högberg och Vanessa Scheffler, miljöledare Mats Bothén, utredare Jan Hedman samt närings- och utvecklingschef Gösta Norén. Ledningsgrupp har utgjorts av

planeringsdirektör Kristina Adolfsson, kultur- och fritidschef Ulla-Britt Ljung, stadsarkitekt Per Lagheim samt miljöchef Hans Gustafsson. En arbetsgrupp med medarbetare från alla förvaltningar har tagit fram underlagsmaterial och medverkat i framtagande av de konkreta förslagen: Jaan Aamisepp, Stadsarkitektkontoret, Torbjörn Jonsson, Teknik & Service, Birgitta Hillblom, Miljö- och hälsoskyddskontoret, Karin Mellström, Kultur- och fritidsförvaltningen, Stefan Pirard, Utbildningsförvaltningen samt Maebel Lindby, Social- och omvårdnadsförvaltningen. Förvaltningschefgruppen med kommundirektör Björn Eklundh som ordförande har varit referensgrupp.

I processen med utvecklingsplanen har även Lennart Nordfors från Docere Intelligence AB medverkat som konsult. Den strategiska hållbarhetsbedömningen har tagits fram av konsultföretaget WSP och bedrivits fristående från arbetet i övrigt. Avsikten har varit att den strategiska hållbarhetsbedömningen ska utgöra en neutral granskning av förslaget. Arbetet har bedrivits i nära samverkan mellan den politiska styrgruppen och projektledningen. Syftet med detta och med uppläggning och organisation av arbetet i övrigt har varit att få en bred politisk förankring och en förankring i den kommunala organisationen.

Visionen

Visionen har varit utgångspunkten för arbetet med kommunplanen

Visionen för Upplands Väsby är:

Den vackra kommunen, där framtid och forntid möts – upplevelserik, öppen och trygg

Visionen innehåller fyra kännetecken med underrubriker:

Dynamisk satsning på kunskap och kultur

- Stimulerande miljöer för lusten till studier och lärande livet ut
- Attraktivt och brett utbildningsutbud
- Goda förutsättningar för rekreation och en aktiv fritid
- Mötesplatser och forum för kultur
- Värnar naturen och erbjuder sköna naturupplevelser
- Vårdar kulturarvet

Öppen för nya idéer

- Utvecklar medborgarens möjligheter till inflytande och ansvarstagande
- Öppen för individens intressen för utveckling av samhället
- Prövar nya idéer
- Utvecklar mångfald och samarbete

Ekologiskt hållbar

- Kretsloppsanpassat samhälle
- Hushållar med naturresurser
- Värnar vår biologiska mångfald
- Bevarar värdefulla naturmiljöer
- Ren luft och mark och rent vatten

Tillgänglig och trygg för alla

- Bra förutsättningar för god uppväxtmiljö
- Allsidig befolkningssammansättning
- God folkhälsa
- Mångsidig sammansättning av bostadstyper och upplåtelseformer
- Levande och dynamisk stadskärna
- Allsidigt näringsliv
- Väl utvecklad samhälls- och kommersiell service
- Bra kommunikationer
- Balanserad tillväxt
- Trygga och säkra miljöer

Foto: Keith Samuelson

Grupparbete mellan politiker, medborgare och tjänstemän under seminariet "Rösta, vem bryr sig?" i samband med Demokrativekan 2001.

Den strategiska kommunplanen

– syfte och innehåll

Uppdraget består i att utifrån VISIONEN konkretisera kommunens utveckling i ett 15-årsperspektiv – i såväl ”mjuka” som ”hårda” avseenden. Detta ska resultera i en *strategisk kommunplan* som består av en *utvecklingsplan*, som anger kommunens utveckling i ett vidare perspektiv, och en *översiktsplan* som visar mark- och vattenanvändningen. Kommunplanen ska vara styrande för kommunens utveckling och den kommunala verksamhetens inriktning under planperioden och utgöra en grund för samarbetet mellan kommunen och omvärlden.

Alla kommuner skall ha en aktuell översiktsplan enligt Plan- och bygglagen (PBL) som också ställer krav på innehållet och processen. Utvecklingsplanen däremot är inte reglerad i lagstiftningen utan är ett uttryck för kommunens egna ambitioner beträffande den långsiktiga utvecklingen. De flesta kommuner tar dock upp även mer allmänna utvecklingsfrågor i sina översiktsplaner.

Utvecklingsplanen ska

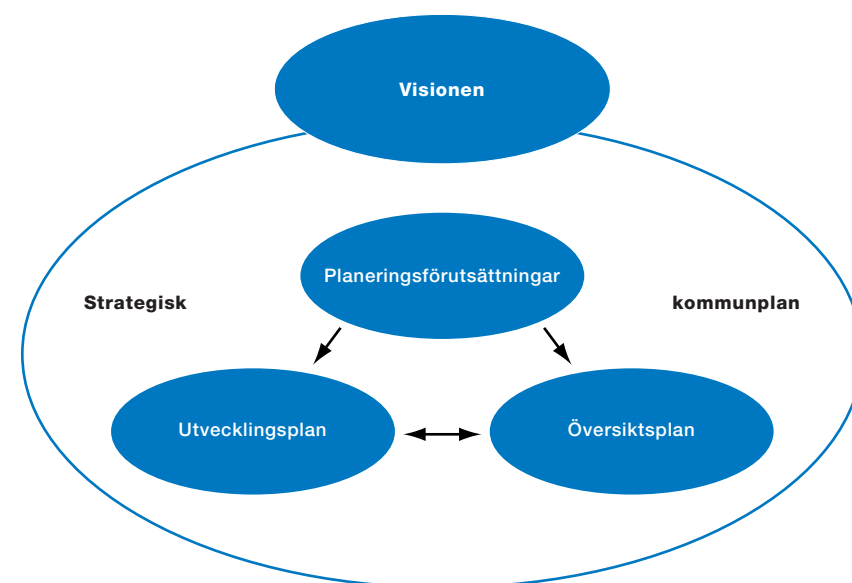
- beskriva kommunens förutsättningar både ur ett omvärldsperspektiv och ett egenperspektiv.
- fastlägga prioriterade utvecklingsområden där man behöver göra extra satsningar för att åstadkomma en utveckling i VISIONENS riktning.
- ta fram mål och strategier för denna utveckling

Översiktsplanen ska

- visa huvuddragen i användningen av mark- och vattenområden
- visa hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras
- visa hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena
- fungera som vägledning för kommunens och andra myndigheters beslut
- utgöra en dialog mellan stat och kommun om de allmänna intressenas innebörd och avgränsning

Utvecklingsplanen och översiktsplanen har gemensamma planeringsförutsättningar. Utvecklingsplanen lägger grunden för mark- och vattenanvändningen i översiktsplanen. Men kommunens fysiska förutsättningar innebär möjligheter och begränsningar i mark- och vattenanvändningen som påverkar förslagen i översiktsplanen som i sin tur har betydelse för kommunens övergripande utveckling och utvecklingsplanen.

Sambandet mellan de olika delarna illustreras i figuren nedan.

Planprocessen

Processen för att ta fram den strategiska kommunplanen ska följa översiktsplaneprocessen enligt Plan- och bygglagen.

När ett förslag till översiktsplan har upprättats skall länsstyrelsen, regionplanekontoret, berörda kommuner, myndigheter, sammanslutningar och enskilda som har ett väsentligt intresse av förslaget beredas tillfälle till samråd. Syftet med samrådet är att få ett bättre beslutsunderlag och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Lagen ställer krav på att planens konsekvenser ska kunna utläsas för att underlätta förståelsen. De synpunkter som kommer in under samrådet skall redovisas i en samrådsredogörelse.

Efter samrådet skall kommunstyrelsen ta ställning till de inkomna synpunkterna och besluta om eventuell revidering av planförslaget. Det reviderade planförslaget ska ställas ut under minst två månader. Den som vill lämna synpunkter på förslaget under utställningstiden skall göra detta skriftligen.

Efter utställningstiden ställs de inkomna synpunkterna samman i ett utställningsutlåtande och kommunstyrelsen tar ställning till eventuella förslag till förändringar. Om förslaget ändras väsentligt måste det ställas ut igen. Efter utställningen antas översiktsplanen/kommunplanen av kommunfullmäktige. Planen vinner laga kraft tre veckor efter antagandet.

En översiktsplan ska vara *aktuell* och minst en gång under varje mandatperiod ska kommunfullmäktige ta ställning till dess aktualitet. Om man då kommer fram till att den inte längre är aktuell bör kommunen göra en översyn eller en helt ny plan.

Kommunplanen antogs av kommunfullmäktige den 19 december 2005.

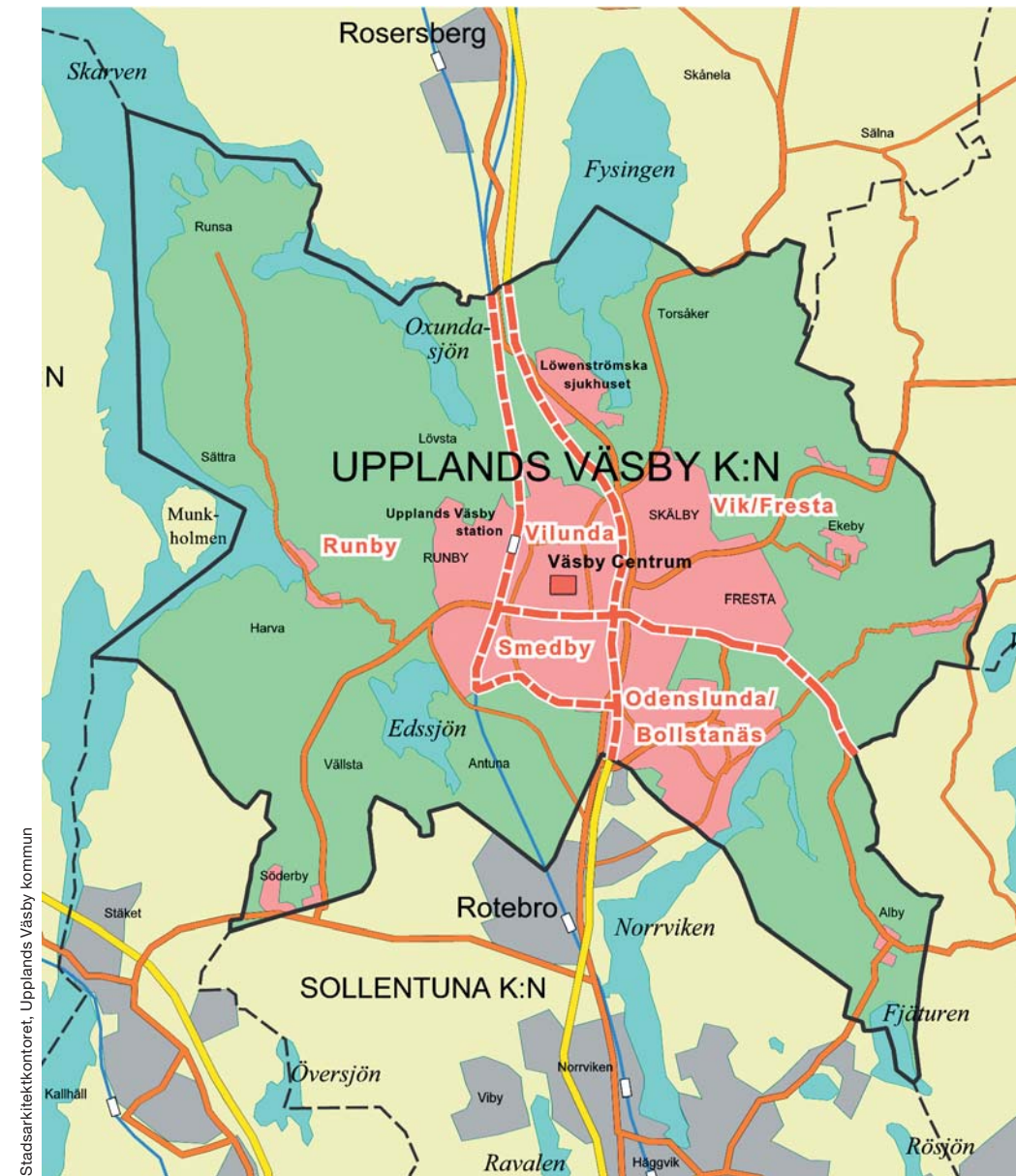
Upplands Väsby från forntid till framtid

Kommunens framväxt och kommunen idag

Upplands Väsby är en förhållandevis ung kommun – kommunen firade sitt 50-årsjubileum år 2002. Kommunen bildades när socknarna Hammarby, Fresta och Ed år 1952 slogs samman till en kommun. De tre delarna var under seklets första hälft i stort sett oberoende av varandra.

Kommunen har ett strategiskt läge och kommunikationer av olika slag har spelat stor roll för utvecklingen. Historiskt var det de vikingatida handelsvägarna till viktiga platser som Stockholm, Sigtuna och Uppsala, som skapade förutsättningar för människor att slå sig ner här. Under 1600-talet anlades många säterier i Upplands Väsby och under 1700- och 1800-talen utvecklades en utpräglad herrgårdsbygd. Många herrgårdar och kulturhistoriska miljöer finns kvar och har satt sin prägel på landskapet.

År 1865 drogs stambanan genom kommunen och runt stationsbyggnaden som uppfördes i Hammarby växte ett mindre samhälle upp. I början av 1900-talet etablerade sig Optimus fabriker och Väsby verkstäder vid järnvägsstationen i det område som heter Messingen. En centralort började växa fram på gården Stora Vilundas ägor. I Ed och Fresta var jordbruket länge den dominerande sysselsättningen.

Upplands Väsby kommun med kommundelar"

Korsningen Centralvägen/Dragonvägen.

Upplands Väsby ligger i Sveriges främsta tillväxtområde Stockholm-Kista-Upplands Väsby-Arlanda-Uppsala med ca 25 km till Stockholm och ca 45 km till Uppsala och med endast 15 km till Arlanda. Grannkommuner är Järfälla, Sigtuna, Sollentuna, Täby, Upplands-Bro och Vallentuna. Järnvägen och E 4:an sträcker sig igenom kommunen med pendeltågstrafik in till Stockholm och goda vägförbindelser åt olika håll. Planer finns på att införa pendeltågstrafik även till Arlanda och Uppsala från hösten 2006.

De goda kommunikationerna för tyvärr med sig trafikbuller och även barriäreffekter då järnvägen och E 4:an delar kommunen i tre delar. Närheten till Arlanda medför även flygbuller och ca 40% av kommunens yta utgör riksintresseområde för Arlanda. Inom detta område kan det inte byggas nya bostäder eller så är möjligheterna till att bygga bostäder starkt begränsade. Sedan den tredje banan på Arlanda togs i bruk april 2003 har kommunen också drabbats av flygbuller över andra delar och då främst de centrala delarna.

Flygtrafiken till Arlanda dirigeras nu på ett sätt som inte stämmer överens med vad som förutsattes när beslutet om tredje banan togs. Kommunen arbetar aktivt för att dessa överflygningar ska upphöra.

Antalet invånare i kommunen är ca 37 500 personer. Upplands Väsby har en relativt ung befolkning men andelen äldre ökar markant. Under de två senaste åren har befolkningen i kommunen minskat men sedan slutet av 2003 ökar befolkningen igen. Andelen högt utbildade personer är under länssnittet och andelen som går vidare till högskolestudier är lägre än genomsnittet både i Stockholms län och i riket. En låg utbildningsnivå hänger ofta samman med sämre folkhälsa och kommunen har sämre folkhälsa än genomsnittet för länet.

Kommunens yta är 85 km² och nästan en tredjedel av ytan är bebyggd. Bebyggelsen är relativt koncentrerad och det finns ett centrum som ligger geografiskt mitt i kommunen. De centrala delarna håller på att förtätas och kan få karaktären av stadskärna.

Cirka två tredjedelar av befolkningen bor i flerbostadshus och av dessa bor övervägande delen i hyresrätt i det kommunala bostadsföretaget Väsbyhem. De fem kommundelarna Runby, Vilunda, Smedby, Vik-Fresta och Odenslunda-Bollstanäs skiljer sig mycket åt vad gäller bebyggelsekaraktär. Upplands Väsby kan blicka tillbaka på en lång tradition av innovativt bostadsbyggande och man var först i landet i modern tid med att anordna en bostadsmässa – Bo 85.

Det geografiska läget är attraktivt för företag, särskilt sådana som är internationellt verksamma och det finns gott om arbetsplatser i kommunen. Kommunen ligger på nionde plats i länet vad gäller självförsörjningsgrad – förhållandet mellan dag- och nattbefolkningen – och denna har ända sedan 1990 ökat mer än i övriga länet. Ändå har nästan två tredjedelar

av kommuninvånarna sin arbetsplats utanför kommunen, vilket hänger samman med den ökande specialiseringen inom arbetslivet i storstadsregionen. De dominerande näringsgrenarna är inte längre tillverkning och vård och omsorg utan handel och kommunikationer. Det största arbetsområdet är företagsparken InfraCity. Löwenströmska sjukhuset innehåller idag vårdcentral, geriatrik och psykiatri samt specialistvård med bl.a. ryggklinik Stockholm Spine Center. Sjukhusområdet är på väg att utvecklas till en företagspark för företag inom vård, rehabilitering och friskvård. Kommunen och företagen sam-

arbetar inom Upplands Väsby Promotion (UVP) som är en gemensam organisation för näringslivsutveckling.

Landskapet i kommunen är varierat med skogar, sjöar, åar och odlingslandskap och av den obebbyggda delen är ca en tredjedel jordbruksmark och ca två tredjedelar skog. Brunkebergsåsen går genom kommunen. Bebyggelsen är åt väster, norr och öster omgiven av mycket fina natur- och grönområden: i väster Mälارlandskapet, i norr områdena runt Oxundasjön och Fysingen och i öster Frestadalen och Norrviken. Grönområdena i öster och väster utgör delar av de regionala grönkilarna.

Det finns många kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader i kommunen från forntid till nutid. Kulturlivet är välutvecklat och det finns ett mycket aktivt föreningsliv med över 280 föreningar. Även idrottslivet är omfattande och elitidrotten är framgångsrik.

Kairos Future tog år 2002 fram en ”Framtidsbarometer för Sveriges kommuner”. Den avser spegla kommunernas framtidsförutsättningar vad gäller förmågan att attrahera och behålla människor och företag genom att fungera som en god utvecklingsmiljö för dessa. Upplands Väsby ligger enligt denna på fjärde plats i landet och på tredje plats i länet.

Foto: Daniel Dägernäs

Skolklass i Väsbyskolan.

Styrkor, svagheter, möjligheter, hot – vägen mot framtidsbilden

När Upplands Väsby kommun bildades år 1952 var Sverige i början av den långa högkonjunkturen efter andra världskriget. Kommunen fick en bra start och hade från mitten av 1960-talet till slutet av 1980-talet en mycket positiv utveckling. Här byggdes folkhemmet och man var ”bäst i klassen” inom flera områden: barn-omsorg, skola, bostäder. Detta samhällsbygge kulminerade med bostadsutställningen Bo 85 och med en del idrotts- och musikframgångar under andra hälften av 1980-talet som gjorde Upplands Väsby känt både i Sverige och utomlands.

1990-talet med ny ekonomisk politik innebar en stor omställning inte bara för Upplands Väsby utan för de flesta svenska kommuner. ”Det goda samhället”, folkhemmet, kan inte byggas med samma medel som förut och statens och kommunernas styrmöjligheter har förändrats. Upplands Väsby drabbades av akut ekonomisk kris och med insikten om att något nytt måste till, startades ett aktivt näringslivsarbete och en näringslivsstrategi togs fram. Bostadsbyggandet var lågt under 1990-talet och flyttnettot har under senare år varit negativt. Av en omvärldsanalys, genomförd tillsammans med Väsbyhem under 2003, kan man dra slutsatsen att en hel del flyttar därför att man inte hittar den bostad man vill ha i kommunen. Särskilt verkar detta gälla när man etablerat sig med jobb och familj.

Som grund för arbetet med att ta fram prioriterade utvecklingsområden genomfördes en omfattande SWOT-analys². SWOT-analysen grundades på allt det material som hade tagits fram i olika sammanhang ända sedan starten av arbetet med kommunplanen i form av sammanställningar, analyser, minnesanteckningar m.m. Upplands Väsby styrkor, svagheter, hot och möjligheter blev på det sättet mycket systematiskt och grundläggande belysta. SWOT-analysen processades och kompletterades i projektgrupp, arbetsgrupp och ledningsgrupp. Därefter genomfördes ett seminarium med den politiska styrgruppen som med SWOT-analysen som grund preciserade sina tankar och idéer om framtidens Upplands Väsby.

Detta material, som sammanställdes och analyserades av projektgruppen, visade på ett mönster i politikernas viljeinriktning beträffande kommunens utveckling. Denna framtidsbild som fick arbetsnamnet ”Den moderna småstaden”, kom att betraktas som en ”spjutspets” av den övergripande visionen som antagits av kommunfullmäktige år 2000.

För att utveckla kommunen från en förort till ”Den moderna småstaden” togs därefter - i ytterligare ett seminarium med den politiska styrgruppen – fram ett antal utvecklingsområden där särskilda satsningar skulle behöva göras. Inom dessa utvecklingsområden togs i sin tur fram huvudmål, delmål och strategier i fortsatt bred dialog mellan den politiska styrgruppen samt projekt-, arbets- och ledningsgrupper.

Under den processen krävdes både att man gick tillbaka till SWOT-analysen och att framtidsbilden ”Den moderna småstaden” preciseras mera, dvs att man hela tiden hade utgångsläget klart för sig och och vart man ville komma. I slutet av processen med utvecklingsplanen växades arbetet mer över till mark- och vattenanvändningsfrågorna, dvs översiktsplanen. Planeringen för den framtida mark- och vattenanvändningen blev på detta sätt en naturlig följd av den övergripande utvecklingsstrategin för kommunen.

Upplands Väsby i framtiden – ”den moderna småstaden”

Upplands Väsby kommun befinner sig precis som alla andra kommuner i en konkurrenssituation som inte minskar utan snarare ökar. Utvecklingen under 1990-talet visar att det krävs en ny strategi för att göra kommunen mer attraktiv. Visionen är ett viktigt redskap i arbetet framåt, men dess tillämpning behöver förtydligas och prioriteringar göras. Vad är nödvändigt för att mer allmänt och i fortsättningen åstadkomma en god kommun att bo och verka i och vilka extra satsningar behövs för att göra Upplands Väsby unikt och känt?

SWOT-analysen av kommunens styrkor, svagheter, möjligheter och hot visar på en väg för kommunens utveckling. Upplands Väsby skall inte längre bara vara en förort – en bas för pendling till andra platser för jobb och upplevelser. Upplands Väsby skall bli en modern småstad med egen identitet belägen centralt emellan Stockholm och Uppsala. Denna framtidsbild utgör det övergripande målet i kommunplanen för kommunens utveckling under planperioden och kan betraktas som en ”spjutspets” av Visionen.

Övergången från förort till stad är en process med både en fysisk och en innehållslig utveckling av kommunen. En stad har en tät stadskärna, väl avvägd blandning av bostäder och arbetsplatser och bör ha ett rikt utbud av kommersiell och kulturell service. Med en modern stad menas att den - till skillnad från en historisk och gammal stad – har en modern utformning och känns nutida, aktuell och internationell. Begreppet småstad skall tolkas som att staden skall ha en skala och en utformning som är anpassad efter människans behov och som är trygg och tillgänglig för alla.

En modern småstad kännetecknas av en rad kvaliteter som gör den attraktiv:

- Den är *levande* med många mötesplatser och ett tilltalande ”offentligt rum”
- Den erbjuder *upplevelser* – både estetiska och kulturella i meningen händelser, attraktivt utbud av affärer, nöjen, kultur och fritid
- Den är *tät* i meningen att den upplevs som en innerstad som har ett koncentrerat utbud
- Den är *öppen och säker* – inbjuder till kontakt och dialog och ger en känsla av trygghet
- Den är präglad av *mångfald* och kontakt med *omvärlden*
- Det finns tydlig och medveten strävan efter *långsiktigt hållbar social, ekonomisk och ekologisk utveckling*
- En modern småstad är en *kunskapsstad*. Kvaliteten på skolorna och annan utbildning är god och utåtriktad mot omvärlden och bygger på samverkan

Utvecklingen mot den moderna småstaden förstärks också av genomförandet av andra delar i Visionen som handlar om *livskvalitet*. Att kunna erbjuda hälsosamt och tryggt boende, närhet till naturen, god social service och omsorg samtidigt som det är ”nära ut i världen”, flera universitet och högskolor ligger inom kort reseavstånd och att det finns en levande innerstad och ett dynamiskt näringsliv är en ovanlig kombination.

Stadsmiljörådet lade förra året fram en *Agenda för staden* som sammanfattas i sex punkter:

1. Staden är en arena för demokratin
2. Stadens struktur är avgörande för samhällsutvecklingen
3. Mångfald, komplexitet och vitalitet är stadens kännetecken
4. Gatan, torget och parken är stadens vardagsrum
5. Allemansrätten gäller också i staden
6. Successiv förändring ger staden kontinuitet och variation

Framtidsbilden av Upplands Väsby som ”Den moderna småstaden” är en övergripande målsättning för kommunens utveckling. Någon exakt definition av begreppet finns dock inte. Ett försök att illustrera begreppet och stimulera till debatt om framtidsbilden och kommunens utveckling ges på följande uppslag.

² SWOT-analys (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) är en metod som används för att analysera ett ”systems” styrkor, svagheter, möjligheter och hot. ”Systemet” kan vara en kommun, en organisation, ett företag eller en produkt. Metoden har från början vuxit fram inom organisationsteorin som ett instrument för att ställa diagnos på en organisation.

Upplands Väsby – den moderna småstaden!

År 2020 har Upplands Väsby blivit en modern småstad med den charm som man förknippar med begreppet. I stadens centrala delar är bebyggelsen tät och har en intressant utformning. Stationen och stationsområdet har utvecklats till ett kultur- och resecentrum som utgör en välkomnande port till kommunen. I den utökade järnvägsparken finns uteserveringar och där slingrar sig den frilagda Väsbyån.

Centralvägen är en kärna i ett östvästligt stråk med affärer och restauranger och där ligger också stadens huvudtorg med en livaktig och välbesökt torghandel och stadsparken Susebo. Stråket sträcker sig från Runby Torg via stationen, Centralvägen, torget, Väsby Centrum, Vilunda Utbildningscenter/gymnasium till Vilunda Parken och vidare över den överbyggda motorvägen till öster om E 4:an. Stråket har en förlängning i fina gång- och cykelvägar både västerut mot Mälaren och österut till Frestadalen där det grenar sig i ett nordsydligt grönstråk.

Vilundaparken är en framgångsrik kultur- och idrottsanläggning med flera olika delar, bl.a. en utomhusarena som kan användas för olika slags arrangemang. Parken är välbesökt och det finns inslag som attraherar alla åldersgrupper, bl.a. en skulptursamling. Hela anläggningen är väl exponerad från E:4an och bidrar till kommunens positiva framtoning. Idrottsföreningarna, skolan och näringslivet har inlett ett samarbete kring förebyggande folkhälsoarbete och rehabilitering som resulterat i ett forskningscentrum och i näringslivsutveckling bl.a. på Löwenströmska sjukhusområdet.

Konst, kultur och föreningsliv står i fokus och kommunen och föreningslivets samarbete är väletablerat. Kulturlivet har utvecklats till ett kulturcentrum där flera olika lokaler samordnas: Vilundaparken, scenen/aulan i Vilundagymnasiet och Kulturhuset. Småstadens inriktning på konst, kultur och idrott återspeglas även i näringslivet.

Den moderna småstaden präglar kommunens olika delar. Bostäderna är varierade och bostadsområdena är välplanerade och vackert utformade med närhet till grönska både i form av gårdar och parker samt de stora strövområdena. Skolorna används för olika arrangemang för föreningslivet och fungerar som mötesplatser även på kvällstid. Samarbete ger service även på nära håll och medför goda grannkontakter. Det välutbyggda cykelvägnätet är trafiksäkert och bekvämt och de flesta skolbarn går eller cyklar till skolan. Inom kommunen är cykeln det vanligaste transportmedlet och kommunen har blivit utsedd till årets cykelkommun.

Kommunens skolor och andra utbildningsinstitutioner i kommunen är mycket eftertraktade och välkända för sin höga kvalitet och sitt nytänkande. Utbildningsinriktningarna har utvecklats efter kommunens och näringslivets speciella förutsättningar: ny teknik, hälsa och upplevelser. Högskolefilialen och studentbostäderna bidrar till stadens liv och fungerar som naturliga länkar för fortsatta studier. Närheten till universitet och högskolor runt om i regionen har medfört samarbete både med skolorna och näringslivet och närheten till Arlanda har skapat internationella kontakter och ger många besökanden.

Den annorlunda stationsbyggnaden, Vilundaparken och många konst- och kultursatsningar medför att besöksnäringen är omfattande. ”1000-års resan” som visar Upplands Väsby:s rika kulturarv är en kulturhistorisk institution som bjuder både invånare och besökare på en upptäcktsresa genom seklen: forntid, Gunnes Gård, slott, industrisamhälle, Bo 85, kulturstationen Väsby, Messingen, andra nya bostadsområden och förnyelseprojekt, kulturstigar, m.m.

Illustration: Malin Holmquist

Förslag till strategisk utvecklingsplan

Framtidsbilden och det övergripande målet ”Den moderna småstaden” har styrt vilka utvecklingsområden som kommunen ska satsa extra på under planperioden och val av delmål och strategier. Förslagen inom utvecklingsområdena är ”spjutspetssatsningar” för kommunen under planperioden, precis som framtidsbilden kan sägas vara en spjutspets av Visionen. De speciella satsningarna utmärks av att de samverkar för att få Upplands Väsby till att bli en modern småstad.

Utvecklingsområden

Upplands Väsby utveckling till en modern småstad kräver särskilda satsningar inom ett antal områden, sex strategiska s.k. utvecklingsområden:

Stadsliv i Upplands Väsby

Detta utvecklingsområde handlar om att åstadkomma en tydlig tät stadskärna av centrala Upplands Väsby med en blandning av bostäder och verksamheter samt koncentration av serviceutbud.

Det nära Upplands Väsby

Kommunikationerna har stor betydelse för en modern småstad. I Upplands Väsby är det ”nära” i många avseenden, både ut i världen och inom kommunen. Detta utvecklingsområde handlar om att skapa ett hållbart transportsystem på småstadens villkor

Bo i Upplands Väsby

En modern småstad har ett mångsidigt utbud av attraktiva bostäder och detta utvecklingsområde handlar både om inriktningen för att åstadkomma de nya bostäder som ska byggas och om utveckling av de som finns.

Kunskap och tillväxt i Upplands Väsby

Ekonomisk tillväxt är en förutsättning för utveckling av en modern småstad och utbildning är i sin tur en förutsättning för en hållbar ekonomisk tillväxt. Detta utvecklingsområde handlar om satsningar inom kommunens näringslivsutveckling och utbildningssystem.

Upplevelserika Upplands Väsby

En modern småstad är rik på upplevelser, har ett bra kulturutbud och ett stort utbud av fritidsaktiviteter. Detta utvecklingsområde handlar om att skapa förutsättningar för utveckling av kultur- och fritidslivet.

Gröna Upplands Väsby

I en modern småstad finns en medvetenhet om och strävan efter att leva i samklang med och närhet till naturen. Detta utvecklingsområde handlar om att bibehålla och utveckla en av Upplands Väsby största tillgångar, natur- och strövområdena och den gröna närmiljön.

De strategiska utvecklingsområdena skall präglas av ett antal övergripande inriktningar i enlighet med Visionen: demokrati, hållbar utveckling, jämställdhet, folkhälsa, trygghet och mångfald.

För dessa sex utvecklingsområden har mål, delmål och strategier formulerats. I den fortsatta processen skall även konkreta åtgärder och projekt tas fram som ett led i genomförandet. De sex utvecklingsområdena är inte någon heltäckande katalog över önskvärda förändringar i Upplands Väsby utan är extra satsningar för att förverkliga den moderna småstaden. Verksamheter och områden som inte finns med bland strategiska områden men utgör basen i kommunens verksamhet och skall även i fortsättningen utvecklas och ha hög kvalitet. Men det är främst inom de utpekade områdena som långsiktiga satsningar för kommunens utveckling skall samordnas och förstärkas.

Stadskärnan – en mötesplats för alla

Huvudmål: Utveckla centrala Upplands Väsby till en modern och spännande stadskärna

En levande stadskärna med karaktär är en mycket viktig förutsättning för Upplands Väsby's identitet och attraktivitet. En stadskärna på lagom avstånd från Stockholm och Uppsala kan utgöra ett alternativ för den som vill bo och verka i en mindre stad men ändå ha de större städerna inom räckhåll. Stadskärnans dragningskraft skapas av en stadsmässig täthet med blandade bostäder, ett urbant utbud av verksamheter, service, parker, torg och ett centralt stråk. Tilltalande, trygga stadsmiljöer med attraktiva mötesplatser för människor i olika åldrar och med olika intresseriktningar skapar stadsliv.

Delmål 1: Ett centralt öst-västligt stadsstråk

En viktig ingrediens i en stadskärna är ett centralt stråk som koncentrerar stadslivet och binder ihop viktiga funktioner. Längs med detta stråk finns det affärer, restauranger och caféer med uteserveringar, offentlig service, centrala torg och parker och närhet till kollektiva kommunikationer. I Upplands Väsby är detta ett östvästligt stråk från Runby via Vilundaparken med förbindelse över motorvägen till Rondellens köpcentrum. Detta centrala stadsstråk har också till uppgift att binda ihop kommunen och överbrygga järnvägens och E4:ans barriäreffekter.

Arkaden vid Korpkulla köpcentrum på Centralvägen.

Strategier till delmål 1:

1) Strategi för funktioner och utbud längs med stråket

Ett stadsstråks liv och rörelse bygger på att människor av olika anledningar förflyttar sig längs med det. De olika funktioner som skall ingå i ett stråk, offentlig och kommersiell service, kulturellt utbud, bostäder och platser måste därför noga planeras in både till sammansättning och lokalisering. Funktioner som ger liv och rörelse under en stor del av dygnet är t.ex. hotell, studentbostäder, restauranger, kulturaktiviteter. Verksamheter i bottenvåningarna och bostäder medför att det alltid rör sig människor till och från bostäderna under en större del av dygnet. En utbyggnad av Vilundaparken skulle mycket starkt bidra till liv och rörelse i det centrala stråket. En förbindelse över E4:an bör planeras in för att kunna genomföras på lite längre sikt, t.ex. i samband med E4:ans breddning och ombyggnad av Glädjens trafikplats.

2) Utveckling av Runby

För att överbrygga järnvägens barriäreffekt behöver Runbysidan fram t o m Runby torg införlivas med det centrala stadsstråket. Runby torg behöver då få en mer fysisk koppling till stråket och funktioner som är en del i utbudet längs med stråket. Detta kan ske genom förtätning med bostäder som ger bättre underlag för service och genom satsning på utformningen av torget och förbindelsen mellan torget och stationen.

3) Öppna upp och utveckla Väsby Centrum

Väsby Centrum är idag ett slutet centrum av förortskaraktär. För att bli en del i stadsstråket och dess serviceutbud bör det öppnas med butiker och service även på utsidan. Entréerna in i centrumet kan t.ex. ges olika funktioner och karaktär. Åt öster är det idag anpassat för bilburna kunder men för att bli en del i ett stadsstråk måste Väsby Centrum utvecklas på utsidan även åt övriga väderstreck.

Foto: Einar Nilsson

Delmål 2: Ett utvecklat offentligt rum

Attraktivitet, tillgänglighet och trygghet i det offentliga rummet är avgörande för en levande stadskärna. Utformningen av det offentliga rummet har också betydelse för att motverka segregation och isolering. Parker, torg och konstnärlig utsmyckning skapar förutsättningar för invånare och besökare i olika åldrar och med olika bakgrund att mötas och ger anledning till kontakter och samtalsämnen. Ett befolkat offentligt rum ger större trygghet.

Strategier till delmål 2:

1) ”Portarna” – ansiktet utåt!

En viktig del i kommunens framtoning är det människor ser när de färdas genom eller till kommunen. Landmärken t.ex. i form av vackra och iögonfallande byggnader, anläggningar, och konstverk skapar positiva associationer och känns välkomnande. Ett övergripande gestaltungsprogram för ”portarna” bör tas fram som grund både för särskilda satsningar och för detaljplanering och bygglovgivning.

Områdena närmast järnvägen och E4:an ses av många människor och en estetiskt tilltalande utformning av dem fungerar som marknadsföring av kommunen. Detsamma gäller infarterna och de övriga större vägarna. Om den nya stationen får en ovanlig och intressant arkitektur kan den bli ett kännetecken för Upplands Väsby liksom Vilundaparken som med stora arrangemang marknadsför kommunen som idrotts- och kulturkommun. Förutom utformningen av den nya bebyggelsen är parken och anläggningarna möjligheter som skall utnyttjas liksom satsning på t.ex. konstverk.

2) Attraktiva mötesplatser

Mötesplatser är grunden i en levande småstad. Ett program för det offentliga rummets utveckling bör tas fram i samband med översynen av den fördjupade översiktsplanen för Centrala Väsby.

Ett stadstorg bör skapas som en central mötesplats och en del i stadsstråket men även mindre platsbildningar för andra behov. Men mötesplatser omfattar inte bara platser och torg utan även parker och grönområden. Grönområden med olika funktioner och för olika behov ska planeras in med samma status som annan markanvändning.

3) Omsorgsfull gestaltning av stads- och gaturummet

Genomtänkt gestaltning bidrar till det offentliga rummets attraktivitet. Stadsstråket bör göras synligt med hjälp av konstnärlig utsmyckning och installationer i utemiljöer och offentliga byggnader. Idé- och arkitekttävlingar bör utnyttjas för kreativitet och nyskapande och en harmonisk helhet. Detta bör även utnyttjas som ett led i kommunens marknadsföring. Stadskärnan ska vara attraktiv och tillgänglig för alla och hänsyn ska tas till barnens, äldres och funktionshindrades behov i planering och byggande. För att minimera konflikter och höja trygghetskänslan för boende i Centrala Väsby ska gränstragningen mellan det offentliga och privata rummet ägnas stor omsorg.

Delmål 3: Mångfald i utbudet

Centrala Väsby med stationen/knutpunkten, det kommersiella och kulturella utbudet och offentlig service är ett attraktivt bostadsområde och skall utvecklas.

Strategier till delmål 3:

1) Omsorgsfull förtätning och komplettering

Nybebyggelse i form av förtätning och komplettering kan, i synnerhet i centrala lägen, dra nytta av redan utbyggd infrastruktur, kollektivtrafik och service. Utbyggnaden ska ske successivt för att få en god marknadsanpassning och bra sammansättning av bebyggelse och bostadstyper. Bebyggelsestillskottet ska förstärka karaktären av stad genom arkitekturens utformning och genom blandning av verksamheter och bostäder för olika hushållsgrupper.

Messingenområdet har en strategisk betydelse i utvecklingen av stationsområdet som en attraktiv port till kommunen och som visuell startpunkt för stadsutvecklingen.

2) Student- och ungdomsbostäder

Student- och ungdomsbostäder kan erfarenhetsmässigt bidra till att åstadkomma en levande stadskärna. Med knutpunktens pendlingsmöjligheter kan Upplands Väsby bli attraktivt som bosättningsort för studenter från både Uppsala och Stockholms universitet. Ungdomsbostäder bör planeras in i de centrala delarna.

Det nära Upplands Väsby

Upplands Väsby mitt i regionen – det nära Upplands Väsby!

Huvudmål: Utveckla ett miljöanpassat transportsystem (Väsby-MaTs)

Enligt alla prognoser kommer rörligheten att öka framöver och därmed också trafiken vilket kan medföra ökad trängsel, ökad energianvändning, buller, luftföroreningar, markbehov för trafikinfrastruktur och barriäreffekter. Det behövs både framsynthet och nytänkande inom trafikpolitiken för att inte få mycket stora negativa effekter. Det handlar både om att effektivisera och kvalitativt vidareutveckla varje trafikslag för sig som att optimera samordningen av trafikslagen.

Ett transportsystem som är anpassat till vad naturen och människor tål är därför ett mycket viktigt utvecklingsområde. Grunden för detta är en högvärdig kollektivtrafik och cykelplanering. Med hög standard, som snabba förbindelser, enkelhet, attraktiva fordon, bra information och hög turtäthet, kan kollektivtrafiken vara ett attraktivt alternativ till bilen. I detta sammanhang spelar utvecklingen av en knutpunkt med direkta förbindelser till Uppsala och Arlanda flygplats en särskilt viktig roll.

Delmål 1: Upplands Väsby – en knutpunkt i kollektivtrafiken

En viktig del av Väsby-MaTs är inrättande av direkta tågförbindelser till Uppsala och Arlanda. Upplands Lokaltrafik, UL startar trafikeringen Uppsala - Arlanda - Upplands Väsby hösten 2006, vilket kommer att få stor betydelse för kommunens utveckling. Detta kommer också att medföra förbättrade regionala tvärförbindelser med buss till och från Järfälla, Vallentuna och Täby med

Uppsalapendeln med Bankes bro i bakgrunden.

matning till tåg norrut och söderut, vilket innebär att UpplandsVäsby station blir en knutpunkt i den regionala trafiken.

Strategier till delmål 1:

1) Station med mervärde

Stationen och dess miljö kommer att vara en viktig del av kommunens framtoning och upplevelsen av kollektivtrafiken. Därför bör man satsa på intresseväckande formgivning och hög kvalitet på arkitekturen. Strävan skall vara att skapa en station med ”mervärde” i form av ett innehåll, utöver väntrum och biljetthall, som skapar intresse för att färdas dit

och uppehålla sig i stationsutrymmet och inte bara för att byta tåg eller buss. Järnvägsparken och Väsbyån ska utvecklas och bullerminskande åtgärder vidtas längs järnvägen och på perrongerna. En ny bussterminal ska ha en utformning som ger bekväma byten, är estetiskt tilltalande och smälter väl in i småstadskaraktären samt bidrar till bulleravskärmning. Höga krav på tillgänglighet ska ställas för funktionshindrade, äldre och barn. Trygghetsaspekterna ska likaså ha stor tyngd vid utformningen.

2) Trafikplanering på småstadens villkor

Stadskärnan ska vara nåbar för alla trafikslag men trafikmiljön skall anpassas till gåendes och cyklandes villkor och särskild hänsyn ska tas till barn, ungdomar, funktionshindrade och äldre. Ledande principer bör vara tillgänglighet, trafiksäkerhet och trivsel.

En parkeringsstrategi för centrala Väsby skall tas fram med målet att skapa alternativ för parkering som är ytsnål och som är estetiskt tilltalande. I denna strategi bör även infartsparkering ingå.

Delmål 2: Effektivitet och samordning i trafiken

Knutpunktens tillkomst och stadskärnans utveckling kräver en översyn av trafiksystemet i kommunen som helhet, så att den regionala kollektiv- och biltrafiken kan kompletteras med en bra inomkommunal trafikstruktur. Trafiksystemet bör utvecklas mer kundanpassat d.v.s. ta hänsyn till viktiga målgrupper och ge effektivare resmöjligheter.

Trots satsningar inom kollektivtrafiken kommer biltrafiken sannolikt att stå för en stor del av trafiken vilket ställer krav på styrning genom väginformatik och övergång till förnyelsebara drivmedel.

Strategier till delmål 2:

1) Resecentrum med mobilitetskontor³

Ett mobilitetskontor bör inrättas i stationsområdet/resecentrumet med syfte att bedriva rådgivning och driva projekt inom Mobility Management. Projekt kan t.ex. vara inrättande av bilpooler, SL-kort kopplat till nya bostäder, samåkning m.m.

2) Förbifart

En förbifart runt kommunens centrala delar bör skapas för regional trafik och trafik som inte har ärende i de centrala delarna av kommunen.

3) Bättre inomkommunal kollektivtrafik

Ett busstrafiksystem med gena dragningar med bl.a. bussbro över E4 ska eftersträvas för att koppla ihop de östra och västra kommundelarna och förbättra tillgängligheten till stationen och stadskärnan. Förbindelserna mellan de stora arbetsplatserna och stationen bör förbättras. Ett organiserat samarbete med SL och det lokala näringslivet bör påbörjas.

Vid stora idrotts-/kultur-evenemang i Vilundaparken bör ett samarbete med SL ske så att extra kollektivtrafik kan sättas in genom t.ex. anpassad turtäthet, samordning av biljetter, insatsbussar etc.

4) Extra satsning på cykeltrafiken

Ett ”huvudcykelstråk” bör skapas mellan de olika kommundelarna och till centrum med koppling till ett regionalt cykelstråk. Cykelvägnätet i övrigt ska kompletteras och förbättras med t.ex. trygga cykelvägar och förbättrad skyltning. Särskild satsning ska ske på trafiksäkerhet för barnen med målpunkter som skolan, fritidsanläggningar och närrekreationsområden. Service till cyklisterna t.ex. i anslutning till stationen och fler cykelparkeringsplatser med höga krav på funktion och kvalitet ska utvecklas. Ett mål kan vara att bli utsedd till årets cykelkommun.

Delmål 3: Minskat trafikbuller

Buller från flyg, järnväg och vägtrafik minskar kommunens attraktivitet som bostadskommun och minskat trafikbuller är en av de viktigaste strategiska frågorna för en positiv utveckling av kommunen.

Strategier till delmål 3:

1) Bulleråtgärdsprogram med åtgärder på kort och lång sikt

Ett bulleråtgärdsprogram bör omfatta åtgärder mot vägtrafik- och järnvägsbuller för både nuvarande och nyttillkommande bostäder. Det kan vara t.ex. bullervallar och treglasfönster. Möjligheten till ökat bullerskydd vid stationsområdet ska tas tillvara i samband med utveckling av stationen och knutpunkten. En förbifart ger mindre trafik i de centrala delarna och minskat trafikbuller. Även trafikregleringar som ger lägre hastigheter kan användas som bullerdämpande åtgärd. Ett åtgärdsprogram ska även innefatta åtgärder för att minska det buller som trafiken alstrar och som är trafikhuvudmännens ansvar.

De områden som idag är relativt bullerostörda ska värnas. Verksamhetslokaler ska användas som bullerskydd för att åstadkomma nya tystare miljöer för bostäder och rekreation, t.ex. förtätning av arbetsplatsområden längs E4:an och järnvägen. Möjligheten till överdäckningar av E4:an och järnvägen skall tas tillvara vid om- och nybyggnader av trafikanläggningar och vid nyexploatering.

2) Strategi för minskat flygbuller i kommunen

Samordning av olika intressenter bör ske med hjälp av en strategi där kommunen agerar som påtryckare och motor i kampen för att minska flygbullret över kommunen.

³ Ett Mobilitetskontor fungerar som transportrådgivande instans, kunskapsbank och samordnare av information och aktiviteter och vänder sig till såväl privatpersoner som företag och institutioner.

Bo i Upplands Väsby

Att bo i Upplands Väsby är att bo i en god livsmiljö!

Huvudmål: Bostäder för alla i en god bebyggd miljö

Bostäder skall kunna erbjudas för alla hushållstyper men samtidigt bidra till det övergripande målet att Upplands Väsby ska utvecklas till en modern småstad. Detta innebär att förtätningen i de centrala delarna har hög prioritet och att höga krav på stadsmässighet skall ställas på den nya bebyggelsen i centrum.

Upplands Väsby är idag en väl sammanhållen tätort och nya tillkommande områden skall förläggas i direkt anslutning till den nuvarande bebyggelsen. Bostäderna där ska, som komplement till den centrala staden, mer utgöras av småhus i områden av trädgårdskaraktär men ändå vara blandade vad gäller upplåtelseformer.

Kommunens möjligheter till bostadsbyggande är begränsade

genom riksintresset Arlanda i norra delen och de regionala grönkilarna i västra och östra delarna. Behovet av nya bostäder bör därför även av detta skäl till stor del ske genom förtätning.

Möjligheten till god kollektivtrafikförsörjning är en viktig lokaliseringfaktor och utbyggnad i de centrala delarna och västerut bör bl.a. av det skälet prioriteras före fortsatt utbyggnad österut.

Delmål 1: Bostadsmarknad i balans

Bostadsbyggandet skall ske i en takt som överensstämmer med efterfrågan och ge en positiv och hållbar utveckling av kommunen.

Strategier till delmål 1:

1) God planberedskap

För att kunna bygga bostäder i takt med efterfrågan krävs en god framförhållning i planeringen. Bostadsbyggande tar lång tid från start till mål och är idag en komplicerad process med många inblandade aktörer. Tillräckliga resurser och rätt kompetens ska finnas och en kontinuitet i processen skall upprätthållas för att åstadkomma hög kvalitet och kvantitet.

2) Aktiv markpolitik

Kommunalt markinnehav är en viktig faktor när det gäller att få framförhållning och en bra bebyggelseutveckling i kommunen. Det kan också medföra att värdestegringen på marken kan stanna inom kommunen och i bostadssektorn, att konkurrensen ökar och att man därigenom kan få en lugnare prisutveckling på bostäderna. Kommunen bör därför ha en aktiv markpolitik med lång framförhållning där intäkter från markförsäljning och exploatering återförs till nya strategiska markförvärv.

3) Kommunalt bostadsföretag med aktiv byggherreroll

Kommunens bostadsföretag är en mycket viktig aktör på bostadsmarknaden. Förutom att allmänt bidra till bostadsbyggande har företaget rollen att bygga bostäder även för dem som den kommersiella marknaden oftast inte inriktar sig på, t.ex. ungdomar och andra med låga inkomster. Men ett kommunalt bostadsföretag kan även fungera som ”motor” för att t.ex. komma igång med ett nytt område eller för att komplettera ett område med viss typ av bostäder. Insatsen kan också vara av tillfällig karaktär genom att man agerar som renodlad byggherre där bostäderna efter färdigställandet säljs. Eftersom det kommunala bostadsföretaget har ett gott anseende och är en stark aktör har insatserna ibland avgörande betydelse för utvecklingen.

4) Fler aktörer på bostadsmarknaden

Bostadsbyggandet domineras idag av ett fåtal stora aktörer. De mellanstora byggföretagen är få och svarar än så länge för en mindre del av produktionen. Kommunen har en viktig roll för att öka konkurrensen genom i första hand markanvisningar.

Flerbostadshusen i kommunen utgörs till stor del av hyresrätter som till största delen ägs av det kommunala bostadsföretaget. För att få fler bostadsrätter och skapa konkurrens på hyresmarknaden bör markanvisningstävlingar genomföras där man i anbuden får konkurrera om både kvalitet och kostnader.

Vy över centrala Väsby där nybyggnationen på Centralvägen och Dragonvägen finns inlagd. Manipulerat foto

Delmål 2: Varierat bostadsutbud

I Upplands Väsby ska alla bostadsområden vara attraktiva och ha en egen identitet och karaktär. Bostadsutbudet ska vara mångsidigt både vad gäller bostadstyper och upplåtelseformer, även inom områdena, för att motverka segregation och skapa flyttningskedjor inom kommunen.

Strategier till delmål 2:

1) Variation i nya utbyggnadsområden

Utformningen av nya bostadsområden vad gäller yttre form och innehåll ska ses i ett större sammanhang och grunda sig på hur grannskapet/kommundelen i övrigt ser ut. Varje ny bebyggelsegrupp bör i möjligaste mån vara mångsidigt sammansatt avseende storlek och på behovet av olika bostäder i omgivande grannskap/kommundel. Egen arbetsinsats i organiserad form är ett sätt att minska kostnaderna men kan även bidra till en större variation

2) Förändring av ensidigt sammansatta bostadsområden

Ett varierat bostadsutbud i varje område motverkar segregation. De mer ensidigt sammansatta bostadsområdena i kommunen bör därför utvecklas när det gäller upplåtelseformer och bostadstyper men det kan också behövas åtgärder för att underlätta för äldre och funktionshindrade.

Förändringar i nuvarande områden skall ske med stor omsorg och respekt för områdets karaktär och egenart och med hänsyn till de som bor där. Nybyggnad av bostäder ska skapa ett mervärde för området. Förändringarna ska även omfatta sociala aspekter som gemenskap, folkhälsa, utbildning, trygghet och barns särskilda behov. Planerade förändringar ska ske i bred samverkan med de boende, inom den kommunala organisationen och med externa aktörer som t.ex. föreningsliv, näringsliv, myndigheter.

3) Nya boendeformer och god arkitektur

Upplands Väsby kommun har ett gott renommé som bostadskommun med en tradition av nytänkande och hög

kvalitet. I det kommunala bostadsföretagets regi har det byggts mycket varierade bostäder som t.ex. radhus, kollektivbostäder, ungdomsbostäder, och bostäder med överbyggda gårdar. Denna tradition bör upprätthållas och förstärkas för att kunna möta nya behov och önskemål, t.ex. flergenerationsboende, seniorboende och tekniskt avancerade hus, s.k. intelligenta hus. Boende ställer allt större krav på kvalitet vad gäller funktion, arkitektur och materialval och kommunen skall vara pådrivande för att det byggs bostäder som är attraktiva i ett långsiktigt perspektiv och kan utgöra framtidens kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer.

Delmål 3: Resurseffektiv och miljöanpassad bebyggelse

Byggnaderna står för cirka 40 procent av den totala material- och energianvändningen i samhället och därför ställs det allt högre krav på ett mer miljöanpassat byggande. Miljöfrågor i byggandet omfattar både den inre och den yttre miljön. De hus som byggs skall ha en sund inomhusmiljö och byggnadens belastning på den yttre miljön skall vara så liten som möjligt i alla skeden i byggnadens livscykel. Alla inblandade parter måste ha ett intresse för och en kunskap om miljöanpassat byggande. Graden av miljöanpassning ska tas upp tidigt i planeringen. Energi-aspekten är en viktig lokaliseringsfaktor både vad gäller transporter och uppvärmning. Kommunens enkärnighet är viktig i det sammanhanget liksom närheten till stationen och pendeltågen.

Anspråken på grönområden i storstadsregioner ökar i takt med befolkningstillväxten och konkurrensen om marken. Om stadslandskapet tillåts breda ut sig obehindrat ökar avståndet till orörd landsbygd och områden för rekreation och fritid.

Nyinflyttade i Sanda Ryttartorp i Fresta.

Strategier till delmål 3:

1) Klart avgränsad bebyggelsestruktur

Upplands Väsby ska i möjligaste mån bibehålla sin struktur med ett centrum och en sammanhållen tätort. Planeringen av grönområdena ska utvecklas med bra underlag för att kunna ta ställning till vilka områden som kan bebyggas och vad som bör bevaras och/eller utvecklas som grönområde. Nya bostadsområden skall i huvudsak lokaliseras inom eller i direkt anslutning till den nuvarande bebyggelsen och möjligheter till förtätning skall utnyttjas. Markutnyttjandet skall vara effektivt och energibesparande. Vid nyexploatering av större bostadsområden utanför stadsgränsen ska framförallt sådana grönytor tas i anspråk, som betraktas mera som ”oexploaterad mark” än värdefulla grönområden. Småhusbyggandet bör inriktas på tät bebyggelse i form av t.ex. trädgårdsstäder.

2) Miljökvalitetsprogram för byggandet

Kommunen ska aktivt arbeta för ett mer miljöanpassat byggande i samverkan med byggande aktörer. Ett miljöprogram för byggandet är under utarbetande som styrning av kommunens egna lokaler och som underlag för detaljplanering, exploateringsavtal och bygglov. Fjärrvärmeförsörjningen ska öka och i största möjliga utsträckning ska krav ställas på förnyelsebar energi.

Delmål 4: Service och gemenskap i närmiljön

Stadsmiljön i kommunens centrala delar ställer krav på koncentration både av offentlig och kommersiell service och kulturutbud. Detta kan accepteras då det är korta avstånd inom kommunen med i det närmaste cykelavstånd till centrum från alla delar.

I målet att bevara och utveckla ett centrum i kommunen, Väsby Centrum, bör man ändå sträva efter viss lokal service och kulturutbud i kommundelarna genom samverkan mellan olika intressenter i samband med t.ex. förtätning.

Ute i bostadsområdena finns det också behov av mötesplatser och viss service som varken kan eller ska tillfredställas i centrum. Det handlar om lokala aktiviteter för föreningslivet, större fester och annat som har betydelse för gemenskap och grannskapsutveckling. Även behov av viss lokal service finns för de som har svårt att förflytta sig men också för att få mer liv och rörelse i ett bostadsområde och minskad anonymitet. Här behöver man pröva nya lösningar – affärer kan också vara ombud för apotek, kommunala funktioner, fastighets-servicefunktioner m.m. Samverkan behöver utvecklas mellan kommun, myndigheter, fastighetsägare och näringsliv.

Strategier till delmål 4:

1) Skolorna och deras uterum som mötesplatser

Skolorna är belägna i de olika kommundelarna och lokalerna är en förhållandevis lågt utnyttjad resurs. De kan och bör utvecklas till mötesplatser för de boende för t.ex. lek, rekreation, föreningsliv och social samvaro i övrigt och vara öppna på kvällstid. Gröna skolgårdar ska utgöra en del av den gröna närmiljön och utvecklas som gröna ekologiska uterum.

2) Samordning av olika servicefunktioner

Kommunen ska ta initiativ till samordning av service i syfte att få en bättre service i bostadsområdena. Idéer till sådana samordnade lösningar för boendeservice kan samlas in från olika försök och projekt, t.ex. glesbygds- och grannskapsprojekt. Möjligheten att bygga in mindre arbetsplatser i bostadsområden bör tillvaratas, vilket kan ge bättre underlag för basservice.

Upplands Väsby – kunskapskommun med aktiv näringspolitik!

Huvudmål: Hållbar tillväxt

En hållbar ekonomisk tillväxt är en förutsättning för en god samhällsutveckling. Goda utbildningsmöjligheter och ett gott näringslivsklimat är i sin tur förutsättningar för en hållbar tillväxt. Näringslivets utveckling går fort, särskilt i en storstadsregion och i en kommun som Upplands Väsby med en stor andel internationella företag.

Samverkan mellan näringslivet och det offentliga samhället kan skapa gynnsamma förutsättningar för utveckling. I Sverige finns en tradition av samverkan som bidragit till framväxten av framgångsrika exportföretag, t.ex. inom läkemedels-, IT- och telekombranschen. Utvecklingen har ofta skapats genom att det i den offentliga verksamheten ställts höga krav på varor eller tjänster som i sin tur har gjort dessa produkter konkurrenskraftiga både på den nationella och internationella marknaden.

Samhällsomvandlingen ställer krav på ett livslångt lärande, men inte enbart för att kunna möta upp mot näringslivets krav. För att klara sig i vardagslivet och för att få en hög livskvalitet, i en allt mer komplex värld, ställs det höga krav på den enskilde samhällsmedborgarens kunskap och förmåga att följa utvecklingen. Ett livslångt lärande är kanske den viktigaste förutsättningen för både en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling.

Delmål 1: En modern och framtidsinriktad utbildning

Dagens samhälle förutsätter medborgare som är inställda på livslångt lärande. Då skolan inte längre har monopol på lärande är det nödvändigt att den identifierar sitt unika uppdrag. En förutsättning för all högre utbildning är att den grundläggande utbildningen fungerar väl så att eleverna lämnar grundskolan med goda kunskaper och stark motivation för vidareutbildning. En utbildningsstrategi med syfte att skapa tydliga kvalitetsmål håller på att utarbetas i kommunen.

Den grundläggande principen ska vara att utbildningen anpassas till individen. De olika nivåerna, grundskola – gymnasium – vuxenutbildning ska präglas av helhet och sammanhang.

Strategier till delmål 1:

1) Samverkan för högre utbildning

En strategisk fråga är att höja utbildningsnivån hos kommunens invånare. För att åstadkomma detta behöver kommunen samverka med andra aktörer. Idag finns på gymnasiet en lokal teknisk gren som har utvecklats i samverkan mellan kommunen och ett av kommunens företag. Liknande eller helt andra samverkansformer ska utvecklas med fler företag/branscher och även omfatta grundskolan med t.ex. praktiska studier, praktik och feriearbeten.

Entreprenörskap som en del i utbildningen har vuxit fram de senaste åren för att visa att egenföretagande är ett alternativ till anställning. Avsikten är att fler unga människor, via skolan, utvecklar personliga egenskaper såsom kreativitet, konsekvensförståelse och initiativrikedom såväl som formella kunskaper och färdigheter i hur man driver företag.

Kommunens kommunikationsläge mellan två stora högskoleorter ger goda förutsättningar för samverkan mellan skolorna och universitetet/högskolorna. Syftet kan vara både att öka studiemotivationen och höja kvalitén på undervisningen. Ett samarbete mellan Väsby skola och Vilunda Gymnasium samt Stockholms Universitet och Södertörns Högskola startades under 2003. Samarbetet syftar till att fler elever från socioekonomiskt och etniskt underrepresenterade grupper ska gå vidare till högskole- och universitetsstudier. Liknande samarbete ska utvecklas med fler högskolor och universitet.

Den planerade utökningen av pendeltågstrafiken med direktförbindelse till Arlanda och Uppsala ökar möjligheten till samarbete inte bara med universitet och högskolor i regionen utan även sådana på längre avstånd. Den ökar också möjligheterna till att få en högskolefilial till kommunen och förhandlingar om detta bör inledas. Utbildningen skulle t.ex. kunna knyta an till den klusterbildning som håller på att utvecklas i kommunen inom vård/friskvård/rehab/idrott. Andra inriktningar med anknytning till det lokala näringslivet och till det strategiska läget och kommunens verksamheter kan vara t.ex. internationell handel med forskning kring mångfald och Mobility Management.

Foto: Michael Falk

Elev i musikskolan.

2) Specialinriktningar

I Stockholms län pågår ett samarbete för att åstadkomma en gemensam gymnasierregion med bl.a. framtagande av det framtida programutbudet. Målet är att det i länet skall finnas ett programutbud som svarar mot elevernas behov och önskemål samt samhällets och arbetslivets krav. Det ska finnas ett brett utbud i hela länet samtidigt som tillgången till smalare yrkesutbildningar skall säkras. Varje enskild kommun skall erbjuda ett antal inriktningar som tillsammans med andra kommuners utbud ger ett stort urval av utbildningar för hela länet eller länsdelar.

Upplands Väsby har tagit upp entreprenörskap, produktionsteknik och internationell handel, turistnäring, hotell- och restaurang-, konferens- och upplevelseverksamhet. Det är viktigt att i ett tidigt skede av detta samarbete bestämma sig för vilket programutbud som kommunen vill satsa på och därefter aktivt arbeta för detta.

Upplands Väsby kommun har ett aktivt musikliv och en grundläggande musiktradition både inom den kommunala musikskolan och i musiklivet i övrigt. Flera kända musiker och grupper härstammar från kommunen. Musik och kultur är viktigt i dagens och framtidens samhälle och en eller flera skolor både i grundskolan och på gymnasiet bör ha någon av dessa inriktningar. Kommunen har också ett mycket aktivt idrottsliv med framgångar både nationellt och internationellt. Idrott, med friskvård som utgångspunkt, skulle kunna vara en speciell inriktning redan i förskolan för att lägga grunden till ett naturligt rörelsebehov.

Närheten till Arlanda är gynnsamt för de företag som arbetar på en internationell marknad och detta är något som även bör utnyttjas för utbildningen t.ex. genom en vidareutveckling av det specialutformade programmet ”Vilunda internationella”. Inslag av internationella kontakter som samarbete och studieresor finns idag i undervisningen även inom andra program och bör kunna utvecklas betydligt. Samarbete bör sökas med framgångsrika skolor i andra länder. Utbyte kan ske genom t.ex. distansutbildning. Fler elever bör ges möjlighet till utlandsförlagd praktik och utbildning.

Den början till koncentration av företag inom friskvård och rehabilitering som finns i kommunen tillsammans med kommunens folkhälsoarbete ”Friska Väsby” och satsning på idrott skulle kunna utvecklas inom ramen för Samhällsvetenskapsprogrammet och Barn- och fritidsprogrammet. Se vidare under Delmål 2 och strategi 1.

Sammanfattningsvis skulle gymnasiets inriktning kunna koncentreras kring tre block med kompletterande inriktning:

- Ny teknik-IT-handel-internationalt, eventuellt med speciell inriktning mot t.ex. Asien
- Vård-friskvård-rehab-idrott med koppling till näringslivsutvecklingen på Löwenströmska sjukhusområdet och biomedicin- och bioteknikstråket Uppsala – Södertälje
- Musik-scenkonst-media och estetiska ämnen; detta block skulle även kunna innefatta en gren med mer generell inriktning på upplevelseverksamhet som entreprenörskap

Förutsättningen för dessa tre block finns i kommunens strategiska läge, goda kommunikationer, kommunens egna verksamheter samt i näringslivets nuvarande och kommande inriktning. Alla tre blocken bör utvecklas i samverkan med det lokala näringslivet.

3) Utvecklad vuxenutbildning och kunskapsvärdering

Kunskaps- och utbildningsbehoven förändras och vuxenutbildning är en förutsättning för det livslånga lärandet. Det goda kommunikationsläget bör även här kunna utnyttjas bättre. Inom ramen för Centrum för Vuxenstudiers verksamhet bör samarbetet med näraliggande kommuner förstärkas och vidareutvecklas för att erbjuda bättre utbildningsmöjligheter och tillgodose de studerandes önskemål om distanskurser och individuella studiegångar. Detta är en fråga som också bör utvecklas tillsammans med arbetsmarknadens parter.

Internationaliseringen och specialiseringen inom arbetslivet skapar behov av metoder för kunskapsvärdering och validering av utbildning och arbetslivserfarenhet. Behov finns av att kunna välja ut mest lämpliga sökanden till olika slags utbildningar och arbeten, av att kunna få fram kunskaper och färdigheter hos enskilda personer som saknar dokumentation om detta, av att kunna anpassa utbildning till individuella behov och av att göra skraddarsydd kompletteringsutbildningar. Inom allt fler utbildningsinstitutioner använder man sig idag av olika slags tester, både som enda urvalskriterium och kombinerat med betyg och dokumenterad arbetslivserfarenhet. Detta blir också allt vanligare i arbetslivet.

I Sverige finns många högtbildade personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden bl.a. för att arbetsgivarna känner sig osäkra på om den sökandes utbildning stämmer med de krav man har. Många väljer idag att studera utomlands eller arbeta utomlands och utbildning och arbetslivserfarenhet behöver kunna beskrivas och värderas på ett vedertaget sätt.

Ett valideringscentrum som även innefattar utveckling av testmetoder skulle vara lämpligt att utveckla i Upplands Väsby. Kommunikationsläget med närheten till universitet och högskolor och framförallt Arlanda med möjligheter till kontakter i den internationella universitets- och högskolevärlden skapar goda förutsättningar för detta.

4) Nya utbildningsformer

Utbildningen har av tradition varit nivåinriktad och är det fortfarande till övervägande del. Idag finns en medvetenhet om att utbildningen måste anpassas mer till individuella behov och man strävar efter att sudda ut nivåerna och få en mer flexibel utbildning. Detta har öppnat upp för friare utbildningsformer inom ramen för t.ex. folkhögskolornas och folkbildningsorganisationernas verksamheter. Olika former av förberedande utbildningar inom t.ex. musik, konst och media är mycket attraktiva och antalet sökanden överstiger vida antalet platser.

Etablering av någon form av eftergymnasial utbildning som förberedelse för vidare högre utbildning inom t.ex. bild, form, dans, film, musik, scenkonst skulle kunna vara en möjlighet i Upplands Väsby med tanke på musikliv och musiktradition och det geografiska läget. En sådan bör då förläggas i omedelbar närhet till pendeltågsstationen. I kommunen finns en ettårig grundläggande konstutbildning som eventuellt skulle kunna byggas ut med andra inriktningar. Utbildningen omfattar idag måleri, teckning, skulptur och kroki.

Fria gymnasier med estetiska program med inriktningarna musik, dans, teater, bild & form, foto och film har vuxit fram på sista tiden. Efterfrågan på platserna är mycket stor. Detta skulle också kunna vara en möjlighet i Upplands Väsby med tanke på kommunikationsläget.

Delmål 2: Ett näringslivsklimat som stimulerar till utveckling

Upplands Väsby har ett aktivt samarbete med företagen i kommunen genom Upplands Väsby promotion – UVP. Ett nytt näringslivsprogram håller på att utarbetas för att skapa tillväxt och marknadsföra både kommunen och företagen. I det ska ett antal områden där kommunen och näringslivet kan samverka tas fram. Valet av strategier bör grunda sig på att stimulera utvecklingsinriktningar som ligger i tiden och har framtiden för sig. Hälsa, miljö och jämställdhet är aktuella inriktningar som handlar om den moderna människans krav på livskvalitet.

Strategier till delmål 2:

1) Utveckling av friskvård/idrott/rehabilitering

Upplands Väsby har ett strategiskt läge i ett stråk med forskningsinstitutioner och näringsliv inom bioteknik från Uppsala till Södertälje. I Upplands Väsby kommun har vård varit en stor näringsgren och är det fortfarande på grund av Löwenströmska sjukhuset. Idag finns dessutom början till en koncentration av företag inom specialistsjukvård, friskvård och rehabilitering som kan utvecklas till ett kluster. Denna utveckling skulle kunna förstärkas av ett samarbete mellan kommunen, näringslivet och föreningslivet. Kommunens folkhälsoarbete och den framgångsrika idrottsverksamheten och satsningarna i Vilundaparken skulle kunna ingå i ett samarbete för utveckling av ett företagskluster med inriktningen vård/friskvård/rehabilitering/idrott.

Foto: Keith Samuelson

Träningslokaler hos e² i Infra City.

2) Kvinnligt företagande

Upplands Väsby har de senaste åren utmärkt sig genom att bli utsedd till Sveriges mest jämställda kommun. I Kairos Futures ”Framtidsbarometer för Sveriges kommuner” år 2002 kom Upplands Väsby kommun på fjärde plats vad gäller framtidsförutsättningar. Framtidsförutsättningarna gäller förmågan att attrahera och behålla människor och företag genom att erbjuda en god utvecklingsmiljö. En uppföljning och vidareutveckling av den framtoning som dessa ”utnämningar” ger kan vara att satsa på kvinnligt ledarskap och entreprenörskap. En del av de medel som kommunen satsar på näringslivsarbete bör örönmärkas för detta. Särskilda årliga aktiviteter bör ordnas för att stimulera och stödja kvinnligt ledarskap och entreprenörskap och uppmärksamma kommunens satsningar.

3) Miljöprofilering

Miljödriven produktion, d.v.s. varor och tjänster som produceras på ett ekologiskt hållbart sätt, har enligt alla bedömningar en stor tillväxtpotential i och med att miljökraven på näringslivet blir allt strängare. Kommunen ska genom samarbete och på annat sätt stimulera en miljödriven tillväxt t.ex. genom upphandling, stöd i utvecklingen av miljöprofilerade arbetsområden, verka för god kollektivtrafikförsörjning m.m. Ett klimathandlingsprogram ska tas fram där näringslivet ska utgöra en viktig samarbetspartner.

Delmål 3: Stort arbetsplatsutbud

Upplands Väsby kommun ligger inom en del av regionen som är väl försörjd med arbetsplatser och även inom kommunen är arbetsplatsutbudet stort. Den ökande specialiseringen innebär dock att det är viktigt att fortsätta arbeta för stort arbetsplatsutbud inom eller på pendlingsavstånd till kommunen.

Strategier till delmål 3:

1) Förbättrade pendlingsmöjligheter

Utvidgningen av pendeltågs- och busstrafiken ökar möjligheten till arbetspendling både till och från kommunen. Till Arlanda, som är en stor arbetsplats, och Uppsala blir det mycket bekvämt att pendla. För de stora företagen inom kommunen och även kommunen själv, ökar möjligheten att rekrytera personal från Uppsalaområdet. Samordning med den inomkommunala kollektivtrafiken och utveckling av cykelvägnätet är viktiga pusselbitar för att få bekväma och tilltalande pendlingsresor.

2) Förtätning och utveckling av arbetsområden

Kommunen är generellt sett väl försedd med arbetsplatsområden men områden för viss typ av verksamhet som t.ex. småindustri och lager behöver skapas. De nuvarande arbetsplatsområdena längs E4:an och järnvägen bör om möjligt förtätas, både med tanke på de goda kommunikationslägena och på att en tätare bebyggelse kan fungera som bullerskärm för bakomliggande bostadsbebyggelse. Löwenströmska sjukhusområdet är ett arbetsområde som skall förtätas och utvecklas för i första hand vård/friskvård/rehabilitering.

Delmål 4: Rätt företag på rätt plats

Rätt lokalisering är ibland avgörande för ett företags utvecklingsmöjligheter på sikt. En verksamhet som t.ex. är störande för kringboende drabbas av restriktioner som är hämmande för verksamheten. Transportmöjligheter, service, närhet till marknad eller kunder samt behovet av samarbete med andra företag är också viktiga lokaliseringsfaktorer. Kommunen kan hjälpa företagen med kloka lokaliseringsval och en bra planering för arbetsområden och transporter.

Strategier till delmål 4:

1) Särskilda områden för verksamheter med omgivningsstörningar

Verksamheter med omgivningsstörningar ska om möjligt lokaliseras till redan störda områden, t.ex. inom flygbullerzonen och inom de bullerstörda områdena närmast trafikstråken. Med tanke på att stora delar av kommunen inte kan planeras för bostadsbyggande är det viktigt att inte nya områden drabbas av omgivningsstörningar. Kommunen bör arbeta för att infrastrukturen byggs ut i syfte att öppna upp nya områden som är lämpliga just för denna typ av verksamheter.

2) Gestaltningsskrav som lokaliseringsfaktor

Stråken längs med E4:an och järnvägen och infarterna är viktiga för intrycket av kommunen och skall planeras med stor omsorg. De verksamheter som tillkommer där bör vara profilarbetsplatser med estetiskt tilltalande utformning. Men arbetsplatsområden bör också tillskapas för verksamheter där man på grund av verksamhetens karaktär inte bör ställa så höga estetiska krav.

Upplvelserika Upplands Väsby

Upplev Upplands Väsby!

Huvudmål: En upplevelserik, modern småstad

En förort i en storstadsregion ”åker snålskjuts” på kulturutbudet i storsta- den. Men kultur och fritidsaktiviteter blir allt viktigare för den moderna storstadsmänniskan. I Upplands Väsby utveckling från förort till modern småstad ingår en förändring av kultur- och fritidsutbudet som en naturlig del i ett stadsliv. Kultur och fritid handlar inte bara om förströelse och rekreation utan även om bild- ning, ökad kunskap, kreativ stimu- lans och om att skapa identitet. I strävan mot den moderna, dyna- miska småstaden är det viktigt att på olika sätt involvera så breda grupper som möjligt i kommunens utveckling samt ta tillvara den kompetens och krafter som det mångkulturella sam- hället rymmer.

Delmål 1: Stadskärnan – en arena för kultur och idrott

Upplands Väsby centrala delar med stationen, stadsstråket och Vilunda- parken har goda förutsättningar att bli ett livligt centrum för kultur- och idrottsaktiviteter.

Unga tjejer från Bollstanäs BK spelar i Antonia Fair Cup.

Strategier till delmål 1:

1) Kulturhus som funktion

I centrala Väsby finns många lokaler och institutioner som kan samordnas till och marknadsföras som både ett virtuellt och reellt kulturhus: Kultur- huset, Vilunda Gymnasium med A-scenen, biblioteket, Suseboparken och Vilundaparken, med stora utvecklingsmöjligheter av den sist- nämnda, se nedan!

2) Utveckla Vilundaparken som idrotts- och kulturpark

Vilundaparken ska innehålla aktivite- ter för alla, unga som gamla! Vilun- daparkens idrottsanläggning med bl.a. en ny simhall byggs om och till för att skapa goda förutsättningar för både bredd- och elitidrotten och skall samtidigt kunna erbjuda kulturupple- velser. I parken anläggs en utomhus- scen som ger möjlighet till olika större arrangemang som t.ex. konser- ter och andra föreställningar. Parken ges en utformning som ger upplevel- ser, t.ex. skulpturer ”för både stora och små”, vilka fungerar som turist- attraktion och marknadsföring utåt mot E4:an. Utvecklingsarbetet skall ske med närings- och föreningsliv i samarbete.

3) Satsa på ungdomarna!

Ingen modern småstad kan komma till utan ungdomar och Upplands Väsby unga befolkning har sina egna önskemål beträffande fritids- aktiviteter som behöver sina miljöer. Särskilda platser för spontan ung- domsidrott som basket, skateboard, rullskridskor m.m. i centrala Väsby ger liv åt gatubilden. Det behöver utvecklas ett arbetssätt att fånga upp och tillvarata ungdomars förslag och idéer. Särskilda medel för spontana idéer vad gäller ungdomskulturen bör avsättas. Viktiga mötesplatser skall finnas där ungdomars idéer kan utvecklas och föras fram.

Delmål 2: Kulturarvet och kulturmiljön som resurs

Upplands Väsby är en rik kulturbygd full av minnesmärken från olika epoker i bygdens och kommunens historia. Detta är på många sätt en outnyttjad resurs och troligtvis ganska okänt utanför kommunen. En organi- serad satsning för att göra detta känt och skapa möjligheter för turism, studiebesök och upplevelsearrange- mang kan ha stor betydelse för kom- munens framtoning och attraktivitet.

Strategi till delmål 2:

”Paketera” och marknadsföra kulturarvet och kulturmiljön

I Upplands Väsby kan man, genom olika minnesmärken och lämningar, få en sammanhängande bild över en lång historisk utveckling som troligt- vis är mycket unik. Dessa årsringar i bebyggelsen måste bevaras så att det finns byggnader från olika århundra- den och vad gäller 1900-talet även årtionden. Vissa av de kulturhistoriska objekten är mycket värdefulla och kan vara av intresse för utländska besökare. Möjligheten till detta ökar drastiskt med pendel- tägen till Arlanda.

- ”1000-årsresan – en sammanhäng- ande kulturupplevelse med resa i tid och rum genom seklerna” är ett idéprojekt med stora utvecklings- möjligheter.
- Vikingagården Gunnes Gård är unikt och verksamheten skulle kunna utvecklas och samordnas med Smedby Gård.
- Minnesmärken från verkstads- och industriepoken bör skapas, t.ex. i samarbete med länsstyrelsens sär- skilda satsning på industriminnen
- Resterna av Brunkebergsåsen bör bevaras och markeras ut samt inlemmas i grönstråken.
- I de olika stråken genom kommunen kan natur- och kultur kombineras och därigenom förstärka upplevelsen.

Delmål 3: Mälaren som rekreatjonsområde

Upplands Väsby kommun har en lång strandlinje utmed Mälaren som kan utnyttjas mer än det görs idag för rekreation och friluftsliv. Utveck- lingen av bebyggelsen har skett öst- erut. Vägförbindelserna, va-system och kommunal service är mindre väl utbyggda. Mälalområdet och Runsa- halvön är en stor tillgång för kommu- nen och bör utvecklas. Mälaren med öar och stränder är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Runsahalvön ingår dessutom i Järvakilen, en del av den regionala grönstrukturen med natur-, kultur- och sociala värden. En

fördjupad översiktsplan bör tas fram som underlag för en bred diskussion om områdets utveckling.

Strategier till delmål 3:

1) Skapa mer sjönära upplevelser

Möjligheterna till fritid- och rekrea- tion längs med Mälaren och på Run- sahalvön bör utvecklas i samverkan med markägare. De handlar om t.ex. kanotplatser, naturstigar, camping, gästhamnar och båtbygga. Badet vid Kairo behöver utvecklas eller flyttas till t.ex. Sättra. Där skulle en mer komplett friluftsanläggning för året- runtbruk med servering och viss service kunna utvecklas.

2) Öka tillgängligheten

Möjligheten att ta sig till Mälaren och Runsahalvön bör förbättras. En ny separat gång- och cykelväg med hög standard från Runby till Kairo och Sättra bör anläggas. Tillgäng- ligheten för funktionshindrade ska öka genom anpassning av anlägg- ningar och kommunikationer. Sam- verkan med SL bör ske för att få en bättre bussförsörjning som minskar behovet av biltransporter och parke- ringsplatser.

Segling på Mälaren.

I samklang med naturen!

Huvudmål: En resurseffektiv och grön småstad

Småstadsutvecklingen kan innebära ökad belastning på miljön samtidigt som den ger möjlighet till miljöeffektiva lösningar. Användningen av energi och andra naturresurser skall därför bli effektivare och mer kretsloppsorienterad än den är i dag. I urbana miljöer får naturen en större betydelse för människornas rekreation, hälsa och vardagsliv. Planeringen för grönområden blir då extra viktig och bör ges samma status som planering av bebyggelse.

Delmål 1: Den gröna miljön

Grönstrukturen är viktig för småstadens livskvalité och utgörs av grönområden med varierande utformning som t.ex. gårdar, grönytor, parker, koloniområden, promenad- och strövområden samt mångsidiga funktioner och värden som t.ex. rekreation och biologisk mångfald. Den nuvarande Grönplanen ska revideras. Grönplaneringen ska kartlägga grönområdena efter användningssätt och innehåll för att förädla grönstrukturen och göra den mer ändamålsenlig och tillgänglig.

Strategier till delmål 1:

1) ”Det gröna finrummet”

I närheten av bostäder ska stimulerande utemiljöer skapas. ”Det gröna finrummet” bör bl.a. innefatta ”biologiska torg” som skapar livsmiljö för insekter och fåglar och ger möjlighet för naturupplevelser och förståelse för naturen även inom stadens gränser. Ett annat viktigt element ska vara identitetsskapande ”grönskande gårdar” med olika karaktärer i bostadsområdena och för olika boendegrupper. Medborgarengagemang och samverkan är viktiga utgångspunkter

Fjärilsparken vid Susebo centrala Väsby.

för utvecklingen av både den offentliga och privata grönstrukturen. Stadsparken i centrala Väsby kan vara en symbol för den gröna småstaden.

2) Gårdar med koppling till strövområden

Förutom den gröna närmiljön i den bebyggda miljön finns även behovet av större strövområden. En strävan

ska vara att småstadens grönområden systematiskt kopplas ihop, så att nätverket även sträcker sig genom tätortens centrala delar. Samtidigt ska de gröna kopplingarna utgöra trygga och lätt tillgängliga länkar mellan småstadens gröna närmiljöer och det omgivande landskapets strövområden.

3) Utveckla grönstråk och de regionala grönkilarna

De större sammanhängande och värdefulla rekreationsområdena ska värnas. Två huvudgrönstråk med sociala, kulturella och ekologiska värden ska utvecklas som ”småstadens gröna stråk”: Väsbyåns dalgång mellan Edssjön och Oxundasjön samt dalgången mellan Fysingen och Norrviken. Olika åtgärder ska vidtas för att motverka de barriäreffekter som de stora vägarna och järnvägen medför. Relativt tysta områden ska markeras och värnas.

4) Lägg grunden i skolan!

Skolgårdarna skall utvecklas till gröna ekologiska uterum som en del i den gröna närmiljön. Förbättringar av utemiljön ska ske i samverkan med elever och föräldrar. Alla enheter arbetar med miljöcertifiering enligt Grön Flagga. Naturskolan utgör ett komplement till skolan för särskild undervisning i ekologi och miljötankande för barn och vuxna. Pedagogiskt stöd ska tas fram för utvecklande av ekologisk grundsyn i undervisningen.

Delmål 2: Effektiv energianvändning

Energianvändningen ska minska både inom kommunen som geografiskt område och i kommunens verksamheter. Riktlinjer tas för närvarande fram i ett Klimathandlingsprogram och ett Miljöprogram för byggande.

Solfångare på taket till Väsbyhems nya hyresfastighet på Centralvägen.

Strategier till delmål 2:

1) Effektivisera kommunens egna energianvändning

Energiaspekter ska tas hänsyn till och följas upp i all upphandling. Kommunens egna fastigheter och verksamheter ska energieffektiviseras. Endast förnyelsebar energi skall användas i kommunens fastigheter. Kommunens fordon ska successivt bytas ut till miljöfordon.

2) Samverkan med andra aktörer

Energirådgivning i mellankommunal samverkan ska förstärkas. När det gäller trafik ska kommunen verka för en ökad användning av miljöfordon och en ökad tillgång på förnyelsebara bränslen samt satsning på attraktiv kollektivtrafik och cykeltrafik. Kommunen bör även verka för förnyelsebar energi till bostäder och lokaler.

Delmål 3: Rent vatten och vatten som upplevelse

Rent vatten som del i ekosystemet är viktigt för människor, djur och växter och ger samtidigt förutsättningar för att uppleva vattnet som natur- och rekreationsområde. Även som inslag i landskapsbilden har vattnet en speciell attraktionskraft på människan.

Strategier till delmål 3:

1) Skydda dricksvattnet

Mälaren som är regionens dricksvattentäkt ska värnas och grundvattnet som reservvattentäkt ska skyddas. Förorening av dagvatten ska förebyggas. Rent dagvatten ska så långt det är möjligt tas omhand på kvartersmark (LOD) och förorenat dagvatten ska renas så nära källan som möjligt enligt gällande dagvattenstrategi. En strategi för skydd av Hammarby reservvattentäkt mot föroreningar från bl.a. transporter med farligt gods och verksamheter ska tas fram och en successiv utfasning av riskverksamheter inom skyddsområdet ska eftersträvas.

2) Värna och utveckla sjöar och vattendrag

Upplands Väsby:s sjöar ska värnas som naturliga sjöar och utvecklas för rekreation. Oavsett ändamålet skall sjöarnas vattenkvalité förbättras, t.ex. genom att minska diffusa källors påverkan och samverkan inom Oxundasåns avrinningsområde. Stränderna ska värnas och utvecklas för rekreation, friluftsliv och biologisk mångfald. Väsbyån ska friläggas vid stationen och gestaltas som en spännande del i stads- och landskapsbilden vid stationsområdet och längs järnvägen.

Förslag till mark- och vattenanvändningsplan

Strategi för kommunens fysiska utveckling

Den övergripande utgångspunkten för hela den strategiska kommunplanen är att utveckla Upplands Väsby till en modern småstad. För att åstadkomma denna utveckling har följande strategier lagts till grund för planförslaget;

- Tätare bebyggelse i de centrala delarna av Väsby.
- Förskjutning av bebyggelsens tyngdpunkt mot väster, avrundning i öster och utvidgning i söder.
- Förtätning och komplettering inom nuvarande bebyggelseområden.
- Förstärkning av det öst- västliga sambandet inom kommunen.
- Planen ska möjliggöra byggande av 300 lägenheter per år eller 4 500 lägenheter inom planperioden.
- Utveckling av knutpunkten Upplands Väsby station.
- Väsby Centrum med angränsande stråk ska fortsätta utvecklas som kommuncentrum.
- Minimera biltrafikens miljöeffekter genom satsning på cykelvägar, åtgärder för kollektivtrafiken och gena förbindelser samt separering av den regionala och lokala biltrafiken.
- Förtätning av verksamhetsområden och omvandling av delar av området utmed järnvägen och E4.
- Utveckling av natur-, kultur- och rekreationsstråk.
- Utveckling av Runsahalvön, i första hand för rekreation och fritid.

Hur ska planförslaget tolkas?

Planförslaget består av detta kapitel och kapitlet planeringsförutsättningar, allmänna intressen.

En översiktsplan behandlar i första hand markanvändningens huvuddrag. De områden för olika ändamål som planförslaget anger som bostäder, arbetsplatser, grönområden, vägar, service etc är därför schablonmässigt redovisade. Det gäller både gränser och innehåll. Ett ”bostadsområde” i översiktsplanen bör inte bara innehålla bostäder och gator utan också bostadsnära grönområden, närservice och kanske ett mindre antal arbetsplatser.

Översiktsplanen är en viljeriktning men inte ett slutgiltigt ställningstagande till alla frågor som behandlas. Den redovisar ett stort antal markreservationer och andra förslag till åtgärder.

Planens huvuddrag

Bostäder

Dagens riktlinjer och planer för bostadsbyggandet i kommunen bygger på att det ska byggas ca 1 500 lägenheter för de närmaste fem åren (2002–07). Ambitionen är därefter att ha en planberedskap för ca 300 lägenheter per år även för den resterande planperioden. Om man utgår ifrån att ca 75% av planerna kan förverkligas bör planberedskapen ligga runt 6 000 lägenheter. Om detta mål realiseras eller ej är starkt beroende av yttre påverkansfaktorer som konjunktur, marknad och skattepolitik.

Planförslagets strategi till bostadsutbyggnad utgår från ambitionen att skapa en tät sammanhållen stadsmiljö där kommunikation- och infrastruktur kan utnyttjas på ett resurseffektivt sätt liksom målet om att kunna erbjuda ett varierat bostadsutbud i kommunens samtliga delar. Genom förtätning, framförallt i de centrala delarna, bedöms ca 2 350–2 400 lägenheter kunna tillkomma. I övriga områden, i anslutning till nuvarande bostadsområden, bedöms ca 1 850–3 200 lägenheter kunna tillkomma. Sammanlagt kan detta innebära ett tillskott på 4 200–5 600 lägenheter.

År 2004 finns 745 lägenheter planlagda genom detaljplan eller fördjupad översiktsplan. Tillsammans innebär det ca 4 950–6 350 lägenheter. Viss bebyggelse kan också tillkomma i kommunens yttre delar. Ett antal detaljplaners aktualitet bör analyseras för att se över möjligheterna till förtätningar med samtidig hänsyn till bl.a. verksamhetsinnehåll, skydd för grundvattentäkt och grönaspekter.

Utvecklingsområden

Förslaget till mark- och vattenanvändning redovisar 15 utvecklingsområden för bostäder. Det angivna antalet bostäder bygger på överslagsmässiga beräkningar.

Exploateringsgrad, bebyggelsens höjd, karaktär m m är frågor som kommer att avgöras i samband med respektive områdes detaljplanering.

Förtätning

Dragonvägen

Området ligger i centrala Väsby. Området ingick som del i utredningsområde för centrala Väsby i ÖP-90 samt i en fördjupad översiktsplan för centrala Väsby. Dragonvägen kan rymma upp till 800 lägenheter.

Messingen

Området ligger i centrala Väsby, vid stationen. Området ingick som del i utredningsområdet för centrala Väsby i ÖP-90 samt i en fördjupad översiktsplan för centrala Väsby. En fördjupad översiktsplan finns och en ny detaljplan ska upprättas. Området kan rymma upp till 500 lägenheter.

Norra parkeringen

Området ligger i centrala Väsby, mellan Centralvägen och Väsby Centrum. Området ingick som del i utredningsområdet för centrala Väsby i ÖP-90 samt i en fördjupad översiktsplan för centrala Väsby. Området kan rymma upp till 150 lägenheter.

Väster om stationen

Området ligger väster om stationen. Området ingick som del i utredningsområde för centrala Väsby i ÖP-90. Området kan rymma upp till 400 lägenheter.

Smedby- Ekebo

Området ligger längs med Ekebovägen och kan rymma upp till 150–200 lägenheter.

Ekebovägen

Området ligger utmed Ekebovägen och Smedbyvägen. Området kan rymma upp till 50 lägenheter.

Brunnby-Vik

Området kan rymma upp till 100

lägenheter. Området ingick som del i utredningsområde i ÖP-90.

Njursta arbetsplatsområde

Området ligger söder om Mälarvägen och öster om Jupitervägen. Njursta arbetsplatsområde ingick som del i utredningsområde i ÖP-90. En utveckling av området förutsätter att dagens verksamheter omlokaliseras. Området kan rymma upp till 100 lägenheter.

Norra Bollstanäs II

Området ligger mellan Sandavägen och Bollstanäs och ansluter till nuvarande bebyggelse. Norra Bollstanäs II kan rymma upp till 25 lägenheter. Detaljplan ska upprättas.

Nya områden

Väster om Runby

Området ligger väster om Ägget och ansluter till nuvarande bebyggelse. Området fanns till del med i ÖP-90, området har dock utvidgats. Området bedöms rymma 600-1500 bostäder.

Smedby kolonilottsområde

Området ligger vid nuvarande Smedby kolonilottsområde, mellan Smedbyvägen och Älvsundavägen, och kan rymma mellan 100–150 lägenheter. I samband med att en ny fördjupad översiktsplan tas fram för Älvsundadalen bör även förutsättningarna för ny bebyggelse vid Smedby kolonilottsområde studeras.

Älvsundadalen

Området ligger väster om Infracity. En fördjupad översiktsplan finns för norra delen av området (från 1996) men istället bör ett program eller fördjupad översiktsplan göras för hela området i samråd mellan Upplands Väsby kommun och berörda markägare samt Sollentuna kommun. Området bedöms i en första etapp under programperioden kunna rymma 600-1000 bostäder.

Sandaområdet

Området ligger mellan Sandavägen och Bollstanäs och ansluter till nuvarande bebyggelse. Sandaområdet redovisades som utredningsområde i ÖP-90. Sedan dess har området minskats. Området kan rymma upp till 200 lägenheter.

Östra Frestaby

Området ligger öster om Frestaby och ansluter till nuvarande bebyggelse. Östra Frestaby redovisades som utredningsområde i ÖP-90. Sedan dess har området minskats. Området kan rymma 200-400 bostäder. En fördjupad översiktsplan för området är ute på samråd 20 maj till 19 augusti 2005.

Båtbyggartorp

En särskild studie bör genomföras för att belysa förutsättningarna för utveckling av områdena runt Båtbyggartorp och Tegelhagen. Områdena ingår i avsedd FÖP för Runsahalvön.

Bollstanässkogen

Området var i ÖP-90 avsatt som rekreationsområde. Ett programupdrag finns omfattande ett 50-tal bostäder. Med hänsyn till områdets karaktär bedöms numer endast en mindre bostadsbyggnation kunna aktualiseras i områdets sydöstra del.

Fresta- Smedby (Gudbyvägen)

En särskild studie bör genomföras för att belysa förutsättningarna för områdets utveckling.

Arbetsplatsområden

Bedömningen är att behovet av nya verksamhetsområden under planperioden är begränsat. Betydande tillväxtpotentialer finns inom nuvarande arbetsplatsområden, t.ex. E4 vid Infra City, Vilundaparken och Johanneslunds Business Campus. Till detta kommer den påbörjade omvandlingen av gamla Klockbackaområdet söder om Löwenströmska sjukhuset. För små och medelstora företag bedöms behov av mindre verksamhetstomter där denna typ av företag kan bygga egna lokaler på egen mark. För sådana behov kan i första hand Brunnby Mosse men även Söderby utvecklas. Längs järnvägen på västra sidan ligger ett antal industriområden. På sikt bedöms detta vara för värdefull mark för att nyttjas så intensivt som dagens verksamheter innebär.

Service

Väsby Centrum skall fortsätta att utvecklas som kommunens kommersiella huvudcentrum. Utifrån strävan den för den moderna småstaden så är det viktigt att centrum öppnas upp och blir en integrerad del i stråket från stationen via Väsby Centrum till Vilundaparken. Det är viktigt att kommunen kan medverka till att bevara och utveckla närservice. Här behöver man pröva om nya lösningar kan vara möjliga för att trygga sådana funktioner.

Grönstruktur, natur, rekreation och fritid

Grönstrukturen är en del av Upplands Väsby's karaktär som ska bevaras och utvecklas. Detta bör ske bl.a. genom att utveckla kopplingarna mellan bostadsnära grönområden och de större sammanhängande strövområdena. De gröna kilarnas funktion ska värnas och eventuell ny bebyggelse ska inte äventyra dess funktion. Kommunens fortsatta utveckling av strövområden, promenadområden och parker bör på ett detaljerat sätt komma till uttryck i en reviderad grönsplan. I föreliggande förslag har ett antal promenadområden och tätortsnära parker identifierats vilka bör säkerställas i detaljplan eller områdesbestämmelser.

Kommunen är positiv till länsstyrelsens förslag om fyra ytterligare naturreservat i kommunen (Runsa, Fysingen, Vallensjö och Törnskogen). Utvecklingen för Törnskogens del bedrivs i samarbete med Sollentuna kommun.

Dalgångarna mellan Fysingen och Norrviken respektive Oxundasjön och Edssjön längs Väsbyån bör utvecklas som upplevelsestråk där satsningar på bevarande av kulturlandskapet förenas med åtgärder för att öka den biologiska mångfalden. Möjligheterna till att röra sig mellan kommunens olika sjöar och härligenom kunna ta del av de natur- och kulturvärden som finns bedöms vara av stort allmänt intresse. De skisserade sammanhängande upplevlestråken måste dock anpassas till pågående markanvändning och de privata intressen som finns liksom områdenas känslighet. Samråd med berörda markägare måste ske för att avväga hur de intressekonflikter som finns kan lösas på bästa sätt.

Förutsättningarna för att flytta eller komplettera Kairobadet bör studeras i samband med en fördjupad översiktsplan för Runsahalvön och kopplas ihop med utvecklingen av ett mer komplett friluftscentrum för åretrunt-bruk.

Vilundaparken med omgivningarna föreslås rustas upp och utvecklas för att bli en central idrotts-, kultur- och arrangemangsarena.

Kommunen är öppen för att pröva förutsättningarna för ytterligare golfanläggningar vid Dyvinge och på Runsahalvön.

Frågan om en eventuell träningsanläggning för golf norr om Löwenströmska sjukhuset föreslås få avgöras genom en fördjupad översiktsplan eller ett program för detaljplan. Studierna av en eventuell bana på Runsahalvön bör i första hand avse ett läge i dalgången norr om Sättra. Detta kan innebära att det kan komma att finnas fyra till fem golfanläggningar i kommunen. Några ytterligare anläggningar bör inte aktualiseras under planperioden.

Vatten

I Upplands Väsby finns Mälaren samt fem mindre sjöar; Edssjön, Norrviken, Fysingen, Oxundasjön och Fjäturen. Alla sjöar som ligger helt eller delvis inom kommunens gränser har sitt utlopp i Oxundasjön och vidare ut i Mälaren via Oxundaån. Sjöarna betyder mycket för kommunens karaktär och är flitigt nyttjade för olika typer av rekreation. Mälaren utgör samtidigt dricksvattentäkt för miljontals människor.

Med hänsyn till läget och med nuvarande användning och kvaliteter innebär planförslaget att i första hand Norrviken och Edssjön utvecklas för upplevelser och rekreation. Detta innebär att åtgärder vidtas för att förbättra tillgängligheten för det rörliga friluftslivet. Oxundasjön och Fjäturen bör behålla sina naturkarak-

tärer. Fysingen med omgivningarna är föreslagen som naturreservat, vilket har tillstyrkts av kommunen. Längs den västra stranden bör i första hand rekreationsvärdena utvecklas, bl.a. genom ett förbindelsestråk söderut mot sjön Norrviken, medan Fysingens östra sida bör bevaras som natur- och kulturlandskap.

Mälaren bör bevaras som natur- och kulturområde och områdesbestämmelser för delar av Mälars stranden bör tas fram.

Väsbyån som ett naturligt rinnande vatten genom centrala delarna är av stort värde och dess betydelse för rekreation och upplevelse bör stärkas. Detta innebär bland annat att ån bör friläggas i hela sin sträckning och att ett gång- och cykelstråk längs hela ån mellan Edssjön och Oxundasjön utvecklas.

Grundvattnets kvalitet ska värnas och förbättras och en samlad strategi bör utarbetas till skydd av vårt grundvatten och då i första hand för skyddet av reservvattentäkten.

Trafik

Kommunen ska verka för ett mer miljöanpassat transportsystem. Cykelnätet i kommunen ska knytas ihop och gena regionala cykelförbindelser ska finnas till grannkommunerna. Viktiga skolvägar och mål för rekreations- och friluftsesor skall täckas av bra gång- och cykelvägar. Viktiga regionala cykelstråk som bör utvecklas är:

- Stationsstråket, stationen och Stockholmsvägen
- Märstastråket, Väsby-Sollentuna, Väsby-Märsta
- Stäketstråket, Väsby-Järfälla
- Väsbystråket, Väsby-Vallentuna
- Sandastråket, Väsby-Täby

Viktiga förslag till utveckling av kollektivtrafiken i kommunen utgörs av:

- Upplands Lokaltrafiks, UL, förlängning av pendeltågstrafik till Upplands Väsby via Arlanda till Knivsta så att Upplands Väsby kan utvecklas till en knutpunkt med resecentrum
- Utökad busstrafik mellan tvärkommunerna bl.a. Järfälla-Upplands Väsby-Vallentuna.
- Tänk tåg – bygg för buss! Planera busslinjer på liknande sätt som om det vore tåg d.v.s. snabba, gena linjer.
- Bättre bussförbindelser över E4 genom en gång-, cykel och bussbro för att skapa kortare förbindelser mellan centrum och de östra delarna av kommunen.

För att separera det regionala trafikflödet från det lokala och i syfte att göra fortsatt utbyggnad av bostäder och arbetsplatser i kommunen möjlig bör vägtrafiksystemet i Upplands Väsby omfördelas genom någon form av förbifart. Följande utbyggnader bedöms därför som viktiga:

- Ny dragning av Vallentunavägen med koppling till ny trafikplats vid Hammarby.
- Ihopkoppling av Hammarby trafikplats, Hasselgatan, Ladbrovägen samt en ny väg parallellt med järnvägen, ned till Älvsundavägen.
- Omläggning av Älvsundavägen med anslutning till Breddens trafikplats.
- Viss upprustning av Breddenvägen.
- För att avlasta Sandavägen och Breddenvägen från genomfartstrafik bör en ny regional led öster om Frestaby studeras och mark reserveras, den s.k. Vik-Frestaleden med anslutning i norr till nya Vallentunaleden (med redan i ÖP 90).

Kyrkvägen mot Väsby Centrum.

Centrala Väsby

Magasinshuset, delar av Upplands Väsby stationsbyggnad samt Väsbyån.

Förslaget till ny mark- och vattenanvändningsplan, ÖP, innebär att kommunens centrala delar utvecklas till en modern stadskärna.

Genom förtätning och komplettering bedöms sammanlagt ca 1 850 lägenheter kunna byggas vid Dragonvägen, kvarteret Messingen, området väster om stationen samt norr om centrum vid den nuvarande parkeringen. Verksamheter av olika slag ska kunna integreras i bostadsbebyggelsen. Stadsmiljön ska präglas av en attraktiv gestaltning och gränsdragningen mellan det offentliga och privata rummet ska beaktas.

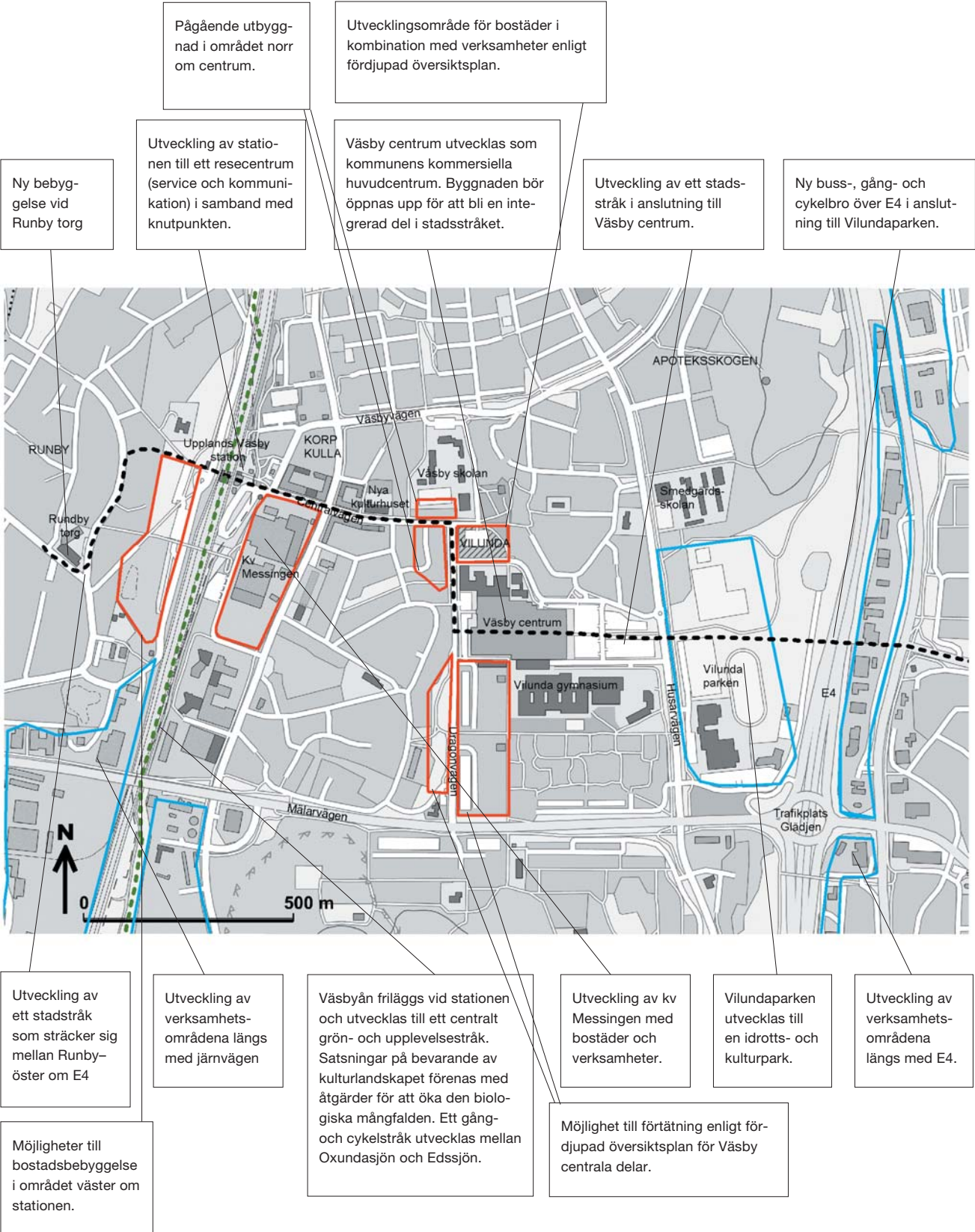
Stationsområdet föreslås utvecklas till ett modernt resecentrum med bl.a. en ny platsbildning på västra sidan om av järnvägen, en attraktiv bussterminal samt goda möjligheter till infartsparkering. Åtgärder mot buller från järnvägstrafiken är en viktig förutsättning för områdets utveckling.

Vilundaparken föreslås utvecklas till en idrotts- och kulturpark.

Trafiken ska ske på småstadens villkor och stadskärnan ska vara nåbar för alla trafikslag där särskild vikt ska läggas vid de gåendes och cyklandes villkor. En ny buss-, gång- och cykelbro över E4 föreslås i anslutning till Vilundaparken som en del i ett sammanhängande stadsstråk från Runby till Rondellens köpcentra.

Skyddet av park- och promenadområden föreslås stärkas genom detaljplaner och områdesbestämmelser och så långt möjligt ska de bostadsnära grönområdena kopplas ihop med de större sammanhängande strövområdena. Väsbyån föreslås också friläggas i hela sin sträckning genom centrala Väsby som en del av ett natur- och kulturstråk som löper från Oxundasjön till Edsjön.

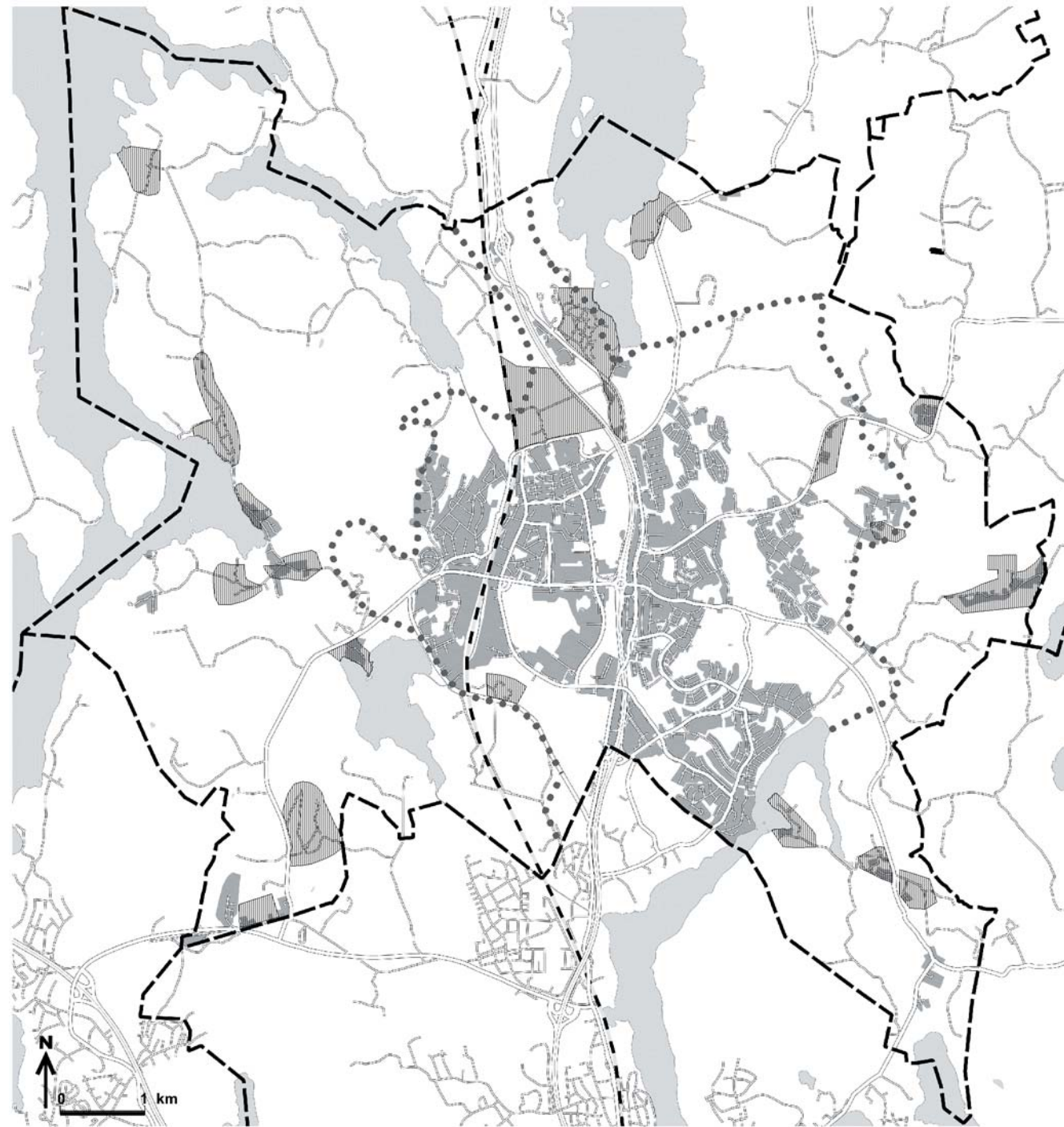
Foto: Keith Samuelson

Centrala Väsby

- Utvecklingsområde bostäder
- Utvecklingsområde verksamheter
- Stadsstråk
- Grönstråk

Rekommendationer för användning av mark- och vatten

Tåtortsavgränsning och områden med samlad bebyggelse

- Tåtortsavgränsning
- Område med samlad bebyggelse

Grunder för att bedöma lämpligheten av ny bebyggelse eller annan förändring

Ny bebyggelse eller annan förändring prövas mot allmänna intressen, såväl kommunala som riksintressen (se kapitel Planeringsförutsättningar, allmänna intressen) och enskilda som kan påverkas av större förändringar. Exempel på sådana är; hushållning med mark- och naturresurser, skydd av vatten, kultur- och naturmiljö, landskapsbild, fornminnen, rekreation och friluftsliv, trafikleder m.fl..

För områden med värdefull natur- och kulturmiljö som rymmer vackra landskapsavsnitt och byggnader med lokalt väl förankrad placering av byggnader, byggnadsvolymer, material, och färgsättning är det också av allmänt intresse att ny bebyggelse är anpassad till nuvarande värden på platsen.

En avvägning sker också mot kommunalekonomiska frågor avseende samhällsservice, kommunikationer och tillgång på teknisk försörjning som vatten- och avlopp, el, fjärrvärme etc.

En prövning ska också ske i förhållande till miljökrav enligt miljöbalken d.v.s. i förhållande till olika miljökvalitetsnormer, buller från flyg- bil eller tågtrafik och luftkvalitet samt att de sanitära förhållandena kan lösas på ett bra sätt. Se även Plan- och bygglagen 2 kapitlet 3 § och 4 § samt 3 kapitlet 1 §.

Åtgärder som kräver bygglov

I plan och bygglagens 8 kapitel anges generella krav på vilka åtgärder som kräver bygglov. I område med detaljplan ställs hårdare krav på bygglov. För t.ex. friggebod, skärmtak eller lägre plank intill huset för en- och

tvåbostadshus, krävs inte bygglov. Kommunen kan också utöka eller minska bygglovplikten inom ett område med detaljplan eller områdesbestämmelser.

Utanför områden med detaljplan eller samlad bebyggelse får man göra mindre tillbyggnader och komplementbyggnader. Praxis i Upplands Väsby är max 10 m² byggnadsarea för tillbyggnad samt max 20 m² byggnadsarea för komplementbyggnader om inte annat sägs i fördjupad översiktsplan eller områdesbestämmelser.

Arbetsprocessen vid lämplighetsprövning

En ny byggnad eller annan större förändring prövas först i ett förhandsbesked om så begärs innan den egentliga bygglovansökan lämnas in. Prövningen sker med hänsyn till:

- grunder för att bedöma lämpligheten av ny bebyggelse eller annan förändring enligt ovan samt därtill knuten övrig redovisning i kommunplanen samt andra plan- och policydokument
- riktlinjer för olika områden enligt nedan.

Beroende på inom vilket delområde och vilken typ av förändring, ny byggnad eller anläggning, ändrat användningssätt, eller ny fastighetsbildning som ska genomföras kan prövningen utmynna i att en ny detaljplan krävs. Lämpligheten prövas då i en detaljplan enligt plan- och bygglagen och därefter i en normal bygglovhantering.

Då en ny fastighet bildas ska den med hänsyn till läge, omfång och övriga förutsättningar vara lämpad för sitt ändamål.

Riktlinjer för områden

Tåtortsområdet

Nya byggnader eller anläggningar bör endast tillåtas efter planläggning, detaljplanekrav enligt 5 kapitlet 1 § PBL. Kommunen avser att efter hand utarbeta och anta fördjupade översiktsplaner som då blir programunderlag för efterföljande detaljplanläggning.

Utvecklingsområden

För områden som enligt översiktsplanen skall bli föremål för fördjupad översiktsplan (FÖP), gäller att förändringar prövas mot översiktsplanens inriktning för respektive FÖP. Det betyder att en från början restriktiv hållning till ny bebyggelse och övrig förändring successivt kan lättas i takt med att respektive FÖP färdigställs.

Följande områden föreslås bli föremål för fördjupade översiktsplaner;

Runsahalvön/Sättra gårds naturreservat/Kairo/Harva längs väg 880 fram till Mälarvägen samt Törndal
För norra delen av området gäller särskilda restriktioner p.g.a. ”riksintresset Arlanda” se nedan under rubriken: ”Landsbygdsområden med bullerstörning från Arlanda”. Detaljplanen för Törndal förnyas för att reglera byggrätter, vatten och avlopp samt trafik.

Väster om Runby, från Njursta torp till Edssjön
Föreslås för bostadsbebyggelse.

Katrinedal/Vällsta – För att ta ställning till samordningen spridd bostadsbebyggelse, eventuell ytterligare bostadsbebyggelse, utveckling av verksamhetsområde, förbättrad trafikföring, förbättrad teknisk försörjning och säkerställa utrymme för ”grön kil” samt utvecklingen inom angränsande områden i Sollentuna och Järfälla kommun.

Öster om Fresta By
Föreslås för bostadsbebyggelse.

För övriga utvecklingsområden gäller också att förändringar provas mot översiktsplanens intentioner för respektive utvecklingsområde. Det betyder en restriktiv hållning till ny bebyggelse innan detaljplan, områdesbestämmelser, program för detaljplaner eller annan planmässigt ställningstagande gjorts.

Följande områden är angivna som ”övriga utvecklingsområden” (se vidare under Bostäder, Arbetet och Näringsliv):

- Väster om stationen
- Smedby-Ekebo
- Ekebovägen
- Brunnby-Vik
- Njursta arbetsplatsområde
- Norra Bollstanäs II
- Smedby kolonilottsområde
- Sanda området
- Fresta-Smedby

Samlad bebyggelse utanför detaljplanelagt område

Utanför detaljplane- eller områdesbestämmelse reglerat område gäller olika bestämmelser för ny- om- och tillbyggnad beroende på om fastigheten ligger inom eller utom ”samlad bebyggelse”.

Inom områden med samlad bebyggelse är kraven på bygglov för ombyggnad och tillbyggnad mer omfattande än på landsbygden i övrigt. Områdena innehåller ofta 10–20 hus, i några fall fler. Nya byggnader bör i dessa områden i första hand lokaliseras i anslutning till nuvarande bebyggelse, till gamla gårds- eller torplägen eller till platser som liknar de traditionella tomtplatserna. Husens läge, form, material och färg bör samordnas med nuvarande bebyggelse. Det är angeläget

att husen lokaliseras så att endast små markarbeten erfordras och helst så att vägomläggningar eller nya vägar inte behövs. Inom områden med sammanhållen bebyggelse finns krav angivna i plan och bygglagens 2 kap 4§. För flera av områdena enligt nedan gäller särskilda restriktioner i form av t.ex. riksintressen för kultur- och naturmiljö, byggnadsminnen, samt hänsyn till rekreation och friluftsliv.

Förändringsåtgärder av större omfattning i dessa områden kan kräva att områdesbestämmelser eller detaljplan upprättas. För mindre åtgärder provas förändringen i ett förhandsbesked inför bygglovhanteringen.

Följande områden är angivna som samlad bebyggelse/sammanhållen bebyggelse i översiktsplanen:

- Runsa (ingår i förslag till FÖP)
- Sättra (ingår i förslag till FÖP)
- Kairo (ingår i förslag till FÖP)
- Kyleborg-Harva-Tegelhagen (Båtbyggartorp) (ingår i förslag till FÖP, ny avgränsning relativt ÖP 90)
- Eds kyrka
- Vällsta (ingår i förslag till FÖP)
- Söderby (ingår i förslag till FÖP)
- Katrinedal (ingår i förslag till FÖP)
- Stora Väsby
- Älvsunda
- Torsåker
- Charlottenborg
- Skogshall
- Nibble-Lura
- Fresta-Smedby (Detaljplaneläggs enligt pågående markanvändning och kommunplanens övergripande inriktning)
- Sköldnora-Emmylund
- Fornboda-Alby (utvidgat relativt ÖP 90)

Landsbygdsområden

Med landsbygdsområde avses mark utanför tätortsavgränsning och samlad bebyggelse. Ny bebyggelse och andra förändringsåtgärder tillåts

inom övriga landsbygdsområden under förutsättning att den är förenlig med pågående eller planerad markanvändning och inte berörs av förordnande eller särskilda bestämmelser.

Förändringsåtgärder av större omfattning ska föregås av områdesbestämmelser eller detaljplan. För mindre åtgärder provas förändringen i ett förhandsbesked inför bygglovhanteringen.

För flera delar av landsbygdsområdena gäller särskilda restriktioner i form av t.ex. riksintressen för kultur- och naturmiljö, samt hänsyn till rekreation och friluftsliv.

Landsbygdsområden med bullerstörning från Arlanda

Området avgränsas av flygbullernorm FBN 55 dB(A) samt max 70 dB(A) enligt riksintresset Arlanda, se karta Riksintressen, kapitlet Planeringsförutsättningar – allmänna intressen.

Inom detta område medges inte ny bostadsbebyggelse. Undantag kan ske för bostäder i anslutning till pågående verksamhet. Hänsyn och anpassning är då desamma som under ”övriga landsbygdsområden” enligt ovan.

Förändringsåtgärder, för annat ändamål än bostäder, av större omfattning, ska föregås av områdesbestämmelser eller detaljplan. För mindre åtgärder provas förändringen i ett förhandsbesked inför bygglovhanteringen.

Särskilda byggnadstekniska åtgärder för bullerskydd inomhus erfordras i regel. Tak, väggar och fönster samt ventilationsanläggningar måste utföras så att ljudnivån inomhus inte överstiger FBN 30 dB(A) respektive max 45 dB(A).

Förändringar sedan ÖP-90

Nya förslag jämfört med ÖP-90

- Utveckling av Löwenströmska området som ett bredare verksamhetsområde
- Arlandas riksintresseområde
- Utveckling av Upplands Väsby station som ett resecentrum för tågtrafik även till Uppsala och Arlanda
- Fördjupad utveckling av centrala Väsby till en modern och spännande stadskärna.
- Tydlig beskrivning av stråktänkandet
- Fyra nya naturreservat

- Två Natura 2000 områden
- Förändring av ägandet av Brista Energi och elnät m.m. innebär att kommunen inte längre äger några produktions eller distributionsanläggningar inom energiområdet, vilket kan innebära att kommunen får svårare att påverka energifrågornas framtida utveckling
- Strategisk hållbarhetsbedömning av ekonomi, miljö och sociala frågor
- Utökning av bostadsområdet väster om Runby
- En komplett förbifart för vägtrafiken
- Tydligare beskrivning av yt- och grundvatten

Kvarstående

- Utbyggnad av området väster om Runby
- Älvsundadalen
- Området öster om Frestaby
- Hammarby trafikplats
- Ny Vallentunaled
- Grönstrukturen kvarstår i stort

Dragonvägen sett från Väsby Centrum mot Centralvägen med nybyggda hus.

Foto: Lena Persson

Planerings- förutsättningar

Övergripande planeringsförutsättningar

Den internationella och nationella utvecklingen

Upplands Väsby är beroende av utvecklingen i hela Stockholmsregionen, övriga Sverige men självklart också av den internationella utvecklingen som har varit mycket omvälvande under 1990-talet. Många beslut som fattas på nationell och internationell nivå kan påverka kommunens utveckling på ett ibland avgörande sätt. Lagar och regler har också blivit mer internationella sedan Sveriges inträde i Europeiska unionen, (EU). EU:s olika direktiv ska införas och omsättas i den nationella lagstiftningen. Särskilt gäller detta inom miljöområdet.

Den politiska kartan har förändrats genom utvecklingen i Östeuropa. Nationsgränser blir allt mindre betydelsefulla. Rörligheten ökar för kapital, kunder och kunskap. Människors värderingar och beteenden förändras genom övergången från industri till kunskapssamhället. Miljöfrågorna blir alltmer internationella.

Sverige är ett exportberoende land med många stora internationellt verksamma företag. Genom vår medverkan i EU knyts vi allt närmare länderna i vår närhet. Den internationella utvecklingen på det ekonomiska området är turbulent.

Den ekonomiska välfärdens jämna fördelning i Sverige är unik i världen. Under de senaste åren har dock inkomstspridningen ökat, bl.a. som en följd av internationaliseringen. Arbetslöshet och nedskärningar i bidragssystemet påverkar det sociala skyddsnätet. I vilken utsträckning livsvillkoren kan vara goda för alla medborgare är en av de stora politiska frågorna.

Stockholmsregionen och RUFS

Stockholmsregionens utveckling har många likheter med utvecklingen i andra storstadsregioner i västvärlden. De nya och expanderande näringarna utvecklas främst i storstadsregioner med stora och täta marknader och ett rikt utbud av olika resurser. I Stockholmsregionen har den offentliga sektorn mindre andel av arbetsmarknaden men här finns många centrala myndigheter, politiska institutioner och organisationer. Rollen som nationellt centrum gäller också till viss del transportsystemet där regionen fungerar som nod, t.ex. för flyget.

Stockholmsregionen är attraktivt för verksamheter som har behov av att vara nära de centrala beslutsfunktionerna. En framgångsrik region måste kunna erbjuda attraktiva boende- och livsmiljöer för dessa verksamheter. Kommunikationer och kontakter med andra regioner blir allt viktigare för en regions konkurrenskraft.

Under den senaste femtonårsperioden har Stockholms län haft en genomsnittlig befolkningsökning på en procent per år. Bostadsbyggandet och utbyggnaden av trafiksystemet har dock inte skett i motsvarande takt. Regionen är också underförsörjd med platser inom högre utbildning och har få högskoleplatser i förhållande till antalet invånare i relevanta åldrar. Samtidigt behöver regionens arbetsmarknad många, högt utbildade medarbetare. I regionen finns också flera internationellt starka näringslivscluster. Den andel av befolkningen som är i yrkesverksam ålder beräknas minska.

Stockholms läns landsting antog den 14 maj 2002 en regionplan för Stockholms län, RUFS 2001 – Regional utvecklingsplan 2001 för Stockholmsregionen. Planen har ett trettioårigt perspektiv.

Den övergripande visionen för regionen är en långsiktigt hållbar utveckling med social och ekologisk balans. Tre grundläggande mål har lagts fast för regionens utveckling:

- internationell konkurrenskraft
- goda och jämlika levnadsvillkor
- långsiktigt hållbar livsmiljö

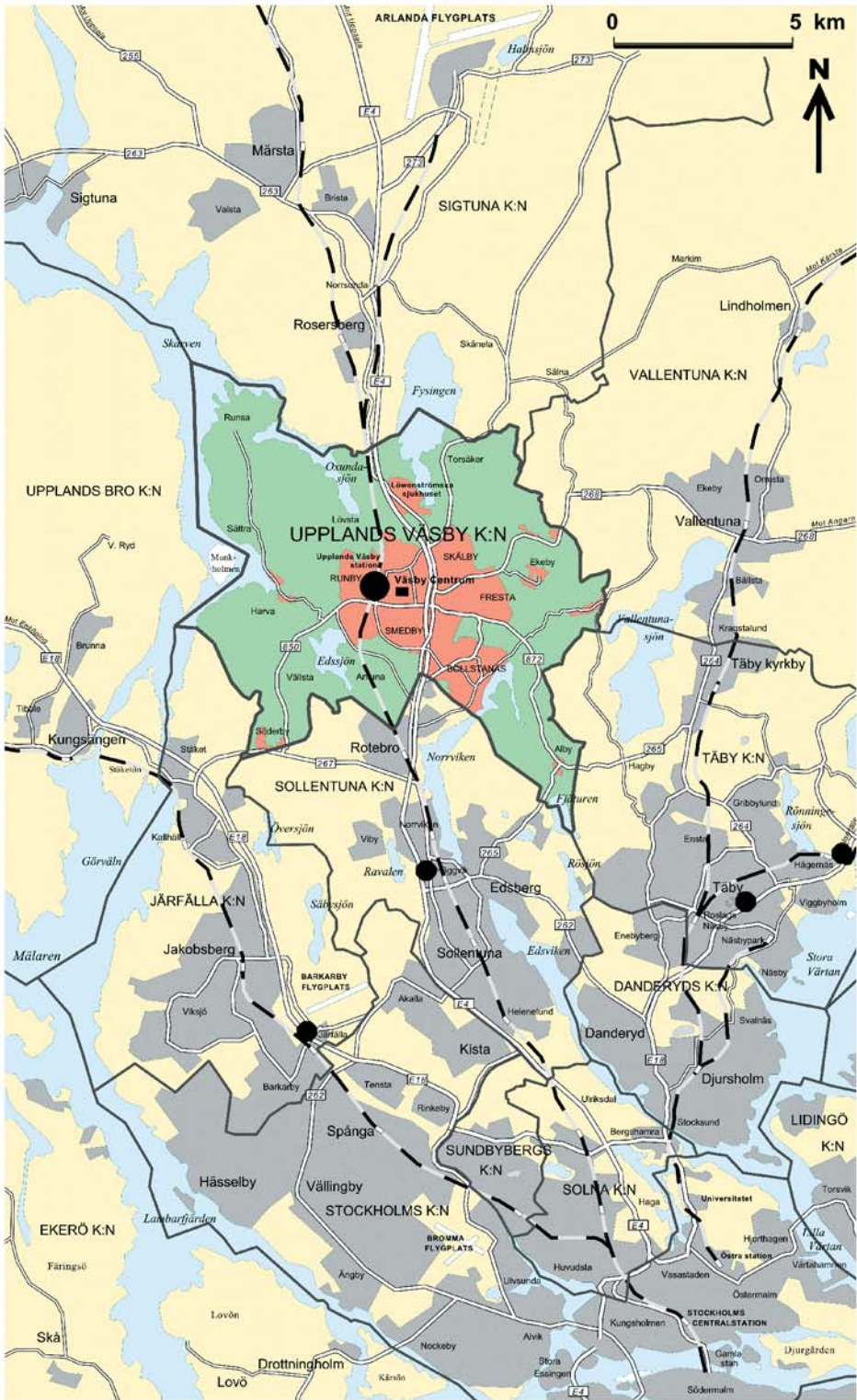
Två scenarier för befolknings- tillväxten – Bas och Hög – har varit utgångspunkter för planeringen. Scenario Hög innebär fortsatt snabb tillväxt i ungefär den takt som har gällt under 1990-talet d.v.s. ca 20 000 personer per år. Scenario Bas innebär en långsammare ökningstakt.

Fem strategier ligger till grund för regionens förändrings- och utvecklingsinsatser. De har vuxit fram under planeringsprocessen och fått stort stöd hos regionens aktörer:

- Öka regionens kapacitet
- Skapa attraktiva kärnor och stärk innovationsmiljön
- Vidga och håll ihop regionen
- Utveckla effektiva system och strukturer
- Internationalisera regionen

Upplands Väsby kommun har i sitt yttrande över RUFS framfört att man är positiv till att ta sin andel av tillväxten i Stockholmsregionen och att kommunen bör utvecklas till en regional kärna.

Valletuna • 26 306 invånare år 2003 • Prognosticerade 30 401 invånare år 2012, 31 226 invånare år 2014 • Enligt RTK-statistik 30 618 invånare år 2012 • 250 inflyttningsklara bostäder per år 2005–2014 • Oförändrad arbetsplatskvot ca 1 500 fler jobb 2002–2014, d.v.s. 130 per år
Täby • 60 168 invånare år 2003 • Enligt RTK-statistik 64 658 invånare år 2012 • Regional kärna Täby-Arninge
Sollentuna • 58 884 invånare år 2003 • Befolkningen kan öka från knappt 60 000 idag till 66 000 om 10 år • Enligt RTK-statistik 63 376 invånare år 2012 • Hopp om att kunna bygga ca 3 500 lägenheter de närmaste 10 åren • Större delen av bostäderna som förtätning i de centrala delarna • Regional kärna Kista-Sollentuna-Häggvik
Järfälla • 61 473 invånare år 2003 • Prognosticerade 64 477 invånare år 2012 • Enligt RTK-statistik 66 411 invånare år 2012 • Bostadsbyggande på i genomsnitt 300 lägenheter/år under prognosperioden 2004–2013 • Inte någon prognos för arbetsplatsutveckling • Regional kärna Barkarby-Jakobsberg • ÖP Järfälla anger att det kan tillkomma 4000–7000 arbetsplatser på 20–30 års tid på Barkarbyfältet (mest inom handel) • Utrymme för ytterligare etableringar i Veddesta
Upplands-Bro • 21 252 invånare år 2003 • Prognosticerade 25 400 invånare år 2012 • Enligt RTK-statistik 28 326 invånare år 2012 • Om alla projekt genomförs enligt planer uppskattas kunna tillkomma 3449 nya lägenheter (småhus och flerbostadshus) t.o.m. år 2010 • Inte någon prognos för arbetsplatsutveckling
Sigtuna • 36 028 invånare år 2003 • Prognosticerade 38 973 invånare år 2012 • Enligt RTK-statistik 41 763 invånare år 2012 • I bostadsförsörjningsprogram anges planer på produktionsstart av 1771 bostäder fram till år 2007. Efter år 2007 finns långsiktigt en ambition enligt översiktsplan om att bygga max 350 nya bostäder per år.

- Regional kärna enligt RUFS
- Upplands Väsby

Nationell miljöpolitik

Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999 och utgör en samordnad, breddad och skärpt miljölagstiftning för en hållbar utveckling. Målet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

15 nationella miljömål har antagits av riksdagen och ett antal miljö kvalitetsnormer införlivats i miljöbalken. De är formulerade utifrån den miljöpåverkan vad naturen och människan tål och definierar det tillstånd för den svenska miljön som miljöarbetet ska sikta mot.

De 15 miljö kvalitetsmålen är:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans, levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö

Förslag finns på att komplettera med ett 16:e mål om biologisk mångfald och skydd av hotade arter. Miljö målen har konkretiserats i ett antal tidsbestämda och mätbara delmål. Riksdagen har också tagit fram strategier för att klara delmålen till år 2010. Kommunerna ansvarar för att utveckla lokala mål som grundats på det nationella miljö kvalitetsmålen.

På regional nivå har länsstyrelsen anpassat och konkretiserat de nationella miljö kvalitetsmålen. Med hjälp av översiktsplanen är det möjligt att göra sektorsövergripande avvägningar och skapa möjligheter till att lokalt anpassa och konkretisera miljö kvalitetsmålen samt att se till att målen förverkligas.

Kommunens miljöledning prioriterar 5 miljöområden:

- Trafikens miljö störningar
- Energieffektivisering och resurshushållning
- Farligt avfall
- Den gröna närmiljön
- Vattenvård

Nationella transportpolitiska mål

De nationella transportpolitiska målen, regeringens proposition 1997/98:56, består av ett övergripande mål samt sex delmål. Det övergripande nationella målet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet. Delmålen är:

- Ett lättillgängligt transportsystem
- En hög transportkvalitet
- En säker trafik
- En god miljö
- En positiv regional utveckling
- Ett jämställt vägtransportsystem

Foto: Ingela Hedström

Sködnora kungsgård

Vägverket och Banverket har upprättat nationella planer för de närmaste 12 åren. Länsstyrelsen har beslutat om en regional länstransportplan för åren 2004–2015.

I Upplands Väsby kommun pågår arbetet med framtagandet av en trafikplan som kommer att färdigställas efter kommunplanen. Trafikplanen omfattar bil-, gång- och cykeltrafik och kommer att beskriva hur vägnätet bör utformas för att främja trafiksäkerhet, hälso- och miljöförhållanden, trygghet, tillgänglighet och framkomlighet för alla trafikanter.

Nationella folkhälsomål

De nationella folkhälsomålen antogs av riksdagen 2003 och innebär förslag till att folkhälsan ska förbättras och skillnaderna i hälsa mellan olika grupper i befolkningen ska minskas. Folkhälsopropositionen innehåller förslag till ett övergripande nationellt folkhälsomål: Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Folkhälsoarbetet berör kommuner, landsting, frivilliga organisationer och andra aktörer.

Mål för folkhälsan innehåller en grund för hur man ska arbeta för att skapa förutsättningar för god folkhälsa på lika villkor för hela befolkningen. Faktorer i samhället som påverkar folkhälsan är exempelvis trygga och goda uppväxtförhållanden för barn och ungdomar, ekonomisk och social trygghet, miljötillstånd etc.

Regeringen har tagit fram elva målområden för det samlade folkhälsoarbetet:

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomisk och social trygghet
3. Trygga och goda uppväxtvillkor
4. Ökad hälsa i arbetslivet
5. Sunda och säkra miljöer och produkter
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Gott skydd mot smittspridning
8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa
9. Ökad fysisk aktivitet
10. Goda matvanor och säkra livsmedel
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och doping samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

I Upplands Väsby kommun pågår för närvarande arbetet med att skriva ett nytt folkhälsopolitiskt program. Programmet ska utformas i enlighet med det nationella folkhälsomålet och dess elva målområden. Det kommer bl.a. innebära att folkhälsoarbetet integreras i förvaltningarnas ordinarie verksamheter och att de själva formulerar folkhälsomål för sin verksamhet.

Foto: Keith Samuelson

Stavgång är ett sätt att uppfylla det nionde folkhälsomålet: Ökad fysisk aktivitet.

Foto: Keith Samuelson

Målen för äldrepolitiken är att äldre ska: kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet med bibehållet oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg.

Nationell handlingsplan för äldre- och handikappolitiken

År 1998 antog riksdagen den nationella handlingsplanen för äldrepolitiken och år 2000 en nationell handlingsplan för handikappolitiken. De nationella målen för äldrepolitiken omfattar olika samhällssektorer. De kan brytas ned och konkretiseras inom olika verksamheter och förhållanden som berör äldre.

Målen för denna politik är att äldre ska:

- Kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag
- Kunna åldras i trygghet med bibehållet oberoende
- Bemötas med respekt
- Ha tillgång till god vård och omsorg.

De nationella målen för handikappolitiken är:

- En samhällsgemenskap med mångfald som grund.
- Att samhället utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet.
- Jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Det handikappolitiska arbetet ska särskilt inriktas på:

- Att identifiera och undanröja hinder för full delaktighet i samhället för människor med funktionshinder.
- Att förebygga och bekämpa diskriminering mot personer med funktionshinder.
- Att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder förutsättningar för självständighet och självbestämmande.

Social- och omvårdnadsnämnden i Upplands Väsby utarbetade år 1998 ett politiskt handlingsprogram för omsorg och funktionshindrade och år 2002 togs beslut om ett handlingsprogram för äldreomsorgen.

FN's Barnkonvention

I Sverige antog riksdagen 1999 en nationell strategi för att förverkliga barnkonventionen. FN's barnkonvention är ett bra redskap för att få in ett barnperspektiv i alla de beslut myndigheterna fattar som rör barn. Kommunens hållning är att i ett så tidigt skede som möjligt beakta dessa aspekter också i de allmänna och övergripande planeringsfrågorna.

1. Befolkning

Nuläge
Under 1950 och 1960-talen ökade befolkningen i kommunen mycket kraftigt främst beroende på ett ökat bostadsbyggande, huvudsakligen genom uppförande av flerbostadshus. Antalet invånare ökade från 6 832 år 1952 till 19 045 år 1970. Befolknings-tätheten i tätorten ökade kraftigt. Under 1970- och 1980-talen nästan fördubblades befolkningen åter en gång, 1989 hade kommunen 35 553 invånare. Folkökningen var snabbast under 1970-talet för att därefter dämpas. Under 1990-talet och början av 2000-talet har befolkningsökningen varit relativt måttlig. Befolkningen har ökat med 4% eller 1 434 personer mellan åren 1990 och 2003.

Upplands Väsby kommunen hade 37 397 invånare den 31 december 2003.

Befolkningstätheten i Upplands Väsby är 496 invånare per kvadratkilometer landyta. Motsvarande siffror för länet som helhet är 287. Andelen ungdomar 10–19 år är högre i kommunen än i länet som genomsnitt. Andelen Väsbybor i 55–64 årsåldern är förhållandevis stor i

Foto: Michael Falk

Elever i Smedsgårdskolan.

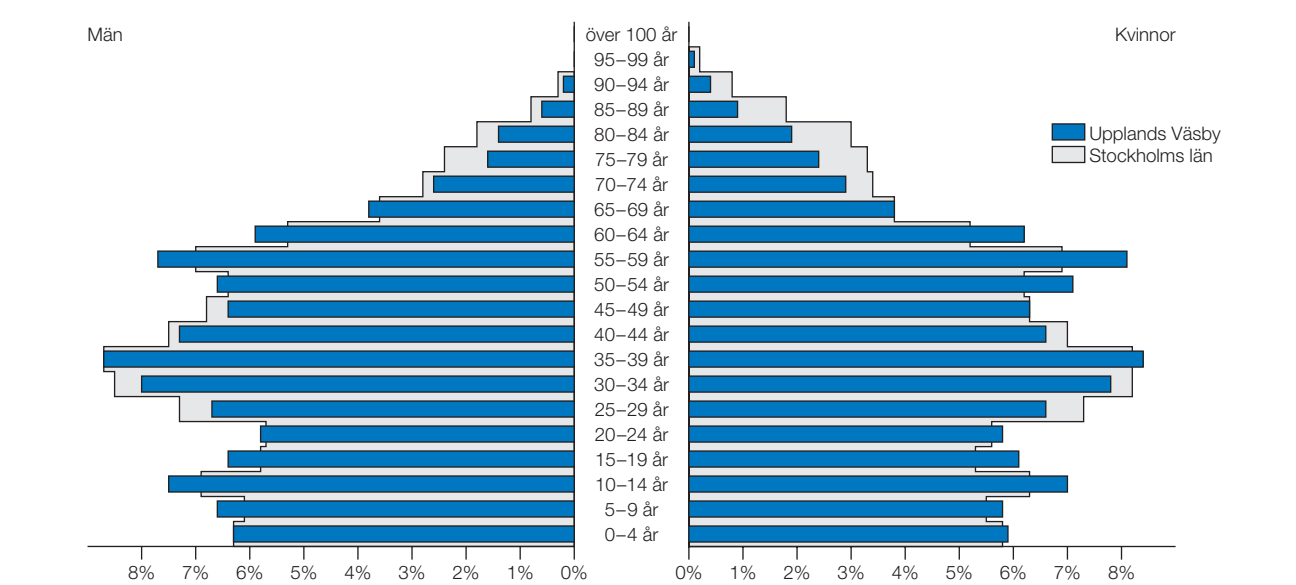
jämförelse med länet som helhet. Andelen pensionärer i åldrarna 75–89 år är däremot lägre än i länet som helhet.

Befolkningspyramiden visar hur befolkningen fördelar sig inom olika åldersgrupper år 2003 jämfört med Stockholms län.

Upplands Väsby kommun har 22% invånare med utländsk bakgrund, vilket motsvarar fjärde plats i

Stockholms län. Högst andel invånare med utländsk bakgrund har Botkyrka, Södertälje och Huddinge. I Upplands Väsby dominerar invandrare från Finland, Iran, Turkiet, Irak och Chile. Invandrarna från Finland och Chile finns huvudsakligen i åldersgruppen 35-64 år medan de från Iran, Turkiet och Irak främst är i åldrarna 25-49 år.

Åldersfördelning Upplands Väsby/ Stockholms län 2003 där Upplands Väsby markeras med blått.

KOMMUNDELARNA
Upplands Väsby kommun kan delas in i fem kommunelar Runby, Smedby, Vilunda, Vik/ Fresta och Odenslunda/ Bollstanäs.

Runby

Runby har 6 400 invånare och en åldersfördelning på befolkningen som ganska väl överensstämmer med kommunen som helhet. Andelen pensionärer är något högre än i kommunen som helhet.

Smedby

Smedby har 4 400 invånare och har något fler barn i skolåldern, fler i yrkesverksam ålder samt färre pensionärer än kommunen som helhet.

Vilunda

Vilunda har 10 700 invånare, kommundelen har färre barn i alla åldrar samt betydligt fler pensionärer än kommunen som helhet.

Vik/Fresta

Vik/Fresta har 6 300 invånare. Kommundelen har högst andel personer i yrkesverksam ålder samt färre pensionärer än kommunen som helhet.

Odenslunda/Bollstanäs

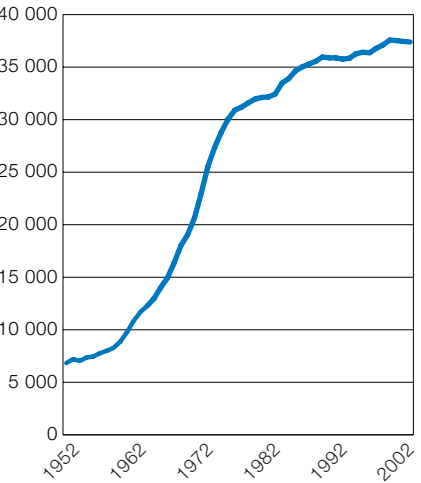
Odenslunda/Bollstanäs har 9 600 invånare. Kommundelen har högst andel barn och ungdomar samt lägst andel pensionärer i kommunen.

Utveckling

BEFOLKNINGSPROGNOS FÖR KOMMUNEN 2003–2020
Nedanstående befolkningsutveckling baseras på underlag från Statistiska Centralbyrån, SCB, och kommunfullmäktiges mål om bostadsbyggande t.o.m. år 2007. Från år 2008 och framåt antas befolkningen ha samma ökningstakt som Stockholms län. Förändringarna i befolkningsstrukturen som prognosen visar fram till år 2020 är att antalet barn i skolåldern kommer att minska, att antalet

personer i yrkesverksam ålder kommer att öka men ändå vara en lägre andel av totalbefolkningen än år 2002. I pensionärsåldrarna kan man finna den största förändringen, i åldersgruppen 65–79 år ökar antalet med 3 871 personer (125%) och i åldersgruppen 80 år och äldre ökar antalet med 922 personer (92%).

Befolkningsökningen i Upplands Väsby kommun åren 1952–2003.

Folkmängd 2003-12-31 i kommunelar i absoluta och relativa tal

Område	0	1–5	6–15	16–19	20–24	25–64	65–w	Summa
Runby	71	331	842	320	370	3 630	782	6 346
Smedby	54	264	623	221	303	2 528	407	4 400
Vilunda	128	531	1 102	473	737	5 948	1 762	10 681
Vik/Fresta	95	388	898	265	343	3 680	596	6 265
Odens/Bollstanäs	141	667	1 664	550	404	5 517	705	9 648
På församlingen	0	1	7	3	2	38	6	57
Hela kommunen	489	2182	5136	1832	2159	21341	4258	37397
Område	0	1–5	6–15	16–19	20–24	25–64	65–w	Totalt
Runby	1,1	5,2	13,3	5,0	5,8	57,2	12,3	100,0
Smedby	1,2	6,0	14,2	5,0	6,9	57,5	9,3	100,0
Vilunda	1,2	5,0	10,3	4,4	6,9	55,7	16,5	100,0
Vik/Fresta	1,5	6,2	14,3	4,2	5,5	58,7	9,5	100,0
Odens/Bollstanäs	1,5	6,9	17,2	5,7	4,2	57,2	7,3	100,0
Hela kommunen	1,3	5,8	13,7	4,9	5,8	57,1	11,4	100,0

Befolkningsprognos för kommunen åren 2003–2020

År	0	1–5	6–15	16–19	20–24	25–64	65–79	80–w	Summa
2002	462	2162	5152	1813	2258	21483	3108	1006	37444
2003	482	2164	5104	1823	2186	21402	3211	1038	37410
2004	471	2243	5017	1886	2167	21410	3407	1069	37670
2005	471	2339	4924	1967	2231	21687	3613	1098	38330
2006	473	2389	4865	2055	2364	21916	3807	1120	38990
2007	471	2408	4776	2157	2415	21932	4119	1121	39400
2008	468	2420	4690	2230	2468	21953	4418	1145	39790
2009	467	2403	4658	2241	2565	21938	4745	1173	40190
2010	467	2392	4634	2229	2638	21911	5102	1216	40590
2011	469	2386	4643	2155	2743	21956	5423	1225	41000
2012	473	2384	4688	2043	2850	21960	5748	1265	41410
2013	477	2388	4733	1954	2900	22020	6038	1310	41820
2014	483	2398	4810	1847	2901	22185	6276	1340	42240
2015	489	2415	4885	1776	2857	22332	6512	1394	42660
2016	495	2437	4918	1786	2749	22557	6661	1486	43090
2017	502	2464	4939	1814	2638	22775	6815	1573	43520
2018	508	2495	4959	1879	2522	23031	6912	1653	43960
2019	514	2528	4957	1971	2420	23248	6967	1795	44400
2020	519	2561	4967	2013	2396	23478	6979	1928	44840

2. Service

Offentlig service

UTBILDNING

Nuläge
Befolkningen i Upplands Väsby har en lägre utbildningsnivå än länet som helhet. Skillnaden är markant när det gäller minst tre års eftergymnasial utbildning. I nedanstående tabell redovisas befolkningen 2003-01-01 i länet och Upplands Väsby fördelad på utbildningsnivå för åldersgruppen 16 –74 år i procent.

I kommunen finns det 20 förskolor i kommunal och 6 förskolor i enskild regi. Totalt inklusive familjedaghem kan kommunen erbjuda 2040 platser för barn 1–5 år. Av en årskull beräknas 80% av tvååringarna ha behov av plats. För 3–5 åringar motsvarar behovet 98–100% av antalet barn. I kommunen som helhet finns full behovstäckning av förskoleplatser. I Odenslunda-Bollstanäs finns det brist på platser medan Smedby och Vilunda har överskott.

Inom grundskolan finns idag 9 resultatenheter med sammanlagt 12 skolor. Totalt finns i kommunen 4 650 grundskoleelever, ett 30-tal går i särskolan och 420 barn i förskoleklasser. Av grundskoleeleverna går 370 barn i friskolor eller andra kommuners skolor. I Bollstanäsområdet är det platsbrist. Stora betygsskillnader och resultat finns mellan skolorna i kommunen.

Foto: Keith Samuelson

Vilunda gymnasium och vuxenutbildning ligger i centrala Väsby och har plats för drygt 1 200 elever. Gymnasiet har 10 utbildningsprogram och flera distanskurser.

Vilunda gymnasium och vuxenutbildning ligger i centrala Väsby och har plats för drygt 1 200 elever. Gymnasiet har 10 utbildningsprogram och ett flertal distanskurser. Cirka 40% av eleverna i Upplands Väsby kommun går i annan gymnasieskola än Vilunda.

Hos Centrum för Vuxenstudier finns möjlighet att söka all vuxenutbildning både i kommunen och externt. Hälften av de gymnasiala utbildningarna genomförs av externa utbildningssamordnare och hälften av genomförs i egen regi. Antalet årsstudieplatser på gymnasial nivå är 276 varav 149 finansieras med statsbidrag. Under det senaste året har antalet distansstuderande ökat kraftigt och omfattar nu ca 140 personer.

	Förgymnasial	Gymnasial utbildning		Eftergymnasial utbildning		Uppgift saknas
	utbildning	Högst 2 år	Högst 3 år	Kortare än 3 år	Minst 3 år	
Upplands Väsby	24	28	21	13	13	2
Länet	21	22	19	15	21	2
Riket	26	27	18	13	15	2

Utveckling

Förskolan och grundskolan har en läroplan där staten anger de övergripande målen och riktlinjer för verksamheten.

En allmän förskola med rätt till plats ett antal timmar per dag kommer troligen att införas även för de yngre barnen. Detta kommer att medföra ett större behov av förskoleplatser. Flexibla lösningar kommer att eftersträvas i form av till exempel ”Ur och skur”-förskolor. Plats för sådana bör reserveras inom varje kommundel. Efterfrågan på fler privata förskolor kan även förutspås.

På 10 års sikt bedöms antalet grundskolebarn minska med ca 10% vilket motsvarar 400–500 barn. Därför förutses inte något nettotillskott av grundskolelokaler under planperioden. Ett lokalförsörjningsprogram tas nu fram vilket kommer att ge ett mer detaljerat underlag för var utbyggnad, ombyggnader och eventuella nedläggningar kan vara aktuella. Antalet elever i gymnasieåldern bedöms öka med ca 400 under de närmaste fem åren för att därefter minska något.

I utvecklingsplanen finns målet att stärka utbildningen som en del i att utveckla den moderna småstaden. Detta kan innebära om- och tillbyggnader av gymnasiet. Motsvarande utveckling gäller även inom vuxenutbildningen.

SJUKVÅRD

I kommunen finns tre vårdcentraler och ett sjukhus, Löwenströmska sjukhuset, samt ett antal privata vårdgivare. Vårdcentralerna ligger i Runby, i centrala Väsby och i Löwenströmska sjukhuset.

OMSORG OM ÄLDRE OCH FUNKTIONSHINDRADE

Nuläge

Kommunen driver äldrevård i hemmen, öppenvård i dagverksamhet samt har ansvar för gruppboende för äldre och personer med olika typer av funktionshinder.

Intentionerna sedan flera decennier tillbaka är att alla som vill och kan ska bo kvar i den egna bostaden. Det lyfts fram både i riksdagens nationella mål för äldreomsorgen och i ädelreformen.

Utveckling

Under perioden 2004–2012 bedöms antalet personer mellan 65–79 år att öka med ca 50% eller 2 600 personer. I åldersgruppen 80 år och äldre bedöms antalet personer öka med 26% eller 260 personer. Det är viktigt att möjligheter ges till att skapa en vård och omsorg för äldre som kan utvecklas och kompletteras med nya insatser för att nå den s.k. kvarboendeprincipen. Så långt som möjligt ska sårbarhetslösningar undvikas. Det är först när de äldre får omfattande vårdbehov som särskilt boende aktualiseras.

I kommunen finns flera bostäder och särskilda boenden för äldre och personer med särskilda behov. Det lokalförsörjningsprogram som nu tas fram blir därför av stor vikt för att visa var och inom vilka områden kompletteringar eller förändringar kan behövas.

När det gäller kommunens omsorg om funktionshindrade kartläggs nu det framtida behovet av utveckling, förändring och eventuell omstrukturering.

Foto: Keith Samuelson

Att ge barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder förutsättningar för självständighet och självbestämmande är ett av de områden det handikappolitiska arbetet inriktas på.

KULTUR

Nuläge

I Upplands Väsby finns det ett bibliotek, vilket ligger i anslutning till Vilunda gymnasium och Väsby Centrum. En bokbuss finns för bibliotekets barnverksamhet.

I kommunens centrala delar finns flera lokaler och scener för kulturevenemang – nya kulturhuset med bio och scen samt en stor scen, dock med låg teknisk standard, vid Vilunda gymnasium. Skolornas lokaler nyttjas även för olika typer av evenemang. I Stora Vilunda finns även kommunens musikskola.

Utveckling

I kommunens utveckling till den moderna småstaden har kulturen en viktig roll. Ett kultur- och fritidspolitiskt program är under framtagande.

I Väsby centrala delar ska det finnas platser och lokaler för möten och kultur i olika former. Därför behöver mark för sådant reserveras både i form av öppna ytor och lokaler. En central punkt för olika typer av evenemang och upplevelser är också Vilundaparken och området runt denna anläggning bör därför reserveras för detta ändamål. I utvecklingsplanen föreslås en samordning av lokaler i Centrala Väsby till ett kulturcentrum. I detta sammanhang bör även ingå en lösning för bibliotekets lokalbehov.

Kommersiell service

Nuläge

Detaljhandeln i Stockholmsregionen har under senare decennier genomgått en strukturomvandling och tillväxt som resulterat i en allt större andel stora anläggningar i externa lägen utanför traditionella centrumanläggningar. De har ofta god biltillgänglighet men dålig kollektivtrafiksörjning. Kunderna har blivit allt rörligare samtidigt som köptroheten har minskat. Detta har i många fall påverkat när servicen som har haft svårt att konkurrera och utbudet av dagligvaror har försämrats för hushåll utan bil.

I Upplands Väsby har den kommersiella servicen utvecklats som för regionen i stort, från mindre enheter nära kommuninvånarna till allt större enheter i trafikintensiva lägen. Kommunen har dock inte tillåtit externa stormarknadsetableringar, utan Väsby Centrum är kommunens enda centrum för detaljhandel.

Upplands Väsby kommun har ett kommuncentrum. Huvuddelen av den kommersiella servicen finns i Väsby Centrum och i stråket från centrum till järnvägsstationen. Lokala centra finns i Infracity, Rondellens köpcentrum, Runby och Sigma centrum.

En effekt av utvecklingen är att Frestaby, Grimstaby, Odenslunda/Johannesdal har haft när service som försvunnit under 1990-talet. En annan utveckling som varit tydlig är att dagligvarorna blivit allt viktigare för bensinstationerna till exempel vid Glädjen, Smedby och Runby.

Utveckling

Detaljhandeln har framförallt inom dagligvaruhandeln präglats av stora förändringar och dålig konkurrens med få stora aktörer. Det är därför viktigt att kommunen kan medverka till att nya oberoende aktörer kan etablera sig för att öka konkurrensen och därmed kundnyttan. Väsby Centrum skall vara kommunens kommersiella huvudcentrum. Utveckling av Väsby Centrum pågår för tillfället för att utöka antalet butiker. I centrala Väsby utvecklas ny bostadsbyggelse längs Centralvägen och Dragonvägen med handel i bottenplanet. Detta skapar ett handelsstråk som binder samman Väsby Centrum med Centralvägen, Korpkulla och stationen. Väsby Centrum behöver öppnas upp utåt för att bli en naturlig del i detta stråk. Planer finns även på att skapa ett stadstorg i anslutning till Väsby Centrum.

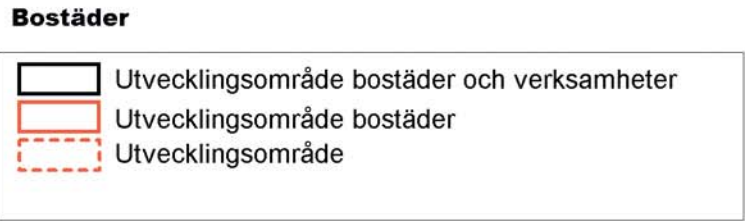
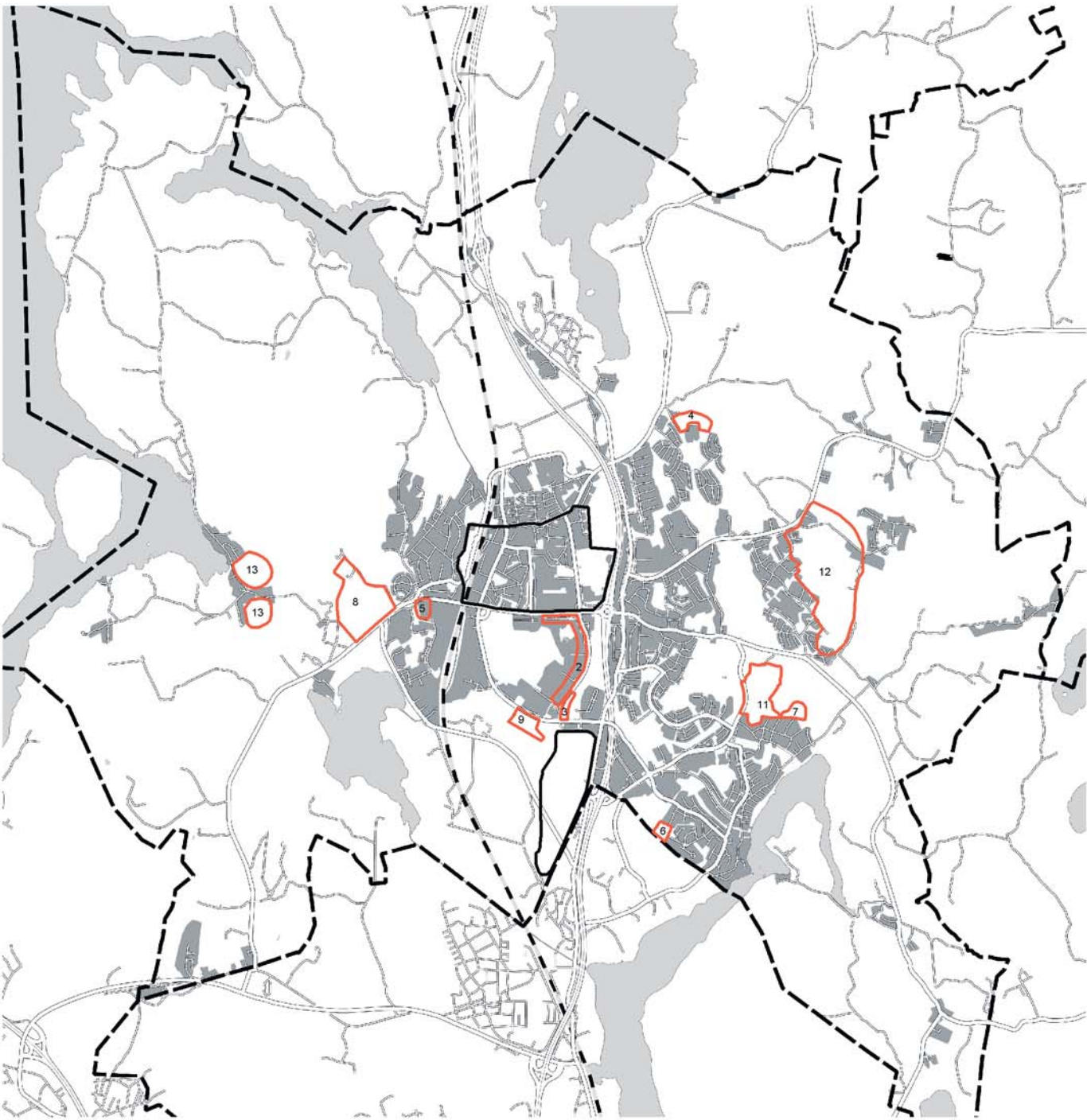
Med målet att bevara och utveckla ett centrum i kommunen, Väsby Centrum, bör man ändå sträva efter viss lokal service och kulturutbud i kommundelarna genom samverkan mellan olika intressenter i samband med t.ex. förtätning.

Väsby Centrum ska vara kommunens kommersiella huvudcentrum.

Foto: Keith Samuelson

3. Bostäder

Nuläge
I Upplands Väsby fanns år 2003 drygt 16 650 bostäder med en genomsnittlig boendetäthet på 2,3 personer/lägenhet.

Fördelningen av upplåtelseform/typ var år 2002 följande:

Flerbostadshus	63%
Småhus	37%
Hyresrätt	50%
Bostadsrätt	20%
Äganderätt	30%

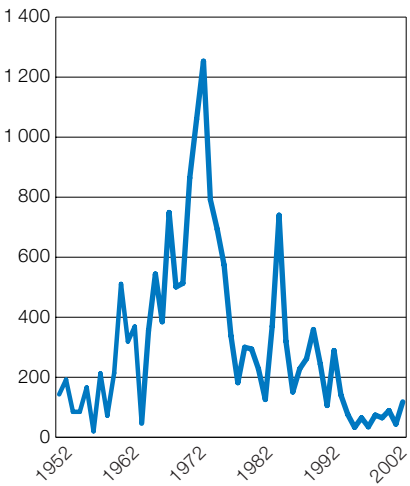
Upplands Väsby kommun har i jämförelse med grannkommunerna en lägre andel småhus, en större andel bostäder i hyresrätter och en lägre andel bostäder i bostadsrätt.

Mellan åren 1991 och 2002 har den genomsnittliga produktions-takten legat på 94 bostäder per år.

Bostadsbeståndet i Upplands Väsby är relativt ungt. Drygt hälften av bostäderna är byggda efter år 1970.

Järnvägen och E4 delar Upplands Väsby kommun i tre delar. I den östra delen finns framförallt småhus. I de centrala delarna finns nästan bara i flerbostadshus (90%) medan kommunens västra del har en mer blandad bebyggelse.

Bostadsbyggandet i Upplands Väsby kommun 1952–2002.

Det kommunala bostadsbolaget Väsbyhems lägenhetsbestånd var år 2002 drygt 7700 lägenheter (av sammanlagt ca 8000 hyresrätter i kommunen) varav den största andelen är 2–3 rum och kök. Den genomsnittliga lägenheten har en yta på 68 kvm.

Lägenhetsstorlekarnas fördelning är 4 procent i 1 rk (1 rum och kök), 23 procent 2 rk, 27 procent 3 rk, 19 procent 4 rk och 22 procent 5 rum och kök eller mer. 4 procent är lägenheter utan kök.

En omvärldsanalys av bostäder har gemensamt tagits fram av Upplands Väsby kommun och Väsbyhem. I analysen konstaterades att bostadsstrukturen i Upplands Väsby avviker från omgivande kommuner främst beroende på en lägre andel småhus samt att antalet lägenheter med 2–3 rum och kök är relativt fler i Upplands Väsby än i våra grannkommuner. Denna lägenhetsstorlek efterfrågas inte i samma utsträckning av barnfamiljer som tidigare. Den stora skillnaden ligger dock i upplåtelseformen då Upplands Väsby har betydligt större andel hyresrätter.

KOMMUNDELARNA
Runby har en bostadsbebyggelse som överensstämmer med den bostadsstruktur kommunen har som helhet. Smedby har i huvudsak flerbostadshusbebyggelse med hög andel hyresrätt. Vilunda har en stor andel flerbostadshusbebyggelse med hög andel hyresrätt. Vik/Fresta har en stor andel småhus med äganderätt. Odenslunda/Bollsta-näs har en stor andel småhus med äganderätt.

Utveckling
Dagens riktlinjer och planer för bostadsbyggandet i kommunen bygger på att det ska byggas ca 1 500 bostäder under de närmaste fem åren (2002–07). Ambitionen är därefter att ha en planberedskap för ca 300 bostäder per år även för den nästkommande femårsperioden. Fram till år 2007 planeras ca 1 100 bostäder påbörjas vilket ska jämföras med de 1 100 bostäder som byggdes under hela 90-talet.

Ett bostadsbyggande på ca 300 bostäder/år under hela planperioden skulle innebära 4 500 bostäder åren 2005–2020. Om utgångspunkten är att ca 75% av planerna förverkligas bör planberedskapen ligga runt 6000 bostäder. Om detta mål kan uppnås eller ej är starkt beroende av yttre påverkansfaktorer som konjunktur, marknad, skattepolitik m.m.

UTBYGGNADSOMRÅDEN
Genom förtätning, framförallt i de centrala delarna, bedöms ca 2 350–2 400 bostäder kunna tillkomma i de centrala delarna. I övriga områden, i anslutning till nuvarande bostadsområden, bedöms ca 1 850–3 200 bostäder kunna tillkomma. Sammanlagt kan detta innebära ett tillskott på 4 200–5 600 bostäder. Antal bostäder för flerbostadshus har beräknats enligt exploateringsgraden för Gamla Väsby, 3–5 våningar. Till detta kan viss bebyggelse tillkomma i kommunens yttre delar liksom vid en eventuell förändring av nuvarande markanvändning.

Grimstaby i Bollstanäs, från slutet av 70-talet, är ett av flera trevliga hyreshusområden i kommunen.

Antalet bostäder som angivits för de olika områdena är överslagsmässiga beräkningar över vad områden kan tänkas rymma med en viss typ av bebyggelse. Avgränsningen av områdena är också preliminär och ska studeras i den fortsatta planeringen. Exploateringsprincipen som föreslås är, i de centrala delarna, stadsmässig bebyggelse i 3–5 våningar med den täthetsgrad som nu genomförs i Gamla Väsby. I de större nyexploateringsområdena förutsätts låg och tät bebyggelse av trädgårdsstadskaraktär. Förtätningso

Förtätning:

Dragonvägen (1) 800 bostäder.
Messingen (1) 500 bostäder.
Norra parkeringen (1) 150 bostäder.
Väster om stationen (1) 400 bostäder.
Smedby-Ekebo (2) 150–200 bostäder.
Ekebovägen (3) 50 bostäder.
Brunnby-Vik (4) 100 bostäder.
Njursta arbetsplatsområde (5) 100 bostäder.
Norra Bollstanäs II (7) 25 bostäder.

Övriga områden

Väster om Runby (8)
 600–1 500 bostäder

Smedby kolonilottsområde (9)
 100–200 bostäder. Förutsättningarna för ny bebyggelse vid Smedby kolonilottsområde bör studeras

varvid också ny mark för koloniverksamheten ska klarläggas.

Älvsundadalen (10)

Området ligger väster om Infracity. En fördjupad översiktsplan finns för norra delen av området (från 1996) men istället bör ett program eller fördjupad översiktsplan göras för hela området i samråd mellan Upplands Väsby kommun och berörda markägare samt Sollentuna kommun. Området bedöms i en första etapp under programperioden kunna rymma 600-1000 bostäder.

Sandaområdet (11)

En detaljplan för ca 125 bostäder och en ny förskola är under framtagande.

Östra Frestaby (12)

En fördjupad översiktsplan har tagits fram, som är ute på samråd 23 maj-19 augusti 2005, som innehåller ca 400 bostäder, ett reservat för Vik-Frestaleden, ett mindre område för handel och service samt utrymme för en ny förskola.

Båtbyggartorp (13)

I områdena runt Båtbyggartorp och Tegelhagen bör en särskild studie genomföras för att belysa förutsättningarna för områdets utveckling.

Bollstanässkogen (6)

Området var i ÖP-90 avsatt som rekreationsområde. Ett programuppdrag finns för bostäder. Med hänsyn till områdets karaktär bedöms numer endast en mindre bostadsbyggnation kunna aktualiseras i områdets sydöstra del.

Fresta-Smedby

Ett fritidshusområde som håller på att omvandlas. En särskild studie bör genomföras för att belysa förutsättningarna för områdets utveckling.

Idag, år 2004, finns det 745 bostäder planlagda genom detaljplan eller fördjupad översiktsplan. Tillsammans innebär detta ca 4 950–6 350 bostäder. Denna utbyggnadsstrategi utgår ifrån strävanden att skapa en tät sammanhållen stadsmiljö där gjorda kommunikations- och infrastruktursatsningar kan användas på ett resurseffektivt sätt liksom målet att kunna erbjuda ett varierat bostadsutbud i kommunens samtliga delar.

Särskilda förfrågningar

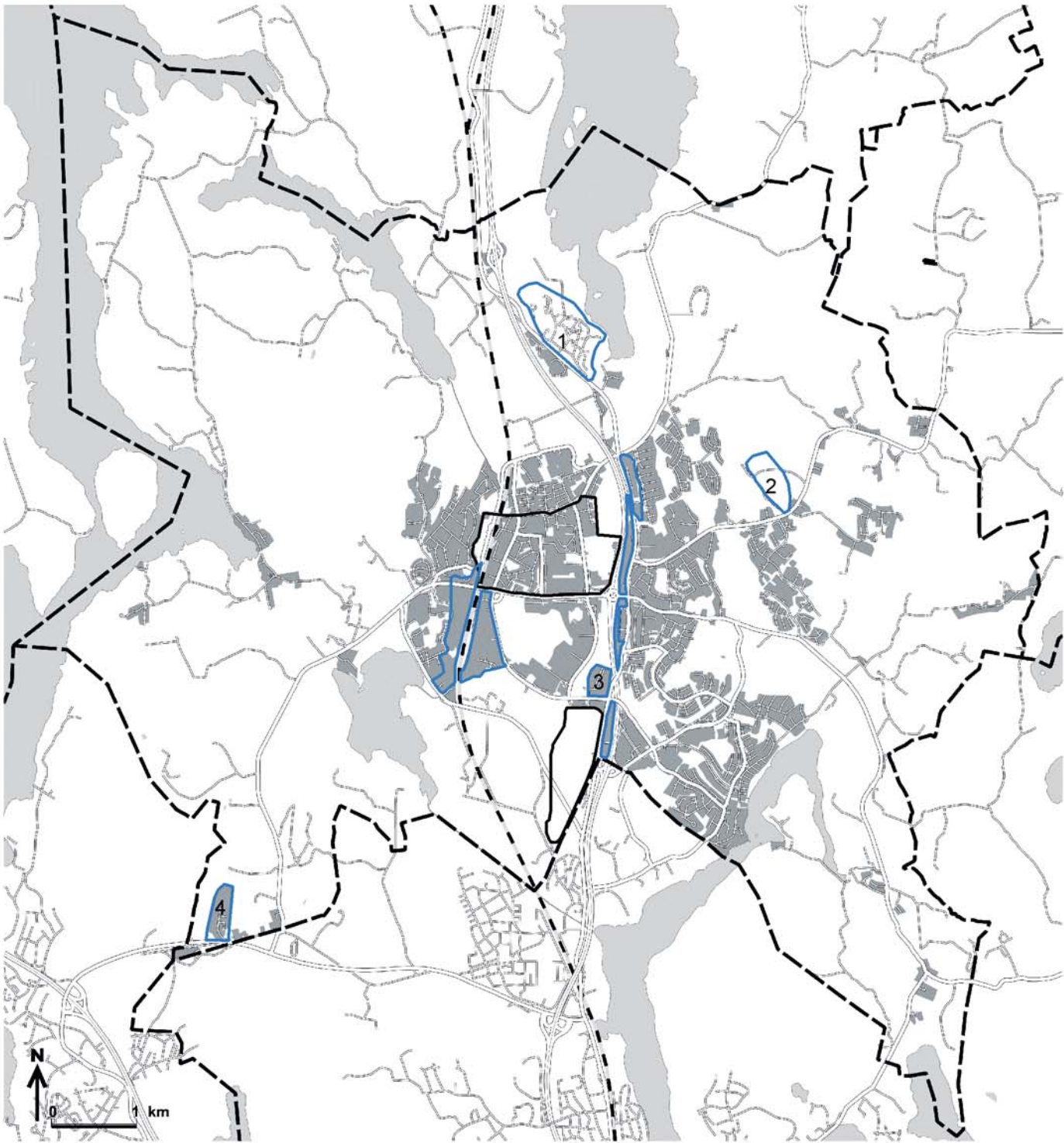
Området norr om halkbanan

Området ligger i utkanten av kommunen, är bullerstört och ansluter inte till något nuvarande område samt utgör ett ingrepp i den gröna kilen. Området är inte aktuellt under planperioden.

Söderby/ Vällsta

Området ligger i utkanten av kommunen, är bullerstört och stämmer inte överens med kommunens utbyggnadsprinciper om en koncentrerad tätort. Området bedöms inte vara aktuellt som sammanhållet utbyggnadsområde under planperioden.

4. Arbete och näringsliv

Arbete och näringsliv

- Utvecklingsområde bostäder och verksamheter
- Utvecklingsområde verksamheter

Nuläge

Upplands Väsby kommun har ett internationellt präglat näringsliv. Kommunen har många personer anställda i utlandsägda företag, procentuellt sett mer än de flesta andra kommuner i Sverige. De flesta arbetstillfällena i Upplands Väsby finns i näringsgrenarna handel och kommunikationer, vård och omsorg, tillverkning och utvinning samt finansiell verksamhet, media- och företags-tjänster. De största arbetsgivarna i kommunen är Upplands Väsby kommun, Kraft Sverige AB, Stockholms läns landsting och Siemens AB.

Huvuddelen av företagen i Upplands Väsby är enmansföretag eller har bara en eller ett par anställda (upp till 5 anställda). Ca 1 200 ägarledda småföretag finns i kommunen.

Upplands Väsby's näringslivsprofil stärktes under andra halvan av 90-talet. De senaste årens rankingresultat visar att Upplands Väsby är en företagsvänlig kommun. År 2005 låg Upplands Väsby kommun på 12:e plats i Sverige enligt Svenskt Näringslivs ranking.

År 2002 fanns det 15 500 arbetstillfällen (förvärvsarbetande dagbefolkning) i Upplands Väsby.

Kommunens självförsörjningsgrad vad avser arbetsplatser är 78 procent. I dagsläget är det ca 7 100 personer (36%) som både bor och arbetar i Upplands Väsby, vilket är en minskning med 2115 personer (6,5%) sedan år 1990. I åldersgruppen 20–64 år har männen en förvärvsintensitet på 81 procent och kvinnorna 79 procent. Motsvarande siffror för Stockholms län är ca 79 procent för männen och 76 procent för kvinnorna.

Av kommunens ca 19 800 förvärvsarbetande invånare pendlade ca 12 700 personer (64%) ut från kommunen för att arbeta, främst till Stockholms kommun, ca 8 400 personer pendlar in till kommunen för att arbeta här. Andelen inpendlare har sedan år 1990 ökat med ca 2 300 personer (23%). Av inpendlarna kommer nära hälften från Stockholm, Sigtuna och Sollentuna.

Av de förvärvsarbetande männen pendlar 69 procent till arbetsplatser i andra kommuner. Bland kvinnorna är det 59 procent som arbetar utanför kommunen.

Arbetspendling år 2001

	Män	Kvinnor
Inpendling	5 125	3 272
Från övriga kommuner i länet	3 925	2 803
Från övriga län	1 200	469
Utpendling	6 867	5 798
Till övriga kommuner i länet	6 430	5 557
Till övriga län	437	241
Nettopendling	–1 742	–2 526

Upplands Väsby's näringsliv marknadsförs bl.a. genom Upplands Väsby promotion, UVP, ett samarbetsorgan mellan kommunen och företagen. Syftet med samarbetet är att skapa bättre förutsättningar för företagande och näringsliv genom att öka samverkan mellan kommunen och det lokala näringslivet för att därmed stärka orten Upplands Väsby.

I kommunen finns det 26 arbetsplatsområden. Det största är Infra-City som ägs av Vasakronan där ca 3 500 personer arbetar i de ca 180 företagen. Bland övriga områden finns till exempel Johanneslund Business Campus, med flera företag inom telekommunikationsområdet och Löwenströmska sjukhusområdet.

Utveckling

Med de förbättrade spårbundna kommunikationerna som är på gång kommer Upplands Väsby alltmer att integreras i Mälardalens samverkan och dess ekonomiska geografi. Efterfrågan på mark kan komma att öka.

Det finns betydande förtätningsmöjligheter för vissa typer av verksamheter i de nuvarande arbetsplatsområdena längs E4 t.ex. Infracity, Vilundaparken, Johanneslunds Business Campus (3). Viktigt i sammanhanget är också omvandlingen av gamla Klockbackaområdet söder om Löwenströmska sjukhuset (1). Här kan kanske ett "cluster" kring hälsa, vård och rehabilitering utvecklas framöver.

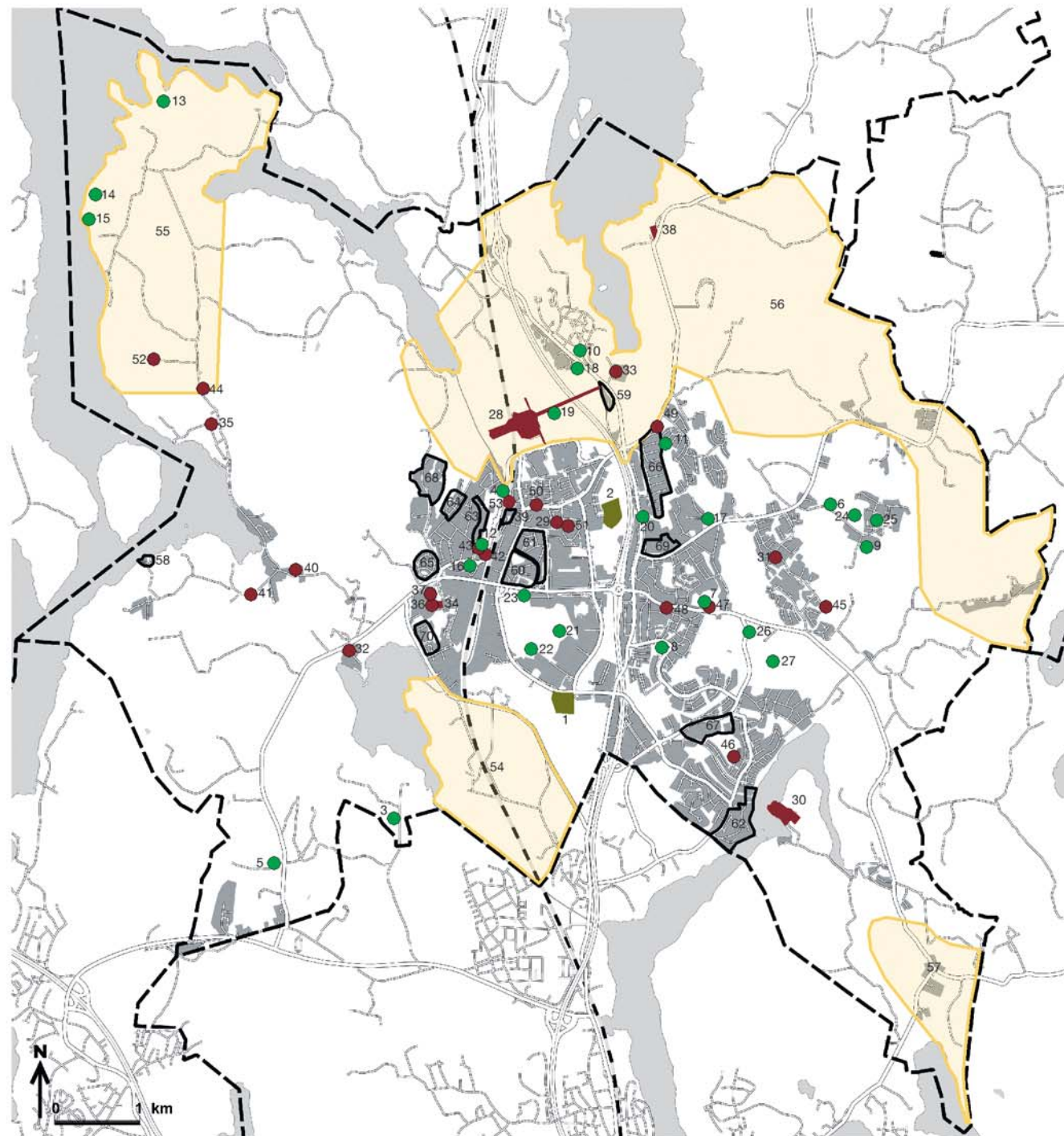
För små och medelstora företag behöver det planläggas ett antal mindre verksamhetstomter där denna typ av företag kan bygga lokaler på egen mark. För verksamheter av olika slag kan i första hand Brunnby Mosse (2) utvecklas men även Söderby (4).

Längs järnvägen på västra sidan ligger ett antal centralt belägna industriområden. På sikt bedöms detta vara alltför värdefull mark för att nyttjas så extensivt som dagens verksamheter innebär.

Den dag Älvsundadalen blir föremål för utveckling kommer verksamhetsområden vara ett väsentligt inslag.

Utöver ovan nämnda områden bedömer kommunen att behovet av ytterligare verksamhetsområden under planperioden är mycket begränsad.

5. Kulturmiljö

Kulturmiljö

- Riksintresse för kulturmiljövård
- Byggnadsminne
- Bebyggelsemiljö av kulturhistoriskt värde
- Kulturstycke
- Fornlämning

Nuläge

Upplands Väsby har ett rikt kulturlandskap, präglad av en lång period som jordbruksbygd. Landskapsbild och naturtillgångar har givit förutsättningar till bosättning och utkomst. Sambandet mellan natur och kultur är särskilt påtagligt och ses ofta som en helhet.

Kommunen har en mängd alléer, odlingsrösen, åkerholmar och källor, som ger karaktär åt landskapet. Upplands Väsby är också en av de fornlämningsrikaste kommunerna i landet och ca 25% av kommunens markyta är riksintresseområde för kulturmiljövården. I kommunen finns också flera äldre stora gårdar.

Upplands Väsby kommun har utarbetat och antagit ett program för vården av kulturmiljön, med tillhörande åtgärdsprogram (2000-12-10). Programmet omfattar såväl bebyggelse och bebyggelsemiljöer, som kulturlandskapet och enskilda fornminnen. Som underlag till detta program finns "Upplands Väsby – kulturhistoriska miljöer" utgiven av Länsmuseum (1985-1987). De utpekade fornlämningarna och kulturhistoriska miljöerna är utvalda enligt urvalskriterier från länsmuseum i Stockholms län (f.d. Länsmuseum). Graden av tillgänglighet, märkvärdighet och synbarhet avgör om kulturmiljöer och fornminnen anses vara särskilt värdefulla. Dessutom finns en kartläggning av kända fornminnen, alléer, stengårdsgårdar samt källor.

De kulturmiljöer och objekt som bedöms värdefulla i Upplands Väsby framgår av vidstående karta. I förteckningen nedan anges vilket skydd de åtnjuter.

Utveckling

I Upplands Väsby ska, senast år 2010, den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen vara identifierad och ett program finnas för skydd av dessa värden.

Dessutom ska kommunen eftersträva att:

- sambandet mellan nuvarande natur- och kulturmiljöer identifieras, analyseras och förstärks, företrädesvis med områdesbestämmelser eller detaljplanprövning
- kunskapen om kommunens kulturarv synliggörs på ett modernt och lättillgängligt sätt. Primärt sker en satsning inom skolor och grannskapsenheter av bostäder.
- varje form av planeringsuppdrag utgår från platsens nuvarande värden i form av kultur och natur.
- en "1000-års"-resa iordningställs inom kommunens gränser. "Resan" samordnas lämpligen med naturintressanta objekt och miljöer, vilket kan ge en omväxlande, utvecklande och samordnad upplevelse.
- skyddsåtgärder för utpekad bebyggelse och bebyggelsemiljöer fortsätter
- information av värdefulla natur- och kulturobjekt utformas enhetligt och tydligt på plats
- denna typ av objekt och miljöer har god tillgänglighet.

Det kan förmodas att dagens utveckling och samhällsbild, om ett eller några sekel, kommer att lämna underlag för nya prövningar av kulturhistoriskt intressanta objekt eller miljöer från 2000-talet, som i sin tur leder till bevarandeönskemål.

Fornlämningar

(Objekt 1-27 är skyddade enligt kulturminneslagen)

1. *Sju riddares träsk*
Gränsbestämt fornminne, från järnålder
2. *Vilunda, åsparti vid E4:an*
Gränsbestämt fornminne, 20-tal fornlämningar från yngre järnåldern.
3. *Domarkullen*
Järnåldersgravfält, Bisslinge 1:1, 2:1.
4. *Ladbrostenen*
Runblock från senare delen av 1000-talet, Nedre Runby 1:23.
5. *Dombacken*
Järnåldersgravfält, Vällsta 1:3.
6. *Kvarnbacken*
Runhäll, Kvarnbacken 1:2. Skyddat
7. *Tolan*
Stensträngssystem och husgrund från äldre järnåldern, Odenslunda 1:29.
8. *Tolanskogen*
Boplat och gravfält från bronsålder, Odenslunda 1:84.
9. *Skuggan*
Runhäll, Skuggan 1:1.
10. *Hammarby 1:2*
Runsten från 1000-talet, Hammarby 1:2.
11. *Skälbystenen*
Runsten från slutet av 1000-talet, Skälby 1:1.

12. *Gravfält vid hembygdsgården*
Gravfält med skötselplan.

13. *Runsaborg*
Gravfält och stensträng med skötselplan.

14. *Färjkarlstorp 1*
Varggrop med skötselplan.

15. *Färjkarlstorp 2*
Gravfält med skötselplan.

16. *Zamoras kulle*
Gravfält från järnåldern med skötselplan.

17. *Carlslund*
Gravfält med skötselplan.

18. *Hagängen*
Gravfält med skötselplan.

19. *Lilla Väsby*
Gravfält med skötselplan.

20. *Lindhemsvägen*
Gravfält, gravhög med skötselplan.

21. *Smedbyskolan*
Gravfält, runstenar med skötselplan.

22. *Ekeboskolan*
Gravfält med skötselplan.

23. *Norra berget*
Gravfält, runstenar med skötselplan.

24. *Ekeby 1*
Gravfält med skötselplan.

25. *Ekeby 2*
Gravfält med skötselplan.

26. *Sanda 1*
Gravfält med skötselplan.

27. *Sanda 2*
Gravfält med skötselplan.

**BYGGNADER OCH
GÅRDSMILJÖER**

28. *Stora Väsby, allé och barockpark*
Herrgård från mitten av 1700-talet, länets mest typiska rokokooanläggning med barockträdgård. Skyddat som byggnadsminne samt av riksintresse.

29. *Susebo*
Tidigare disponentbostad för Wäsby verkstäder, uppförd år 1906–07 i nationalromantisk stil, Vilunda 1:54. Skyddat genom detaljplan antagen 1990.

30. *Sköldnora kungsgård*
Herrgård från år 1741 och ett exempel svensk rokoko, Sköldnora kungsgård 1:5. Skyddat enligt byggnadsminne och riksintresse.

31. *Fresta kyrka*
Kyrka från början av 1200-talet. Skyddat enligt kulturminneslagen.

32. *Eds kyrka*
Kyrka ursprungligen från 1100-talet, ombyggd under 1300-, 1400 och 1700-talet. Skyddat enligt kulturminneslagen.

33. *Hammarby kyrka*
Kyrka från omkring år 1200, länets enda medeltida kyrka med bibehållen fönsterlös norrfasad. Skyddat enligt kulturminneslagen.

34. *Eds prästgård*
Eds prästgård omfattas av prästens tjänstebostad och löneboställe som illustrerar väl hur en uppländsk prästgård var bebyggd och fungerade fram till omkring år 1910. Byggnader från 1700- och 1800-talen. Skyddat enligt byggnadsminne och detaljplan.

35. *Sättra gård*
Arbetarbostad från 1910–20. Skyddat enligt detaljplan antagen år 1990.

36. *Stallet*
Ladugård från omkring 1800, tillhö-

rande Eds prästgård. Skyddat enligt detaljplan antagen år 1990.

37. *Njursta arrendegård*
Arrendebosdtad från 1600-talet. Väsentligt ombyggd. Skyddat enligt detaljplan antagen år 1998.

38. *Magasinet vid Torsåker*
Spannmålsmagasin från år 1763 vid Torsåkers slott. Skyddat enligt byggnadsminne.

39. *Magasinet vid järnvägen*
Godsterminal från år 1866.

40. *Kyleborg*
Tidigare torp under Edsby gård, Edsby 3:6. Ej skyddat.

41. *Harva gård*
Herrgård från 1880-talet, Harva 1:1. Ej skyddat.

42. *Ställverk vid järnvägen*
Uppfört år 1940. Skyddat genom detaljplan antagen år 1993.

43. *Hembygdsgården, Runby*
Runby gård från år 1846 numera hembygdsgård, Nedre Runby 2:4. Skyddat genom detaljplan antagen år 1990.

44. *Värmlandsstugan*
Fd torp under Sättra gård, ålder 1750–1850. Skyddat genom områdesbestämmelser.

45. *Främjartorpet*
f.d. Fresta fattigstuga
Fattigstuga från år 1838, Fresta 1:1. Ej skyddat.

46. *Villa Grimhall*
Villa från år 1932 i funkisstil, Grimsta 81:2. Ej skyddat.

47. *Villa Tomta*
Villa från år 1910 med tidstypiska nationalromantiska stildrag, Sanda 1:3. Ej skyddat.

48. *Odensgården*
Ålderdomshem från år 1955. Skyddat genom detaljplan antagen 1990.

49. *Viks dragongård*
Dragontorp från år 1750, Vik 1:1. Skyddat genom detaljplan antagen år 1987.

50. *Björkvallahuset*
Flerfamiljshus från år 1905, Vilunda 1:21. Ej skyddat.

51. *Stora Vilunda*
Herrgård från år 1784, Vilunda 1:226. Skyddat genom detaljplan antagen år 1990.

52. *Grimstahamn*
Vid Mälarens strand nära Runsa finns lämningar av ett torp från 1700-talet omskrivet av Carl Jonas Love Almqvist.

53. *Henriksborg*
Lanthandel från 1870-talet, både exteriört och interiört väl bevarad.

BEBYGGELSEMILJÖER
54. *Antuna*
Ett ovanligt välbevarat och sammanfatt exempel på de storjordbruk som började växa fram i stockholmstrakten under 1800-talet. Skyddat som riksintresse för kulturmiljövården

55. *Runsa*
Ett fornlämningsområde som tillhör de mäktigaste i landet. Gravanläggningar och Runsa fornborg ger bilden av väl befäst och betydelsefull stormansgård från yngre järnåldern. I området ingår även Runsa herrgård som var Upplands Väsby's största gods från 1600-talet till 1900-talet samt en barockträdgård och ett stort antal torp med bibehållen äldre karaktär. Skyddat som riksintresse för kulturmiljövården.

56. *Hammarby-Östra Fresta*
Området är en del av landets största

och mest komplexa fornlämningsmiljöer från järnåldern som även omfattar västra delarna av Vallen-tuna och Täby kommuner med bl.a. gravfält, stensträngssystem och runristningar samt länets enda medeltida kyrka, Hammarby kyrka, och länets mest typiska rokokooanläggning Stora Väsby. Skyddat som riksintresse för kulturmiljövården.

57. *Skålhamravägen, del av*
Område med gravar, gravfält och lämningar efter forntida odlingsmarker i form av stensträngar och fossil åkermark från järnåldern och som utgör en del av länets mest samman-satta järnåldersmiljö. Skyddat som riksintresse för kulturmiljövården.

58. *Roparudden*
Torp tillhörande Harva gård från 1800–1850. Skyddat genom detaljplan antagen år 1989.

59. *Kyrkbyn vid Charlottenborgsvägen*
En grupp enkla bostadslägenheter från 1800-talet, bl.a. Hammarby fattigstuga som tillsammans med Hammarby kyrka och prästgården ger en bild av ett äldre sockencentrum. Skyddat genom detaljplan antagen år 1990.

60. *Del av Väsby villastad*
Villastad till Väsby Verkstäder och Optimus med stadsplan från 1910. Skyddat genom detaljplan antagen år 1999.

61. *Folkparksområdet*
Planstruktur och enskilda byggnader som har ett lokalt intresse. Bostäder för verksamma i Väsby Verkstäder och Optimus. Skyddat genom detaljplan antagen år 1981.

62. *Gamla vägen*
Egnahemsbebyggelse från sekelskiftet. Skyddat genom detaljplan antagen år 1998.

63. *Stjärnhusen, Runby hage*
Flerbostadshus i form av s.k. stjärnhus uppförda under 1950- och 1960-talen. Skyddat genom detaljplan antagen år 1990.

64. *Oxundavägen*
Radhus och friliggande villor typiska för 1950-talet. Ej skyddat.

65. *Ägget*
Bostadsområde, som genom planmönster, bebyggelsegruppernas utläggning och husens utformning utgör en omväxlande, tilltalande och intim bondemiljö, typiskt för 1950-talets planideal. Ej skyddat.

66. *Skälby*
Enhetligt småhusområde från 1960-talets början som illustrerar tidens syn på privata och gemensamma uterum och förhållandet mellan fotgängare, cykel- och biltrafik. Ej skyddat.

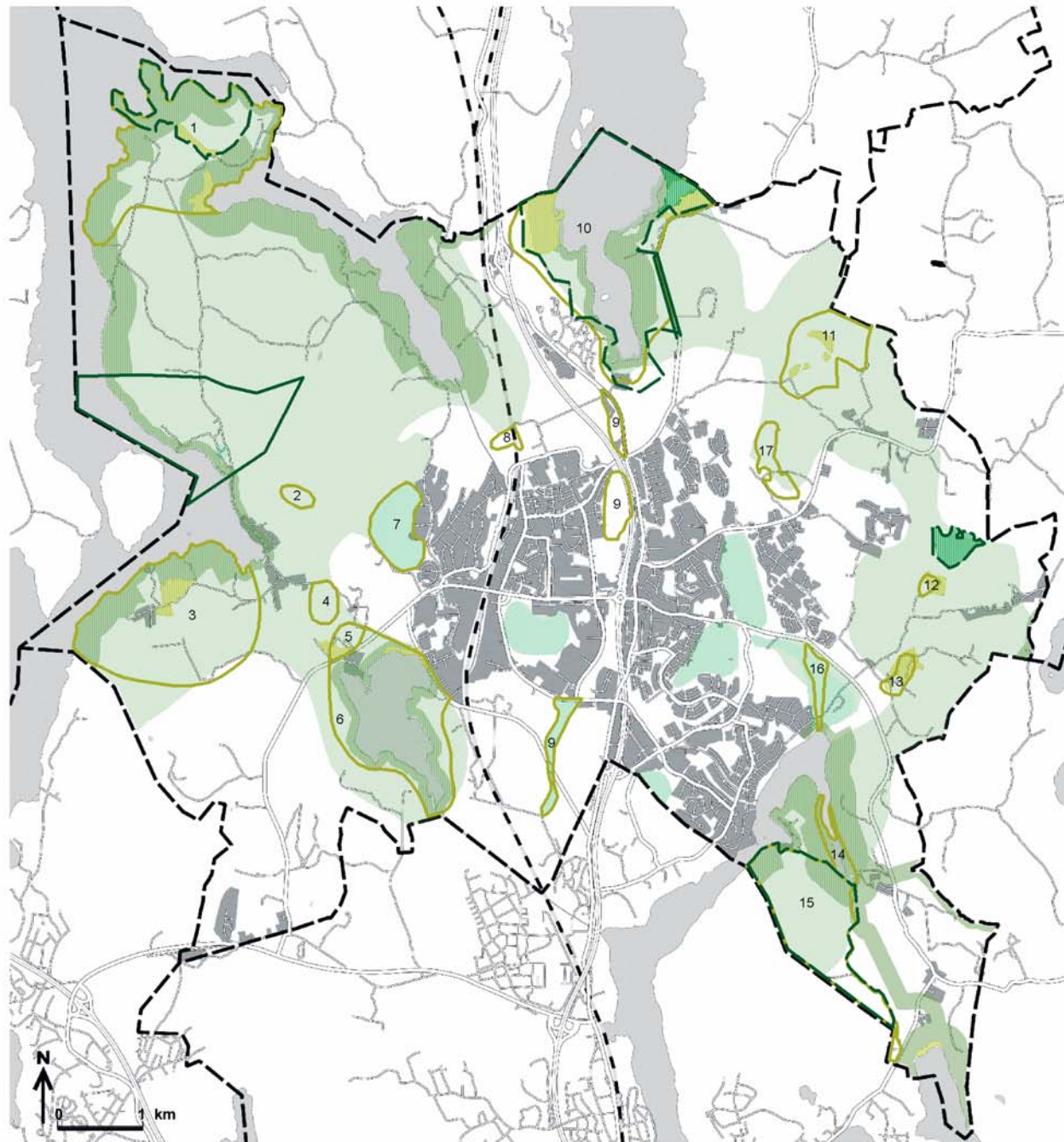
67. *Grimstaby*
Bostadsområde med grupphus och enbostadshus med integrering mellan bostäder och lokaler för andra verksamheter som fått både nationell och internationell uppmärksamhet. Ej skyddat.

68. *Runby backar*
Område med flerbostadshus och småhus i tre skilda områden, tillkomna i anslutning till bostadsmässan år 1985 och som visar idéer och ambitioner vad gäller bostadsproduktion på 1980-talet. Ej skyddat.

69. *Carlsund*
Bostadsområde som är karakteristiskt för den omfattande reparation, om- och tillbyggnad som genomfördes under 1980-talet. Området ingick i bostadsmässan år 1985. Ej skyddat.

70. *Kollektivhusen*
Kollektiva flerbostadsvillor. Ej skyddat.

6. Naturmiljö

Naturmiljö

- Strövmråde
- Promenadområde
- Naturreservat
- Föreslaget naturreservat
- Natura 2000

- Naturminne
- Ängs- och hagmark
- Andra områden av särskilt intresse
- Strandskydd (omfattar lika stort område i vattenområdet)

Nyckelbiotoper skog redovisas på kartan areella näringar

Landskapet i Upplands Väsby är typiskt för Mälardalen med småbruten topografi, skogsklädda låga bergknallar, sjöar, hagar och stränder, i ett sprickdalslandskap. Berggrunden består främst av gnejs och granit. I de västra delarna av kommunen finns ett storskaligt skogsdominerat landskap som sträcker sig ner till Mälaren. I öster finns ett småskaligt landskap som domineras av odlingar. Mitt emellan finns isälvsmaterial med åsen och mindre åsryggar. Mäktiga och välutbildade rullstensåsar är karaktäristiska för Mälardalen. Genom Upplands Väsby i nord-sydlig riktning löper Stockholmsåsen. I Upplands Väsby finns också en ansamling av de Geermoräner som endast återfinns på ett fåtal platser i Sverige.

Upplands Väsby karaktäriseras av tre dominerande nord-sydgående stråk; Väsbyåns dalgång, Stockholmsåsen och dalen mellan Fysingen och Norrviken. E4 följer riktningen på den gamla åsvägen.

Järnvägen följer Väsbyåns dalgång. Andra viktiga karaktärsdrag i kommunen utgörs av sjöarna.

Grönstruktur

Till grönstrukturen räknas all mark som inte är bebyggd eller belagd. Det kan alltså röra sig om allt från privata trädgårdar och jordbruksmark till större naturområden. Det mest kännetecknande för grönstrukturen är att samma område kan fylla flera olika funktioner. En gammal park är ett kulturhistoriskt värdefullt objekt samtidigt som den har stor betydelse för ortens invånare. Dessutom fungerar träden som luftrenare och är av stor betydelse för den biologiska mångfalden. Grönstrukturens betydelse och funktioner kan sammanfattas i två viktiga aspekter:

Ur ekologisk synvinkel är grönstrukturen fundamental för växters och djurs möjlighet att leva och utvecklas. Att skydda naturområden

för att säkra den biologiska mångfalden är därför betydelsefullt ur ekologisk synpunkt.

Den gröna strukturen har en stor betydelse för människors fysiska och psykiska hälsa. Se även avsnittet rekreation och fritid.

Upplands Väsby's grönstruktur kan delas in i tre nivåer:

- Strövmråden (större naturlandskapsområden inte alltför långt bort från tätorten)
- Promenadområden (tätortens gröna lungor i närheten av bostadsområdet)
- Bostadsnära parker (den lilla grönytan närmast bostaden)

Att värna regionens gröna kilar, Järva- och Rösjökilen, är en angelägen gemensam fråga för kommunerna i stockholmsregionen.

Trafikleder försvårar på många ställen framkomligheten i grönstrukturnätet. E4:an och järnvägen utgör påtagliga barriärer som fragmenterar grönstrukturen.

Sättra naturreservat. Landskapet i Upplands Väsby är typiskt för Mälardalen.

Foto: Keith Samuelson

Foto: Michael Folmer

Odlade fält vid Edssjön.

Mellan 5 och 10% av Sveriges vilda växt- och djurarter är hotade i den bemärkelsen att deras långsiktiga överlevnad i landet inte kan anses vara säkrad. Det största hotet idag är samhällsutvecklingen, som för med sig snabba och omfattande miljöförändringar.

I kommunen finns en mängd småbiotoper såsom alléer, odlingsrösen, diken, småvatten, stengårdsgårdar, åkerholmar m.m. som ger landskapet karaktär och ger möjligheter till biologisk mångfald genom att de utgör en variation av livsmiljöer för organismer med olika krav på sin miljö. Tyvärr håller flera gamla naturtyper på att försvinna. Det finns t.ex. endast några små rester av ängs- och naturbetesmarker kvar, vars överlevnad inte är säkrade på längre sikt.

Utveckling

Grönstrukturen är en del av Upplands Väsby's karaktär som ska bevaras och utvecklas. Detta bör ske bl.a. genom att bevara och utveckla kopplingarna mellan bostadsnära grönområden och större sammanhängande strövområden. Åtgärder bör särskilt inriktas på att minska barriäreffekterna i form av vägar och

järnvägar.

De gröna kilarnas funktion ska värnas och eventuell ny bebyggelse ska inte äventyra dess funktion.

Arealen av naturbetesmarker bör öka, slåtterängar bör brukas på ett sätt så att en mager öppen naturtyp vidmakthålls och den öppna landskapsbilden i kommunen bevaras.

Kommunens utveckling i övrigt när det gäller grönstrukturen bör på ett detaljerat sätt komma till uttryck i en reviderad grönplan. I samband härmed bör ställning också tas till vilka ytterligare närliggande översyner och kompletteringar som bör göras. Det kan t ex gälla uppdatering av kunskap om naturvärden. Som ett komplement till miljöbalkens områdesskydd bör grönområden säkras genom detaljplaner eller områdesbestämmelser.

Skyddade områden

Det finns flera olika former att skydda särskilt värdefulla naturområden i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. I Upplands

Väsby kommun har cirka 220 ha (2,88 %) av den totala ytan skyddats i form av naturreservat, naturminnen och biotopskydd. Generellt biotopskyddade områden är inte medräknade i denna siffra.

Naturreservat

Upplands Väsby har ett naturreservat, Sättra gård, som är avsatt för det rörliga friluftslivet. Området är ett stycke kulturpräglad Mälarnatur bestående av två fjärdedelar skog, en fjärdedel jordbruksmark/betesmark och en fjärdedel Mälarvatten. Området är mycket variationsrikt och ett stort antal stigar bl.a. Upplandsleden genomkorsar reservatet. Ett lantbruk, en naturskola, ett friluftsbad, en ridskola och en småbåtshamn ingår i reservatet. Området är 210 ha stort.

Naturminnen

Torsåkers allé, en 650 meter lång lindallé som anlades i mitten av 1700-talet, är kommunens enda naturminne. Allén sköts, enligt länsstyrelsen beslut, av vägverket.

Biotopskydd

Kommunen har ett stort antal biotopskyddsområden som skyddas av det generella biotopskyddet. Dessa ger karaktär till landskapet och hyser en rik biologisk mångfald. Under år 2002 inventerade kommunen biotopskyddsområdena och det finns 29 alléer, 160 åkerholmar, 73 odlingsrösen, 49 småvatten och 7 stenmurar som är skyddade genom biotopskydd. Kommunen har under år 2002 även tagit fram en skötselplan för samtliga inventerade småbiotoper.

Vid sidan av de generella biotopskyddsområdena finns 26 nyckelbiotoper registrerade av Skogsvårdsstyrelsen. Ett av dessa har förordnas som biotopskyddsområde.

- Sköldnora, Kvarnviken. 4,5 hektar. Naturskogsliknande strandskog mot Kvarnviken med inslag av ädellövskog och hassel. Fyra andra nyckelbiotoper har förordnats med naturvårdsavtal. Dessa är oftast förenade med någon form av skötsel och begränsade i tid.
- Sköldnora, Emmylund. 3,6 hektar. Hagmark med ek och hassel och en oreglerad skogsbäck. Området är restaurerat år 2003.
- Sköldnora, Emmylund. 6,3 hektar. Naturskogsliknande hållmarkskog bestående av tall- och blandskog.
- Sköldnora, Nybyvägen. 1,3 hektar. Igenväxt ek- och hasselskog.
- Fornboda. 4,2 hektar. Ek- och hasselskog med flera ekar av mycket grov dimension.

Skogsvårdsstyrelsen planerar ytterligare förordanden i ädellövskogs-
dungarna norr om Löwenströmska.

Natura 2000-områden

För att skydda natur, vilda djur och växter har EU skapat ett ekologiskt nätverk, Natura 2000. Nätverket består av värdefulla naturområden som medlemsländerna har ansvar för

att skydda för framtiden. I Upplands Väsby finns det två Natura 2000-områden.

- Torsåkers almlund: Frisk ädellövlund med alm som dominerande trädslag och inslag med fuktiga stråk av alsumpskog. Området är kraftigt igenväxt och har fått karaktär av naturskog med gott om död ved vilket gör den viktig för svampar, snäckor, sniglar och insekter. Biotopen är har dock sin största betydelse som fågellokal. Skogsvårdsstyrelsen planerar ytterligare förordnanden i ädellövskogs-
dungarna norr om Löwenströmska sjukhuset.
- Vallensjöskogen: Gammal grov grandominerad skog med rikt inslag av lågor och torra träd. Biotopen är mycket ovanlig i trakten och därmed värdefull för många vedsvampar, mossor och insekter som är beroende av orörd skog och död ved.

Utveckling

En skötselplan för det existerande naturreservatet i Sättra ska fastställas. Länsstyrelsen har föreslagit att ytterligare fyra områden ska skyddas som naturreservat – Fysingen med omgivning, Runsa fornborg, Vallensjö och Törnskogen. Kommunen har tillstyrkt länsstyrelsens förslag men pekat på behovet att närmare precisera gränser och avvägningar mellan olika intressen i områdena. Ett samarbete har påbörjats med Sollentuna kommun om att bilda ett gemensamt naturreservat för Törnskogen. Av de övriga tre förslagen till statliga reservat har arbetet påbörjats för Vallensjö. Beträffande naturminnet Torsåkers allé kan konstateras att skyddsformen har ersatts av andra skyddsinstitut, numera som biotopskyddad. Allén bevaras.

Biotopskyddsområdenas skötsel skall ske så att områdenas ekologiska kvaliteter upprätthålls.

Beträffande kommunens två Natura 2000-områden är dessa plane-

rade att ingå i ovan nämnda reservat vilket innebär att områdena ges såväl erforderligt skydd som lämpliga skötselplaner.

Andra värdefulla naturmiljöer

Ängs- och hagmarker är bland de artrikaste och arttätaste biotoper som finns. De är inte naturliga utan skapade av människan och hennes betesdjur. Artrikedomen består främst av örter och insekter och utgör en naturtyp som vi människor uppskattar mest. I dag återstår endast små spillror av detta markslag som en gång satte sin prägel på odlingslandskapet.

I Upplands Väsby finns fem områden med ängs- och hagmarker med högt naturvärde enligt länsstyrelsens inventering från år 1993.

Löwenströmska sjukhuset

Slättsjölandskap vid Fysingens västra strand med omväxlande björkhagar och ädellövlundar och grov gammal barrskog. Största delen utgörs dock av öppen hagmark och strandäng, vilka idag håller på att växa igen. På några mindre arealer bedriver Naturskyddsföreningen slåtter.

Eds kyrka

Består av två områden, ett vid Edssjöns norra strand. Det andra området ligger vid Eds kyrka och består av en moränbacke med gravkullar och strandäng. I anslutning till denna hagmark, mot Edsby gård, finns ett fint exempel på skogsbete. Alla dessa områden betas idag av nötkreatur.

Nibble-Dyvinge

Hela området är idag utnyttjat som golfbana. Rester av den gamla hävdberoende floran finns dock kvar på några ställen.

Harby

Hagen består av mjuka kullar med mellanliggande svackor och öppen hagmark, enmarker och gamla igenlagda

åkrar. Området betas idag av hästar.
Fjäturen
Ligger vi Fjäturens norra strand och utgörs av en strandäng betad av hästar.

Andra områden av särskilt intresse

I ÖP-90 har 15 områden identifierats som särskilt intressanta med avseende på naturvärden och friluftsliv. Denna bedömning baseras på en inventering från år 1982. Dessa områden är:

1. Runsa
Runsahalvön domineras av en höjd-platå. På halvön finns ett gammalt kulturlandskap med slott, skeppssättning och fornborg. Naturen är varierad med hagmarker, torrängar och ädellövskogsbevuxna höga bergsbranter med intressant flora.

2. Kärret öster om Båtbyggartorp
Ett typiskt mellansvenskt skogskärr med flera orkidéer och en del andra sällsynta växter. Idag ganska igenväxt.

3. Harvaskogen, Harvagrund och del av Harvaviken
Kulturpräglad landskap med omväxlande gammal skog och till stora delar oexploaterade Mälarstränder. Bland landets rikaste förekomster av de Geermoräner. Hagar med stora enar, fin torrbacksflora, ädellövskog och mycket ålderdomliga stenrösen. Några delar betas för närvarande av hästar och en del har sedan länge uppnått ett naturskogstillstånd.

4. Gamla åker- och betesmarker norr om Eds kyrka
Ovanför Edsby utbreder sig, inramat av skog, ett vackert gammalt odlings- och beteslandskap. Strax norr om detta finns ett intakt skogskärr. Området är också värdefullt genom sin storlek och orördhet.
5. Edsby slottspark
Parken som ligger strax söder om

Edsby slott är relativt sent anlagt. I parken kan man finna de flesta ädla lövträd. Här finns kommunens största bestånd av bok.

6. Edssjön med omgivning
Edssjön är en grund näringsrik sjö som huvudsakligen omges av gammal jordbruksmark. Edssjön med omgivning är en regionalt betydelsefull lokal för en mängd fågelarter. Omgivningarna har varierande naturtyper, där framför allt kulturlandskapet innehåller intressanta geologi-, växt- och fågellokaler. Detta gör även området värdefullt för landskapsbilden och för friluftsliv. Området betas för närvarande av nötkreatur.

7. Bergaskogen
Omväxlande och lättillgängligt skogsområde för det rörliga friluftslivet. Goda bär och svampmarker och fin flora med flera orkidéarter.

8. Stora Wäsby slottspark väster om järnvägen
Stora Wäsby slottspark anlades i slutet av 1600-talet. I parken finns gammal ädellövskog med intressant flora och ett rikt fågelliv.

9. Stockholmsåsen vid Älvsunda, Vilunda och Hammarby
Åsen har en fin tallskog med fin flora.

10. Fysingen med omgivning
Ett typiskt mellansvenskt äldre herrgårdslandskap med stora natur- och kulturvärden. Fin fågelsjö och intressant flora och kvartärgeologi.

11. Kulturlandskapet mellan Nibble och Dyvinge
I området finns idag en golfbana men rester av det gamla kulturlandskapet finns kvar.

12. Enmarker öster om Gudby
I betesmarken strax öster om Gudby står ett tiotal mycket kraftiga enar. Enarna är utan konkurrens de gröv-

sta och största exemplaren i kommunen. Betesmarken med de gamla enarna utgör ett vackert inslag i landskapsbilden.

13. Harby torrbackar
Harby är en gammal kulturbygd. Landskapet med mjuk rundade kullar och backar i anslutning till Harby gård präglas av långvarig beteshävd. Torrbackarna är de största och artrikaste i kommunen och fullt jämförbara med de förnämsta i länet.

14. Kvarnviken i Norrviken
Vassbevuxen vik med strandnära naturskog med ett rikt fågelliv och en tropikliknande flora.

15. Törnskogen.
Stort skogsområde med vildmarkskaraktär med flera orörda partier.

Dessutom har några ytterligare våtmarksområden identifierats som värdefulla i länsstyrelsens våtmarksinventering från 1997.

16. Sanda våtmark
Igenväxande våtmark med sumpskog av björk och al. Genom området löper Frestabäcken. Området är inte undersökt.

17. Brunnby mosse
Området har sedan 1930-talet använts som tipp men håller f n på att avslutas och återställas. Rester av en av kommunens få mossar och en björksumpskog är intressanta miljöer som inte är undersökta. I norra änden finns en vacker eklund med rik örtflora.

Utveckling
Genom fortsatt hävd bör de fem ovan nämnda ängs- och hagmarkernas naturvärden värnas.
Beträffande de 15 ovanstående områdena föreslås följande:
– Runsa – naturreservat enligt för-

Foto: Ingela Hedström

Harby hage består av kullar med mellanliggande svackor och öppen hagmark, enmarker och igenlagda åkrar. Här betar idag hästar.

- slag från länsstyrelsen.
- Kärret öster om Båtbyggartorp – erforderligt skydd bedöms i kommande program och detaljplan för området, eventuellt områdesbestämmelser.
- Harvaskogen, Harvagrund och del av Harvaviken – ingår i regionens gröna kilar och en bedömning av eventuella skyddsbehov bör göras i samband med en revidering av kommunens grönplan. Skydd kan övervägas i form av områdesbestämmelser.
- Gamla åker- och betesmarker norr Eds kyrka – områdesbestämmelser för området inklusive intilliggande bebyggelse liksom för Edsby slottspark bör fastställas.
- Edssjön med omgivning samt Bergaskogen – erforderligt skydd bör avgöras i samband med en fördjupad översiktsplan för området väster om Runby.
- Stora Wäsby slottspark väster om järnvägen – erforderligt skydd föreligger genom bl.a. byggnadsminnesförklaring.
- Stockholmsåsen vid Älvsunda, Vilunda och Hammarby – beträffande åsen vid Vilunda och Ham-

- marby bör områdesbestämmelser övervägas. I samband med kommande planarbete vid Älvsunda bör skyddet av denna ås inkluderas.
- Fysingen med omgivning – naturreservat enligt förslag från länsstyrelsen. Pågående detaljplan för området vid Löwenströmska sjukhuset ska ta hänsyn till planerad reservatsbildning.
- Kulturlandskapet mellan Nibble och Dyvinge-området ingår i en av regionens gröna kilar och är av riksintresse för kulturmiljövården vilket bör väga tungt vid prövning av exploateringsintressen.
- Enmarker öster om Gudby, Harby torpbackar samt Kvarnviken i sjön Norrviken – områdena ingår i regionens gröna kilar och områdesbestämmelser bör övervägas.
- Törnskogen – naturreservat enligt förslag från länsstyrelsen efter initiativ från kommunen.

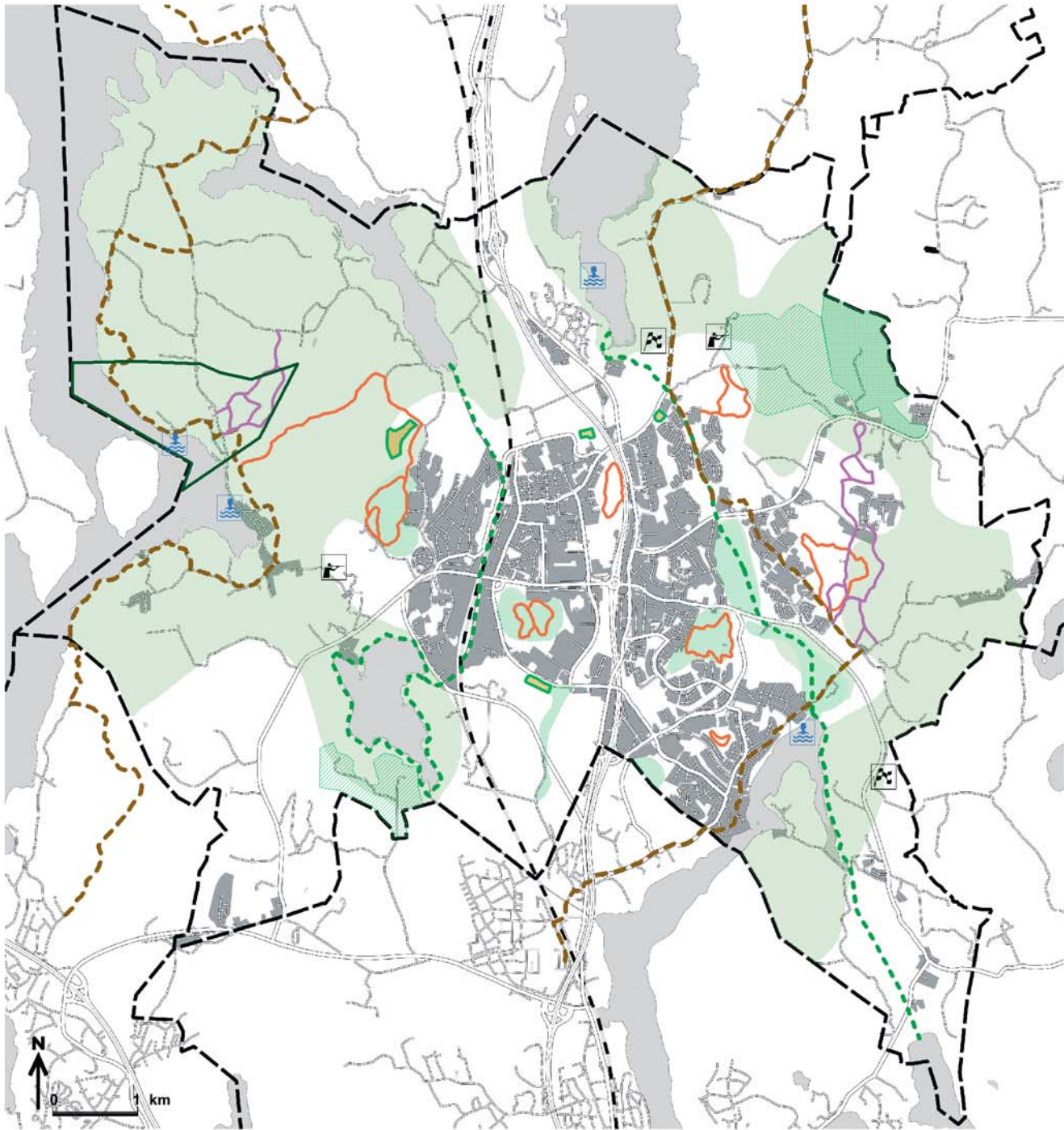
Strandskydd

Strandskyddet syftar till att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda

livsvillkor för djur och växter på land och i vattnen.
Det generella strandskyddet gäller 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet från strandlinjen och har på vissa områden utvidgas till 300 meter.

Utveckling
Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att utreda hur bestämmelserna för strandskydd tillämpas och att lämna förslag till eventuella åtgärder. Kartläggningen visar att strandskyddet inte upprätthålls så som det var tänkt inom vissa delar av landet. Naturvårdsverket har föreslagit att få möjlighet att införa ett starkare strandskydd där det behövs. Förslaget har ännu inte behandlats av regering och riksdag. Gällande strandskydd i kommunen ska iakttas och ev dispenser ska grundas på noga och allsidiga bedömningar.

7. Rekreation och fritid

Rekreation och fritid

- Strövområde
- Promenadområde
- Naturreservat
- Golfbana
- Föreslagna golfbana

- Kolonilottsområde
- Stråk gröstruktur
- Upplands- och Sverigeleden
- Ridstig
- Motionsspår

- Motorsport
- Skjutbana
- Bad

Rekreation och friluftsliv

Nuläge

Närhet till skog och mark för fritid, rekreation och naturupplevelser utgör en av kommunens stora tillgångar. Förutom att grönområdena har en stor betydelse för människors välbefinnande, är stora sammanhängande grönområden viktiga för den biologiska mångfalden.

Rekreationsområden i Upplands Väsby delas in i strövområden, promenadområden och bostadsnära parker. Strövområden är större naturlandscapsområden inte alltför långt bort från tätorten. Promenadområden är tätortens gröna lungor i närheten av bostadsområdet. Bostadsnära parker är den lilla grönytan närmast bostaden som alla kan nå. Dessa begrepp har formulerats i kommunens grönsplan från 1990.

I kommunen finns två större grönområden/strövområden som ingår i Stockholms gröna kilar. Det västra strövområdet ingår i Järvakilen och innefattar Runsahalvön, Edssjö-området, Harvaskogen (som gränsar mot Mälaren) med fortsättning söderut mot Ängsjö och ut på Järvafältet i Sollentuna och Järfälla kommuner. Norrut ansluter kilen till Rosersberg i Sigtuna kommun.

Östra strövområdet ingår i Rösjö-kilen och omfattar ett småbrutet kulturlandskap kring sjön Fysingen med Torsåker, Dyvinge, Nibble, Gudby och Harby gårdar. Området fortsätter söderut i Törnskogen utmed sjön Norrviken och ansluter i Sollentuna med områdena kring Fjätören och Rösjön. Österut möter kilen Vallentunasjön.

Flera promenadområden finns i de flesta kommuner. Exempel på sådana promenadområden är Smedbyskogen, Sandaskogen, Edoberget och Frestadalen.

Inom tätorten finns flera väl-placerade mindre områden som kan fungera som bostadsnära parker. I centrala Väsby är det dock brist på denna typ av friytor. Den bostads-nära parken är viktig för lek, spel, samvaro och naturupplevelser och den fyller därmed en viktig social funktion särskilt för barn och äldre.

Lättillgängliga bullerfria miljöer för natur- och kulturupplevelser, friluftsliv och rekreation i närheten av där människor bor är av mycket stort värde, även om de inte alltid uppfyller vad som krävs för att kallas ”tyst område”.

Tysta områden har definierats som när ”området har en ekvivalent ljudtrycksnivå understigande 30dB(A) från olika typer av samhällsbuller”. I och i närheten av en storstad finns inga sådana opåverkade områden och därmed inte heller i kommunen.

Ur ett allmänt välbefinnande och folkhälsoperspektiv är det viktigt med stigar, spår och leder för rekreation och motion.

Genom Upplands Väsby kommun sträcker sig tre längre leder. Upplandsleden, Sverigeleden och Vikingaleden. Sverigeleden är en cykelled genom hela Sverige som på sin väg mellan Stockholm och Uppsala passerar genom kommunens östra delar. Upplandsleden är en vandringsled som går genom kommunens västra delar, förbi Harva, Sättra och Runsa. Utmed leden finns två vindskydd och ett antal grillplatser. Grillplatser finns även vid Sandakärret och vid Sättrabadet. Vikingaleden är en kanotled. Kulturstigar finns i Runsa och Smedby och naturstig i Sandaskogen. I kommunens samliga kommuner finns även motions-spår.

På vintern kan man också åka skidor på golfbanorna eller i det preparerade spåren i Runby och när isen bär plogas en 14 km lång sjöisbana på Norrviken med anslutning vid Bollstanäs skola.

Den regionala grönsstrukturen i norra Stockholms län

- Värdekäma
- Grön kil och utflyktsområde
- Grön länk

Foto: Michael Folmer

När isen bär plogas en 14 km lång sjöisbana på Norrviken med anslutning vid Bollstanäs skola.

Utveckling

Områden eller miljöer som ur allmän synpunkt har betydelse för det rörliga friluftslivet skall så långt som möjligt värnas. Allemansrätten ger också av hävd, var och en rätt att fritt färdas och vistas i skog och mark. Den ger unika möjligheter att få njuta av naturen, men ställer också krav på hänsynstagande. Bestämmelserna om strandskydd syftar till att ge möjlighet att med stöd av allemansrätten utnyttja de ur rekreationssynpunkt så värdefulla strandområdena för friluftsliv.

Kommunens fortsatta utveckling när det gäller strövområden, promenadområden och parker bör på ett detaljerat sätt komma till uttryck i en reviderad grönsplan. Denna bör också omfatta friluftshintresserna, tysta områden och områden som skall skyddas. En strävan ska vara att ha bra förbindelser mellan de bostadsnära områdena och de större sammanhängande strövområdena. Detta är särskilt viktigt för centrala Väsby. Genom olika åtgärder bör också barriäreffekterna från vägar och järnväg minskas genom över- och undergångar.

I förslaget till översiktsplan har ett antal promenadområden och tätortsnära parker identifierats vilka bör säkerställas mer i detaljplan eller områdesbestämmelser.

Eftersom den relativa tystnaden är så sällsynt är det viktigt att ta hänsyn till de mer bullerfria områdena vid nyetableringar eller vid utbyggnad av nuvarande verksamheter om de kan komma att medföra störningar i form av buller.

Dalgången mellan Fysingen och Norrviken utvecklas till ett upplevelsestråk där satsningar på bevarande av kulturlandskapet förenas med åtgärder för att öka den biologiska mångfalden.

Ett gångstråk tillkommer längs med Norrviken till Fjäturen. Dalgången mellan Oxundasjön och Eds-sjön utvecklas till ett motsvarande

stråk där också Väsbyån friläggs i sina centrala lägen.

Möjligheterna till att röra sig mellan kommunens olika sjöar och häri-genom kunna ta del av de natur- och kulturvärden som finns bedöms vara av stort allmänt intresse. De skisserade sammanhängande upplevelsestråken måste dock anpassas till pågående markanvändning och de privata intressen som finns liksom områdenas känslighet. Samråd med berörda markägare måste ske för att avväga hur de intressekonflikter som finns kan lösas på bästa sätt.

Bad, båtliv och fiske

Det finns goda möjligheter till bad, båtliv och fiske i Mälaren eller i någon av de andra fem sjöar som finns i kommunen. Stora delar av stränderna i kommunen är oexploaterade och därmed tillgängliga för allmänheten.

Det finns både iordningställda badplatser och naturbad i kommunen. Den stora allmänna badplatsen finns i Kairo. Kairobadet är idag underdimensionerat vad avser utrymme och trafiksituation. Badplatser finns också vid Sättra, Fysingen och Bollstanäs. Sjöarna används vintertid för skridskoåkning, isjakssegling och skridskosegling.

I kommunen finns en båthamn med ca 400 båtplatser och några få gästplatser. Efterfrågan på båtplats är större än tillgången. I alla sjöar utom Norrviken och Mälaren råder motorbåtsförbud.

I Mälaren finns goda möjligheter att ta sig fram med kanot. Även Norrviken och Oxundasjön inbjuder till kanotfärder.

I kommunens sjöar lever och fortplantar sig minst nio fiskarter vilket enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder är ett mycket högt antal arter. Det finns mycket fisk i sjöarna, särskilt abborre. Upplands landskapsfisk är aspen och den vandrar varje vår upp i Väsbyån från Mälaren för

att leka. Aspen är fredad från 1 april till 31 maj.

I Mälaren är det tillåtet för alla att fiska med handredskap, från båt och från strand.

Utveckling

Förutsättningarna för att flytta eller komplettera Kairobadet bör studeras i samband med en fördjupad översiktsplan för Runsahalvön och kopplas ihop med utvecklingen av ett mer komplett friluftscentrum för året runt bruk. Även området norr om Löwenströmska sjukhuset bör studeras vad gäller det rörliga friluftslivet och anläggningar för detta.

Förutsättningar för en mer sammanhängande kanotled inom kommunen bör studeras.

Sport- och idrottsanläggningar

Nuläge

Vilundaparken är kommunens centrala sport- och idrottsanläggning. Här finns möjligheter för såväl elitidrottare som motionärer att kunna träna eller utöva rekreation i alla former. Utöver Vilundaparken finns en rad sporthallar, bollplaner och gymnastikhallar i kommunens olika delar. Efterfrågan på hallar och planer är större än tillgången. När-idrottsplatser för spontanidrott saknas i hög grad.

Vilundaparken innehåller bad, ishall, sporthall, fotbollsplaner, friidrottsanläggningar m.m.

Upplands Väsby har ett antal mycket starka och framgångsrika föreningar inom idrotten.

Utveckling

Vilundaparken med omgivningar ska rustas upp och utvecklas för att kunna bli en central idrotts-, kultur- och arrangemangsarena. På östra respektive västra sidan bör det bl.a. finnas en större bollplansanläggning, liksom fullstora idrottshallar. Små när-idrottsplatser för spontanidrott och lek bör finnas på grannskapsnivå.

Foto: Keith Samuelson

I Upplands Väsby finns två golfbanor, Wäsby golf och Svartinge/Bisslinge golf.

Golf

Nuläge

Golfsporten har ökat kraftigt och är idag en av Sveriges stora folksporter med ca 592 000 registrerade spelare och 450 klubbar. Utvecklingen har gått mot en breddning såväl med avseende på ålder och kön som på inkomstkategori. Andelen yngre spelare och andelen kvinnor ökar.

I Stockholmsregionen finns det ca 70 000 aktiva golfspelare och 55 golfklubbar. Enligt svenska golfförbundet råder det stor brist på golfbanor i regionen. Många står i kö för att få börja spela och det är trångt ute på banorna. Störst brist är det i den södra delen av regionen.

I Upplands Väsby finns två golfbanor, Wäsby golf och Svartinge/Bisslinge golf. Intresse finns för att anlägga ytterligare fyra golfbanor i kommunen, vid Dyvinge, Harby, Vallensjö och på Runsahalvön samt en träningsanläggning norr om Löwenströmska. Det lokala befolkningsunderlaget pekar på att det finns behov av ytterligare en normalstor golfbana i kommunen. Utrymmet för nya golfbanor är ännu större om man ser till regionen som helhet. Störst är behovet av enkla/billiga anläggningar, då dessa ofta är en inkörsport till golfen.

Utveckling

Golfens markanspråk riskerar ofta att hamna i konflikt med andra intressen, t.ex. kulturmiljö, naturvård, landskapsbild, friluftsliv, miljövård, utbyggnadsplaner och vägdragningar. Golfbanor kräver stor yta och konkurrensen om marken i Stockholmsregionen är hård. En allmän inriktning bör vara att undvika konflikter genom att hitta lägen som inte är konfliktfyllda. Många konflikter kan undvikas genom en bra planering och utformning av golfbanan. Ofta kan det också finnas möjligheter till samordning mellan olika intressen.

Golfsporten påverkar miljön på en rad olika sätt. Golfbanornas positiva miljöpåverkan kan t.ex. vara att de främjar biologisk mångfald och håller landskapet öppet. Negativ miljöpåverkan kan t.ex. vara markutnyttjande i konflikt med andra intressen, användning av gödsel och bekämpningsmedel samt lokala trafikbelastningar.

Vid Dyvinge har ett program tagits fram och detaljplanearbete kan påbörjas. Ställningstagandet till en ev träningsanläggning norr om Löwenströmska föreslås avgöras genom en fördjupad översiktsplan eller program.

Frågan om golfbana på Runsa halvön bör studeras i samband med en fördjupad översiktsplan för området med inriktning på fritids- och rekreationsintressena. I första hand bör en eventuell lokalisering övervägas i dalgången norr om Sättra. Anledningen är att minska ingreppen i natur- och kulturlandskapet, minimera behovet av nya vägar och värna Oxundasjön som en relativt orörd natursjö.

Detta skulle kunna innebära att det kan komma att finnas fyra till fem golfanläggningar i kommunen. Golfens intressen får härigenom anses vara väl tillgodosedda. Några ytterligare golfbanor, vid t ex Harby eller Vallensjö, bör inte aktualiseras under planperioden.

Motorsport och skjutbanor

Nuläge

I kommunen finns en motorcrossbana vid Vik, en halk- och motorsportbana längs Täbyvägen, en mindre bana för gocart vid Vik samt en modellflygplats vid Eggeby. Lämpliga markförhållanden och skyddsavstånd för bullerstörningar är faktorer att ta hänsyn till vid lokalisering av motorsport- och skjutbanor.

I kommunen finns två skjutbanor, i Eggeby och Edsby.

Utveckling

Det finns ett stort behov av en långsiktig lösning, tillsammans med angränsande kommuner, av markfrågan för motorsport och skjutbanor. Någon framtida utökad verksamhet vid nuvarande anläggningar bör inte ske innan en sådan långsiktig plan finns.

I samband med en exploatering väster om Runby kommer skjutbanan i Edsby att behöva omlokaliseras.

Ridsport

Nuläge

I Upplands Väsby finns 42 häststall och en handfull av dem har ridskoleverksamhet. Väsby Ridklubb driver ridskola i Sättra och förfogar över den enda kommunala ridanläggningen. Två ridspår finns i kommunen, ett i Fresta – Ekebyområdet och ett i Runsa – Runbyområdet. Utöver de markerade ridstigarna finns en mängd stigar och vägar som används. Det finns ingen förbindelse mellan de anlagda ridspåren på östra och västra sidan av kommunen.

Utveckling

Med tanke på omfattningen av ridverksamheten i kommunen bör en utveckling av verksamheten framförallt övervägas i kommunens västra respektive östra grönområde, bl.a. i samband med en fördjupad översiktsplan för Runsahalvön. Möjligheterna att kombinera gång- och cykelstråk med ridstigar bör undersökas.

Kolonilotter

Nuläge

Intresset för att odla i den egna trädgården eller kolonilotten är mycket stort och bidrar också till en social gemenskap i närområdet. Kommunen arrenderar ut mark till fyra kolonilottsöreningar – Väsbyskogens (vid Hasselgatan), Smedby koloniförening (Smedbyvägen), Brunnby-Vik förening (Almungevägen), Vaxmyra koloniförening (Runby).

Utveckling

Förutsättningar bör finnas för alla som så önskar att få tillgång till en kolonilott inom rimlig tid. Möjlighet till odling är särskilt viktig för de som saknar egen trädgård.

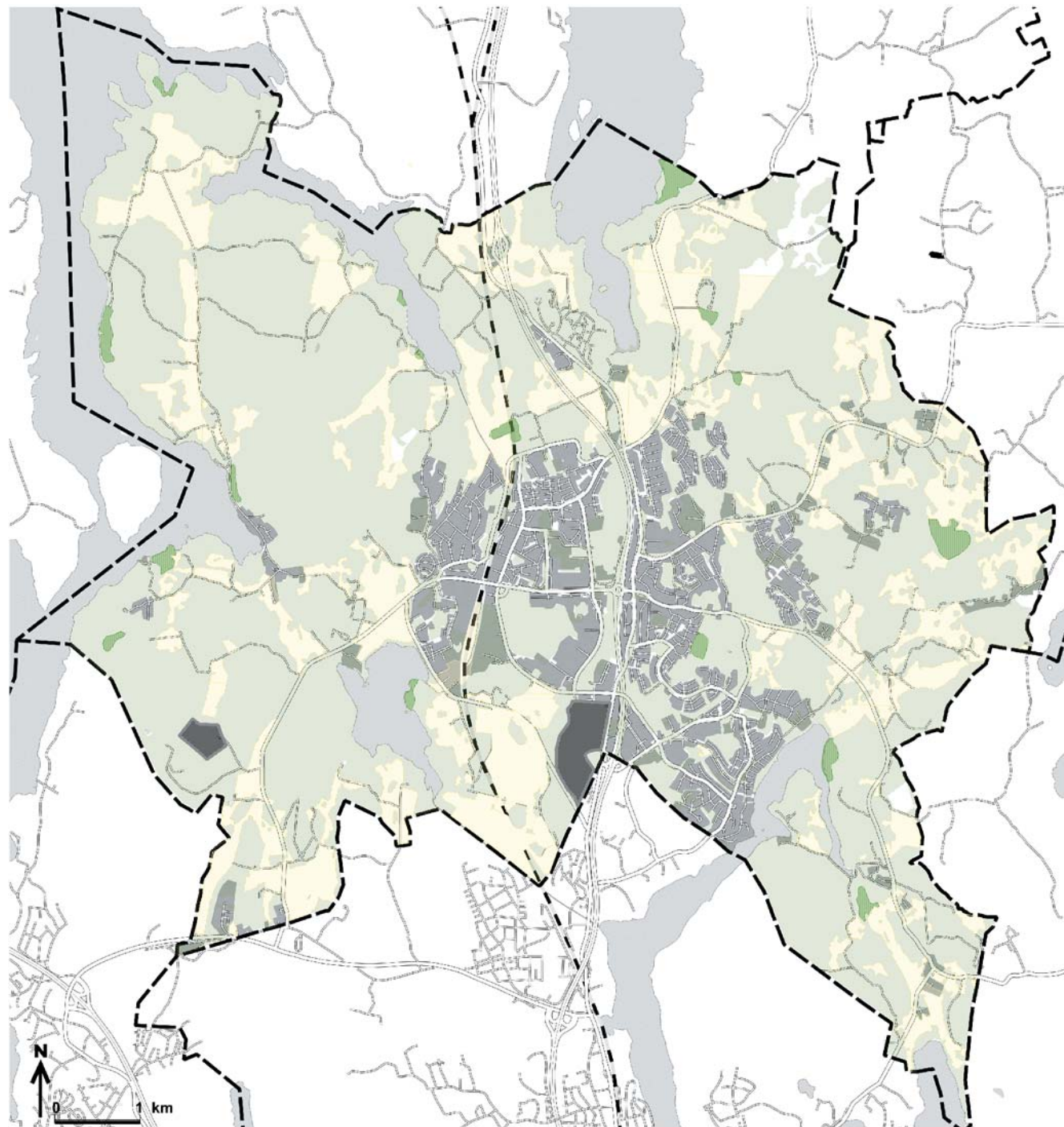
Kolonilotterna för Smedbyföreningen, som kan ha en osäker framtid med anledning av eventuell framtida byggnation, bör i så fall ersättas med annan mark.

Foto: Keith Samuelson

Intresset för att odla i den egna trädgården eller kolonilotten är mycket stort och bidrar också till social gemenskap i närområdet.

8. Areella näringar

Areella näringar

- Jordbruksmark
- Skogsmark
- Nyckelbiotoper skog
- Grus och bergtäkt

Jord- och skogsbruk

Nuläge

I Upplands Väsby bedrivs jordbruk på ca 1 286 hektar – 16% av kommunens yta. I kommunen finns nio jordbruksföretag registrerade i jordbruksverkets statistik. Den huvudsakliga inriktningen är odling av spannmål och oljeväxter. Djurhållningen har alltmer övergått från nötkreatur till hästar. 2003 fanns det ca 450 hästar i kommunen. Ett mindre antal kor hålls fortfarande i landskapsvårdande syfte.

Drygt en tredjedel, 2 700 hektar, av Upplands Väsby kommuns totala yta består av skog, som till 70% är privatägd, övriga delar ägs av kommunen, landstinget, kyrkan och staten. I nästan all skog bedrivs rationellt skogsbruk. Kommunens och flera privata skogar har någon form av certifiering vilket innebär att respektive skogsägare driver ett miljöanpassat, samhällsnyttigt och ekonomiskt bärkraftigt skogsbruk i överensstämmelse med gällande lagar och förordningar, certifieringens principer och kriterier. Kommunens skogsinnehav (530 hektar) är sedan 1999 certifierat enligt FSC (Forest Stewardship Council) och planlagt med en så kallad grön skogsbruksplan. I 30% av kommunens skogar prioriteras naturvården framför skogsproduktion.

Utveckling

Kommunen ska verka för att det öppna kulturlandskapet bibehålls. En ökad djurhållning kan också innebära att den biologiska mångfalden stärks.

Kommunens skogar ska fortsätta att skötas med inriktning på biologisk mångfald samt frilufts- och rekreationsintressen.

Foto: Keith Samuelson

Omfattande utvinning ur grustäkterna har sedan länge pågått i kommunen. Detta har satt sitt tydliga spår i landskapet.

Grus och bergtäkter

Nuläge

Stockholmsåsen, som sträcker sig från Gävle till Brunkeberg, löper genom Upplands Väsby i nordsydlig riktning parallellt med motorvägen. Omfattande utvinning ur grustäkterna har sedan länge pågått i kommunen från Vilunda söderut längs västra sidan av Stockholmsvägen till Rotsunda i Sollentuna. Detta har satt sina tydliga spår i landskapet.

Åsen är idag nästan helt utgrävd utom i södra delen där grus- och bergkrossutvinning beräknas fortsätta till år 2010. En opåverkad tallbevuxen del av åsen finns fortfarande kvar mellan Vilundaparken och Hammarby kyrka och väster om Älvsundadalen.

De två täkter som finns inom kommunen är bergtäkten vid Vällsta samt grus- och bergtäkten i Älvsundadalen. Upplands Väsby's produktion motsvarar för år 2002 7%, d.v.s. 620 050 ton, av länets totala produktion.

Länets grusproduktion består år 2002 till 68% av bergkross och 32% av naturgrus. Länsstyrelsens mål är att andelen bergkross ska uppgå till minst 70% vid sekelskiftet.

Utveckling

Naturgrus är en ändlig resurs. Grusåsen är av stor betydelse för vattenförsörjningen i länet samtidigt som de har höga värden för naturvård och friluftsliv. Verksamhet för bergtäkt kan skapa konflikter med friluftsliv, naturvård och närboende. Grus- och bergkrossutvinning kan ge vattenföroreningar, damm, vibrationer och bullerstörningar samt olägenheter med många och tunga transporter.

Naturgrus ska nyttjas endast när ersättningsmaterial inte kan komma i fråga med hänsyn till användningsområdet. Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god vattenkvalitet i sjöar och vattendrag. De nuvarande täkterna ska återställas på ett sätt som gagnar framtida annan användning. Kvarvarande delar av åsen i kommunen ska bevaras.

Inga nya grus- eller bergtäkter bedöms att öppnas i kommunen under planperioden.

9. Markägoförhållanden

Nuläge

Upplands Väsby kommuns totala yta är ca 85 km². Av landytan är ca hälften skog, ca en femtedel utgörs av jordbruksmark och resten utgör bebyggd mark eller allmän platsmark / parkmark / planlagd naturmark.

Utöver kommunen, Väsbyhem, kyrkan och landstinget finns 10–15 större privata markägare. Kommunens markinnehav var år 2003/2004 ca 18% av den totala kommunytan. Den åkermark som kommunen innehar och som brukas som sådan är ca 1,5 km².

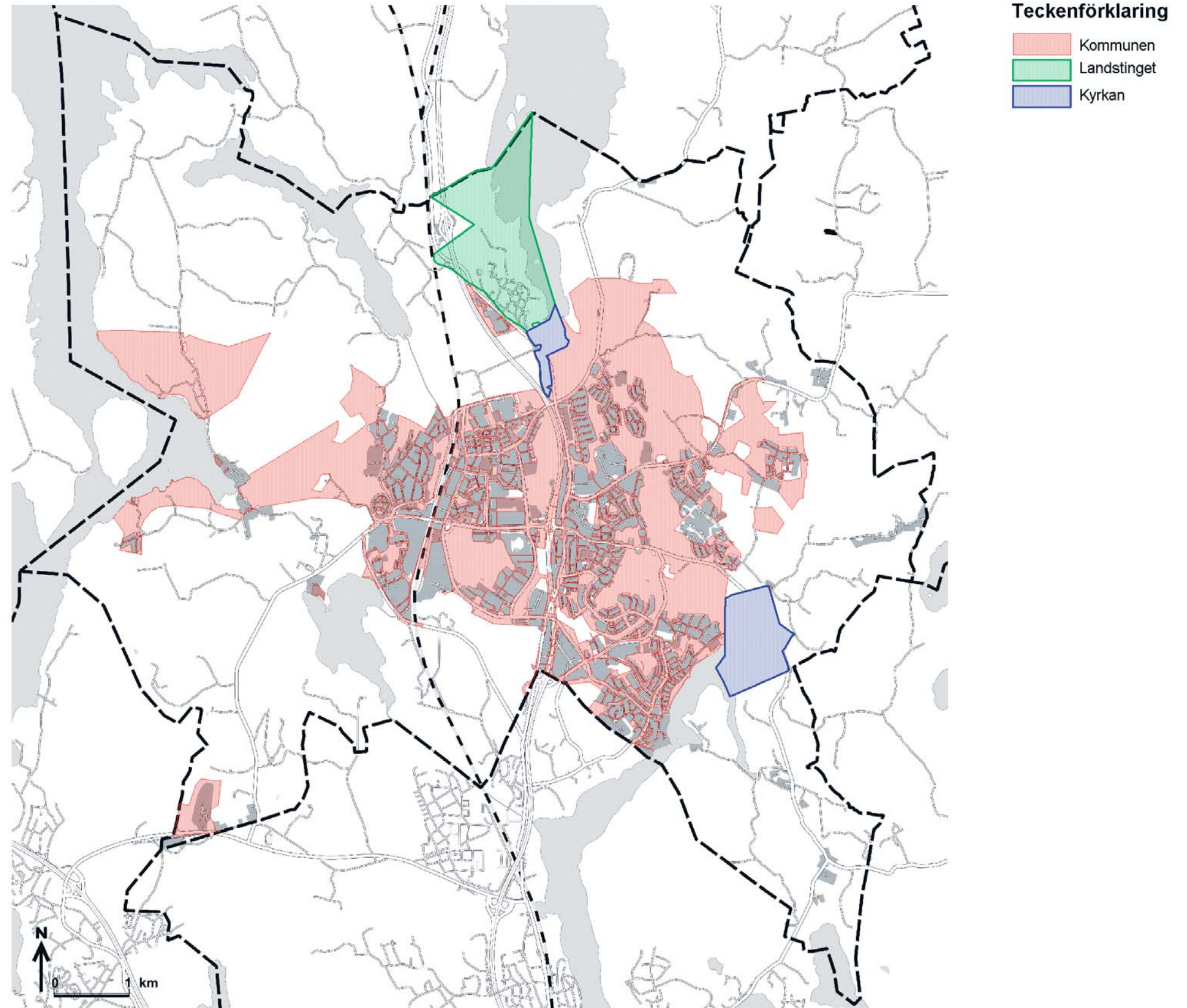
När kommunen äger marken själv så är det lättare att styra vad som skall byggas och när det skall ske. Det kan gälla vilken typ av bostadsproduktion eller vilka verksamhetsområden som bör byggas. Kommunen får på så sätt möjlighet att samverka med nya byggaktörer på den lokala marknaden och därmed öka konkurrens och mångfald.

I arbetet med denna kommunplan har kommunen vidare varit angelägen att bedriva arbetet med stor öppenhet vilket också kommer att ske framgent. Bland annat har möten av olika slag hållits till vilka alla stora markägare inbjudits. Konkreta åtgärder eller andra förändringar som berör privata intressen och som rymmer intressekonflikter förutsätts kunna lösas i öppen diskussion och samråd med berörda intressenter.

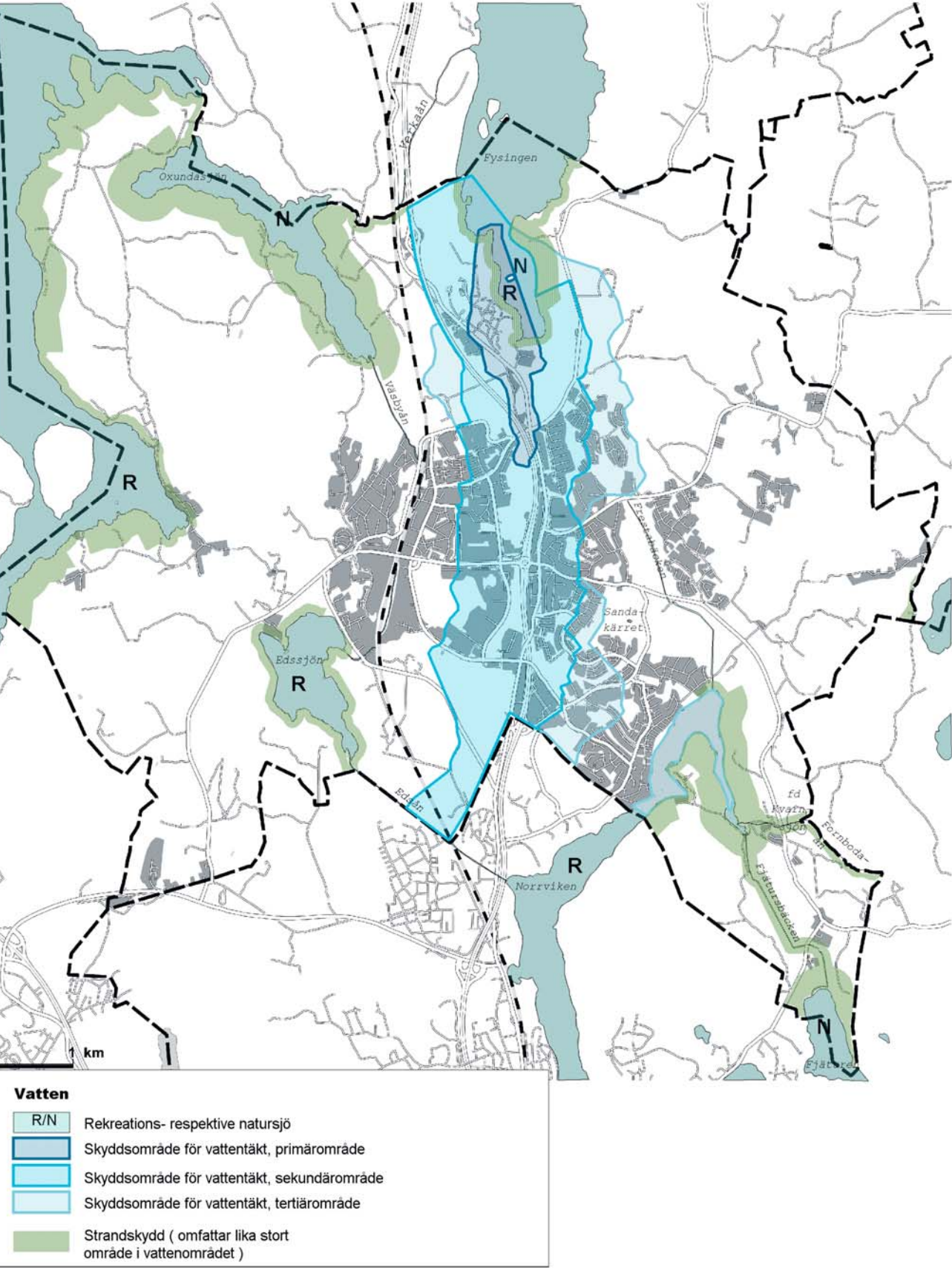
Utveckling

För att säkerställa kommunens mål för bostadsproduktion och näringslivsutveckling skall kommunen ha en långsiktig markförvävsstrategi. Detta kan i särskilda fall även innefatta markförvärv för rörligt friluftsliv eller för att skydda värdefull natur.

Upplands Väsby kommuns,
Kyrkans respektive
Landstingets fastigheter

10. Vatten

I Upplands Väsby finns Mälaren samt fem mindre sjöar; Edssjön, Norrviken, Fysingen, Oxundasjön och Fjäturen. Alla sjöar som ligger helt eller delvis inom kommunens gränser har sitt utlopp i Oxundasjön och vidare ut i Mälaren via Oxundaån. Sjöarna betyder mycket för kommunens karaktär och används flitigt för olika typer av rekreation. Mälaren är samtidigt dricksvattentäkt för miljontals människor. Näringsämnena kväve och fosfor gör att sjöar växer igen och vattenkvaliteten försämras. På grund av övergödning förekommer vissa år riklig algblooming och i vissa fall förekommer skgiftalger. Hammarby reservvattentäkt, som ägs av Norrvatten, är av strategisk betydelse för norra Stockholm i händelse av störning i den ordinarie produktionen eller distributionen av dricksvatten från Görvälnverket. Det är därför viktigt att undvika att grundvattnet förorenas. När det gäller vatten är det viktigt att tänka på att all markanvändning också påverkar våra vatten. Det vi företar oss kan innebära att vi förorenar vattnet eller så påverkar vi vattnets hydrologi, t.ex. vid hårdgörning av ytor eller att vi på annat sätt omfördelar flöden.

Ett nytt ramdirektiv för vatten har antagits inom EU. Direktivet anger en övergripande ram för skyddet av såväl yt- som grundvatten i medlemsländerna. Riksdagen beslutade i mars 2004 att dela in Sverige i fem vattendistrikt som ska vara grunden för förvaltningen av vatten. En länsstyrelse i varje vattendistrikt är vattenmyndighet med ansvar för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön i distriktet. De nya myndigheterna ska bland annat genomföra inventeringar och bedömningar av vattenkvaliteten i olika vattendrag. Upplands Väsby kommun tillhör Norra Östersjöns vattendistrikt för vilket länsstyrelsen i Västmanlands län är vattenmyndighet.

Norrviken

Nuläge
Norrviken är en mycket näringsrik, djup sprickdalssjö med varierad natur och en storslagen landskapsbild. Markanvändningen runt sjön består mestadels av skog, åker, betesmark och bebyggelse. Sjön ligger inom Rösjökilen och dess östra sida utgör ett kärnområde i kilen. Sjön är näringsrik vilket leder till återkommande algbloomingar, syrebrist och tidvis fiskdöd. Strandpromenader finns längs den västra och norra stranden och sjön är värdefull för friluftsliv med flera badplatser, kanotsport, fiske och skridskoåkning på plogad bana. Norrviken har bra fiskestränder och året om utnyttjas sjön flitigt av sportfiskare. Badkvaliteten är god ur hygienisk synpunkt men påverkas av återkommande algbloomingar, ibland med giftiga blågrön alger. I sjön råder hastighetsbegränsning av båttrafiken till 8 knop och utökat strandskydd gäller vid Kvarnviken.

Utveckling
Norrvikens läge och karaktär talar för att sjön i första hand ska utvecklas som en tillgång för upplevelser och rekreation. Detta innebär att åtgärder bör vidtas för att förbättra tillgängligheten för det rörliga friluftslivet med bl.a. utveckling av det naturgivna stråket mellan Norrviken och Fysingen. Norrviken bör också skyddas mot ytterligare påverkan som kan äventyra vattenkvaliteten. För att trygga rekreationsvärdet och säkerställa en god vattenkvalitet kan restaureringsinsatser och andra åtgärder behöva vidtas.

Oxundasjön

Nuläge
Oxundasjön är en näringsrik sprickdalssjö med kort omsättningstid i jordbruks- och skogsmiljö. Markanvändningen runt sjön domineras av skog och i mindre utsträckning åkermark. Sjön har trevliga omgivningar men är relativt svårtillgänglig. Fågellivet runt sjön är rikt. Runsahalvön nordväst om sjön är av riksintresse för kulturminnesvård. Oxundasjön ingår i Järvakilen och de västra delarna utgör en värdekärna i kilen. Sjön ägs av civilförsvaret och privata markägare. Fiske i sjön är inte tillåtet för allmänheten. Algblooming förekommer nästan varje år och syrebrist uppstår periodvis. I sjön råder förbud mot båttrafik. Sjöns omgivningar i den östra och nordvästra delen är av riksintresse för kulturminnesvärden. Utökat strandskydd gäller i princip längs hela strandlinjen i kommunen. Genom sitt läge som sista sjö i Oxundaåns sjösystem är vattenkvaliteten väsentligen avhängig ovan belägna sjöars vattenkvalitet.

Utveckling
Oxundasjöns naturkaraktär bör behållas. Tillgängligheten bör dock förbättras genom att anordna ett förbindelsestråk mellan Oxundasjön och Edssjön. För att minska föroreningarna i sjön bör åtgärder vidtas uppströms.
För beskrivningar av strandskyddet, se sidan 77 och 124.
En särskild vattenplan är under utarbetande som mer detaljerat kommer att redovisa nuläge och önskvärd utveckling för kommunens olika vatten. Vidare pågår ett samarbete kring olika vattenvårdsinsatser i den mellankommunala Oxundagruppen.

Foto: Michael Folmer

Fysingen vid Löwenströmska sjukhuset är av regionalt intresse för naturvården och av riksintresse för kulturminnesvården.

Fysingen

Nuläge

Fysingen är en måttligt näringsrik slättsjö med höga natur-, kultur- och friluftsvärden i åkerlandskap. Markanvändningen runt sjön domineras av skog och åkermark. Sjön är en av länets bästa fågellokaler. Längs den västra stranden sträcker sig Stockholmsåsen. Ett av de finaste partierna av åsen är Kärleksudden, norr om Löwenströmska sjukhuset. Detta kulturlandskap har även ett intressant växt- och djurliv och området är ett populärt strövområde. Vid Fysingens östra strand ligger Skarphagen bl.a. med länets största almlund vilket är ett s.k. Natura 2000-område. Hela Fysingen med omgivning utgör en värdekärna i Järvakilen. Markerna runt sjön är fornminnesrika och i den södra änden av sjön ligger Hammarby kyrka från 1200-talet. Nedanför kyrkan finns en naturlig kallkälla. Sjön har flera badplatser, bl.a. bakom Löwenströmska sjukhuset. Vintertid används sjön för skridskoåkning och skridskosegling. I Fysingen finns

också stora fiskeintressen. Sjön med omgivning är av regionalt intresse för naturvården och av riksintresse för kulturminnesvården. I sjön råder motorbåtsförbud och utökat strandskydd. Skyddsområdet för grundvattentäkt följer sjöns södra strandlinje men kommer att utvidgas till att också avse själva sjön.

Utveckling

Sjön med omgivning är föreslagen som naturreservat vilket har tillstyrkts av kommunen. Längs den västra stranden bör i första hand rekreationsvärdena utvecklas, bl.a. genom ett förbindelsestråk söderut mot sjön Norrviken, medan Fysingens östra sida bör bevaras som natur- och kulturlandskap. Sjöns södra del kommer att ingå i vattenskyddsområdet för Hammarby grundvattentäkt varför skyddsintressena blir särskilt viktiga.

Fjäturen

Nuläge

Fjäturen är en måttligt näringsrik fiskesjö, omgiven av skog och öppna kulturlandskap. Markanvändningen runt sjön domineras av skog, bete och åkermark. I väster och norr omges sjön av ett vackert öppet kulturlandskap. Kvaliteten på badvattnet är god. Sjöns östra strand utgör riksintresse för kulturminnesvården och utökat strandskydd gäller längs hela strandlinjen i kommunen

Utveckling

Fjäturans natursjökaraktär bör behållas. Det är angeläget att säkra rening av dagvattnet från nuvarande och kommande vägar samt bebyggelse.

Edssjön

Nuläge

Edssjön är en mycket näringsrik slättsjö med kort omsättningstid och ett rikt fågelliv. Det är en av storstockholmsområdets främsta sjöar i en kulturhistorisk jordbruksbygd. Markanvändning runt sjön består mest av skogsmark, åkermark och betesmark. Sjön och dess omgivningar, särskilt de östra, är populära friluftsområden. Sjön är mindre lämplig som badsjö på grund av omfattande algbloomingar. Fiske förekommer i sjön. Motorbåttrafik är inte tillåtet i sjön och mellan den 1 april och 31 maj råder fredningstid för asp. Området är av riksintresse för kulturminnesvården från Antuna fram till strandlinjen. Runt sjön gäller det generella strandskyddet. Solentuna kommun har byggt ut sitt kommunala avlopp till Kappetorp.

Utveckling

Edssjöns läge och karaktär talar för att sjön i första hand ska utvecklas som en tillgång för upplevelser och rekreation. Detta innebär bl.a. att öka tillgängligheten genom att anlägga ett stråk runt sjön och skapa en cykel- och promenadväg från sjön längs Väsbyån upp till Oxundasjön.

Mälaren

Nuläge

Mälaren är Sveriges tredje största sjö och har ett 226 kvadratmil stort tillrinningsområde. Sex län och ett 40-tal kommuner ligger mer eller mindre inom Mälarens tillrinningsområde. I miljöbalkens fjärde kapitel finns Mälaren i sin helhet upptagen som riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns, och turismens och friluftslivets intressen skall särskilt tas hänsyn till. Hela Mälaren är avsatt som riksintresse också för yrkesfisket. Det innebär att Mälaren hör till de särskilt värdefulla områden som redan i själva lagtexten har utpekats som riksintresse. Mälaren utgör dricksvattentäkt för ca 1.5 miljoner människor och är samtidigt mottagare för olika typer av

utsläpp. Mälaren utgör också en viktig sjötransportled för bl.a. olja och kemikalier.

Inom kommunen utgörs markanvändningen längs Mälaren mest av skogsmark, en liten del jordbruk och djurhållning och samt gles bebyggelse. Kommunens enda naturreservat, Sättrareservatet, ligger invid Mälaren som också inkluderar vattenområdet utanför Sättra. Utökat strandskydd gäller längs Mälars stranden utom vid Kairo och Harvaviken. Förbud mot högre fart än 8 knop gäller i Harvaviken öster om en rät linje dragen mellan vikens mynningsuddar.

Foto: Michael Folmer

Utveckling

Mälaren som dricksvattentäkt ska skyddas och vattnet ska hålla en god badvattenkvalitet. Området runt Runsa fornborg är föreslaget som naturreservat vilket kommunen har tillstyrkt. Kuststräckan längs Mälaren bör bevaras som natur- och kulturområde och områdesbestämmelser för delar av Mälarstranden bör tas fram. En flytt av det nuvarande badet bör också övervägas i samband med en utveckling av Runsahalvön som frilufts- och rekreationsområde inom ramen för en fördjupad översiktsplan.

Väsbyån

Nuläge

Markanvändningen runt ån består mestadels av tätortsbebyggelse och jordbruk. Ån och dess omgivningar har höga naturvärden. I Väsbyån och Edsån finns Mälardalens och kanske även Sveriges största lekplatser för asp. Även nissöga leker i Väsbyån. Både asp och nissöga är rödlistade arter. Njursta holmar vid åns utlopp från Edssjön är också ett mycket populärt utflyktsmål. Området nedströms Väsby Centrum är av riksintresse för kulturminnesvård för sitt skyddsvärda gamla herrgårdsskapskap. Mitt på åsträckan ligger Barockparken som anlades omkring år 1700. Parken har en fin ädellövskog och är tillgänglig för allmänheten. De promenadstråk som finns längs ån utnyttjas flitigt av allmänheten. Även paddling förekommer. Ån belastas av näringsämnen från den intilliggande tätorten och jordbruksmarker och periodvis är syrehalten låg och fortsatta åtgärder för avlastning är angelägna. Fiskeförbud för asp råder mellan 1 april och 31 maj.

Foto: Keith Samuelson

Bron över Väsbyån vid stationen. I bakgrunden Järnvägsparken.

Utveckling

Ån som ett naturligt rinnande vatten genom centrala Väsby är av mycket stort värde och dess betydelse för rekreation och upplevelse bör stärkas. Detta innebär bl.a. att ån bör friläggas i hela sin sträckning, att anlägga ett gång- och cykelstråk längs hela ån mellan Edssjön och Oxundasjön samt förse Väsbyån med vatten vid extrema lågvattenflöden från Edssjön eller Mälaren. Ån som lekplats för asp och nissöga bör stärkas genom ytterligare insatser i ån samt genom att kommunen verkar för totalt fiskeförbud mellan 1 april och 31 maj.Förutsättningarna för en paddelled i ån med närliggande sjöar bör studeras. Olika insatser bör vidtas för att avlasta ån från föroreningar som kommer bl a via dagvattnet.

Edsån

Nuläge

Edsån är en musselrik å och en viktig lekplats för den rödlistade fiskarten asp. Markanvändningen runt ån domineras av jordbruk och hästhållning och har utträtats kraftigt. Edsån är hemvist för 6 av Sveriges 8 stormusselarter varav fyra är sällsynta och en rödlistad. Videsnåren i våtmarkerna vid inloppet till Edssjön hyser ett rikt fågelliv. Området ingår i en av Järvakilens värdekärnor. I Edsån råder fiskeförbud på asp mellan 1 april till 31 maj.

Utveckling

Ån bör bevaras som ett rinnande vatten i jordbrukslandskapet liksom våtmarken vid utloppet i Edssjön. Det bör anläggas kantzoner längs odlingsytorna för att minska närsalttillskottet.

Fjätursbäcken

Nuläge

Fjätursbäcken förbinder Fjäturen med Norrviken och går igenom jordbruks- och skogslandskap samt våtmark som tidigare varit en sjö ”Rimstaholmssjön”. I samband med att Norrortsleden byggs kommer bäcken att rätas ut och återfå sin naturliga sträckning söder om Smedstorp. Längs bäcken är det mest jord- och skogsbruk. Strandskydd gäller längs hela bäcken.

Utveckling

Åns naturkaraktär bör bevaras.

Fornbodaån

Nuläge

Fornbodaån är en förlängning av Hagbyån från Kvarnsjön till Norrviken och omges av stora hästanläggningar. Vattnet i ån är kraftigt övergött och vattenkvaliteten hänger samman med uppströms liggande sjöar och verksamheter. Strandskydd gäller längs ån.

Utveckling

Tillgänglighet längs ån mellan Törnskogen och Kvarnsjön bör utvecklas bl.a. genom att anlägga ett gång- och cykelstråk från den inom kort återskapade Kvarnsjön mot Norrviken. Åtgärder för att minska tillströmningen av näringsämnen bör vidtas.

Verkaån

Nuläge

Verkaån är en å som hyser stor biologisk mångfald och som går genom jordbrukslandskap mellan Fysingen och Oxundasjön. Ån är ett av de få vattendrag i Oxundaåns avrinningsområde som innehåller en längre strömmande sträcka. Den rödlistade aspen vandrar upp i ån om våren, men leker troligtvis inte där. Verkaån

var en gång tiden en viktig förbindelseled mellan Mälaren och Sigtuna. Intill utloppet i Oxundasjön ligger Verka fornborg. Strandskydd gäller längs ån.

Utveckling

Ett gammalt dämme bör åtgärdas så att det ej utgör hinder för aspens vandring.

Frestabäcken/
Kärrbäcken

Nuläge

Frestabäcken löper som ett öppet dike från norr om Vallentunavägen och mynnar söderut via en naturlig våtmark ut i Norrviken. Våtmarksområdet hyser ett rikt fågelliv, särskilt nattsångare.

Sträckningen går genom stora grönområden med inslag av våtmarker med stora estetiska värden. Områdena används för rekreation, bl.a. finns en gång och cykelväg som gör området lättillgängligt för allmänheten. En naturlig kallkälla finns vid Sanda gård. Höga kväve och fosforhalter kan knytas till tillflödet från Nibbletippen. Bäcken har tidvis mycket lågt flöde. Markanvändningen längs bäcken utgörs mest av betesmark och bostadsbebyggelse.

Utveckling

Ett upplevelsestråk längs vattendraget med öppna vattenspeglar bör anläggas och föroreningsbelastningen bör åtgärdas genom en lakvattenreningsanläggning.

Sandakärret

Sandakärret är ett restaurerat skogskärr, beläget i Sandaskogen, med tillflöde från omgivande skogsmark och grundvatten. Sandakärret med dess omgivning är ett närbeläget, flitigt utnyttjat och lättillgänglig rekreationsområde.

Grundvatten

Nuläge

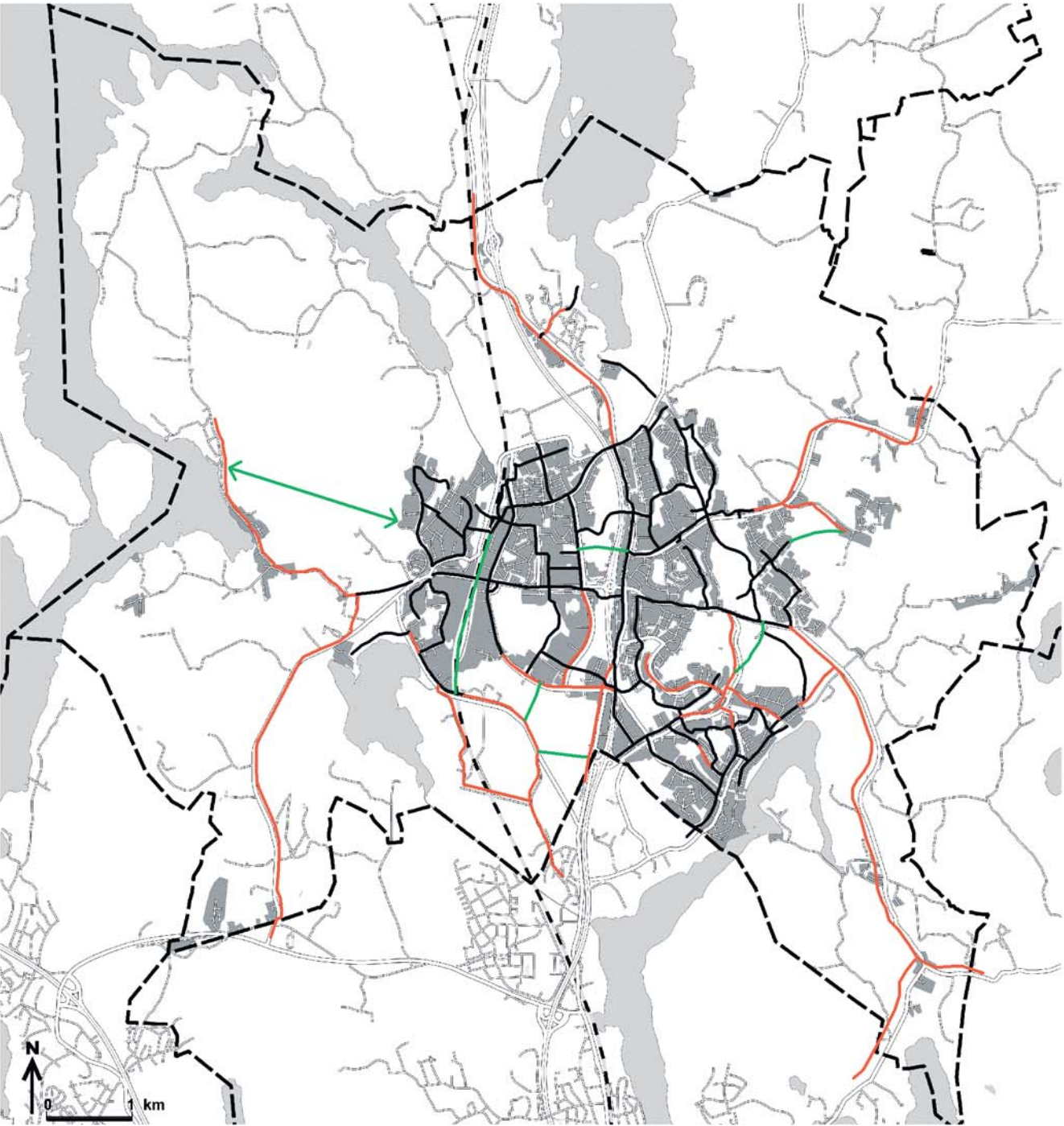
De viktigaste grundvattentillgångarna i Upplands Väsby är koncentrerade till Stockholmsåsen. Hammarby grundvattentäkt utgör reservvattentäkt för Norrvatten i händelse av driftsproblem vid Görvälnverket. Också Löwenströmska sjukhuset har en reservvattentäkt i Stockholmsåsen. Länsstyrelsen bereder f n ett förslag till nya föreskrifter samt utvidgade gränser för vattentäkstens skyddsområde varvid samtliga täkter i Upplands Väsby och Sollentuna kommer att ges ett gemensamt skyddsområde. Grundvattnets kvalitet påverkas genom direkta utsläpp och genom naturlig förekomst av t.ex. klorid, fluorid och radon.

Skyddsområdet för reservvattentäkten är hårt exploaterat vilket medför risk för förorening av grundvattnet. Under en lång rad år har salthalten i täkten legat över det satta gränsvärdet, men halterna har på senare år stabiliserats och väntas sjunka i och med Vägverkets åtgärder vid E4. Även andra föroreningar så som bekämpningsmedel har påträffats i täkten. Vid sidan av dessa vattentäkter finns minst 200 enskilda vattentäkter. Någon annan bild av grundvattnets kvalitet, generellt sett, finns inte. Dock sker regelbundna provtagningar i reservvattentäkten vid Hammarby. Grundvattenförekomst finns även i form av ett antal naturliga källor.

Utveckling

Grundvattnets kvalitet ska värnas och förbättras. En samlad strategi skall utarbetas för skydd av vårt grundvatten och då i första hand för skyddet av reservvattentäkten. En sådan strategi bör omfatta hur kommunen kan och bör hantera risker som sammanhänger med olika typer av verksamheter, transporter, diffusa källor samt olyckor.

11. Kommunikationer

Gång- och cykelvägnätet

- Ny separat cykelbana/ cykelväg
- Sträcka som ej behöver åtgärdas
- Ny förbindelse
- Koppling, vägläge oklart

Gång- och cykeltrafik

Nuläge

Kommunen har ett förhållandevis väl utbyggt nät för gång- och cykeltrafik. På vissa håll finns ändå behov av förbättringar, utbyggnader och ökad trygghet. Kommunens struktur som sammanhållen tätort underlättar cyklandet.

Utanför Upplands Väsby tätort saknas till stor del ett separat gång- och cykelnät både till kommunens ytterområden och till grannkommuner. Viktiga platser för rekreation saknar t.ex. bra gång- och cykelförbindelser. Broar och passager över trafikbarriärerna för fotgängare och cyklister är otillräckliga vilket medför att den uppdelande effekten av trafikinfrastrukturen upplevs tydligt.

Utveckling

Ett väl fungerande cykelnät är bra både ur miljö- och folkhälsosynpunkt. Cykelnätet ska ha god trafiksäkerhet. Gång- och cykeltrafiknätet i kommunen ska vara sammanhängande i gena sträckningar, mellan alla kommunalar, till stora arbetsområden, centrum, station och helst vara separerade från bilnätets huvudvägar. Bra gång- och cykelvägar ska finnas till skolor och platser för rekreation.

- Exempel på angelägna nya eller förbättrade sträckningar är:
- Vilunda parken – östra kommunaldelen
 - Vilunda – Runby i samband med utveckling av stationen
 - Smedby – Prästgårdsmarken
 - Ekeby – Frestaby
 - Centrala Väsby – Kairo/ Sättra

Cykelnätet i kommunen ska knytas ihop och gena regionala cykelförbindelser ska finnas till grannkommunerna. Trafikbarriärernas effekter ska minskas genom goda förbindelser för gång- och cykeltrafiken.

- Viktiga regionala cykelstråk som bör utvecklas är:
- Stationsstråket, stationen och Stockholmsvägen
 - Märstastråket, Väsby-Sollentuna, Väsby-Märsta
 - Stäketstråket, Väsby-Järfälla
 - Väsbystråket, Väsby-Vallentuna
 - Sandastråket, Väsby-Täby

Gång- och cykelvägnätet ska vara väl skyltat och anpassat för barn, äldre och funktionshindrade.

Kollektivtrafik

Nuläge

Kollektivtrafiken i Upplands Väsby består av pendeltågstrafik samt lokal- och regional busstrafik där pendeltåget utgör stommen i kollektivtrafiksystemet. Upplands Väsby station är en av de mest frekventerade både i Stockholmsregionen och nationellt och andelen pendlare är förhållandevis högt jämfört med andra kranskommuner i Stockholmsregionen. Dagligen görs ca 14 000 resor med pendeltåget till och från Upplands Väsby. 85% av resorna går i riktning mot Stockholm och resterande del mot Märsta.

Av kommunens ca 12 000 resenärer som är s.k. förvärvsarbetsande pendlare och som reser över kommungränsen använder ca 40% pendeltåget. Under högttrafik utgör kollektivtrafikresorna ca 50% av resandet. Sett över dygnet är fördelningen mellan bil- och kollektivtrafikresor ca 70 respektive 30%.

Kollektiva tvärförbindelser mellan förorterna är idag bristfälliga p.g.a. Stockholms ekerprincip, d.v.s. uppbyggd med i huvudsak radiella förbindelser in mot centrum. Till

Uppsala finns ingen direktförbindelse med pendeltåget utan dessa resor innebär tågbyte i Märsta. Tillgängligheten till Arlanda är även dålig med kollektiva färdmedel då det kräver omstigning i Märsta. Saknaden av en direkt tågförbindelse är påtaglig.

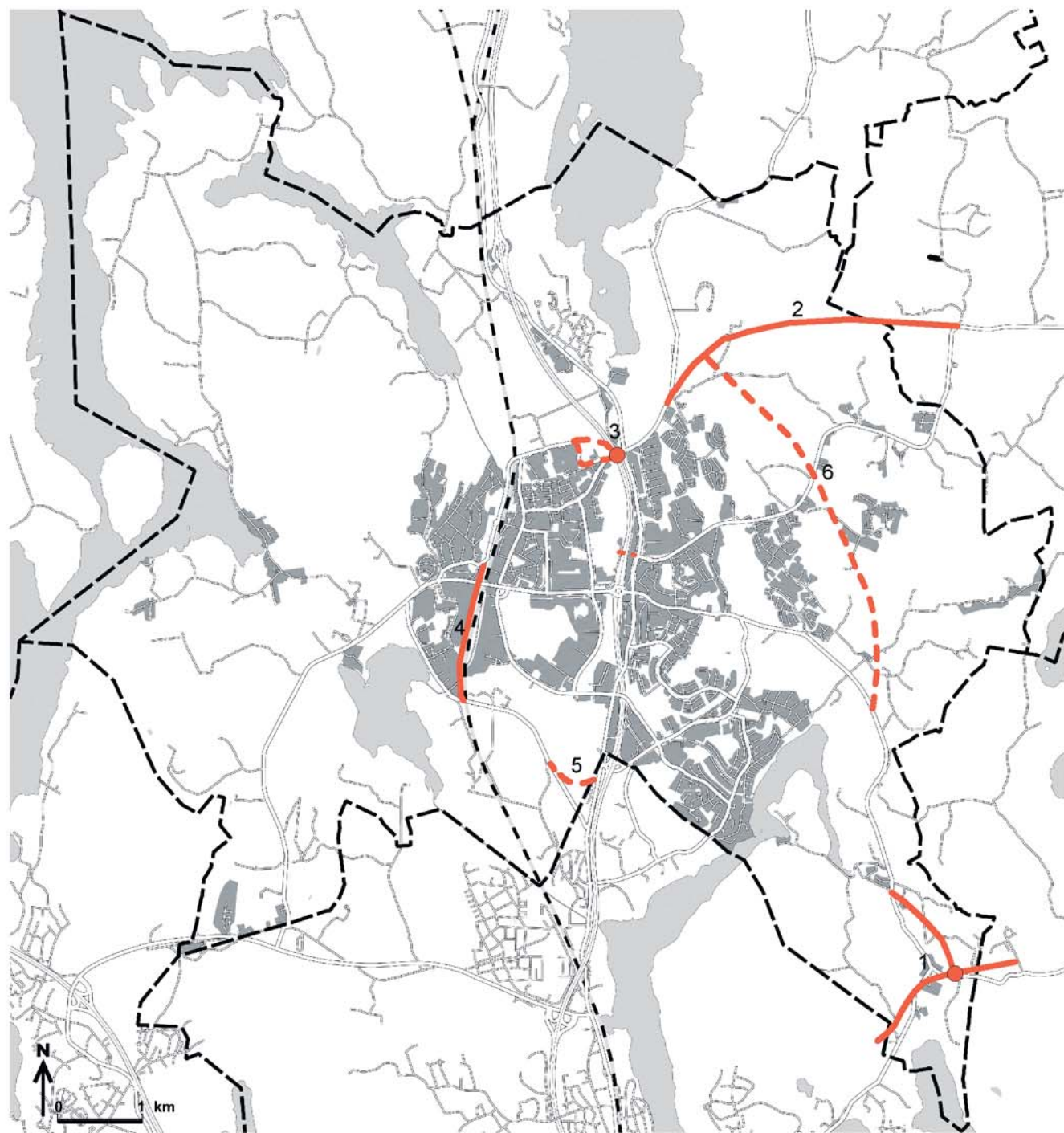
Ostkustbanan går rakt igenom kommunen där regional trafik, Arlandabanan samt lokaltrafik samordnas. Den regionala trafiken och Arlandaexpress har inget stopp i Upplands Väsby. Järnvägen trafikerar idag av ca 450 tåg per dygn genom Upplands Väsby.

Regionala bussförbindelser finns idag som förbinder Upplands Väsby med de större arbetsområdena i länet; Arninge, Täby, Märsta, Kista och Barkarby. Större delen av de regionala linjerna trafikerar Upplands Väsby Centrum, Infra City och i vissa fall även Löwenströmska sjukhuset. Majoriteten av linjerna trafikeras endast under högttrafik samt i flera fall endast med ett fåtal turer, vilket gör att tvärförbindelserna anses vara dåliga. De kommuner och arbetsplatsområden som Upplands Väsby har störst arbetspendlingsutbyte med är Stockholm, Sigtuna, Sollentuna, Uppsala, Solna, Kista och Järfälla.

En brist i det lokala bussnätet är svårigheten att ta sig mellan olika kommunalar.

Förbindelserna över E4 och järnvägen är relativt få vilket för busstrafiken i några fall innebär långa resvägar som t.ex. mellan Fresta och Odenslunda mot centrum/stationen. Det saknas också vissa gena vägförbindelser inom kommunen, t.ex. mellan Skälby och Fresta, vilket också är begränsande för busstrafiken.

Tillgängligheten till närmaste busshållplats är i de flesta bostadsområden mindre än 300 meter. Boende i Ekeby och östra delen av Brunnby-Vik har dock något längre avstånd.

Bil- och kollektivtrafik

- Ny sammanhängande väglänk
- - - Ny sammanhängande väglänk, läge oklart
- Ny trafikplats
- - - Ny buss-, gång- och cykelbro

Utveckling

Kollektivtrafikens attraktionskraft ligger i hög turtäthet, goda och få omstigningspunkter, möjlighet till kedjeresor, rimligt biljettpreis, komfort, kort avstånd till hållplatsen och handikappanpassning. Om kollektivtrafiken ska kunna konkurrera med bilen krävs ännu mer av flexibilitet och individuella lösningar.

Viktiga utvecklingar för kollektivtrafiken i kommunen utgörs av:

- Upplands Lokaltrafik, UL, förlänger sin pendeltågstrafik till Upplands Väsby via Arlanda och Stockholms lokaltrafik, SL, förlänger sin pendeltågstrafik till Knivsta. Detta medför ökad integration mellan norra Stockholmsregionen och Uppsala-regionen inkl Arlanda. Upplands Väsby ska utvecklas till knutpunkt med resecentrum.
- I samband med att ny kollektivtrafik etableras till och från Upplands Väsby – Arlanda - Uppsala hösten 2006, och att förutsättningarna studeras för hur ett resecentrum ska kunna utvecklas, måste nuvarande busslinjenät ses över tillsammans med SL.
- Utökad busstrafik mellan tvärkommunerna bl.a. Järfälla-Upplands Väsby-Vallentuna.
- Tänk tåg – bygg för buss! Planera busslinjer på liknande sätt som om det vore tåg d.v.s. snabba, gena linjer.
- Bättre bussförbindelser genom en bussbro över E4 för att skapa kortare förbindelser mellan centrum och de östra delarna av kommunen. Detta minskar dessutom E4-barriären då det även möjliggör en gång- och cykelväg över motorvägen. Åtgärden förbättrar även trafiksituationen vid Glädjens trafikplats.
- Trafiksignalprioritering för buss-trafiken.

Biltrafik

Nuläge

De största trafikmängderna i Upplands Väsby finns på E4 med över ca 60 000 fordon per medeldygn vardagar söder om Glädjens trafikplats och över 70 000 fordon norr om trafikplatsen. En breddning pågår för närvarande av E4 till sex körfält mellan Rotebro och Glädjens trafikplats. I samband med detta kommer även trafikplats Bredden att byggas om.

På det lokala huvudvägnätet är flödet störst på de vägar som ansluter till Glädjens trafikplats, d.v.s. Mälarsvägen, Sandavägen och Vallentunavägen/Stockholmsvägen. På dessa vägar är trafikflödet stort även vid kommungränsen vilket visar på en betydande regional trafik. Sandavägen utgör idag den genaste vägförbindelsen norrut mellan E4 och regionens nordostsektor. Ur regional synpunkt är denna vägförbindelse även viktig som förbindelse till Arlanda flygplats. En bedömning är att mer än 50% av trafiken på Sandavägen är regional. Norrortsledens utbyggnad beräknas medföra att ytterligare regional trafik leds in på Sandavägen (1).

För både bil- och kollektivtrafik finns idag stora brister i möjligheten att resa på tvären till grannkommunerna. Bl a finns samstämmighet med Sollentuna kommun om bristen på bra förbindelser mellan t ex Bredden/Infra City och österut mot centrala Täby.

Regionala vägprojekt som har betydelse för Upplands Väsby är ny sträckning av Vallentunaleden, trafikplats Hammarby, Rotebroleden och Norrortsleden.

Utveckling

Behovet av att resa kommer att öka i framtiden. Ökningen bedöms ske oberoende av standarden på vägnätet.

Biltrafikökningen i regionen har under de senaste åren legat på ca 1% per år. Totalt sett beräknas trafiken

på kommunens vägnät att öka med ca 30% till 2015. En stor del av denna trafik bedöms vara regional trafik. Detta medför bl.a. att kapaciteten för Glädjens trafikplats kommer att överskridas.

Vad gäller utbyggnaden av det egna vägsystemet så ska huvudgatorna ha god framkomlighet för fordonstrafiken, särskilt kollektiv- och nyttotrafiken medan lokalgatornas miljö i första hand ska anpassas efter de oskyddade trafikanterna.

För att separera det regionala trafikflödet från det lokala, där syftet är att möjliggöra fortsatt utbyggnad av bostäder och arbetsplatser i kommunen, måste trafiksystemet i Upplands Väsby omfördelas med någon form av förbifart. Därmed är följande utbyggnader viktiga:

- Ny dragning av Vallentunavägen som kopplas till ny trafikplats vid Hammarby (2).
- En ny trafikplats vid Hammarby som avlastar Glädjens trafikplats och de hårt trafikerade Sanda- och Vallentunavägarna. Detta skulle även öka tillgängligheten till den norra delen av kommunen (3).
- Ithopkoppling av Hammarby trafikplats, Hasselgatan, Ladbrovägen samt en ny väg parallellt med järnvägen, ned till Älvsundavägen (4).
- Omläggning av Älvsundavägen med anslutning till Breddens trafikplats (5).
- Viss upprustning av Breddenvägen.
- För att avlasta Sandavägens och Breddenvägens genomfartstrafik bör en ny regional led öster om Frestaby studeras och mark reserveras, den s.k. Vik- Frestaleden med anslutning i norr till nya Vallentunaleden (6). Vidare bör förutsättningarna för att begränsa den tunga fordonstrafiken på Mälarsvägen och Sandavägen studeras i samband med den kommande trafikplanen.

Trafiksäkerhet

I Upplands Väsby kommun inträffar varje år ett antal trafikolyckor av varierande svårighetsgrad. För att minska antalet olyckor satsar kommunen på trafiksäkerhetsåtgärder för främst de oskyddade trafikanterna. År 1997 antog riksdagen Nollvisionen, som innebär att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. Nollvisionen ska utgöra grunden för allt trafiksäkerhetsarbete i landet. Kommunen har också genomfört en trafiksäkerhetsanalys, vilken ska vara vägledande för kommunens framtida insatser för ökad trafiksäkerhet.

Miljö

Miljöfaktorer som uppstår på grund av av trafiken behandlas i huvudsak under kapitlen luft och andra miljö- och riskhänsyn.

Trafikplan

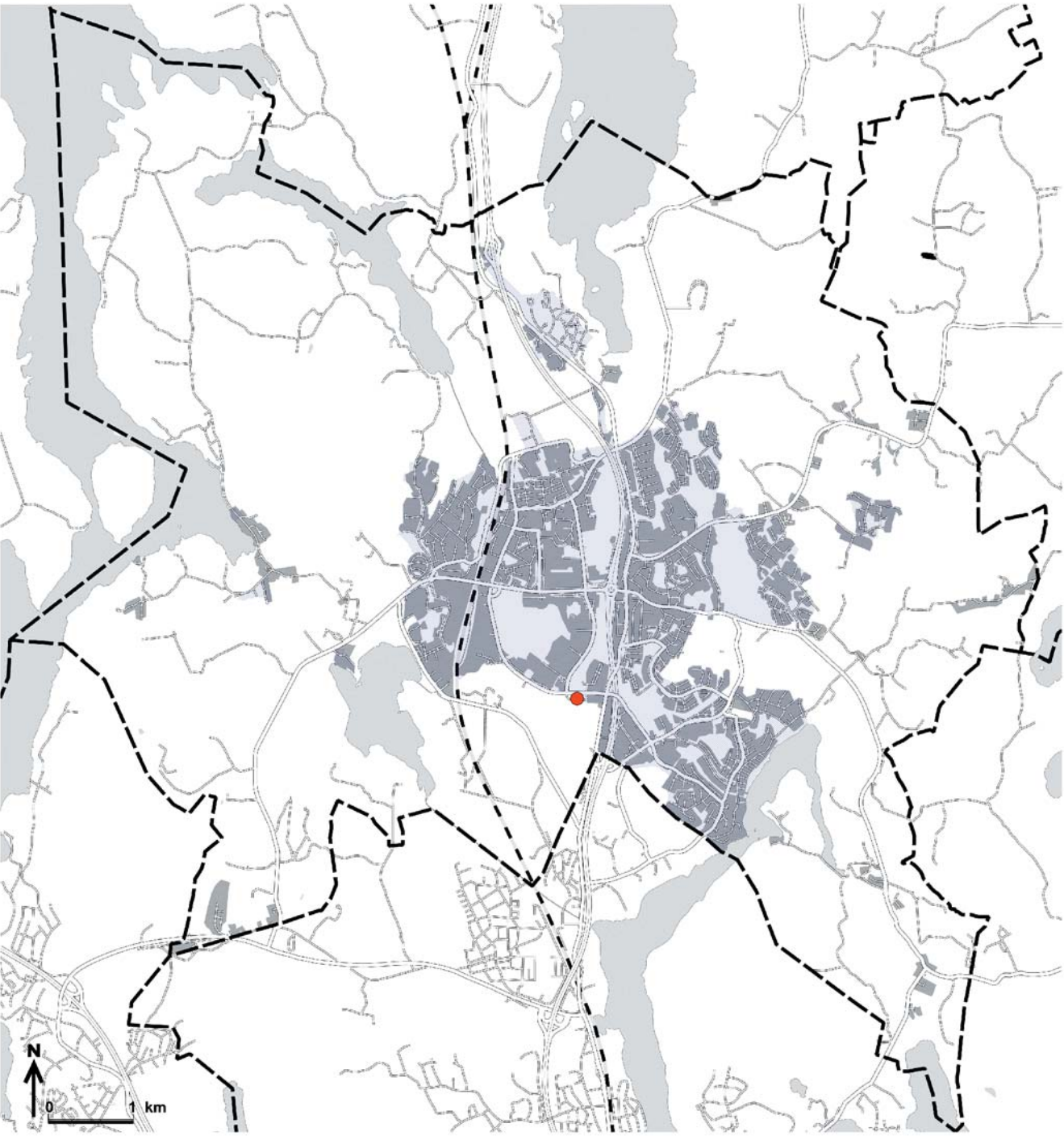
Arbetet med en trafikplan för kommunen har påbörjats och kommer att färdigställas efter kommunplanen. Trafikplanen omfattar bil-, gång- och cykeltrafik och kommer att beskriva hur vägnätet bör utformas för att främja trafiksäkerhet, hälso- och miljöförhållanden, trygghet, tillgänglighet och framkomlighet för alla trafikanter.

Foto: Michael Folmer

E4 norrut mot Arlanda och Uppsala.

12. Försörjningssystem

Försörjningssystem

- Kommunalt vatten- och avlopp 2004
- Återvinning- och omlastningsstation

Vatten och avlopp

Nuläge

Upplands Väsby's dricksvatten kommer från Mälaren, via Norrvattens vattenverk i Görväln, Järfälla. Görvälnverket distribuerar dricksvatten till 13 kommuner i norra Stockholmsområdet och verket drivs i kommunalförbunds form.

I kommunens glesbebyggda delar saknas på de flesta ställen kommunalt vatten och sammanlagt finns det ca 200 enskilda vattentäkter.

Som reserv för Görvälnverket finns fyra grundvattentäkter varav en, Hammarby reservvattentäkt, ligger i Upplands Väsby kommun. Reservvattentäkten håller trots åtgärder för hög salthalt. Många olika föroreningsrisker finns inom skyddsområdet, t.ex. bensinstationer och vägar. Den nuvarande reservtäkten har begränsad kapacitet och är otillräcklig för en långvarig dricksvattenförsörjning.

Kommunen ansvarar för det allmänna avloppsvattennätet och genom medlemskap i Käppalaförbundet för behandlingen av avloppsvattnet vid reningsverket på Lidingö. Käppalaverket på Lidingö renar avloppsvatten från elva kommuner. Cirka 450 enskilda avlopp finns i kommunens glesbebyggda delar. Generellt sett är dessa anläggningar acceptabla men allvarliga undantag finns i vissa områden. Även när anläggningarna uppfyller Naturvårdsverkets krav på rening, innebär enskilda avlopp ett näringstillskott som belastar vattenmiljön.

Utveckling

Under perioden fram till år 2020 kommer stora delar av kommunens VA-nät att uppnå hög ålder. En fortsatt förtätning av bebyggelsen talar för att behoven av upprustning och komplettering av VA-nätet kommer att bli omfattande under perioden.

VA-planen för vatten, spill och dagvatten från år 1995 måste

revideras. Det finns prioriterad åtgärdslista för vatten och spillvatten.

Stora delar av kommunen är skyddsområde för grundvattentäkt. För dessa områden gäller särskilda föreskrifter. En revidering av skyddsområdena pågår.

Pumphuset vid Ladbrodammen.

Dagvatten

Nuläge

Dagvatten är regn- och smältvatten som avleds från tak, parkeringar, vägar och gröna ytor. Normalt leds vattnet orenat via brunnar till ledningar som mynnar i sjöar och vattendrag och slutligen i t.ex. Mälaren. Dagvatten innehåller näringsämnen och även en mångfald giftiga ämnen och tungmetaller. Dagvatten från de bebyggda delarna av samhället och från vägnätet utgör en av de största källorna till föroreningar i sjöar och vattendrag.

Tillsammans med kommunerna i Oxundaåns vattenvårdsprojekt har en policy tagits fram som avser hantering av dagvatten. En dagvattenutredning har också genomförts för att klargöra förutsättningarna för bl.a. biologisk rening av förorenat dagvatten i kommunen. Kommunens första dagvattenanläggning, Ladbrodammen, invigdes år 2003. Ytterligare en anläggning med flera dammar har nyligen tagits i drift vid Stockholmsvägen/Almungevägen. Arbete pågår för att ta fram en dagvattenplan för kommunens arbete med dagvattenfrågor.

Utveckling

Dagvatten ska i första hand tas om hand lokalt för att minska belastningen på mottagare och reningsverk och bör ske så nära källan som möjligt. Sådana vattenspeglar kan också utgöra tillgångar i stadsbilden.

Följande åtgärder är prioriterade:

- Dammanläggning nedanför Infra City i samarbete med Sollentuna kommun.
- Dammanläggning i Frestadalen vid Sandavägen.
- Dammanläggning mellan järnvägen och Väsbyån norr om Kraft Food Sverige AB.
- Restaurering av Kvarnsjön.

Avfall

Nuläge

Upplands Väsby kommun ansvarar för insamling, transport och behandling av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall, latrin, slam och fett samt farligt avfall, batterier och kyl och frysskåp som uppstår i kommunen. Verksamheten är taxefinansierad.

Kommunen är delägare i SÖRAB tillsammans med nio andra kommuner i Stockholms län. SÖRAB svarar för behandlingen av det avfall som kommunen har ansvar för. Större delen av kommunens hushållsavfall omlastas på SÖRABs anläggning i Smedby för vidaretransport till bl.a. Uppsala för energiutvinning. Övriga behandlingsmetoder som används för insamlat avfall är återvinning, biologisk behandling och deponering. Organiskt avfall från verksamheter samlas in och omhändertas med biologiska metoder.

För förpackningar, tidnings- och returpapper gäller producentansvar, vilket innebär att producenterna också ansvarar för och bekostar insamling och omhändertagande. Kommunens roll är att medverka till att föreslå mark för placering av stationer för sådan. I kommunen finns idag 15 återvinningsstationer för förpackningar och 23 insamlingsställen för returpapper.

I Smedby har SÖRAB en omlastningsstation och återvinningscentral för central sortering av hushållens grovsopor och trädgårdsavfall samt en miljöstation där hushållen kan lämna farligt avfall kostnadsfritt. Sorterat avfall från företag i mindre kvantiteter går att lämna mot avgift.

I kommunen finns tre tippar, Brunnby-Nibbletippen, Vällstatippen och Edstippen. Samtliga är under avveckling, inga nya tippar avses att etableras.

Utveckling

Vid Brunnby-Nibbletippen pågår täckning enligt en avslutningsplan. Det finns ett uppdrag om att detaljplanlägga området för ändamål. Vällstatippen, öster om Mälarvägen, kommer att avslutas under år 2004. Markområdet planeras att i fortsättningen användas som upplagsområde. Edstippen, där ingen deponering sker idag, är även på väg att avvecklas, varför en avslutningsplan nu tas fram. Idag används området för sortering och återvinning av bygg- och rivningsavfall. Denna verksamhet kommer att fortsätta, men på en begränsad del av området. Även vid det intilliggande Vällstaverken sker masshantering för bl.a. återvinning.

I januari år 2001 infördes förbud mot att deponera brännbart avfall. Allt brännbart avfall sorteras ut och transporteras bort, avskilt från annat avfall. I januari år 2005 införs också ett förbud mot deponering av organiskt avfall. Som delmål till de nationella miljömålen har regeringen beslutat att minst 35 % av matavfallet från hushåll, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling senast år 2010. Dessutom skall allt matavfall och därmed jämförligt avfall från livsmedelsindustrier återvinnas genom biologisk behandling med en sådan kvalitet att materialet kan återföras till växtodling.

All utveckling inom avfallshanteringen strävar efter att så tidigt som möjligt få rätt material på rätt plats i kretsloppet. Producentansvaret förväntas därför byggas ut ytterligare. Individens ansvar för att sortera sitt avfall får en allt viktigare roll. För att de övergripande målen skall uppfyllas, ställs nya krav på utrymmen för att sortera och hantera avfall nära där människor bor och arbetar.

Den nuvarande omlastnings- och återvinningscentralen vid Smedby bör på sikt omlokaliseras för att inte onödigtvis försvåra en kommande utveckling i Älvsundadalen.

I kommande bostadsområden bör plats reserveras för ytterligare återvinningsstationer.

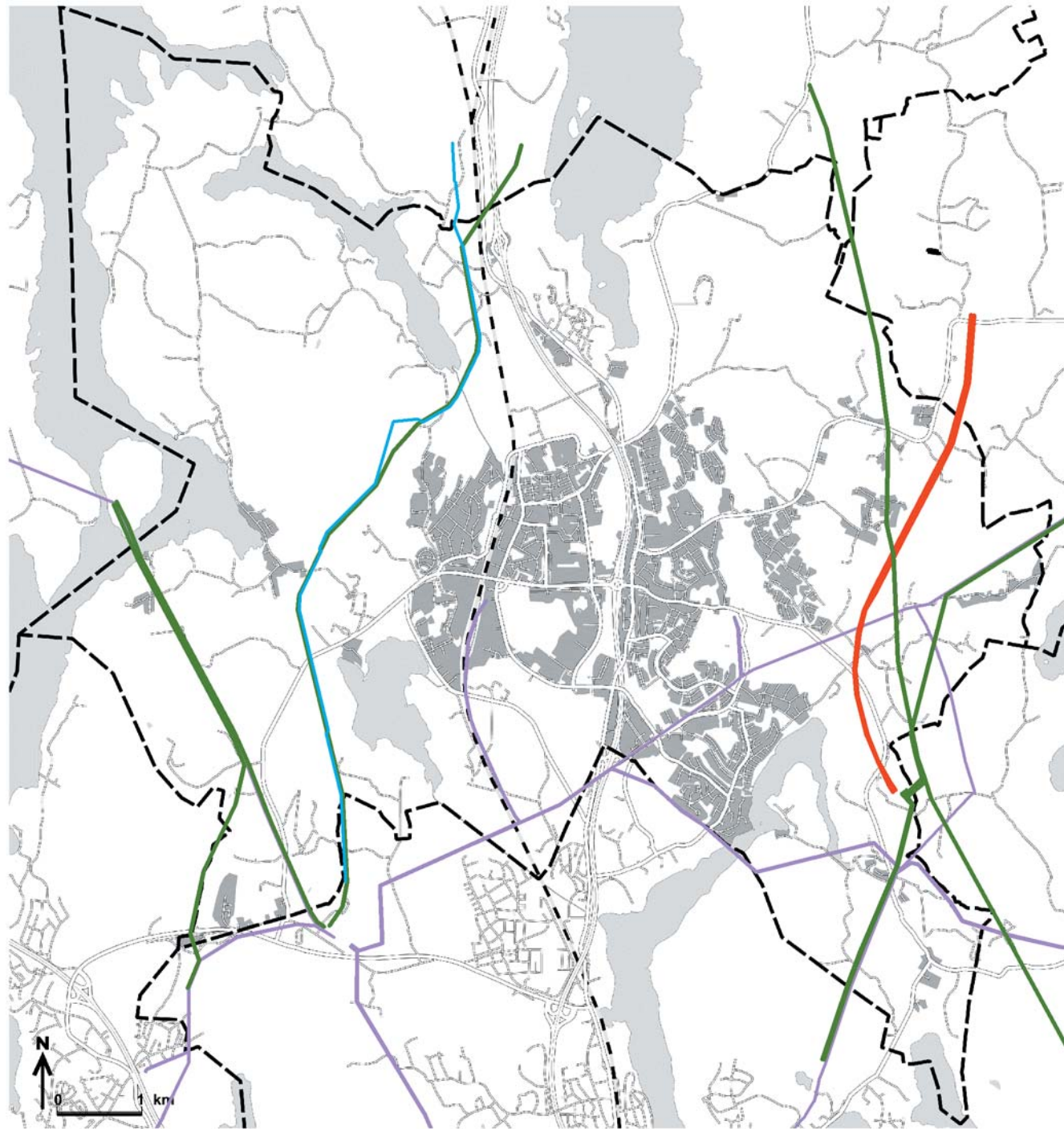
Foto: Keith Samuelson

Den nyanlagda dagvattendammen vid Hammarby Stockholmsvägen/Almungevägen.

Foto: Michael Folmer

Större delen av kommunens hushållsavfall omlastas på SÖRABs anläggning i Smedby för vidaretransport till bl.a. Uppsala för energiutvinning.

Försörjningssystem

- Svenska kraftnät 220 kV
- Svenska kraftnät 400 kV
- Vattenfall 70 kV
- Banverket 130 kV

Foto: Daniel Dagermås

Transformatorstation i Johanneslunds arbetsområde.

Energi

Nuläge

Huvuddelen av Upplands Väsby kommuns värmeförsörjningen sker genom fjärrvärme via värmekraftverk och värmepump. Värmekraftverket Brista ligger i Sigtuna kommun och drivs i huvudsak med biobränsle vilket minskar utsläppen av svavel och koldioxid. I och med utbyggnaden av Brista värmekraftverk finns endast ett fåtal oljeeldade panncentraler kvar i kommunen, bl.a. på Marabou. Värmepumpen hämtar sitt vatten från Mälaren i Harviken. En spetslastanläggning finns vid Mälärvägen.

Fjärrvärmenätet i Upplands Väsby är i stort sett fullt utbyggt väster om motorvägen medan kommunens östra delar i allt väsentligt inte är anslutna till fjärrvärme utan här sker uppvärmning i huvudsak genom direktverkande el, ca 4 000 bostäder. Infra City är dock anslutet till fjärrvärme, liksom Carlsundsområdet.

För närvarande finns också ca 600 fastigheter med enskilda anläggningar för uppvärmning med olja; Runby, Vatthagen och Odenslunda. Av dessa använder troligen en del också andra uppvärmningskällor.

I kommunen finns en energirådgivning som är ett samarbete mellan 23 kommuner i Stockholmsregionen. Energirådgivningen samordnas av Kommunförbundet i Stockholms län, KSL. Syftet är att ge hushåll, fastighetsägare och företag information som bidrar till effektiv och hållbar användning av energi med tyngdpunkt på minskad elanvändning.

Flera regionala kraftledningar sträcker sig genom Upplands Väsby, se karta. En ny kraftledning planeras i närheten av Hagbylunds trafikplats.

I gällande översiktsplan finns ett reservat för naturgas i Oxundasjön genom Runsahalvön ned mot Katri-nedal.

Mark för en biobränsleanläggning bör enligt RUFS reserveras vid Vällsta.

Infra City vid E4 är ett av kommunens större arbetsplatsområden.

Foto: Keith Samuelson

Utveckling

Kommunen ska verka för att såväl nuvarande som nyttillkommande bostads- och verksamhetsområden kan försörjas med förnyelsebara energislag. En utvidgning av det nuvarande fjärrvärmenätet ska eftersträvas och i övriga fall ska så långt som möjligt förnyelsebara uppvärmningsmetoder användas som solvärme, närvärme, pellets. Erforderlig plats för sådana anläggningar bör reserveras vid kommande utbyggnader.

Kommunen bör verka för att kraftledningarna i nära anslutning till verksamheter och bostäder ska läggas i marken för att minska den elektromagnetiska strålningen.

Beträffande naturgasnätet föreslås att reservatet genom kommunen inte skall realiseras med hänvisning att naturgas utgör ett ändligt fossilt bränsle med många miljönackdelar och att ledningsstråket skulle innebära stora ingrepp i kommunens natur- och kulturmiljö. I det fall en utbyggnad ändå skulle bli aktuell bör alternativa dragningar utredas.

Den i RUFS förslagna biobränsleanläggningen vid Vällsta har kommunen tidigare avslagit.

Tele- och datakommunikation

IT, bredband

Nuläge

Upplands Väsby har idag en grundläggande IT-infrastruktur vilken sammanbinder flertalet av kommunens områden. I ytterområden som till övervägande består av småhusbebyggelse eller är tillväxtområden är standarden sämre.

Motiven för en fortsatt bredbandsutbyggnad i Upplands Väsby kommun är i första hand att:

- Underlätta för kommuninvånare att ta del av information och tjänster.
- Underlätta för nya företagsetableringar och företagsexpansion i kommunen.

– Ge möjlighet till distansarbete och distansutbildning.

Ett IT-infrastrukturprogram är framtaget för kommunen.

Utveckling

Hög standard avseende IT-kommunikation är viktig för företag i flertalet branscher. Det innebär att en hög kapacitet i nätet samt flera kompletterande nätstråk för säkerhet och valmöjlighet eftersträvas.

Målet är att inget företag eller privatperson skall uppleva att tillgång till god data- eller telekommunikation utgör en flaskhals för etablering, utveckling eller bosättning. Kommunen avser därför att verka för tillkomst av en öppen och kostnadsneutral IT-infrastruktur. Kommunen

ska därmed verka för att göra kommunen attraktiv för hushåll och företag genom tillgång till en öppen och leverantörsoberoende IT-infrastruktur med hög kvalitet.

UMTS

Nuläge

Utbyggnaden av UMTS (Universal Mobile Telecommunications), även kallad 3G, har pågått sedan år 2001 i Upplands Väsby kommun. Enligt riksdagens beslut ska 99,8% av befolkningen ha tillgång till 3G-nätet från och med år 2004. Utbyggnaden tar i första hand i anspråk nuvarande infrastruktur såsom höga byggnader, anläggningar, master o.s.v. där så är möjligt. Begränsningar i denna möjlighet påverkas av operatörernas

radioplanering och den juridiska och fysiska tillgången till sådan infrastruktur. I vissa områden kan man behöva uppföra nya master för att uppnå tillräcklig täckning.

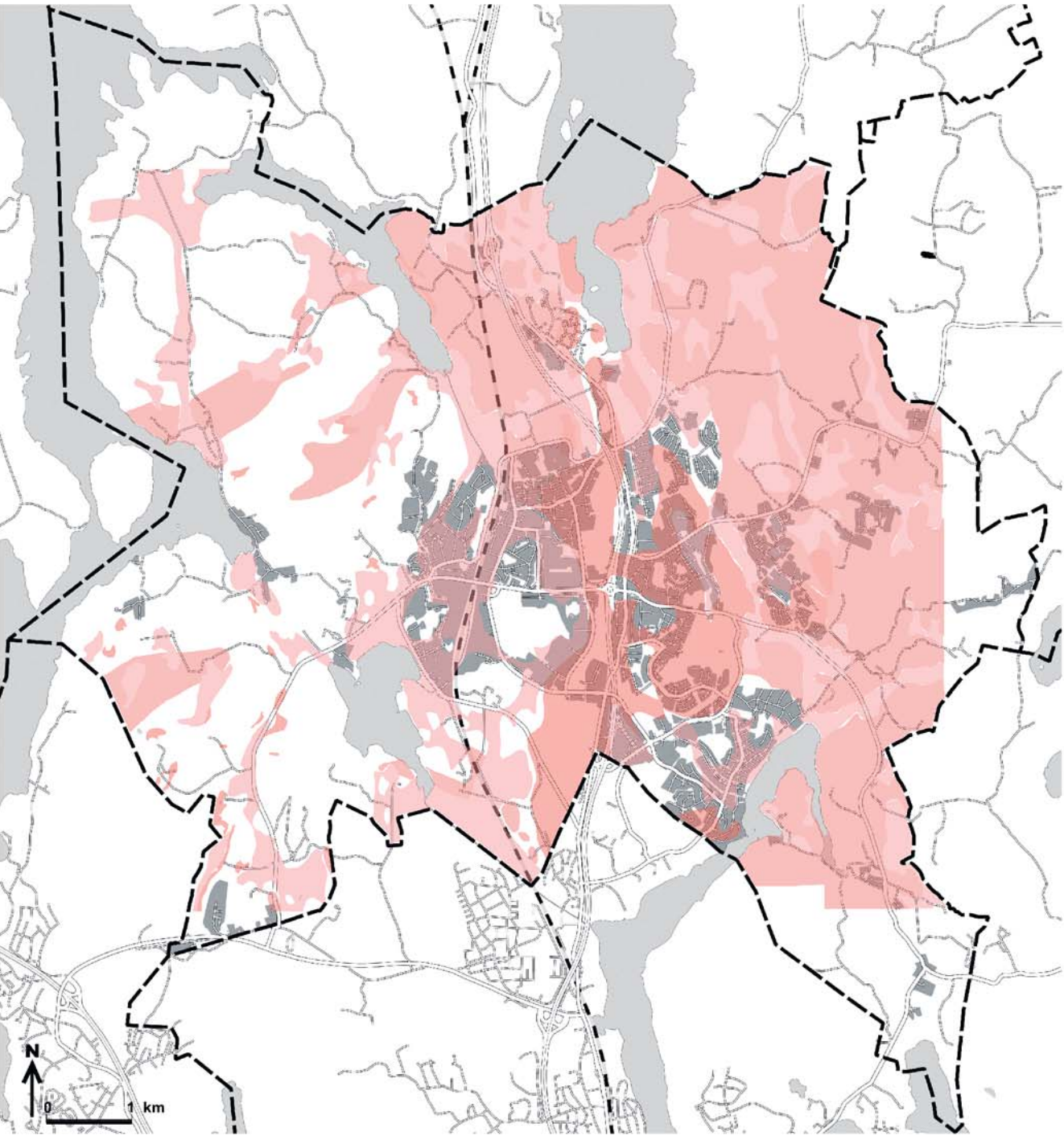
I utbyggnaden av systemet finns intressekonflikter som handlar om människors oro för strålningseffekter och effekter på stads- och landskapsbild. Kommunen har därför tagit fram en särskild policy för tillståndsgivningen.

De fyra licensinnehavande mobiloperatörerna har via bygglovsansökningar sammantaget meddelat ett behov av cirka 17 nya mastplaceringar inför år 2004 för UMTS i Upplands Väsby kommun.

Utveckling

Behov av ytterligare master för antennplaceringar kan uppstå. Framtida samhällsutbyggnad av kommunikationsleder, arbetsområden och bostäder ger nya användare. Kompletteringar i nuvarande områden kan behövas i takt med att antalet användare ökar.

Med hänsyn till de intressekonflikter som finns är det viktigt att berörda operatörer samverkar för att minska antalet master. I samband med att nya detaljplaner och områdesbestämmelser tas fram bör hänsyn tas till behovet av ytterligare anläggningar. Strålningsförhållandena i kommunen ska klarläggas. Möjligheterna att reservera lämplig mark för lågstrålade zoner ska undersökas.

Radonrisk

- Lågriskområde
- Eventuellt högriskområde
- Högriskområde

Luftkvalitet och luftföroreningar

Nuläge
Många olika typer av verksamheter påverkar vår luftkvalitet. De ämnen som framförallt är viktiga när det gäller luftkvaliteten är kväveoxider, partiklar, kolväten, koloxid, koldioxid, svaveldioxid och olika typer av luktande ämnen. Den dominerande källan till luftföroreningar i Upplands Väsby kommun är biltrafiken. Därutöver kan enskilda verksamheter också vara betydelsefulla i närmiljön.
På lokal nivå är utsläppen av kväveoxider och partiklar de största miljö- och hälsoskyddsproblemen.

Miljö kvalitetsnormer
Bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer infördes i samband med att miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999. Miljö kvalitetsnormer anger nivåer för föroreningar eller störningar som inte får överskridas. Enligt miljöbalken ska ett åtgärdsprogram upprättas, om man befärar att en miljö kvalitetsnorm kan komma att överskridas.
Myndigheter och kommuner ska säkerställa att de miljö kvalitetsnormer som gäller uppfylls när de prövar tillstånd, godkännanden, dispenser och anmälningsärenden samt när de utövar tillsyn eller meddelar föreskrifter. Vid planering och planläggning ska kommuner och myndigheter iaktta miljö kvalitetsnormerna och enligt plan- och bygglagen ska det framgå i en översiktsplan hur kommunen avser att iaktta gällande miljö kvalitetsnormer.
Tidpunkt för när beslutade miljö kvalitetsnormer ej får överskridas:

Kvävedioxid31 december 2005
Kväveoxid..... Ska redan vara uppfyllt
Svaveldioxid..Ska redan vara uppfyllt
Kolmonoxid 1 januari 2005

Bly Ska redan vara uppfyllt
Bensen 1 januari 2010
Partiklar (PM10).....31 december 2004

Upplands Väsby är medlem i Luftvårdsförbundet för Stockholms och Uppsala län. Förbundet följer utvecklingen och övervakningen av luftkvaliteten i länen. Den norm som utgör problem för kommunen är den för partiklar då halterna överskrids i omedelbar närhet av E4:s sträckning genom kommunen.
Miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid och partiklar kommer också att överskridas för delar av Stockholms län. Länsstyrelsen har därför, på regeringens uppdrag, tagit fram ett förslag till ett regionalt åtgärdsprogram för länet gällande kvävedioxid och partiklar.

Risk för höga kväveoxidhalter uppkommer främst vid tät trafik i kombination med slutna gaturum. Periodvis kan även klimatförhållanden ha en inverkan på kväveoxidhalterna. De lokala förutsättningarna i Upplands Väsby är goda för att utspädning av kväveoxidhalterna utmed vägnätet ska kunna ske. Partikelhalten i luften påverkas bl.a. av saltning, sandning, gaturengöring, användning av dubbdäck, vägytans egenskaper och t.ex. vedeldning.
Produktionen av energi för uppvärmning och olika typer av verksamheter kan också bidra med relativt stora utsläpp.

Lokalt kan småskalig vedeldning orsaka stora problem för närboende ur störnings- och hälsosynpunkt. Idag accepteras endast miljögodkända eldstäder i tätorten. Braskaminer, även miljögodkända, som i allt större omfattning används för uppvärmning, kan vara ett problem i tätbebyggda grupphusområden. Ett bättre alternativ när det gäller eldning i lokaleldstäder, är att installera

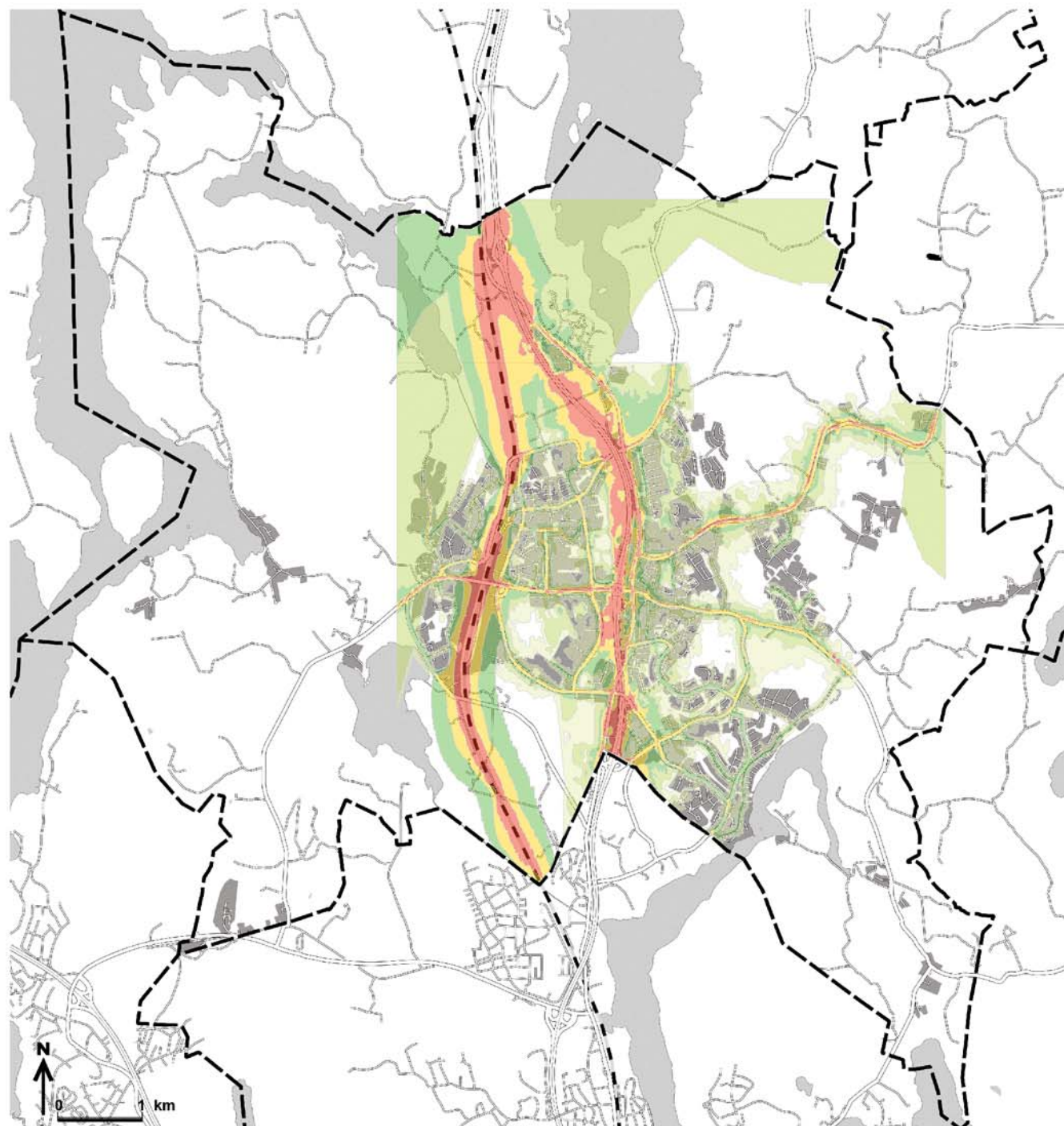
kaminer för eldning med pellets, vilka har bättre förbränning. Vid nyinstallation av bibränsleeldad anläggning ska den vara miljögodkänd. Vedeldad panna för vattenburen värme, ska dessutom vara ansluten till ackumulatortank.

Utveckling
Miljöövervakning skall ske fortlöpande så att situationen i kommunen är känd i förhållande till miljö kvalitetsnormerna. I huvudsak är utvecklingen beroende av de regionala och nationella åtgärdsplaner som är under utarbetande. Lokalt är det viktigt att planeringen utgår från att förhindra att miljö kvalitetsnormerna överskrids genom att t.ex. verka för god kollektivtrafik, underlätta för cyklister och verka för val av bästa teknik vid bi-bränsleeldade anläggningar.

Radon

Nuläge
Radon är ett allvarligt hälsoproblem i vår boendemiljö. Radon kan finnas i marken, i byggnadsmaterialet eller i vattnet från djupborrade brunnar. Markradon är den vanligaste orsaken till radon i inomhusluften i Upplands Väsby. En översiktlig kartläggning finns för radonförekomst i marken. Marken kan indelas i låg-, normal- och högriskområde för markradon. Kommunen har en stor andel högrisk- och normalriskmark och en betydande del av befolkningen bor i dessa områden. Exempelvis räknas rullstensåsen i kommunen som högriskområde. Andra stora delar av kommunen betecknas också som högriskområde, på grund av innehåll av uran i berggrund och i morän. Lokalt förhöjda halter kan förekomma även i lågriskområden.

Radon förekommer även i dricksvatten från djupborrade enskilda brunnar utanför tätorten i hela kommunen.

Vägtrafik och järnvägsbuller

- Ekvivalent ljudnivå < 65 d(B)A
- Ekvivalent ljudnivå 60-65 d(B)A
- Ekvivalent ljudnivå 55-60 d(B)A
- Ekvivalent ljudnivå 50-55 d(B)A
- Ekvivalent ljudnivå 45-50 d(B)A

Idag är riktvärdet för radongas 200 Bq/m³ luft. t o m mätsäsongen 2003/04 har radonmätning genomförts i drygt 2500 av kommunens ca 5 000 egna hem. Radonmätningar har utförts i ca 1 100 av kommunens hyreslägenheter samt i ett antal bostadsrättsföreningar. Genomförda mätningar har visat att knappt 50 % av mätningarna i egna hem och 20 % av mätningarna i hyreslägenheter har resultat som ligger över dagens riktvärde. Alla förskolor, skolor och gruppboendestäder i kommunen har undersökts på radon och vid behov åtgärdats. Ett radonprogram för det långsiktiga radonspårningsarbetet i kommunen finns antaget av miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Utveckling

Till år 2010 skall alla skolor och förskolor ha en radonhalt lägre än 200 Bq/m³ luft. Tillkommande bostäder eller andra lokaler där människor vistas ska också underskrida 200 Bq/m³ luft. Kommunen ska verka för att radonhalten i nuvarande bostäder år 2020 underskrider 200 Bq/m³ luft. Inget hushåll ska ha dricksvatten över gällande riktvärde. Riktvärdet för radon i dricksvatten för enskild vattentäkt är <1000 Bq/l.

Buller

Nuläge

Buller definieras som icke önskat ljud. Buller är ett utbrett miljö- och hälsoproblem, som trots att buller inte uppfattas som livshotande som andra miljöstörningar, betyder mycket för vår hälsa och möjligheten till en god livskvalitet. Samhällsbullret i Upplands Väsby kommer från väg-, tåg- och flygtrafik, men bidrag, som höjer bakgrundsnivån, kommer också från t.ex. fläktinstallationer. Miljöstörande verksamhet som tillfälligt avger buller finns i form av motocrossbana och skjutbanor/fält.

I propositionen ”Infrastrukturinriktning för framtida transporter”, 1996/97:53, som antogs av riksdagen den 20 mars år 1997, anges riktvärden för trafikbuller som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybygg-

nation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur:

- 30 dB(A) ekvivalentnivå inomhus
- 45 dB(A) maximalnivå inomhus nattetid
- 55 dB(A) ekvivalentnivå utomhus (vid fasad för vägtrafik och på uteplats för tågtrafik)
- 60 dBA ekvivalent nivå (vid fasad för tågtrafik)
- 70 dB(A) maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad

Riktvärderna innebär inte störningsfrihet. Många människor är störda även vid ljudnivåer som klarar dessa riktvärden. Riktvärden finns även för övriga typer av lokaler och områden. Riktvärderna gäller även vid nybyggnation. Det har visat sig svårt att i större tätorter och även i Upplands Väsby klara dessa riktvärden när det gäller ljudnivån utomhus vid fasaden.

E4 söderut mot Sollentuna och Stockholm.

Foto: Jyrki Silkanen

Kommunen ska agera för att in- och utflygningar inte ska ske över tätorten och verka för en minskning av riksintresseområdet.

Vägrafikbuller

Vägrafikbullret i kommunen kommer i stor utsträckning från genomfartstrafik på E4 och andra större vägar. Men även den lokala trafiken inom kommunen kan ge upphov till störningar.

Upplands Väsby kommun kartlade under år 2001 vägrafikbullret i kommunen. Flera bostadsområden i kommunen är utsatta för höga ljudnivåer. Beräkningarna visar att 570 småhus och 160 flerbildshus i kommunen har ljudnivåer som överstiger en ekvivalent ljudnivå på 55 dB(A). Ca 12 000 invånare är utsatta för mer än på 55 dB(A). Beroende på hur många personer som kan antas bo i dessa hus, kan upp till 30 % av kommunens invånare ha en ekvivalent ljudnivå över 55 dB(A) utanför bostadsfasad.

Vägrafikverket arbetar enligt en nationell åtgärdsplan för att successivt minska störningarna från statliga vägar. Planen omfattar bostäder med en ekvivalent ljudnivå 65 dB(A) och däröver utomhus eller en maximal ljudnivå över 55 dB(A) inomhus nattetid. Några fastigheter inom Upplands Väsby åtgärdas enligt Vägrafikverkets första plan.

Järnvägsbuller

Ostkustbanan med regional trafik, Arlandabanan samt lokaltrafik går genom Upplands Väsby. Idag passerar ca 450 tåg per dygn vilket kan jämföras med ca 220 tåg per dygn innan banan byggdes ut i mitten på 90-talet. Prognosen är att antalet rörelser per dygn fortsätter att öka upp till ca 520 stycken år 2010.

Den ökade trafiken i kombination med ökad hastighet förklarar det ökade bullret och den ökade störningen.

I samband med utbyggnaden av antalet spår genomförde Banverket bullerskyddsåtgärder i form av bl.a. bullerskärmar. Då järnvägen går i en dalgång, kunde inte bullerskärmar skydda alla nuvarande bostäder. Bullerskyddsåtgärder genomfördes därför även på fönster/fasader. Detta arbete är ännu inte helt slutfört.

När utbyggnaden av järnvägen planerades fanns inga riktvärden för järnvägsbuller men sådana finns idag, se sid 111.

Flygbuller

Bullret från flygtrafiken till och från Arlanda flygplats är mycket påtagligt i stora delar av Upplands Väsby. Detta buller har ökat till följd av att Arlandas tredje bana togs i drift. De bullermätningar som gjorts visar att bullernivån 70 dB(A) max regelbundet överskrider i tätorten.

En omprövning har initierats av länsstyrelsen gällande hur tillståndet för verksamheten på Arlanda flygplats ska tolkas, för Upplands Väsby del framförallt villkor 6 i koncessionsnämndens tillstånd, 1998-09-07.

Regeringen har i sitt lokaliseringstillstånd för Arlanda enligt dåvarande naturresurslagen (NRL) föreskrivit särskilda villkor som syftar till att skydda närbelägna tätorter. Söder om en linje som går från Runby vattentorn i väster till strax ovan Nibble golfbanas huvudbyggnader i öster, får inte den ekvivalenta flygbullernivån vara högre än FBN 55 dB(A).

Arlanda flygplats utgör ett riksintresse enligt 3 kap 8 § miljöbalken. För närvarande pågår en omprövning av omfattningen av riksintresset Arlanda.

Utveckling

I regeringens proposition ”Infrastrukturinriktning för framtida transporter”, 1996/97:53 lades ett åtgärdsprogram fram för att uppnå bullerriktvärdena inomhus. Bullerskyddsåtgärder utförs av de olika trafikverken. Åtgärdsprogrammet är uppdelat på två etapper.

Ambitionerna ska vara att klara gällande riktvärden både utomhus och inomhus, men i centrala lägen kan utomhusvärdena vara svåra att uppnå. Tyst inomhus, tillgång till tyst uteplats och möjlighet att sova med öppet fönster har visat sig ha stor betydelse när det gäller störningsupplevelse av buller. När riktvärdena i alla lägen inte klaras har det blivit viktigt att bevaka dessa kvaliteter. Tillgång till tyst sida, helst 40–45 dB(A), för sovrum och uteplatser, kan väga upp bullerstörningar utanför fönster mot gatan. Även när riktvärdena klaras mot gatan, kan det vara viktigt att försöka uppnå dessa kvaliteter. Förbättringar kan också uppnås genom att förlägga och vidareutveckla arbetsplatsområden som bullerskärmar mot bostadsområden, val av vägbeläggning och överdäckningar samt omstyrning av genomfartstrafik från bostadsbebyggelsen.

Ett bullersaneringsprogram tas fram för trafikbullret från de kommunala vägarna. Kommunen har möjlighet att få statliga bidrag till åtgärder för bullersanering.

Kommunen ska verka för att åtgärder vidtas vid källan t.ex. på räls och vagnspark. I samband med en utbyggnad av knutpunkten ska buller aspekterna tas hänsyn till.

Beträffande flygbuller ska kommunen agera för att in- och utflygningar inte ska ske över tätorten och verka för en minskning av riksintresseområdet.

Djurhållning

Hästhållning och ridverksamhet nära bostadsområden kan väcka besvär för allergiker. Allergen från hästar är särskilt starkt. Olika utredningar har kommit fram till olika lämpliga skyddsavstånd som 200–500 meter mellan bebyggelse och stall.

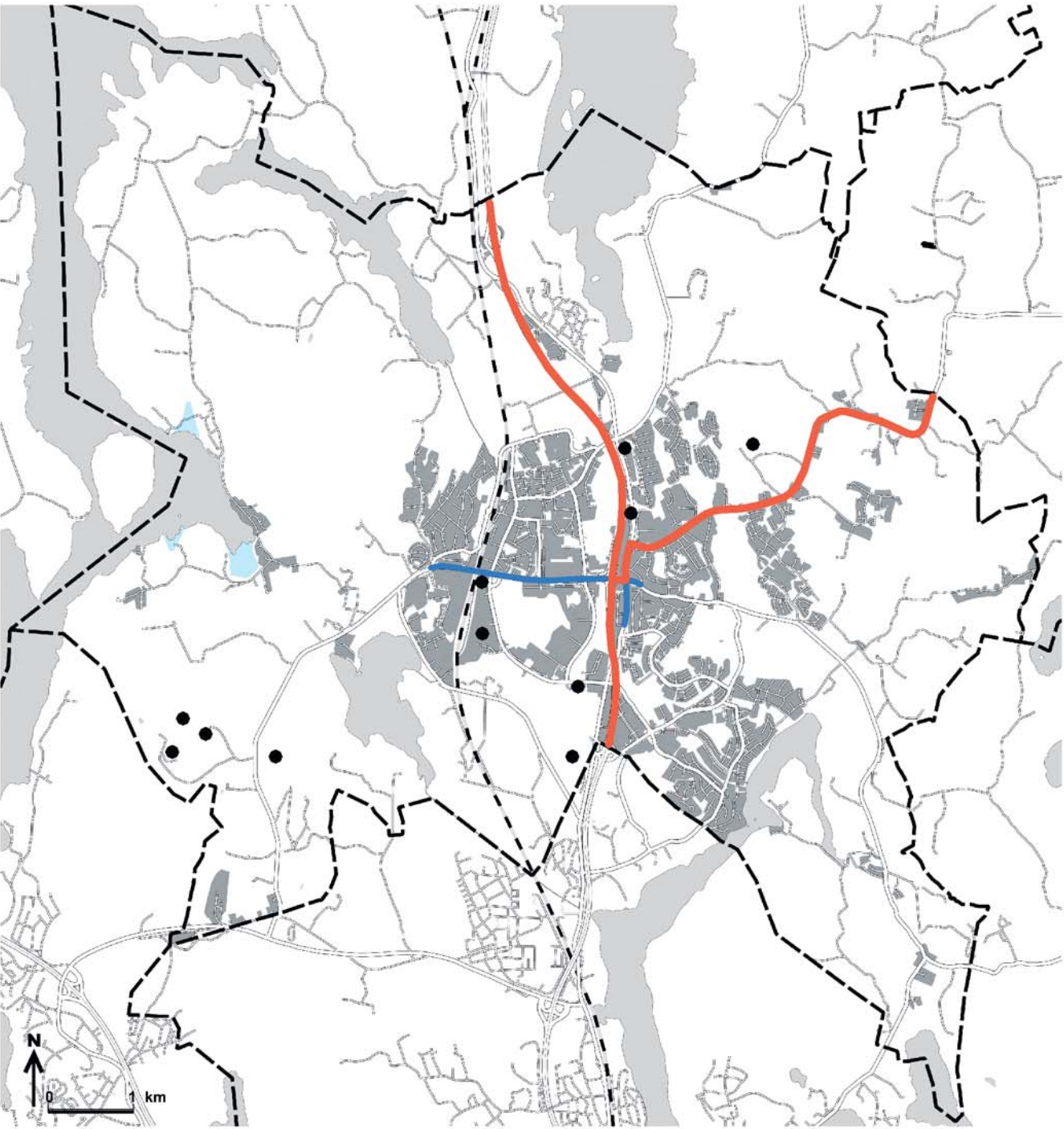
Den största anläggningen för hästhållning utgörs av Stora Alby gård som har mer 100 hästar. Medelstora hästanläggningar finns vid Stora Väsby gård, Antuna gård, Lövså gård, Sköldnora Kungsgård och Sköldnora kvarngård. Ridskolor finns bland annat vid Sättra gård, Högvreten och Harby gård.

Kommunen har under senare år utgått från 200 meter som rekommenderat skyddsavstånd mellan stall och planerad ny samlad bebyggelse eller nytt stall och nuvarande bebyggelse.

Utveckling

Vid planläggning och tillståndsprövning ska ett skyddsavstånd om 200 meter mellan större djurstall och samlade bebyggelse vara vägledande. Med tät bebyggelse menas mer än 8–10 bostäder. För enstaka hus görs en individuell bedömning som kan innebära att kortare skyddsavstånd kan accepteras.

14. Andra miljö- och riskhänsyn

Andra miljö- och riskhänsyn

- Tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet
- Primärväg för transport av farligt gods
- Sekundärväg för transport av farligt gods
- Område med översvämningsrisk

Miljöfarlig verksamhet

Nuläge

Med miljöfarlig verksamhet menas all användning av mark, byggnader eller anläggningar som på ett eller annat sätt innebär utsläpp till mark, luft eller vatten eller innebär annan risk för människors hälsa eller miljön.

Vissa verksamheter kräver tillstånd eller anmälan men bestämmelserna är också tillämpliga på andra typer av verksamheter som kan ge upphov till störningar. I kommunen finns ett 10-tal tillståndspliktiga verksamheter och ett 40-tal anmälningspliktiga.

Lokalisering av miljöstörande verksamhet är av avgörande betydelse för risk för störningar. Boverket m fl har utarbetat rekommendationer om skyddsavstånd mellan störande verksamheter och bostadsområden. Rekommendationerna ska tillämpas vid nyplanering av bostäder och verksamheter. Dessa skyddsavstånd är till både för att skydda tillkommande bebyggelse och för att garantera verksamhetens utvecklingsmöjligheter.

Utveckling

Med en god samhällsplanering kan risker för störningar från industrier minimeras. Verksamheter som kan innebära störningar för omgivningen, som t.ex. utsläpp till mark, vatten, luft eller buller, ska lokaliseras till, ur miljösynpunkt, bästa möjliga plats. Hänsyn ska även tas till trafik till och från sådana verksamheter. Vid nyplanering av bostäder och verksamheter ska hänsyn tas till rekommenderade skyddsavstånd.

Transporter av farligt gods

Nuläge

Transporter av farligt gods på väg får endast ske på av länsstyrelsen rekommenderade vägar. De primära transportvägarna för farligt gods i Väsby utgörs av E4 och väg 268, Vallentunavägen. De sekundära transportvägarna är väg 850, Mälarvägen mellan E4 och Runbyrondellen samt Stockholmsvägen mellan E4 och Johanneslunds industriområde.

En stor volym av farligt gods transporteras på E4 i form av flygbränsle till Arlanda.

Skyddsobjekt, som t.ex. skolor och sjukhus, får normalt inte anläggas i direkt anslutning till transportleder för farligt gods.

En konflikt utgörs av att E4 och Stockholmsvägen passerar genom eller i närheten av skyddsområdet för Hammarby reservvattentäkt. Tätning av diken pågår av Vägverket och kommunen. Ytterligare en risk är väg 268, Vallentunavägen, som är smal och krokig, vilket innebär större risk för olyckor.

Utveckling

Vallentunavägen bör rustas upp och kompletteras med tätning av diken inom skyddsområdet för Hammarby grundvattentäkt.

I samband med pågående utbyggnad av det regionala vägnätet ska kommunen agera för att miljöfarliga transporter genom tätorten ska upphöra på Vallentunavägen.

I den fysiska planeringen skall hänsyn tas till en framtida ökning av järnvägstransporter med farligt gods.

Förorenade markområden

Nuläge

Markföroreningar kan begränsa möjligheten att använda marken för olika ändamål. Behovet av undersökningar och skyddsåtgärder beror bl.a. på föroreningstyp, geologi och omgivningens känslighet.

En inventering av möjlig förorenad mark genomfördes i kommunen år 2003. Ca 300 områden har identifierats. Genom markprover finns större kunskap om föroreningssituationen i vissa områden, t.ex. vid nedlagda bensinstationer och gårdstippar, Optimusområdet, kvarteret Messingen samt Alby såg.

Utveckling

Alla områden med markföroreningar ska vara kända och områden som innebär en akut risk för spridning av föroreningarna ska vara sanerade. Övriga områden, där risken inte bedöms som akut, markeras på kartor för åtgärder så att hänsyn ska kunna tas i samband med att området tas i bruk för annat ändamål.

Marken i Upplands Väsby ska inte tillföras nya skadliga ämnen. Vid nedläggning av miljöfarlig verksamhet ska markområdet lämnas i ett för samhället godtagbart skick och miljötekniska undersökning ska utföras.

Kraftledningar, transformatorstationer

Nuläge

Runt kraftledningar och transformatorstationer men även runt elledningar och elektriska apparater uppstår elektriska och magnetiska fält samt lågfrekventa elektromagnetiska fält. Fältstyrkan är beroende på spänning och strömstyrka. Fältets utbredning avtar snabbt med avståndet. Elektriska fält avskärmas lätt, medan magnetfält går igenom byggnadsmaterial m.m.

Statliga myndigheter föreslår viss försiktighet med lågfrekventa fält och rekommenderar följande: ”Om åtgärder, som generellt minskar exponeringen, kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör man sträva efter att reducera fält som avviker starkt från vad som anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas”. Sedan flera år tillämpas i Upplands Väsby försiktighet vid placering av nya byggnader i förhållande till förhöjda magnetfält, vilket innebär att magnetfältstyrkan får uppgå till högst 0,2 µT.

Utveckling

När det byggs nya bostäder och andra lokaler där människor stadigvarande vistas eller vid omprövning av koncession för kraftledningar ska magnetfältet inte överstiga 0,2 µT. Vid placering av nya transformatorstationer och nydragningar ska samma riktvärde tillämpas.

Kommunen bör vidare verka för att nuvarande luftledningar läggs i marken.

Räddningstjänst

Nuläge

Upplands Väsby kommun ingår tillsammans med Järfälla, Sollentuna och Upplands-Bro kommuner i kommunalförbundet Brandkåren Attunda.

Brandkåren Attunda genomför verksamheten från fyra brandstationer, varav en finns vid Johanneslund i Upplands Väsby kommun. I enlighet med räddningstjänstplanen nås huvuddelen av kommunens tätbebyggelse av räddningstjänsten inom 10 minuter. Övriga delar av kommunen nås på mellan 20–30 minuter.

Vid årsskiftet 2003/2004 ersatte lagen om skydd mot olyckor den tidigare räddningstjänstlagen. Den nya lagen framhåller kommunens ansvar för att inte enbart förebygga och göra räddningsinsatser utan även ansvaret för insatser för andra typer av olyckor.

Utveckling

Kommunen ska under år 2004 utarbeta en handlingsplan som ska vara antagen senast år 2005. Handlingsprogrammet ska redovisa:

- de risker som finns i kommunen
- mål för säkerheten
- hur den förebyggande verksamheten är ordnad
- vilken förmåga kommunen har att genomföra räddningsinsatser

Diskussioner pågår inom Attunda om antalet stationer liksom utökad samverkan med andra kommuner, vilket kan innebära att någon av nuvarande stationer avvecklas.

Geoteknik och skredrisk

Nuläge

En nationell inventering av skredrisker från år 1995 visar att Upplands Väsby inte har några större områden med skredrisk. Två mindre områden, vid Kairo och Norrviken, bör dock undersökas med hänsyn till eventuell skredrisk.

Inom kommunen finns flera områden som består av lerlager av varierande mäktighet. Dessa lager är mer eller mindre sättningsbenägna. Byggnation i dessa områden innebär risk för att grundvattnet kan sänkas och att sättningar kan komma att utvecklas.

Utveckling

Med kunskap om vilka jordlager och vilka risker som följer sig under markytan kan kommunen bättre styra utbyggnaden av nya områden. I kommunen finns flera områden som består av sättningsbenägna lerlager. Vid exploatering av sådana områden är det nödvändigt att redovisa risker och förutsättningar för exploatörer och blivande fastighetsägare.

Översvänningsrisk

SMHI och Räddningsverket har år 2001 utfört en översiktligt översvänningskartering för Mälaren. För Upplands Väsby kommun finns risk för översvämning vid Sättra och Harvavik. Riskerna för nuvarande bebyggelse vid Norrviken bör dock utredas.

Beredskapshänsyn och totalförsvaret

Beredskapshänsyn i samhällsplanering syftar till beredskap för svåra påfrestningar och extraordinära händelser. Beredskapshänsyn handlar främst om att skydda och minska sårbarheten i infrastruktur som el- och vattenförsörjning samt att skapa beredskap inom ledningsorganisationen för svåra och komplexa situationer där samverkan och förmåga till beslut krävs på olika nivåer. Inom Upplands Väsby kommun finns, på grund av Arlanda, en hög riskmedvetenhet.

Idag finns 297 skyddsrum i kommunen med plats för 40 647 personer. Dessutom finns 5 022 platser i skyddade utrymmen. Totalt sett finns det platser till hela befolkningen, men det finns en viss obalans mellan olika delar i kommunen.

En inventering och analys av riskfyllda verksamheter inom kommunen kommer att utföras under år 2004 i samverkan mellan kommunens förvaltningar.

I Upplands Väsby kommun finns två områden av intresse för totalförsvaret vilka har särskilda så kallade förordnanden enligt plan- och bygglagen (PBL) 12 kap 4 §.

Dessa områden utgörs av den västra delen av Runsahalvön samt ett område i den östra delen av kommunen på gränsen till Sollentuna.

Försvarsintresset är i dessa områden främst inriktat på att följa olika markanvändningsförändringar. I de fall försvarets intressen berörs i plan- eller lovärenden eller i ärenden om förhandsbesked, avses yttrande inhämtas från berörd försvarsområdesbefälhavare, innan prövning sker i byggnadsnämnden. Om nämnden fattar beslut, som inte är i överenskommenhet med försvarets intressen kan beslutet komma att överprövas av länsstyrelsen eller om beslut om sådan prövning inte har fattats, överklagas av försvarsmakten.

Kungsängens övnings- och skjutfält

Kungsängens övnings- och skjutfält, Upplands-Bro kommun ligger på andra sidan Mälaren mitt emot Runsahalvön och påverkar de västra delarna av Upplands Väsby kommun genom skjutbuller från verksamheten.

Enligt bullerberäkningar är västra delarna av Runsahalvön, från Rosendal till Sättra, utsatta för 90 dB(C) Lx medan området närmast Mälaren är utsatt för 95 dB(C) Lx

dB(C)Lx är ett störmått som anges när det handlar om bullervillkor för tunga vapen d.v.s. kaliber >20 mm och sprängningar.

Foto: Keith Samuelson

Huvuddelen av kommunens tätbebyggda områden nås av räddningstjänsten inom 10 minuter.

15. Mellankommunala och regionala intressen

Grönstruktur

Två av stockholmsregionens gröna kilar som anges i RUFS går igenom Upplands Väsby, Rösjökilen och Järvakilen. De gröna kilarna är till stor del en mellankommunal fråga. Åtgärder i en kommun påverkar angränsande kommuns möjlighet att nyttja eller säkra kilarnas kvaliteter. Det är därför viktigt med ett samarbete mellan kommuner och att ha en gemensam syn på kilarnas värde. Förutom de gröna kilarna finns även värdekärnor i kommunen, som innehåller natur-, kultur- samt sociala värden, som är viktiga för regionen.

Bebyggelse

Planering och eventuell utbyggnad av Älvsundadalen bör ske tillsammans med Sollentuna kommun.

En ny utfart från området Söderby-Vällsta till Rotebroleden bör samordnas med Järfälla och Sollentuna kommuner.

Kollektivtrafik

Tvärkommunikationerna i regionen måste förbättras. I RUFS redovisas förslag till stombusslinje mellan Täby, Vallentuna, Upplands Väsby och Järfälla. I samband med utbyggnad av pendeltågstrafik mellan Uppsala, Arlanda och Upplands Väsby aktualiseras frågan om Upplands Väsby station som en blivande knutpunkt mellan olika trafikslag. Frågan om stombusslinjer mellan Järfälla, Väsby, Vallentuna och Täby bör omgående studeras med berörda kommuner och SL.

Vägar

E4, Rotebroleden, Norrortsleden, ny Vallentunaled med anslutning till E4 och nuvarande väg 268, Vallentunavägen, är vägar av mellankommunalt och regionalt intresse.

Regionala cykelstråk

Vägverket har lagt fast regionala cykelstråk i Stockholms län. Dessa utgör sammanhängande stråk som binder samman viktiga målpunkter. Väsby berörs av fem stråk som sträcker sig genom kommunen:

- Stationsstråket (stationen-Stockholmsvägen)
- Märstastråket (Väsby-Sollentuna, Väsby- Märsta)
- Ståketstråket (Väsby- Järfälla)
- Väsbystråket (Väsby-Vallentuna)
- Sandastråket (Väsby-Täby)

Motions- och upplevelseleder

Genom Upplands Väsby kommun sträcker sig två regionala leder, Upplandsleden och Vikingaleden. En nationell led sträcker sig även genom kommunen, Sverigeleden. Det finns även en gemensam sjöisbana på Norrviken som sköts tillsammans med Sollentuna kommun.

Buller

Buller från Arlanda flygplats, Kungsängen skjutfält, E4, Norrortsleden och järnvägen berör flera kommuner.

Luftfrågor

Upplands Väsby kommun är medlem i Luftvårdsförbundet för Stockholms och Uppsala län. Förbundet övervakar och följer luftkvaliteten i länen. Genom denna samverkan fullgör

många kommuner sin skyldighet att ha miljöövervakning för att kontrollera att bl a miljökvalitetsnormer uppfylls.

Vattenfrågor

Upplands Väsby kommun ingår i kommunalförbundet Norrvatten som distribuerar dricksvatten till 13 kommuner i norra Stockholmsområdet från Görvelnverket i Järfälla kommun.

Som reserv för Görvelnverket finns en grundvattentäkt i Upplands Väsby kommun, Hammarby reservvattentäkt.

Kommunen är medlem i Mälarens vattenvårdsförbund, som arbetar med att ta fram gemensamma strategier för berörda län och kommuner för att skydda Mälarens vatten och stränder.

För att förbättra vattenkvaliteten i Mälaren och sjöarna i Oxundasjöns avrinningsområde samarbetar Sigtuna, Vallentuna, Täby och Upplands Väsby kommuner i Oxundagruppens vattenvårdprojekt.

För behandling av avloppsvatten från 9 kommuner ingår Upplands Väsby kommun tillsammans med åtta andra kommuner i Käppalaförbundet om bl.a. reningsverket på Lidingö.

Avfallshantering

Upplands Väsby kommun är en av tio kommuner som tillsammans äger det regionala avfallsbolaget SÖRAB. SÖRABs återvinningsstation och omlastningsstation måste hanteras vid en byggnation av Älvsundadalen. Frågan är av regional karaktär där flera kommuner berörs.

Energiförsörjning

Brista kraftvärmeverk som ligger i Sigtuna kommun, försörjer Upplands

Väsby med fjärrvärme. Fjärrvärmeledningar från Brista till Akalla sträcker sig genom Upplands Väsby kommun.

Flera regionala kraftledningar sträcker sig genom Upplands Väsby.

Masshantering, bergtäkter, krossar och mellanlagring

Upplands Väsby kommun står för 20% (ca 540 000 ton 1995) av den totala produktionen grus- och bergkrossmaterial för länets nordvästra försörjningsområde.

Räddningstjänst

Upplands Väsby kommun ingår tillsammans med Järfälla, Sollentuna och Upplands-Bro kommuner i kommunalförbundet brandkåren Attunda. Kommunerna äger förbundet med en fjärdedel var.

ABC-projektet

Stockholms stad, Stockholms läns landsting, Uppsala stad och Uppsala läns landsting bedriver tillsammans med kommunerna i stråket mellan Uppsala och Stockholm ett gemensamt projekt som i första hand handlar om trafikplanering, Arlanda flygplats och stråkplanering.

Katrinedal

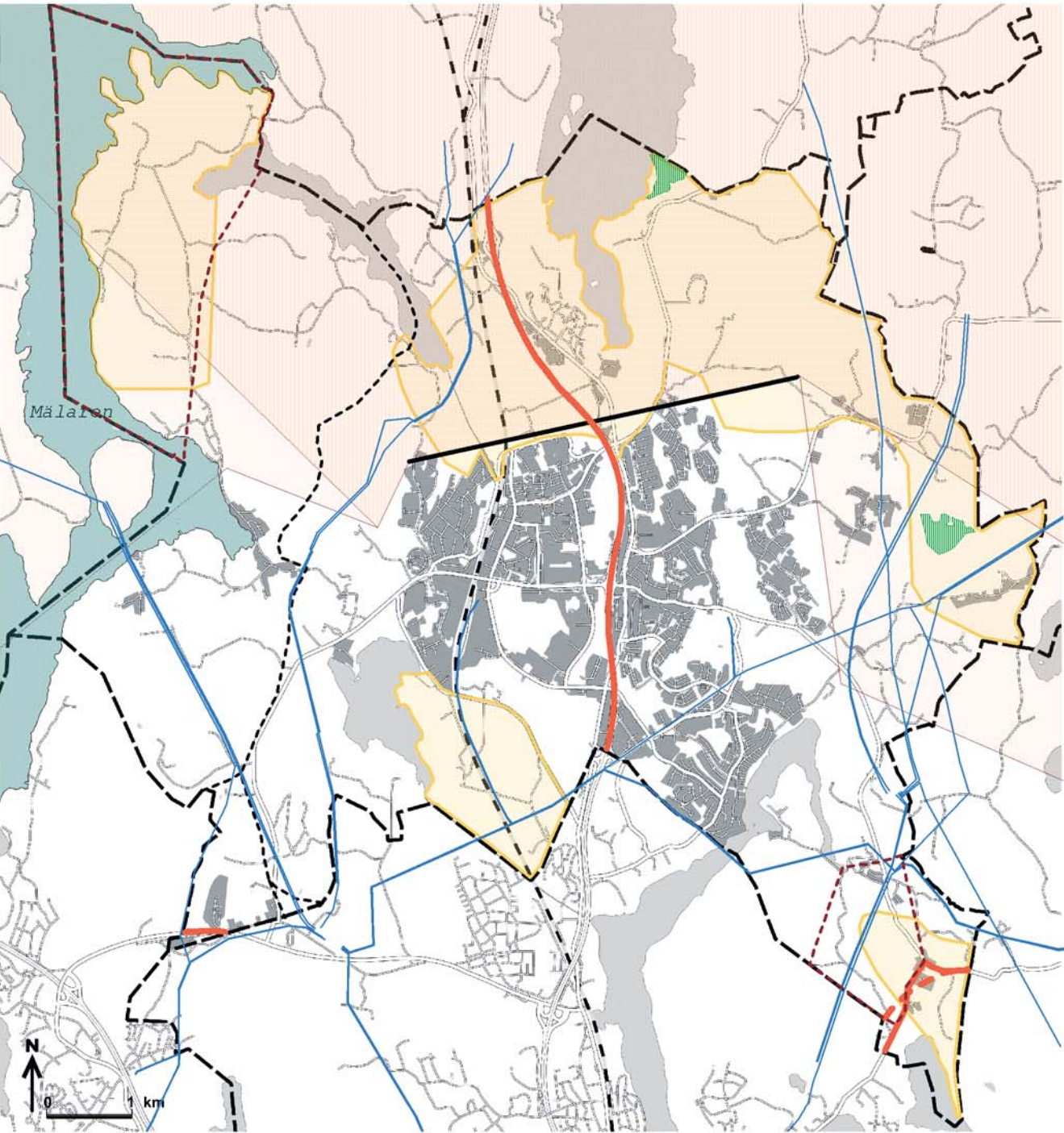
Området ligger i Upplands Väsby men i gränsen mot Sollentuna och Järfälla kommuner. En framtida utveckling av området bör därför studeras i samråd med dessa kommuner.

Foto: Michael Folmer

Länsstyrelsen har föreslagit att ytterligare fyra områden skyddas som naturreservat. Dessa är Fysingen med omnejd, Runsa, Vallensjö och Törnskogen.

16. Riksintressen

Riksintressen

	Kulturmiljövård		Max 70 d(B)A		Totalförsvaret
	Natura 2000		Väg		
	Mälaren		Planerad väg		
	NRL-linje, Arlanda		Kraftledning		
	Flygbullernorm, FBN 55 d(BA)		Föreslaget reservat för naturgas, ingår ej i kommunens plan		

En miljö eller ett objekt kan klassas som riksintresse enligt Miljöbalken, MB. Detta betyder att riksintresset väger tyngre än lokala allmänna intressen och att områdets värde eller betydelse inte påtagligt får skadas. Syftet med att avgränsa ett riksintresse är att säkerställa användning eller att bevara något för framtiden.

Enligt plan- och bygglagen, PBL, ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att tillgodose de riksintressen som staten redovisar. Vid redovisningen skall riksintressen enligt 3 eller 4 kapitlen Miljöbalken särskilt anges. Länsstyrelsen ska ta tillvara och samordna statens intresse i planeringsprocessen och bevaka att riksintressena redovisas och bevaka att kommunen i sin planering tillgodoser riksintressena.

Enligt länsstyrelsen berörs Upplands Väsby av följande riksintressen:

- Kulturmiljö
- Natura 2000
- Geografiska bestämmelser, Mälaren
- Vägar
- Järnvägar
- Flygplatser
- Kraftledningar
- Naturgasledning
- Totalförsvaret

Kulturmiljö

I Upplands Väsby finns fyra områden av riksintresse för kulturminnesvården enligt Miljöbalken 3 kapitlet 6 §:

1. Runsa
2. Antuna
3. Hammarby- Östra Fresta
4. Del av Skålhamravägen.

Områdena är fastställda enligt beslut av Riksantikvarieämbetet från år 1987 och framåt.

Natura 2000

I Upplands Väsby finns det två Natura 2000, Torsåker Almlund och Vallensjö, som är riksintresse för

naturvården enligt Miljöbalken 4 kapitlet 1 §. Beslutet har fattas av regeringen 2001-06-20.

Geografiska bestämmelser – Mälaren

Mälaren med öar och strandområden är i sin helhet av riksintresse på grund av de natur- och kulturvärden som finns. Turismens och friluftslivets intressen skall särskilt tas hänsyn till. Hela Mälaren är avsatt som riksintresse också för yrkesfisket (4 kapitlet 1,2 och 4 § MB). (se karta sid 122)

Vägar

E4, väg 267 Rotebroleden och Norrortsleden utgör riksintressen enligt 3 kapitlet 8 § MB. Beslutat av Vägverket 1999-09-10.

Järnväg

Inom Upplands Väsby kommun är ostkustbanan av riksintresse enligt 3 kapitlet 8 § Miljöbalken. Beslutat av Banverket 2000-04-06.

Arlanda flygplats

Arlanda flygplats utgör ett riksintresse enligt 3 kap 8 § MB. Beslut fattat av Luftfartsverket och länsstyrelsen 2001-03-15. Inom delar av kommunen finns också höjdstrektioner med hänsyn till flygets intressen.

Kraftledningar

Genom kommunen går kraftledningar som är av riksintresse enligt 3 kapitlet 8 § MB. Nuvarande kraftledningarna är på 70, 220 och 400 kV.

Naturgas

Ett reservat för naturgasledning finns med två alternativa sträckningar på norra delen av Runsa halvön som del

Runsa allé.

i ett nationellt ledningstråk går genom kommunen.

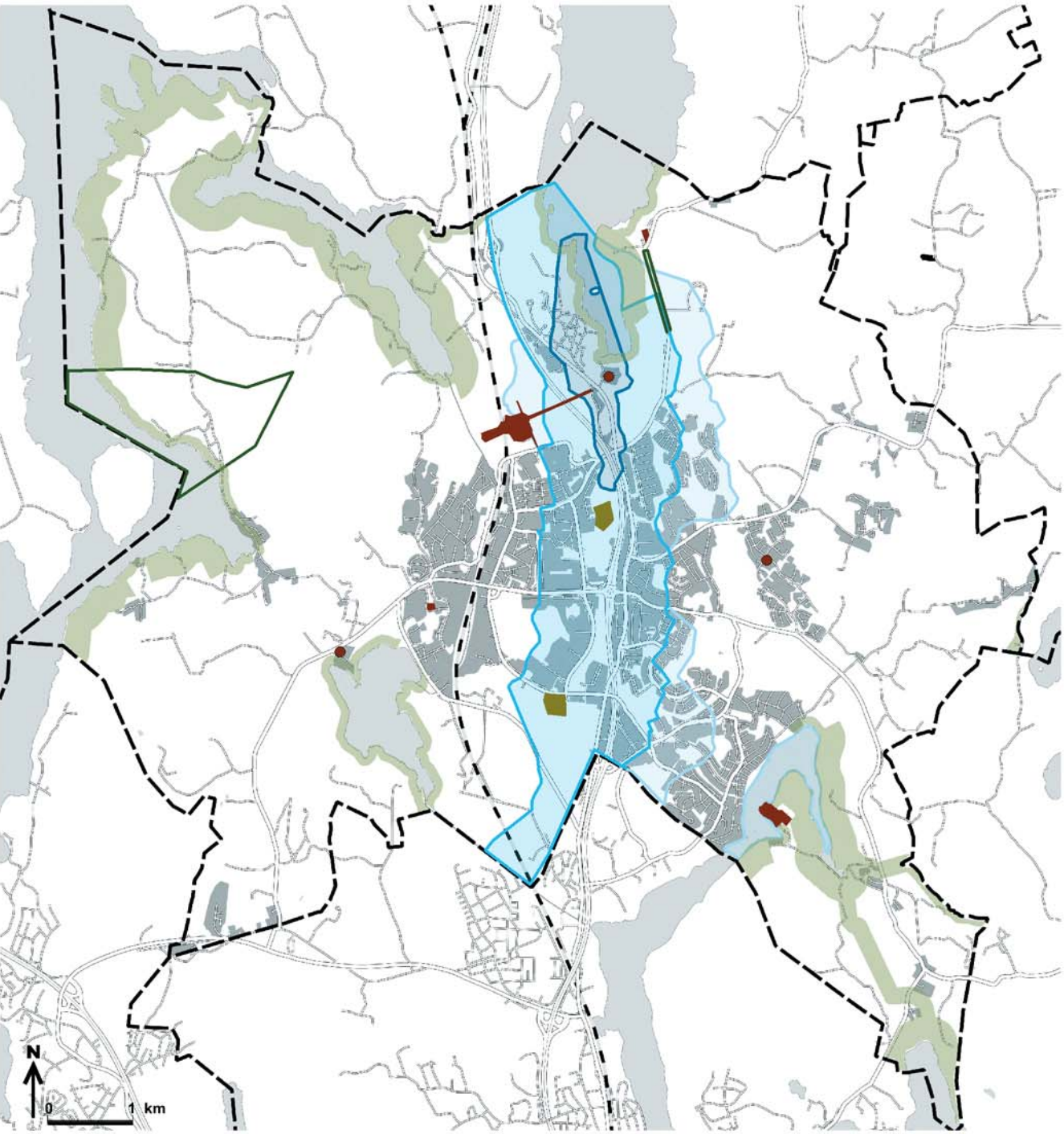
Kommunen anser att det föreslagna stråket för naturgasnätet inte skall realiserats. I det fall en utbyggnad ändå skulle bli aktuell bör alternativa dragningar utredas.

Totalförsvaret

I Upplands Väsby finns två områden som är av riksintresse enligt Miljöbalken 3 kapitlet 9 §. Kungsängens övnings- och skjutfält, Upplands-Bro kommun, berör den västra delen av Runsa halvön. I den östra delen av kommunen på gränsen till Sollentuna finns också ett område.

Dessa två områden har särskilda så kallade förordnanden enligt plan- och bygglagen (PBL) 12 kapitlet 4 §. Förordnandet innebär att byggnadsnämndens beslut om bygglov eller förhandsbesked kan prövas av länsstyrelsen.

17. Förordnanden

Förordnanden

- Naturreservat
- Naturminne
- Strandskydd
- Skyddsområde för vattentäkt, primärområde
- Skyddsområde vattentäkt, tertiärområde
- Skyddsområde vattentäkt, tertiärområde
- Gränsbestämd fast fornlämning
- Byggnadsminne
- Kyrka med skydd enligt kulturminneslagen

Förordnanden innebär bestämmelser som olika statliga och regionala myndigheter beslutat om enligt gällande lagar.

Miljöbalken

Naturreservat
I Upplands Väsby finns ett naturreservat, Sättra gård, som bildades år 1970 av länsstyrelsen.

Miljöbalken 7 kapitlet, 4§
”Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.”

Naturminne och biotopskydd
I Upplands Väsby finns ett naturminne, Torsåker allé (länsstyrelsen beslut 1967 03 22). Naturminnen kan jämföras med naturreservat men används för fridlysning av enstaka objekt och erforderligt markområde. Naturminnena är antingen punktobjekt eller har en yta mindre än ett hektar.

Miljöbalken 7 kapitlet, 10 §
”Ett särpräglad naturföremål får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne om det behöver skyddas eller vårdas särskilt. Förklaringen får omfatta även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme”.

Torsåkers allé är en 650 meter lång lindallé som anlades i mitten av 1700-talet. Allén är kommunens enda naturminne.

I Upplands Väsby finns ett stort antal skyddsvärda biotoper som har ett generellt skydd enligt miljöbalken. Biotoper som är skyddade med automatik är t.ex. alléer, källor med omgivande våtmark i jordbruksmark, pilevallar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark och åkerholmar.

Miljöbalken kapitlet 7, 11§
”Mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förklaras som biotopskyddsområde. Sådana förklaringar får avse enskilda områden eller samtliga områden av ett visst slag inom landet eller del av landet.
Inom biotopskyddsområde får inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön. Om regeringen förordnar att samtliga områden av visst slag skall vara biotopskyddsområden, får den i samband med beslutet meddela föreskrifter om att dispens kan medges för sådan verksamhet eller sådana åtgärder. Dispens får endast medges om det finns särskilda skäl”.

Strandskydd

I Upplands Väsby kommun gäller strandskydd vid samtliga sjöar och vattendrag utom Väsbyån och andra mindre områden där strandskyddet är upphävt.
Strandskyddet omfattar land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen. För att tillgodose något av strandskyddets syften kan länsstyrelsen utvidga det till högst 300 meter. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet.
Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar om strandskyddsdispens.

Miljöbalken 7 kapitlet, 13 §
”Inom strandskyddsområde får inte nya byggnader uppföras, byggnader ändras, byggnader ändras så att de kan tillgodose ett väsentligen annat ändamål än de tidigare har använts till, grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för bebyggelse som avses andra anläggningar eller anordningar utföras som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt eller som väsentligen försämrar livsvillkoren för djur- eller växtarter, eller andra åtgärder vidtas som väsentligen försämrar livsvillkoren för djur- och växtarter”.

Skyddsområden för vattentäkt
Hammarby vattentäkt är fastställt som vattenskyddsområden enligt vattenlagen och miljöbalken. Skyddsområde för vattentäkten berör stora delar av kommunen. Översyn pågår av skyddsområdet och skyddsföreskrifterna.

Miljöbalken 7 kapitlet, 21 §
”Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt”.

Lagen om kulturminnen

Fastställda fornminnesområden
I Upplands Väsby finns två fastställda fornminnesområden skyddade enligt lagen om kulturminnen:
1. Sju riddares träsk
2. Stora Vilunda (åspartiet vid E4:an)

Så kallade fasta fornlämningar har ett automatiskt skydd, vilket innebär att en nyupptäckt fornlämning har ett omedelbart skydd, utan att något myndighetsbeslut fattats.
Till en fornlämning hör ett markområde runt den som har samma lagskydd. Områdets storlek varierar efter fornlämningens betydelse och karaktär. Ett järnåldersgravfält har till exempel större skyddsområde än en milsten vid vägkanten. Skyddsområdets storlek avgörs av länsstyrelsen från fall till fall.
Det är förbud att utan tillstånd, skada eller ta bort fast fornlämning. Tillstånd att rubba, förändra eller skada fast fornlämning lämnas av länsstyrelsen.

Lagen om kulturminnen 2 kapitlet, 1–2 §
”Fasta fornlämningar är följande lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna
1. gravar, gravbyggnader och gravfält samt kyrkogårdar och andra begravningsplatser,
2. resta stenar samt stenar och bergytor med inskrifter, symboler, märken och bilder samt andra ristningar eller målningar,
3. kors och minnesvårdar,
4. samlingsplatser för rättskipning, kult, handel och andra allmänna ändamål,
5. lämningar av bostäder, boplatser och arbetsplatser samt kulturlager som uppkommit vid bruket av sådana bostäder eller platser, liksom lämningar efter arbetsliv och näringsfång,

Torsåkers magasinsbyggnad är ett byggnadsminne och skyddas därmed mot rivning och förändringar som minskar byggnadens kulturhistoriska värde.

6. ruiner av borgar, slott, kloster, kyrkobyggnader och försvarsanläggningar samt av andra märkliga byggnader och byggnadsverk,
7. färdvägar och broar, hamnanläggningar, vårdkasar, vägmärken, sjömärken och likartade anläggningar för samfärdsel samt gränsmärken och labyrinter,
8. skeppsvrak, om minst etthundra år kan antas ha gått sedan skeppet blev vrak.

Fasta fornlämningar är också naturbildningar till vilka ålderdomliga bruk, sägner eller märkliga historiska minnen är knutna liksom lämningar efter äldre folklig kult.
Till en fast fornlämning hör ett så stort område på marken eller på sjöbotten som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Detta område benämns fornlämningsområde”.

Byggnadsminnen
I Upplands Väsby finns följande byggnadsminnen enligt lagen om kulturminnen.
– Stora Väsby
– Från Barockparken till och med allén på båda sidor om motorvägen
– Sköldnora kungsgård
– Eds Prästgård
– Magasinet på Torsåker

Foto: Keith Samuelson

Eds kyrka är skyddat enligt kulturminneslagen.

Byggnadsminnen upprättas med syfte att skydda byggnader mot rivning och mot förändringar som minskar dess kulturhistoriska värde. Ett byggnadsminne kan utgöras av enstaka byggnad eller byggnadsgrupp t.ex. gårdsanläggning och dess närmaste omgivning.

Lagen om kulturminnen 3 kapitlet, 1 § ”En byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde får förklaras för byggnadsminne av länsstyrelsen. Bestämmelserna om byggnadsminnen får också tillämpas på park, trädgård eller annan anläggning av kulturhistoriskt värde”.

Kyrkor

I Upplands Väsby finns tre kyrkor som omfattas av skydd i enlighet med lagen om kulturminnen:

- Hammarby kyrka
- Eds kyrka
- Fresta kyrka

Svenska kyrkans byggnader, kyrkotomter och begravningsplatser utgör en viktig del av vårt kulturarv och är skyddade enligt kulturminneslagen.

Enligt kulturminneslagen ska alla kyrkobyggnader och kyrkotomter som tillhör Svenska kyrkan samt alla begravningsplatser vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. För byggnader och anläggningar som tillkommit före år 1940 gäller att de inte på något väsentligt sätt får ändras utan Länsstyrelsens tillstånd. Detta tillståndskrav gäller också för vissa,

särskilt utvalda byggnader och anläggningar, som är yngre och som har höga kulturhistoriska värden.

Lagen om kulturminnen 4 kapitlet, 1–4 § ”Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel”.

”Kyrkobyggnader och kyrkotomter skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas.

Kyrkobyggnader enligt denna lag är byggnader som före den 1 januari 2000 har invigts för Svenska kyrkans gudstjänst och den 1 januari 2000 ägdes eller förvaltades av Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar”.

”Kyrkobyggnader som är uppförda och kyrkotomter som har tillkommit före utgången av år 1939 får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen. I fråga om en kyrkobyggnad krävs alltid tillstånd för rivning, flyttning eller ombyggnad av byggnaden liksom för ingrepp i eller ändring av dess exteriör och interiör med dess fasta inredning och konstnärliga utsmyckning samt för ändring av dess färgsättning. I fråga om en kyrkotomt krävs alltid tillstånd för utvidgning av tomten samt för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler eller andra fasta anordningar på tomten. Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs”.

Väglagen

Vägar med skyddsavstånd

Med hänsyn till trafiksäkerheten råder ett generellt förbud att, utan länsstyrelsens tillstånd, uppföra byggnad, tillbyggnader eller andra åtgärder inom 12 meter från vägområde.

Byggnadsförbud på 50 meter från följande vägar gäller i kommunen:

- E4

Byggnadsförbud på 30 meter från vägområdet gäller på följande vägar:

- Väg 849 Stäketvägen/Rotebroleden
- Väg 265 Täbyvägen
- Väg 268 Vallentunavägen

För övriga allmänna vägar gäller det generella avståndet 12 meter från vägområdet.

- Väg 880 Runsavägen-Älvsundavägen
- Väg 850 Mälarvägen
- Väg 887 Väsbyvägen
- Väg 858 Almungevägen
- Väg 859 Stockholmsvägen
- Väg 872 Frestavägen
- Väg 882 Breddenvägen
- Väg 878 Grimstavägen-Stora vägen

Väglagen 47 §

”Inom ett avstånd av 12 meter från ett vägområde får inte, utan länsstyrelsens tillstånd, byggnader uppföras, tillbyggnader göra eller andra åtgärder som kan inverka menligt på trafiksäkerheten. Länsstyrelsen kan föreskiva att avståndet ökas, dock högst till 50 meter. Byggnadsförbud gäller där detaljplan saknas. Inom dessa områden bör någon form av bygglovsbefrielse ej medges”.

Övrigt

Skyddsområde vid större kraftledningar

Genom Upplands Väsby sträcker sig kraftledningar med 70, 220 och 400 kV. Kring kraftledningar gäller skyddsavstånd om minst 5 meter enligt starkströmsföreskrifter från Elsäkerhetsverket.

Starkströmsföreskrifter 99 §

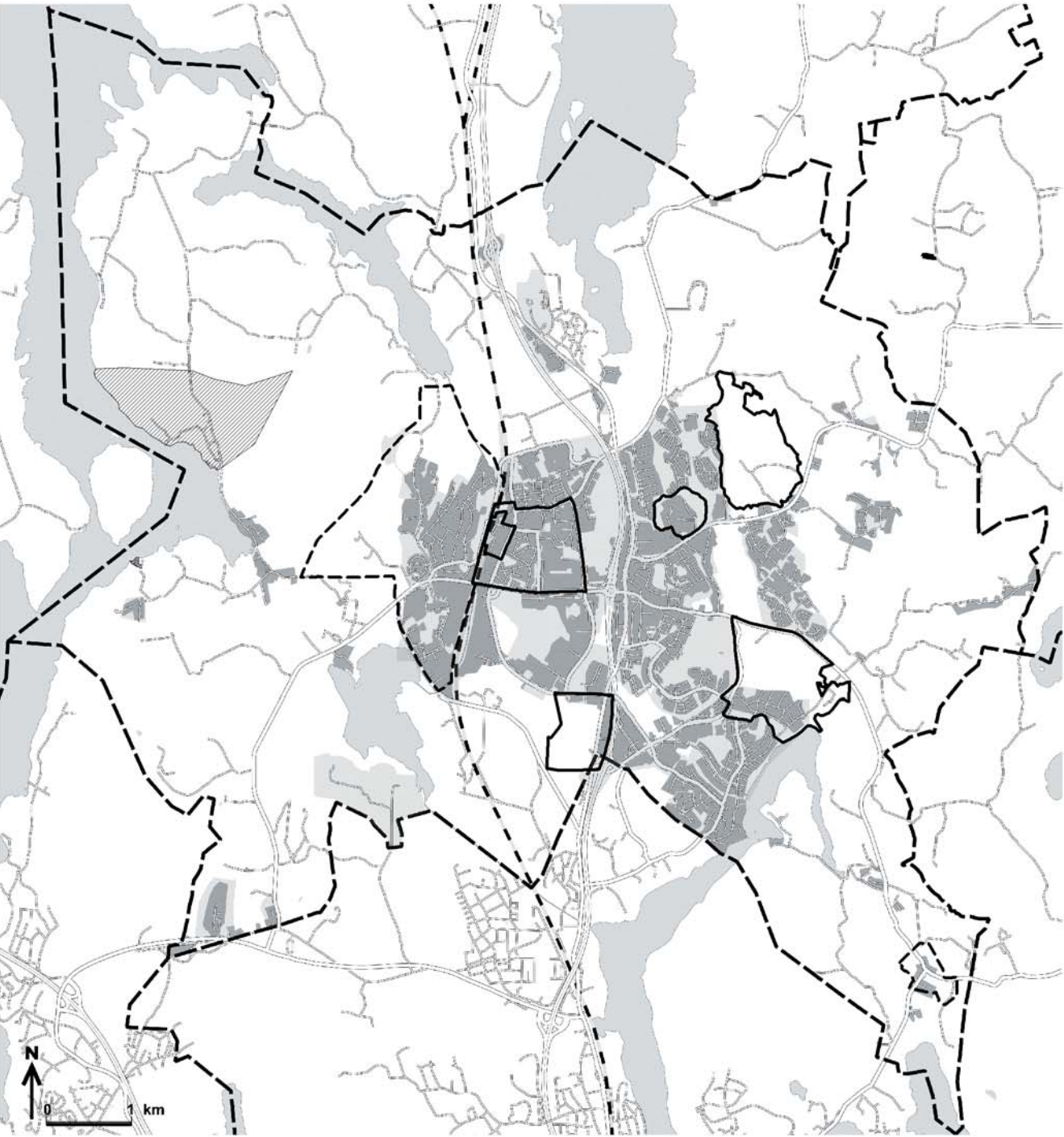
I starkströmsföreskrifterna 99 § anges minsta avstånd till kraftledning från byggnad eller byggnadsdel. Följande generella avstånd gäller:

- 5 meter från yttersta fasledning för kraftledningar upp till 5 kV
- 10 meter från yttersta fasledning för kraftledningar över 55 kV

Foto: Michael Folmer

18. Gällande planer

Gällande planer

- Fördjupad översiktsplan
- Detaljplanlagt område
- Områdesbestämmelser
- Övriga planer

Plan- och bygglagen innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande inom kommunen. Bestämmelserna syftar till att ta hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människor i dagens samhälle och för kommande generationer.

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Det kallas ”det kommunala planmonopolet”.

Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Planläggningen skall, med hänsyn taget till natur- och kulturvärden, främja en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar. En god livsmiljö, goda miljöförhållanden och hushållning med energi och råvaror skall främjas. Hänsyn skall också tas till förhållandena i angränsande kommuner.

Kommunala beslut som fördjupade översiktsplaner, områdesbestämmelser och detaljplaner reglerar möjligheten att bygga.

Fördjupade översiktsplaner

För en begränsad del av kommunen kan fördjupningar av översiktsplanen utarbetas för områden med många konkurrerande intressen och anspråk/komplexa förhållanden.

Följande antagna fördjupade översiktsplaner finns i Upplands Väsby kommun:

1. Sanda området KF beslut 1990-12-17
2. Messingen..... KF beslut 1993-06-14
3. Älvsundadalen KF beslut 1996-06-17
4. Väsby centrala delar KF beslut 1997-05-05
5. Carlsund KF beslut 1988-02-15

Detaljplaner

Reglering av markens användning och av bebyggelsen inom kommunen sker genom detaljplaner. En detaljplan får endast omfatta en begränsad del av kommunen och är det planinstrument som reglerar byggrätter.

Hela Upplands Väsby tätort är detaljplanlagt.

Områdesbestämmelser

För begränsade områden som inte omfattas av detaljplan får områdesbestämmelser antas, om det behövs för att syftet med översiktsplanen skall uppnås eller för att säkerställa att riksintressen enligt lagen om hushållning med naturresurser m.m. tillgodoses.

Följande platser omfattas av områdesbestämmelser i kommunen:

1. Roparudden..... KF beslut 1989-03-13
2. Sättra Gård..... KF beslut 1990-04-11

Övriga planer

Enligt lagstiftning före plan- och bygglagen finns områdesplaner som ungefär kan jämföras med fördjupade översiktsplaner.

Följande platser omfattas av områdesplaner i Upplands Väsby:

1. Runby KF beslut 1981-02-16
2. Alby KF beslut 1986-09-08

Sammanfattning av strategisk hållbarhetsbedömning

En strategisk hållbarhetsbedömning har genomförts av förslaget till kommunplan. Hållbarhetsbedömningen har genomförts av konsultföretaget WSP som ett fristående uppdrag och arbetet har bedrivits parallellt med slutfasen i framtagandet av förslaget till kommunplan. En sammanfattning redovisas nedan. Hela hållbarhetsbedömningen redovisas i bilaga.

Sammanfattning

Upplands Väsby har i sitt arbete med kommunplanen, som innehåller utvecklingsplan och översiktsplan, gett WSP i uppdrag att utföra en strategisk hållbarhetsbedömning av dessa planer.

I utvecklingsplanen formuleras sex tematiska utvecklingsområden med respektive delmål. I översiktsplanen redovisas planeringsförutsättningar som nuläge och under rubriken utveckling redovisas både önskvärd och prognostiserad utveckling.

Vi har bedömt varje huvudområde i utvecklingsplanen och varje kapitel i översiktsplanen utifrån ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter.

Utgångspunkten i denna bedömning är de åtta kärnområden från den nationella strategin för hållbar utveckling (HUT 2001/02:172).

Av naturliga skäl är utvecklingsplanen och översiktsplanen olika i sin karaktär. Översiktsplanen beskriver i grova drag hur marken används. Utvecklingsplanen däremot, ger snarare exempel på olika slag av åtgärder som skall leda fram till ett antal politiska mål. Därför blir också de slutsatser som kan dras om konsekvenser för den fortsatta utvecklingen olika.

Utveckling

Upplands Väsby ligger i tillväxtstråket Stockholm-Uppsala längs E4 och har ambitionen att utgöra en av kärnorna i detta stråk. Kommunen skall i konkurrens med andra kommuner locka till sig nya företag och skapa tillväxtförutsättningar för att på sikt svara för en stigande andel av sysselsättningen. Det hade därför varit önskvärt med en beskrivning i kommunplanen av hur konkurrenskraften skall bibehållas och förbättras.

Ett av tillväxtmålen är att kommunens befolkning skall öka något snabbare än länet i genomsnitt. Detta kräver ett bostadsbyggnadsprogram som är konkurrenskraftigt i jämförelse med andra kommuner både när det gäller antalet bostäder och utbudets sammansättning. En förutsättning för att detta skall lyckas är att bostadsbyggande får en sådan utformning att bostäderna uppfattas som attraktiva av de personer som har eller kommer att ha sin utkomst i närregionen.

Konsekvenser

Generellt kan sägas att det som framkommer i utvecklingsplanen och översiktplanen inte motverkar en hållbar utveckling av kommunen, se ”Grafisk sammanfattning av hållbarhetsbedömningen”. Men eftersom övergripande mål och prioriteringar inte gjorts tydliga i tillräcklig omfattning grundas våra bedömningar i viss utsträckning på våra egna uppfattningar om det hållbara Upplands Väsby.

Det finns dock ett antal målkonflikter som vi vill lyfta fram i denna rapport.

Exploateringen av nya bostadsområden kan stå i konflikt med attraktiva lägen för företagsetableringar.

Mark som tas i anspråk för den nya förbifarten och infartsparkeringar kan skapa barriäreffekter och konkurrera med mark för gröonstråk och andra grönområden.

En förtätad stadskärna kan utgöra ett hinder för en utökad tillgång till rekreationsområden.

En satsning på centrumnära grönområden kan ge barriäreffekter och ökad otrygghet samtidigt som det ger ökade möjligheter till rekreation och ökad biologisk mångfald.

En utbyggd av IT-infrastruktur och mobiltelefoni är attraktivt för både privatpersoner och företag, men är samtidigt en källa till oro avseende strålningsrisken för många människor.

En utökning av betesmarker och djurhållning kan stå i konflikt med områden för friluftsliv och rekreation.

Vi ser denna hållbarhetsbedömning som en del i en process för ett hållbart Upplands Väsby och inte som en slutgiltig bedömning av er kommunplan. Vi hoppas därför att ni läser denna bedömning utifrån detta perspektiv.

För att åstadkomma hållbar utveckling krävs långsiktighet och helhetssyn.

Sammanfattning av konsekvenserna av den strategiska kommunplanens mål och ramar för utveckling

BIDRAR ↗, MOTVERKAR ↘ ELLER BIDRAR INTE — TILL EN HÅLLBAR UTVECKLING.

	Ekonomisk hållbarhet	Social hållbarhet	Ekologisk hållbarhet
Mål och delmål i den strategiska utvecklingsplanen:			
Stadskärnan – Stadsliv i Upplands Väsby <i>Utveckla Centrala Väsby till en modern och spännande stadskärna</i>	↗	↗	↗
Trafik – Det nära Upplands Väsby <i>Utveckla ett miljöanpassat transportsystem</i>	—	↗	↗
Bostäder – Bo i Upplands Väsby <i>Bostäder för alla i en god bebyggd miljö</i>	—	↗	↗
Näringsliv och utbildning – Hållbar tillväxt i Upplands Väsby <i>Näringslivet i kommunen i samverkan för hållbar tillväxt</i>	—	↗	↗
Kultur och fritid – Upplevelserika Upplands Väsby <i>En upplevelserik, modern småstad</i>	—	↗	—
Miljö – Gröna Upplands Väsby <i>En resurseffektiv och grön småstad</i>	—	↗	↗
Rubriker i översiktsplanen med ramar för utveckling:			
Befolkning	—		
Service: Offentlig service Kommersiell service	↗ ↗	↗ ↗	
Bostäder	—	↗	—
Arbete och näringsliv	↗	↗	—
Kulturmiljö	—	↗	↗
Naturmiljö	—	svagt ↗	↗
Rekreation och fritid		svagt ↗	↗
Areella näringar		—	svagt ↗
Markägoförhållanden	↗(?)	↗	↗
Vatten: Sjöar och vattendrag Grundvatten		↗ ↗	↗ —
Kommunikationer	↗	↗	↗
Försörjningssystem		↗	↗
Luft		↗	↗
Andra miljö- och riskfaktorer		↗	↗

Väsby villastad

Foto: Lena Persson

Genomförande

Den långsiktiga kommunplaneringen i Upplands Väsby utgörs av utvecklingsplanen och översiktsplanen tillsammans. Den omfattar mål för utvecklingen i kommunen, riktlinjer för sektorernas planering och en särskild plan för utveckling och förvaltning av mark och andra naturresurser.

Därutöver ska kommunplanen innehålla en *kortsiktig plan* på tre eller fyra år som skall utgöra ett samordnat *handlingsprogram* för sektorernas verksamhet de närmaste åren. Framtagningen av detta handlingsprogram skall integreras med budgetplaneringen. Idag är den fleråriga budgeten på tre år. Detta kan vara en för kort period för kommunplanens handlingsprogram och det bör övervägas om man skall övergå till en fyraårsperiod för en samordnad budgetplanering och handlingsprogram.

Plan- och styrinstrument för Upplands Väsby kommun			
	1 år	3 alt 4 år	15 år
Kommunplan			
Vision – långsiktiga mål			
Kommunplan			
Utvecklingsplan			
Kommunplan			
Översiktsplan			
Budgetplan			
3-årig			
Verksamhetsplan och årsbudget			

Målen och strategierna i utvecklingsplanen är sektorsövergripande men skall i handlingsprogram, budget och verksamhetsplaner konkretiseras med uppdrag för de olika nämnderna och infogas i respektive verksamhetsplan och budget. Strategierna ska alltså fungera som styrande sektorsövergripande verktyg för alla nämnder/sektorer och samtidigt vara ett redskap för samordning.

Inför varje handlingsprogramsperiod sker en uppföljning av det hittillsvarande kommunplanearbetet och mål och strategier för den kommande handlingsprogramsperioden läggs fast. Processen äger rum i dialog mellan nämnderna och mål och strategier fastställs av fullmäktige. Det årliga budget- och verksamhetsplaneringsarbetet sker på samma sätt. Sektorsplaner och program skall samordnas med kommunplanen och handlingsprogrammen. I varje nämnds verksamhets- och budgetplaneringsarbete skall kommunplanen utgöra en grund för de förslag som läggs fram. Frågeställningen bör vara: ”Vad kan mitt bidrag vara för att nå det mål som Upplands Väsby kommun vill uppnå?”

Nyckeltal och indikatorer skall tas fram och mätbara mål formuleras. För kommunens sociala, ekonomiska och ekologiska utveckling sker detta inom arbetet med hållbarhetsbedömningen. Redovisning av både den hållbara utvecklingen och genomförandet i övrigt sker årligen till kommunfullmäktige i form av årsredovisningen vars uppläggning anpassas därefter.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunplanens genomförande medan nämnderna har ansvar för de åtgärder som faller inom det egna verksamhetsområdet. Den kommungemensamma ledningsgruppen har ett gemensamt ansvar för att förtydliga och stödja genomförandet av kommunplanen. Målet bör vara att varje medarbetare känner till kommunplanen och förstår hur delarna förhåller sig till helheten.

Genomförandet av kommunplanen förutsätter samverkan med många externa aktörer och att söka samarbetspartners i de olika delarna. Den öppna dialogen med medborgarna som ska eftersträvas under framtagandet av kommunplanen skall givetvis också genomsyra genomförandet.

Utvecklingsplanen omfattar inte alla aktiviteter som kommunen sysslar med. Det betyder inte att andra verksamheter är oviktiga.

Enligt Plan- och bygglagen ska kommunen minst en gång per mandatperiod göra en prövning av översiktsplanens aktualitet. Detta bör i Upplands Väsby gälla hela kommunplanen, d.v.s. även utvecklingsplanen.

”Kommunplanen förverkligas i den mån alla inblandade gör målen till sina egna och låter dem styra det dagliga arbetet”

Bilaga: Strategisk hållbarhetsbedömning

Innehållsförteckning

- 1. Hållbar utveckling i teorin och praktiken** 138
- Metod för hållbarhetsbedömningen** 141
 - Viktiga utgångspunkter för bedömningen av den strategiska utvecklingsplanen..... 141
 - Viktiga utgångspunkter för bedömningen av Översiktsplanen..... 141
 - Kärnområdena enligt strategin för hållbar utveckling i Sverige 142
- Hållbarhetsbedömning av Upplands Väsby**
- Strategiska utvecklingsplan** 143
 - 1. Stads kärnan – Stadsliv i Upplands Väsby..... 143
 - 2. Trafik – Det nära Upplands Väsby 143
 - 3. Bostäder – Bo i Upplands Väsby 144
 - 4. Näringsliv och utbildning – Kunskap och tillväxt i Upplands Väsby..... 145
 - 5. Kultur och fritid – Upplevelserika Upplands Väsby 146
 - 6. Miljö – Gröna Upplands Väsby 147
- Hållbarhetsbedömning av Upplands Väsby's Översiktsplan**..... 148
 - Sammanvägd bedömning av översiktsplanens hållbarhet (kap 2)..... 148
 - 1. Befolkning – endast prognos inget förslag på ram att bedöma..... 149
 - 2. Service..... 149
 - 3. Bostäder..... 150
 - 4. Arbete och näringsliv 151
 - 5. Kulturmiljö 151
 - 6. Naturmiljö 152
 - 7. Rekreation och fritid 153
 - 8. Areella näringar 153
 - 9. Markägförhållanden..... 154
 - 10. Vatten..... 154
 - 11. Kommunikationer 155
 - 12. Försörjningssystem..... 156
 - 13. Luft..... 156
 - 14. Andra miljö- och riskhänsyn 157

1. Hållbar utveckling i teorin och praktiken

Upplands Väsby avser att i ett tidigt skede samråda om Kommunplanen för att diskutera strategiska mål och angelägna frågor för kommunen. I de handlingar som skickas ut inför samrådet skall bland annat ingå en strategisk hållbarhetsbedömning. Den skall diskutera om Kommunplanen står i samklang med målen om hållbar utveckling. Ett problem i sammanhanget är att begreppet hållbar utveckling är långt ifrån entydigt. Det kan därför vara motiverat att inleda denna rapport med att helt kort diskutera frågan:

Vad är hållbar utveckling?

I det följande nämns först något om begreppets innebörd i teorin. Därefter ges exempel på hur det kommit att användas i praktiken. Slutligen diskuteras på vilket sätt hållbarhetsbegreppet återfinns i målen för Upplands Väsby's långsiktiga planer och program.

I teorin

Hållbar utveckling brukar definieras som en

”...*utveckling som tillgodoser våra behov idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina.*”¹

Vi som lever idag får med andra ord inte förbruka våra tillgångar utan skall till nästa generation lämna över minst lika mycket som vi själva mottagit från tidigare generation.

Hållbar utveckling omfattar tre komponenter: den ekonomiska, den ekologiska och den sociala. Dessutom nämns ofta den kulturella dimensionen, vilken för det mesta antas ingå i den sociala komponenten, men ibland räknas till miljön. För att en utveckling skall betraktas som hållbar krävs hållbarhet inom alla de tre områden som ingår i begreppet.

Två dimensioner blir därmed centrala i begreppet hållbar utveckling – långsiktighet och helhetssyn. Det är den långsiktiga trenden, inte de kortsiktiga variationerna, som står i fokus. Det är den samlade utvecklingen på de tre områdena som räknas; inte enbart miljön, eller den ekonomiska tillväxten, eller den sociala dimensionen.

Däremot går inte att härleda teoretiskt vad som skall menas med ekonomiska, ekologiska respektive sociala ”tillgångar”. Detta har lett till att begreppet hållbar utveckling kommit att användas i många olika sammanhang, ofta med helt olika innebörd. Det finns sålunda ingen allmänt accepterad teori för hur begreppet skall tolkas. Det saknas också viktiga kunskaper om hur de tre komponenterna påverkar varandra. Därmed blir det svårt att avgöra i vilken utsträckning målkonflikter och synergier förekommer.

Problemen att på ett stringent sätt definiera begreppet hållbar utveckling beskrivs värtaligt i följande citat hämtat från en EU-rapport.²

”*Sustainability is predominantly a political term. It has gained importance in a specific historical situation as an answer to specific problems. Its political usefulness consists largely in its novelty and flexibility, in its capacity to gather consensus and at the same time to shift perceptions and values. These characteristics do not correspond to the scientific endeavour for precise meanings.*.....”

I praktiken

Det är naturligt att i det praktiska arbetet med hållbar utveckling utgå från förhållandena inom vart och ett av de tre områden som ingår: ekonomin, miljön och den sociala dimensionen. Sett ur ett *ekonomiskt perspektiv* kan hållbar utveckling tolkas som ett krav på att de ekonomiska tillgångarna (kapitalet) inte minskar på lång sikt. Det vanliga är dock att den ekonomiska komponenten beskrivs i termer av produktionsresultat, t.ex. bruttonationalprodukten (BNP) på nationell nivå. Kravet på hållbar ekonomisk utveckling blir då att den totala produktionen (per capita) inte minskar. Både i den nationella och i den regionala utvecklingspolitiken är ekonomisk tillväxt ett av målen.

När man talar om långsiktig tillväxt på kommunal nivå är det viktigt att skilja mellan å ena sidan kommunens ekonomi, som den återspeglas i kommunens budget och bokföring, och å andra sidan de ekonomiska aktiviteter som bedrivs i kommunen. De senare kan mätas i termer av selsättning och produktion vid de arbetsplatser – privata och offentliga – som finns inom kommunen. Motsvarigheten till det som på nationell nivå betecknas som uthållig ekonomisk tillväxt och som mäts med bruttonationalprodukten (BNP) blir då utvecklingen av den totala produktionen av varor och tjänster inom kommunen. Med *uthållig ekonomisk tillväxt* på kommunal nivå avses med andra ord att denna produktion skall växa långsiktigt. Att den kommunala budgeten skall vara i balans långsiktigt är i detta sammanhang inte det primära målet utan kan snarare ses som en förutsättning för att kommunens intentioner skall kunna genomföras.

Diskussionen om hållbar utveckling på *miljöområdet* tar ofta sin utgångspunkt i de 15 nationella miljökvalitetsmålen och de nedbrytningar till regional nivå som gjorts av dessa mål. Antalet mål och delmål (69 st) är här mycket stort. Det finns inget sammanfattande mått på miljötillgångarna, vilket gör det svårt att avgöra om utvecklingen är hållbar för miljöområdet som helhet. Några av miljömålen är preciserade i kvantitativa termer, t.ex. gränsvärden för utsläpp. Andra är mera allmänt formulerade och ger utrymme för olika tolkningar, t.ex. ”Ett rikt odlingslandskap” och ”God bebyggd miljö”.

Hållbar utveckling på det *sociala området* har definierats på olika sätt. En ansats utgår från begreppet socialt kapital. Hit brukar räknas nätverk, normer och förtroende (tillit). Hållbar utveckling innebär att det *sociala kapitalet* inte får förbrukas. Problemet är här att på ett entydigt sätt definiera och mäta kapitalbegreppet.

Betydligt vanligare är att istället välja en ansats som beskriver *sociala förhållanden*. Här kan ett mycket stort antal variabler ingå som t.ex. hälsa och livskvalitet, bostäder, utbildning, makt och inflytande över den egna livssituationen, demokrati och möjligheter att påverka samhällsutvecklingen, tillgång till fri information, möjlighet att utöva sin kultur, religions- och yttrandefrihet samt jämställdhet mellan könen. Variablerna tillhör med andra ord vitt skilda områden och det saknas en sammanhållande teori som klargör de olika områdenas relation till varandra. Inte heller här är det möjligt att göra en samlad bedömning som avser hållbarheten inom området som helhet.

Generellt gäller att försöken till konkretisering av begreppet hållbar utveckling har resulterat i ett mycket stort antal delområden. Det finns inget entydigt sätt att definiera vad som tillhör hållbar utveckling och vad som ligger utanför. Ett aktuellt exempel kan hämtas från det s.k. *Sektorssamordningsuppdraget Hållbar Utveckling* som i en rapport bland annat diskuterat frågan om att konkret definiera vad som på regional nivå är hållbart i olika sammanhang.³ Konkretiseringen har i rapporten tagit sig uttryck i ett antal exempel på områden som kan ingå, men utan att ange några gränser för vad som bör ingå. Det framgår att ambitionen *inte* är att finna en avgränsning som gäller generellt. Istället skall hållbar utveckling konkretiseras i mål och handling i relation till regionernas särart och förutsättningar. Varje region skall ringa in och konkretisera vad som är viktigt för en hållbar utveckling i respektive län.

Ett sådant synsätt innebär att utgångspunkten i hållbarhetsarbetet måste tas i kommunens/regionens mål på området. Vi börjar därför med att granska de långsiktiga dokumenten i Upplands Väsby för att ur dessa försöka utläsa mål som har koppling till de tre dimensionerna i hållbar utveckling.

¹ Report of the world commission of the environment and development, 1987. (Brundtlandkommissionen)

² Schleicher, R [1999], Instruments for Sustainable Regional Development. The INSURED project – Final Report. EURES report 9, p. 6.

³ Det nya tillväxtarbetet – förändringsarbete för en hållbar regional utveckling Naturvårdsverket. Rapport 5263 (2002)

Metod för hållbarhetsbedömningen

I Upplands Väsby

Det finns ingen samlad bild av målen för den långsiktiga utvecklingen i Upplands Väsby. I ”Den moderna småstaden” beskrivs en övergripande inriktning, men utan att konkreta mål anges. I det följande ges några exempel på mål hämtade ur olika kommunala planer och dokument. De ovan beskrivna problemen att formulera tydliga och sammanfattande begrepp återfinns av naturliga skäl även på kommunal nivå.

Ekonomiskt hållbar utveckling

Ekonomisk tillväxt nämns inte som ett explicit mål för den långsiktiga utvecklingen i Upplands Väsby. I flera dokument tas dock tillväxtfrågor upp. Kommunens *näringslivsstrategi* som avsåg perioden 1996–2001 innehöll konkreta mål om ökningen i antalet arbetsplatser, om näringslivets struktur och om kommunens självförsörjningsgrad med arbetsplatser. Strategin avsåg dock endast en kortare period (5 år). En ny strategi utarbetas för närvarande. Dokumentet ”Framtidens Upplands Väsby” innehåller formuleringar som har en tydlig tillväxtprofil. Befolkningen i kommunen skall, enligt dokumentet, i relativa tal öka snabbare än länsgenomsnittet fram till år 2017. Kommunen skall ha en fortsatt stark näringslivsprofil med inriktning mot internationella företag och småföretagsamhet.

Liknande uttalanden förekommer i tjänsteutlåtanden från kommunen. I ett yttrande över Regionplane- och trafikkontorets rapport ”Regionala kärnor” sägs att ”Upplands Väsby kommun är positiv till tillväxt både på regional och kommunal nivå.”⁴ *I kommunens yttrande över RUFs (Regional utvecklingsplan för Stockholms län) framhålls att en befolkningstillväxt som ligger något över länsgenomsnittet kan vara en rimligutgångspunkt för planeringsberedskapen. I ett långt tidsperspektiv – till år 2030 – räknar kommunen också med en avsevärd ökning av antalet arbetstillfällen.*⁵

Ekologiskt hållbar utveckling

Av de tre komponenterna i begreppet hållbar utveckling är det miljön som har de tydligaste målen i kommunens långsiktiga planer. I ”Visionen” ingår fyra ”känneteckensområden” varav *ekologiskt hållbar* är ett. Inom detta anges ett antal delmål: – kretsloppsanpassat samhälle – resurshushållning – biologisk mångfald – värdefulla naturmiljöer – ren luft, mark och vatten

Utöver detta finns fem prioriterade miljömål för kommunen samt ett flertal långsiktiga mål inom arbetet med Agenda 21.

Visionen tar också upp kulturarvet i en speciell punkt.

Socialt hållbar utveckling

Det är svårt att tolka någon av punkterna i ”Den moderna småstaden” som ett direkt uttryck för övergripande sociala mål som t.ex. ökad tillit eller minskad segregation. Det rör sig snarare om ett antal medel (delmål) för att uppnå högre, inte närmare angivna sociala mål.

Den ”Politiska plattformen för mandatperioden 2002–2006” nämner däremot explicit att segregation och utanförskap skall aktivt motarbetas.

I rapporten ”Upplands Väsby kommun ur ett folkhälsoperspektiv” ges en beskrivning av folkhälsosituationen i Upplands Väsby. Avsikten är att rapporten skall följas av ett Folkhälsoprogram. I samband med en beskrivning av det nationella folkhälsomålet och dess elva målområden lämnas också förslag på lämpliga indikatorer.

I den strategiska hållbarhetsbedömning som görs i följande avsnitt kommer målbilden på de tre områdena att konkretiseras ytterligare.

Upplands Väsby's Kommunplan består av en Strategisk utvecklingsplan med mål och inriktningar (strategier) för åtgärder att nå målen till år 2020 samt en Översiktsplan med ramar för utveckling av mark- och vattenanvändningen.

Bedömningarna utförs av om kommunplanen bidrar till en hållbar utveckling. Dels finns en övergripande bedömning av planen och dess strategier som helhet i kapitlet *Samlad bedömning av planens hållbarhet* och dels en mer systematisk konsekvensanalys med bedömning av område för område i planen. *Hållbarhetsbedömning av Upplands Väsby's Strategiska kommunplan.* Som inledning för varje tematiskt område i utvecklingsplanen refereras kortfattat målet samt delmål och tillhörande strategier. Inledningsvis för varje rubrik i Översiktsplanen refereras kortfattat de beskrivna ramarna och planerna för utvecklingen av mark och vattenanvändningen.

För att kunna göra bedömningarna av konsekvenser och hållbarhet behövs lämpliga kriterier för hållbarhet att jämföra mot. Lämpliga utgångspunkter för en hållbar utveckling är de åtta kärnområden med tillhörande mål som tagits fram i den nationella strategin för hållbar utveckling, HUT-strategin, se nedan. De kärnområden som främst berör det aktuella målen nämns under punkt ett i varje hållbarhetsbedömning.

Steg två innebär att bedöma och beskriva negativa och positiva konsekvenserna för en hållbar utveckling i Upplands Väsby. För att underlätta bedömningarna har de delats upp i tre olika perspektiv ekonomisk, social samt ekologisk hållbarhet.

Avslutningsvis beskrivs eventuella målkonflikter mellan Kommunplanens mål och ramar.

Viktiga utgångspunkter för bedömningen av den Strategiska utvecklingsplanen

Hållbarhetsbedömningen av utvecklingsplanen utgår från att:

– *beskrivna mål och delmål kommer att förverkligas.*

Kriterier till underlag för bedömningen är de åtta kärnområden för hållbar utveckling som beskrivs i de nationella strategin för hållbar utveckling. För varje huvudmål utförs en bedömning av konsekvenserna för hållbar utveckling. Slutligen görs en bedömning av om det finns några konflikter med övriga mål inom Kommunplanen.

Den strategiska utvecklingsplanen är uppdelad i sex tematiska huvudområden med ett huvudmål och ett antal tillhörande delmål och strategier. Följande är de sex tematiska huvudområden i utvecklingsplanen:

1. Stadskärna
2. Trafik
3. Bostäder
4. Näringsliv och utbildning
5. Kultur och fritid
6. Miljö

Viktiga utgångspunkter för bedömningen av Översiktsplanen

Hållbarhetsbedömningen av översiktsplanen utgår från att:

– *planer och ramar för utveckling kommer att fyllas med det planerade innehållet.*

Översiktsplanen är uppdelad i ett antal rubriker utifrån allmänna intressen och bedömningen av konsekvenserna sker på samma sätt som för den strategiska utvecklingsplanen beskrivet ovan. Följande är de aktuella rubrikerna:

1. Befolkning
2. Service
3. Bostäder
4. Arbete och näringsliv
5. Kulturmiljö
6. Naturmiljö
7. Rekreation och fritid
8. Areella näringar
9. Markägförhållanden
10. Vatten
11. Kommunikationer
12. Försörjningssystem
13. Luft
14. Andra miljö- och riskfaktorer

I kapitel *Sammanvägd bedömning av översiktsplanens hållbarhet* bedöms samtliga förslag till mark och vattenanvändning i Översiktsplanen i ett samlat perspektiv. Samtliga förslag till mark- och vattenanvändning enligt Översiktsplanen ingår också i konsekvensanalyser av rubrikerna enligt ovan.

⁴ Yttrande över Regionplane- och trafikkontorets rapport Regionala kärnor (2003-10-09)

⁵ Yttrande över RUFs 2000, samrådsunderlag. (2000-11-17)

Hållbarhetsbedömning av Upplands Väsby

Strategiska utvecklingsplan

Kärnområdena enligt strategin för hållbar utveckling i Sverige

Följande åtta kärnområden från den nationella strategin för hållbar utveckling används som utgångspunkter vid bedömningarna. För mer ingående beskrivning av kärnområdena och målen se den senaste uppdateringen utgiven i april år 2004 i Regeringens skrivelse *En svensk strategi för hållbar utveckling* eller *sammanfattningen*.

De åtta kärnområdena från den nationella strategin för hållbar utveckling: (Sveriges HUT-strategi 2001/02:172)

1. *Framtidens miljö*
 - a. Ekologisk hållbarhet – svenska miljömålen
 - Effektivare energianvändning och transporter
 - Giftfria och resurssnåla kretslopp
 - Hushållning med mark, vatten och en god bebyggd miljö
 - b. Naturvärden och biologisk mångfald
 - c. Havet
 - d. Giftfri miljö

2. *Begränsa klimatförändringarna*

3. *Befolkning och folkhälsa*
 - a. Befolkning och hållbara trygghetssystem
 - b. Folkhälsa (folkhälsomålen)
 - c. Arbetsliv
 - d. Livsmedel

4. *Social sammanhållning, välfärd och trygghet*
 - a. Social delaktighet
 - b. Integration och mångfald
 - c. Jämställdhet
 - d. Barns och ungdomars utveckling och delaktighet
 - e. Trygghet från brott
 - f. Kultur

5. *Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle*
 - a. Sysselsättning
 - b. Livslångt lärande
 - c. Forskning och utveckling

6. *Hållbar ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft*
 - a. Hållbar ekonomi
 - b. Hållbart näringsliv
 - c. Innovationssystem och tekniköverföring
 - d. Hållbara konsumtionsmönster

7. *Regional utveckling och regionala förutsättningar*

8. *Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande*
 - a. Bebyggelsemiljön
 - b. Energiförsörjning
 - c. Transportsystem och infrastruktur
 - d. Ny informationsteknik

1. Stadskärnan – Stadsliv i Upplands Väsby

Mål: Utveckla Centrala Väsby till en modern och spännande stadskärna – levande och med karaktär
Delmål 1: Ett centralt öst-västligt stadsstråk (strategi för funktioner och utbud, utveckling av Runby torg, öppna upp och utveckla centrum)
Delmål 2: Ett utvecklat offentligt rum (attraktiva mötesplatser, ansiktet utåt, gestaltning av stads- och gaturum)
Delmål 3: Mångfald i utbudet (omsorgsfull förtätning och komplettering, student- och ungdomsbostäder)

1. **Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige**
4. Jämlikhet och social integration
6. Lokal ekonomi (hållbart konsumtionsmönster)
8. Hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv

Generellt sett bör en utveckling av stadskärnan vara positiv för den ekonomiska utvecklingen. Satsningen på stadskärnan är t.ex. positiv för kommunens attraktionskraft vad gäller boende och därmed även för arbetsplatser. Förtätningen av bebyggelsen ger ett bättre underlag för den lokala servicen. Kan ge möjligheter till en förstärkt lokal ekonomi. En förtätad stadskärna kan även främja företagande och stimulera nyetablering.

Socialt perspektiv:

En omsorgsfull förtätning och utveckling av det offentliga rummet ger större möjligheter till förhöjd trygghetskänsla och tillgänglighet.

Mångfald i utbudet ger även möjlighet till en ökad integration och delaktighet.
Förslagen främjar en säkrare trafikmiljö i stadskärnan och gynnar mindre trafik vilket ger hälsosammare luft.
Utformningen av det offentliga rummet kan bidra till att minska segregation och intolerans, vilket i sin tur kan leda till ökad tillväxt. Bostadsbyggande för ungdomar och studenter i stadskärnan kan gynna ungdomars integration i vuxenvärlden och ge denna grupp bättre förutsättningar att utgöra en ekonomisk resurs i samhället.

Ekologiskt perspektiv:

En samlad stadskärna med ett heltäckande utbud minskar behovet att köra bil till olika köpcentra inom eller utom kommunen vilket minskar utsläpp inom kommunen och totalt sett i regionen. En välutvecklad lokal handel ger också större möjligheter att erbjuda lokalt odlad och ekologiskt anpassad mat.
Minskad och väl genomtänkt trafik ger en friskare luft och minskat bidrag till växthuseffekten.
Ett större antal människor i de centrala delarna av Upplands Väsby bl.a. på uteserveringar kan innebär olägenheter för boende genom buller och andra störningar.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Inga målkonflikter har identifierats.

2. Trafik – Det nära Upplands Väsby

Mål: Utveckla ett miljöanpassat transportsystem (Väsby-Ma Ts) – med förbindelser till Arlanda och Uppsala
Delmål 1: Upplands Väsby – en knutpunkt i kollektivtrafiken (station med mervärde, småstadens villkor)
Delmål 2: Effektivitet och samordning i trafiken (mobilitetscentrum, kollektivtrafik, cykeltrafiksatsning)
Delmål 3: Minskat trafikbuller (bulleråtgärdsprogram, strategi minskat flygbuller)

1. **Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige**
1. Framtidens miljö
2. Begränsade klimatförändringar
3. Befolkning och folkhälsa
7. Regional utveckling och regionala förutsättningar
8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv

Satsning på förbättrade transportsystem är en grundförutsättning för en ekonomisk tillväxt. Goda kommunikationer är en viktig komponent i kommunens konkurrenskraft både när det gäller att attrahera boende och företag.

Socialt perspektiv:

En stadskärna som är anpassad till gående och cyklandes villkor med särskild hänsyn till barn, ungdomar och äldre ger en säkrare trafikmiljö och en bättre tillgänglighet. Ökade möjligheter till egna och kollektiva transporter främjar en social delaktighet, jämställdhet samt barns och ungdomars möjligheter att delta i samhällslivet. Satsning på en utvecklad kollektivtrafik ger ökade möjligheter till utvecklande arbetsliv då arbetsmarknaden blir större och kan ge möjligheter för föräldrar till mer tid för barnen. Åtgärderna ger även andra direkt positiva folkhälsoeffekter såsom hälsosammare luft och mindre trafikbuller.

Ekologiskt perspektiv:

Bättre inomkommunal kollektivtrafik och extra satsning på cykeltrafiken medför mindre behov av bilkörning inom kommunen vilket ger förutsättningar för mindre avgasutsläpp och därmed renare luft. En förbifart ger hälsosammare luft i de centrala delarna.

Prognosen säger att trafiken kommer att öka men ett miljöanpassat transportsystem kan ge friskare luft och minskat bidrag till växthuseffekten. Bullerproblemen motverkas genom bullerskydd och andra åtgärder enligt bulleråtgärdsprogrammet. Störningar från flygbuller minskas genom att kommunen agerar som påtryckare och motor i syftet att samordna intressenterna.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Mark kommer att tas i anspråk för den nya förbifarten och infartsparkeringar vilket kan skapa barriäreffekter och konkurrera med mark för gröonstråk och andra grönområden för exempelvis friluftsliv.

3. Bostäder – Bo i Upplands Väsby

Mål: Bostäder för alla i en god bebyggd miljö – en sammanhållen tätort med stadsmässigt centrum

Delmål 1: Bostadsmarknad i balans arierat bostadsutbud
Delmål 2: Kulturarvet och kulturmiljön som resurs
Delmål 3: Resurseffektiv och miljöanpassad bebyggelse
Delmål 4: Service och gemenskap i närmiljön

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

1. Framtidens miljö
2. Begränsa klimatförändringarna
3. Befolkning och folkhälsa
4. Social sammanhållning, välfärd och trygghet
8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv

Ett av tillväxtmålen är att kommunens befolkning skall öka snabbt. Målsättningen för befolkningsutvecklingen innebär att kommunen skall öka något snabbare än länet som genomsnitt. Detta kräver ett bostadsbyggnadsprogram som är konkurrenskraftigt i jämförelse med andra kommuner både när det gäller antalet lägenheter och utbudets sammansättning. En viktig faktor är då att det finns flera aktörer på bostadsmarknaden. Intentionerna i planen ligger sålunda i linje med tillväxtmålet.

Förtätning är positivt ur företagens synvinkel genom att det innebär en ökad tillgänglighet till arbetskraft och – för vissa branscher – till kunder. En förutsättning är dock att bostadsbyggandet får en sådan utformning att bostäderna uppfattas som attraktiva av den arbetskraft som efterfrågas av företagen. (T.ex. högutbildad arbetskraft.)

Frågan om utbudet av privat service bör ses i ett större sammanhang. Den lokala servicen konkurrerar till en del med den service som finns i centrum. Denna konkurrerar i sin tur med köpcentra i andra kommuner och med externa lägen som t.ex. Infra City. Samtliga alternativ bör finnas med i en diskussion om hur den framtida privata servicen kommer att lokaliseras.

Socialt perspektiv:

En stadskärna som är anpassad till gående och cyklandes villkor med särskild hänsyn till barn, ungdomar och äldre ger en säkrare trafikmiljö och en bättre tillgänglighet. Ett utbyggt fjärrvärmesystem ger hälsosammare luft.

Målen för ett varierat bostadsutbud samt närservice och gemenskap ger större möjligheter till integration, delaktighet, tillgänglighet och jämställdhet för olika typer av familjer och ensamstående, för gamla och unga och från olika bakgrund och kulturer. Det varierande bostadsutbudet kan motverka segregation och ge idag utsatta grupper en bättre möjlighet att komma in i samhället och bidra till tillväxt.

Det är viktigt att kommunen följer sin plan att utbyggnaden i första ledet sker i de centrala delarna och västerut, eftersom attraktiva bostäder måste ha goda möjligheter till kollektiva trafikförbindelser inom orten och till regionen.

Ekologiskt perspektiv:

Byggnader står för 40% av den totala material- och energianvändningen i samhället och därför ger ett miljöanpassat byggande med minimal belastning på den yttre miljön i byggandets hela livscykel goda förutsättningar för giftfria och resurssnåla kretslopp samt en sund inomhusmiljö. Därmed bidrar man till en giftfri miljö, en god bebyggd miljö, frisk luft och begränsade klimatförändringar.

Målet om en sammanhållen stad genom förtätning förhindrar att värdefulla, omgivande grönområden tas i anspråk.

Ett miljöanpassat byggande och hänsyn till lokalisering av bostäder är viktiga faktorer för att bygga resurseffektiva hus. Detta kan ge lägre energikostnader och begränsad påverkan på växthuseffekten vilket är bra för ekonomin både lokalt och globalt.

Saknar mål och strategi för hur påverkan på yttre miljön och inomhusmiljön från befintlig bebyggelse och vid ombyggnationer ska bli hållbar.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Förtätning, ombyggnation och nybyggnation kan påverka markens kvalitet och ta värdefulla grönområden i anspråk.

4. Näringsliv och utbildning – Kunskap och tillväxt i Upplands Väsby

Mål: Näringslivet i kommunen i samverkan för kunskap och tillväxt i Upplands Väsby

Delmål 1: En modern och framtidsinriktad utbildning
Delmål 2: Ett näringslivsklimat som stimulerar till utveckling
Delmål 3: Stort arbetsplatsutbud
Delmål 4: Rätt företag på rätt plats

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

1. Framtidens miljö
2. Begränsa klimatförändringarna
3. Befolkning och folkhälsa
5. Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle
6. Hållbar ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft
7. Regional utveckling och regionala förutsättningar
8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för kunskap och tillväxt i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv

Satsningar på utbildning är gynnsamt både för de boende och för näringslivet. Välutbildad arbetskraft är en av de faktorer som har störst betydelse vid företagets val av loka-

lisering. Förbättrade kommunikationer är också gynnsamt för företagen eftersom det förstörar deras rekryteringsomland.

Detta är det enda avsnitt som explicit tar upp näringslivsfrågor. Det vore därför önskvärt med en tydligare fokusering på förutsättningar för näringslivets tillväxt i kommunen. Planen tar upp områden som vuxenutbildning, idrott/friskvård, kultur, kvinnligt företagande och miljöprofilering, d.v.s. områden som kan vara angelägna för näringslivet men som kanske inte tillhör dem som företagen prioriterar högst.

Upplands Väsby ligger i tillväxtstråket Stockholm – Uppsala längs E4 och har ambitionen att utgöra en av kärnorna i detta stråk. Kommunen skall i konkurrens med andra kommuner locka till sig nya företag och skapa tillväxtförutsättningar för redan befintliga för att på sikt svara för en stigande andel av sysselsättningen i länet. Det hade varit önskvärt med en beskrivning i Kommunplanen av hur konkurrenskraften skall bibehållas och förbättras. Förståelsen för planens intentioner skulle också underlättas av en tydligare beskrivning av näringslivets inriktning i framtidens kunskapssamhälle.

Socialt perspektiv:

Satsning på folkhälsoarbete och idrott som en gren i bioteknikstråket där kommunen ligger är mycket positivt ur folkhälsosynpunkt. Ytterligare satsningar på kvinnligt företagande ger möjlighet till en hållbar jämställdhet.

Satsning på högskolefilial och vuxenutbildningar ger större möjligheter till integration, jämställdhet och delaktighet. Ett samarbete med näringslivet för att få mer praktik- och arbetslivsinriktade utbildningar ger en större mångfald för ungdomarna och bättre anpassning till behoven på arbetsmarknaden. Utbildningsåtgärderna ger på sikt ökade möjligheter till ökad sysselsättning.

Någon analys av om de tänkta inriktningarna är de rätta eller räcker för att ge ökad sysselsättning i framtiden finns inte. Det kanske finns fler eller andra inriktningar för företag och utbildningar med möjlighet att satsa på i kommunen inom exempelvis kulturliv, hästar, turism.

Ekologiskt perspektiv:

En kommunal samverkan med näringslivet genom bland annat grön upphandling och stöd till miljöprofilerade arbetsområden bidrar till en miljödriven produktion med giftfria och resurssnåla kretslopp samt effektivare transporter och energianvändning. Färre boende blir utsatta för buller och andra störningar genom att omgivningsstörande verksamheter lokaliseras till särskilda områden. Därmed bidrar man till miljömålen om en giftfri miljö, en god bebyggd miljö, frisk luft och begränsade klimatförändringar.

3. Målkonflikter UP/ÖP

En generell målkonflikt är att förtätning och nybyggnation kan påverka marken och ta grönområden i anspråk.

5. Kultur och fritid – Upplevelserika Upplands Väsby

Mål: En upplevelserik, modern småstad – kultur och fritid en naturlig del i stadslivet

Delmål 1: Stadskärnan – en arena för kultur och idrott turmiljön som resurs

Delmål 2: Kulturarvet och kulturmiljön som resurs

Delmål 3: Mälaren som rekreationsområde

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

1. Framtidens miljö
3. Befolkning och folkhälsa
4. Sociala sammanhang, välfärd och trygghet
5. Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle
6. Hållbar ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft
7. Regional utveckling och regionala förutsättningar
8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för kunskap och tillväxt i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv

Ökad tillgång till kultur och natur gör kommunen mera attraktiv både för boende och företag. Av allt att döma kommer de planerade strategierna inte att inkräkta på näringslivets markbehov. Utvecklingsplanen har inte berört möjligheten till att turismen kan bidra som en ny inkomstkälla för Upplands Väsby. Man berör ej heller i utvecklingsplanen möjligheterna till större evenemang (ex konserter, idrottsarrangemang) och dess ekonomiska bidrag till kommunen i form

av ex ökade inkomster för näringslivet i kommunen.

Socialt perspektiv:

Att utveckla stadskärnan för kultur och idrott ger ett levande och attraktivt centrum som kan utveckla och inspirera människor, vilket i sin tur ger flera följdfördelar, såsom bättre social delaktighet, integration och jämställdhet samt främjar en god folkhälsa. Mötesplatser för ungdomars ideer och platser för spontana aktiviteter för ungdomar främjar identitetskänslan för ungdomarna. Utvecklade möjligheter för rekreation- och friluftsliv samt möjligheter att ta del av kultur och kulturarv främjar en god folkhälsa. Åtgärderna ger sammantaget goda möjligheter till social delaktighet, integration och jämställdhet samt främjar barns och ungdomars utveckling och delaktighet.

Ett ökat kulturutbud skapar ett attraktivare samhälle, vilket kan öka inflyttning till Upplands Väsby.

Saknas dock strategi för hur innerstadsbornas behov och önskemål av mötesplatser, lokaler och aktiviteter ser ut, vilket bör undersökas kontinuerligt för att kultur- och fritidslivet ska kunna bli hållbart. Saknas även strategi för hur kommuninvånarnas egna kulturresurser skall nå ut till fler människor i kommunen.

Ekologiskt perspektiv:

Friluftslivets utveckling kan ge incitament att bevara värdefulla naturområden. En ökad tillgänglighet till sport och kultur minskar behovet av biltransporter och parkeringsplatser vilket gynnar framförallt naturvården, hushållning med mark och minskade avgasutsläpp. De planerade rekreationsmöjligheterna i anslutning till Mälaren kan ge ökad belastning på känsliga naturområden. Det gäller att göra en noggrann avvägning mellan bevarande och exploatering för att minimera påverkan på den sjöna miljö.

3. Målkonflikter UP/ÖP

En utveckling av friluftslivet med ökad tillgänglighet och utbyggda anläggningar kan också leda till att belastningen på ekosystem och biologisk mångfald blir större genom mer störningar och problem med slitage och nötning samt utsläpp från byggnationer och anläggningar.

6. Miljö – Gröna Upplands Väsby

Mål: En resurseffektiv och grön småstad – i samklang med naturen

Delmål 1: Den gröna miljön

Delmål 2: Effektiv energianvändning

Delmål 3: Rent vatten och vatten som upplevelse

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

1. Framtidens miljö
2. Begränsa klimatförändringarna
3. Befolkning och folkhälsa
5. Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle
6. Hållbar ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft
7. Regional utveckling och regionala förutsättningar

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv

Den gröna miljön, liksom sjöar och vattendrag bidrar till att göra kommunen attraktiv för hushåll och företag. Förnyelsebar energiförsörjning gynnar en god ekonomisk uthållighet.

Socialt perspektiv:

Större strövområden, utvecklade gröonstråk och grönkilar ger förutsättningar för friluftsliv och rekreation som kan främja en god hälsa. En grön småstad med utvecklade

grönområden och sjöar och vattendrag ger en trivsamt och stimulerande livsmiljö som främjar en god hälsa. Skydd för relativt tysta områden är positivt för människors hälsa. Tillgängligheten ökar då kopplingen mellan bebyggelsegårdar och större strövområden utvecklas och värnas.

Ekologiskt perspektiv:

Varierande utformning och syfte för grönområden bidrar till en god bebyggd miljö, naturvård samt bevarande av den biologiska mångfalden. Goda förutsättningar för hälsosamt dricksvatten och rena vattenmiljöer ges genom strategierna om skydd av vattentäkter mot föroreningar från transport av farligt gods och riskverksamheter, lokalt omhändertagande av dagvatten samt genom en förbättring av sjöarnas vattenkvalitet genom minskad påverkan från diffusa källor. Därmed bidrar man till en god bebyggd miljö, grundvatten av god kvalitet, levande sjöar och vattendrag och en giftfri miljö.

En effektivare energianvändning inom och av kommunen med satsning på förnyelsebar energi ger flera positiva följeffekter såsom giftfria och resurssnåla kretslopp, renare luft, begränsad klimatpåverkan, mindre försurning och övergödning. Att värna relativt tysta områden är positivt för människors hälsa och djurlivet i naturen.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Vid övergång till förnyelsebar energi finns risk för att idag inte exploaterad mark, vatten tas i anspråk.

Hållbarhetsbedömning av Upplands Väsby Översiktsplan

Sammanvägd bedömning av översiktsplanens hållbarhet (kapitlet allmänna intressen)

En sammanvägd bedömning är att en sammanhållen tätortsstruktur stämmer väl överens med strategierna för den förtätningsstrategi som man föreslagit för att utveckla centrala Väsby till en stadskärna. Planerna för offentlig, kommersiell och kulturell service i kommunen stödjer förslaget om ett sammanhållet centrum. Åtgärdsförslagen för kommunens vattenområden kommer att förbättra vattenkvaliteten och förbättra tillgängligheten. De nya trafiklederna bedöms utgöra barriärer och försvåra infriandet av kommunens ambitioner för utveckling av grönområden och en sammanhållen stadskärna med koppling mellan gårdar, tätortsnära grönområden och naturområden.

Riktlinjer och planer för bostadsbyggandet med 300 nya lägenheter per år och totalt ca 6 000 nya lägenheter till år 2020 är hållbart med tanke på den beräknade befolkningsökningen i kommunen. Vidare är utvecklingsområdena väl genomtänkta och helheten väl redovisad. Dock finns det ett behov av att utveckla fördjupade översiktsplaner eller program och att i dessa tydliggöra mål och strategier.

Under rubriken om hur planen ska tolkas beskrivs att ett ”bostadsområde” inte bara innehåller bostäder, utan också gator, bostadsnära grönområden, närservice och eventuellt ett antal arbetsplatser. Inom respektive utvecklingsområde är enbart bostadsbyggandet beskrivet och hänsyn till övrig infrastruktur är ej beskriven.

Planerna för ett miljöanpassat transportssystem med satsning främst på cykelstråk och cykelvägar samt förbättringar av kollektivtrafiken bedöms ge goda möjligheter för en hållbar utveckling av trafiken.

Under rubriken kulturmiljö framhålls att dagens samhällsplanering och bebyggelseområden kommer att ligga till grund för prövningar av objekt och miljöer från 2000-talet värda att bevara. Detta bör på något sätt tas upp när det gäller planering av bevarande av bebyggelse och miljöer i planen.

Kommunen har för avsikt att revidera grönplanen för att ta till vara och säkra kommunens fortsatta utveckling av strövområden, promenadområden, parker och andra grönområden. Men det framgår inte om det är beslutat eller inom vilken tidrymd det ska ske. Det saknas ställningstagande och underlag för varför tre nya golfbanor ska byggas och om det är hållbart i ett längre och samlat perspektiv. De gröna kilarna bör även ingå i den reviderade grönplanen. I översiktsplanen behöver det tydligas vilken funktion och syfte de gröna kilarna har. De gröna kilarnas syfte bör inarbetas mycket tydligare i de olika sammanhang där de gröna kilarna är aktuella för att dess utveckling ska bli långsiktigt hållbar.

Det är en positiv utveckling att Väsbyån och dess värde och betydelse som rekreation och upplevelse ska stärkas men för att säkra en hållbar utveckling krävs det en bättre beskrivning i ÖP:n av hur det ska gå till och mer detaljerad beskrivning/karta över hur det bör se ut. Konflikter med övriga intressen såsom bebyggelse, trafikleder och annat bör lyftas fram.

När det gäller Mälaren är det diffust beskrivet hur olika delar av strandområdena ska skyddas. I övrigt ser planen för sjöarnas utveckling ut att vara genomtänkt och hållbar.

Kommunen har för avsikt att ta fram en samlad strategi för skydd av

grundvattnet men det framgår inte om beslut tagits i frågan eller inom vilken tidrymd det ska vara utfört.

Konflikter om utvecklingen av bebyggelse och mark- och vattenområden som kan finnas exempelvis mellan utvecklingen av bebyggelse, trafikleder, grönområden, riksintressen samt mellankommunla och regionala intressen redovisas mycket bristfälligt i ÖP:n.

I vissa frågor behövs en längre framförhållning än bara till år 2020. Några sådana mer långsiktiga visioner är speciellt viktiga i naturens mer långsamma processer när det gäller värnandet om naturområden såsom all grönstruktur, kultur- och naturbetesmarker, naturreservat, grundvattenskydd, markmiljö men även kulturmiljöer och bebyggelse för framtida bevarande och hänsyn. En tydligare koppling mellan resultaten från den utförda omvärldsanalysen och de föreslagna målen och strategierna är önskvärd.

1. Befolkning – endast prognos inget förslag på ram att bedöma

Prognosen baseras på underlag från SCB och kommunfullmäktiges mål om bostadsbyggande t o m år 2007. Prognosen på 10 års sikt visar att:

Antalet barn i skolåldern minskar med 9%, antalet yrkesverksamma (15–64 år) ökar med 2,5%

Antalet pensionärer ökar med 50%.

Planförslaget bedöms innebära att cirka 2 400 lägenheter i centrala lägen kan tillkomma och cirka 1725–2825 i anslutning till befintliga övriga områden.

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 3. Befolkning och folkhälsa
- 4. Sociala sammanhang, välfärd och trygghet
- 6. Hållbar ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Upplands Väsby skall enligt ”Framtidens Upplands Väsby” ha en snabbare befolkningstillväxt än Stockholms län som genomsnitt. Det betyder att kommunen i konkurrens med andra kommuner i regionen skall kunna attrahera och behålla befolkning i sådan utsträckning att kommunen vid periodens slut kommer att utgöra en större andel av regionen än i dagsläget. Befolkningsprognosen ligger i linje med denna målsättning.

Socialt perspektiv:

Ett ökat bostadsbyggande är positivt ur ett socialt perspektiv då det ger ökat underlag för offentlig och kommersiell service. Det kan även vara positivt för befolkningssammansättningen om ett mer varierat bostadsbyggande kommer till. Det är dock inte preciserat i vilken form bostäderna skall byggas. Det kan också ge möjlighet till integration och jämställdhet.

Ekologiskt perspektiv:

Allt byggande påverkar marken och kräver transporter, resurser och energi. Eftersom Upplands Väsby valt att bygga resurseffektivt och miljöanpassat kan påverkan på människors hälsa och miljö bli mindre och om det kombineras med en kretsloppsanpassning av befintlig bebyggelse och övriga samhället kan det bli långsiktigt hållbart.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Ett ökat bostadsbyggande kan vara i konflikt med målet om bevarande av den gröna strukturen.

2. Service

Utbildning: (Fler förskoleplatser, flexibla förskolor, lokalförsörjningsprogram för grundskolelokaler, gymnasiet integreras med det lokala näringslivet, samarbete regionalt i utbudet av gymnasieprogram).

Omsorg om äldre och funktionshindrade: (Vård och omsorg för äldre mot den s.k. kvarboendeprincipen, lokalförsörjningsprogram över omsorgsställen för äldre och personer med särskilt behov, kartläggning över funktionshindrades framtida behov av utveckling och förändring).

Kultur/kulturutbud: (Vilundaparken, för möten och kultur i olika former bör platser och lokaler reserveras).

Kommersiell service: (Öppna centralt för integrerat stråk från stationen, handel i bottenplan av bostäder, närservice bevaras och utvecklas).

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 3. Befolkning och folkhälsa
- 4. Sociala sammanhang, välfärd och trygghet
- 5. Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle
- 7. Regional utveckling och regionala förutsättningar

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Det i översiktsplanen angivna arbetet med att ta fram ett lokaliseringsprogram kommer att bidra till en bättre framförhållning i den kommunala ekonomin. Den skissade serviceutvecklingen är positiv för kommunens attraktionskraft.

Socialt perspektiv:

Kultur och mötesplatser samt åtgärder för kommersiell service ger större möjligheter till integration av olika kulturgrupper, delaktighet för medborgarna och tillgänglighet för funktionshindrade, gamla och barnfamiljer. Att säkerställa lokaltillgång för skolor och omsorg bidrar till trygghet. Översiktsplaneförslaget anger att det är viktigt ur en konkurrenssituation att kommunen kan medverka till att nya oberoende aktörer kan etablera sig för att öka konkurrensen och därmed kundnyttan. Påståendet kan uppfattas som att man skall medverka till att oberoende aktörer skall etablera sig på lågprismarknaden. Att enbart stödja nya aktörer i lågprissegmentet kan hämma konkurrensen och därmed kundnyttan.

Ekologiskt perspektiv:

Inget av förslagen inom Service har kunnat bedömas ur ekologisk utgångspunkt.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Det är oklart om man tagit hänsyn till den prognostiserade befolknings-tillväxten och planeringen av 300 nya lägenheter per år då man bedömt behovet av skolor och utbildningsplatser.

3. Bostäder

Planberedskap för 6 000 lägenheter fram till år 2020.

Genom förtätning planeras 2 400 lägenheter i de centrala delarna och ca 2000 i övriga delar.

Vid byggande i de yttre delarna eller vid förändring av nuvarande markanvändning krävs i regel fördjupad ÖP

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 2. Begränsa klimatförändringarna
- 3. Befolkning och folkhälsa
- 4. Social sammanhållning, välfärd och trygghet
- 8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

En flexibel plan för bostadsbyggandet är positivt ur samhällsekonomisk synvinkel.

För bostadsbyggandet redovisas en målsättning att 4500 lägenheter skall byggas under planperioden. Det motsvarar ett årligt tillskott på cirka 300 lägenheter. Ökningen i folk-mängd (2002–2012) uppgår till cirka 400 personer per år. Planens bostadsbyggande bör sålunda ge utrymme för den prognostiserade ökningen i befolkningen.

Socialt perspektiv:

Om tillgången till bostäder är säkrad för framtiden innebär det trygghet och är hållbart ur social synvinkel. Förtätning av centrala delar kan innebära bättre möjligheter till att delta i kulturlivet, ökat integration och jämställdhet.

Det är oklart hur ålderssamman-sättningen och tillgången på skolor och barnomsorg påverkar behovet av bostäder.

Nya bostäder kan bidra till ökad folkhälsa vilket är positivt för den ekonomiska utvecklingen .

Ekologiskt perspektiv:

Förtätning av centrala delar innebär en effektivare transport och infra-struktur vilket i sin tur innebär minskade avgaser och minskad energi-åtgång. Ett ökat byggande i redan befintliga bostadsområden kan innebära betydande störningar under byggperioden i form av buller, transporter etc.

Vid nybyggnation kan också satsningar på energieffektivitet och alternativa energikällor bidra till kostnadsbesparingar

3. Målkonflikter UP/ÖP

Vid byggnation i strandnära lägen, som vid Båtbyggartorp och norr om Edsjön, finns ofta en målkonflikt med naturintressen och ofta även fritidsintressen.

All byggnation kan påverka markens kvalitet och ta grönområden i anspråk.

4. Arbete och näringsliv

Verksamhetsområden med tillväxt-potential är befintliga arbets-platsområden längs E4:an samt Klockbackaområdet söder om Löwenströmska sjukhuset för framförallt hälso- och rehabiliteringsföretag.

Tomter för mindre och mellan-stora företag behöver planläggas, framförallt i Brunnby Mosse.

Industriområdet väster om järnvägen bedöms på sikt användas för mer intensiva verksamheter.

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 1. Framtidens miljö
- 5. Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle
- 8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

När det gäller markreservationer för arbetsplatser konstateras i översiktsplanen att behovet av nya verksamhetsområden under planperioden är begränsat. Det finns redan i befintliga planlagda områden för verksamheter en betydande tillväxtpotential. Därför är marktillgången inte en flaskhals för näringslivets expansion.

Nya företag har nya krav på lägesegenskaper som varierar efter verksamhetens inriktning. Vissa kunskapsföretag, har höga krav på attraktiva lokaliseringar samtidigt som de ger upphov till endast mycket begränsade externa störningar som t.ex. buller och intensiv godstrafik. De kräver med andra ord andra lokaliseringar än traditionella industri-företag. Att kunna erbjuda företag tomter för etablering bidrar till nya etableringar med nya arbetstillfällen. Fler arbetstillfällen kan leda till ökad inflyttning.

Socialt perspektiv:

Fler arbetsplatser och mer differentierat arbetsliv ger ökade möjligheter till social integration och mångfald och jämställdhet. Positivt om när-liggande mark kan utnyttjas mer intensivt. Påverkar möjligheter till integration bostäder – arbetsplatser.

Förslaget i översiktsplanen om nya fastigheter för företag att etablera sig samt möjligheten för etablering och utökning av redan planlagda områden är positivt för att stärka möjligheten för tillväxt samt möjligheten för alla individer att fullt ut delta på arbetsmarknaden, vilket leder till en bättre folkhälsa vilket också är positivt ur den ekonomiska synvinkeln.

Ekologiskt perspektiv:

Ett varierat utbud av arbetsplatser ger förutsättningar för resurseffektiva transporter. Lokalisering av verksamheter i vissa planerade områden ger möjlighet till minskad negativ påverkan på människors boende och livsmiljö.

Vid exploatering av områden finns alltid en risk att okända värden såsom estetiska, rekreation-/friluftsförbrukning, natur- och kulturvärden förbigås och glöms bort.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Konkurrens kan uppstå om attraktiva lägen mellan kunskapsrelaterade företag och bostäder. Etablering av verksamheter kan stå i konflikt med krav som gäller för skyddsområde för vattentäkt, primärområde

5. Kulturmiljö

Program för skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse ska finnas senast år 2010 (miljökvalitetsmål).

Senast år 2010 ska ängs- och hagmarker skötas och bevaras så att dess värden bevaras (miljökvalitetsmål).

Sambandet mellan natur- och kulturmiljöer identifieras, analyseras och förstärks genom områdesbestäm-melser och detaljplaneprövningar.

Kunskap om kulturarvet synlig-görs primärt inom skolor och grann-skapsenheter.

Varje planeringsuppgift utgår från platsens befintliga värden i form av kultur och natur.

Tusenårsresan iordningställs och samordnas med naturintressanta objekt, höga tillgänglighetskrav.

Satsning på Gunnes gård förstärks och marknadsförs.

Information på plats om natur- och kulturobjekt, enhetligt utformat.

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 1. Framtidens miljö
- 4. Sociala sammanhang, välfärd och trygghet
- 5. Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle
- 8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Den i översiktsplanen föreslagna satsning på kulturmiljön är viktig för kommunens konkurrenskraft. En rik och välvårdad kulturmiljö kan skapa förutsättningar för ökad kreativitet och företagsamhet. På ett övergripande plan förefaller det inte som om planerna för kultur kolliderar med utbyggnadsplaner för bebyggelse och trafik.

Socialt perspektiv:

Mer kunskap om kulturarvet leder till mer delaktighet, trygghet, förstärkt identitet och sammanhang i tillvaron. Hög tillgänglighet till ”tusenårsresan” ger handikappade och andra rörelsehindrade möjligheten att uppleva kulturarvet på plats.

”Planering med hänsyn till kulturmiljön är en tillgång till samhällsbygget och kan bilda utgångspunkt för nyskapande”, ger goda och stimulerande miljöer.

Detaljplaneprövning och områdesbestämmelser kan öka medvetenheten om kulturarvet genom arbetsprocessen.

Ekologiskt perspektiv:

Genom skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och rätt skötsel av ängs- och hagmarker värnas en god bebyggd miljö och biologisk mångfald. Hänsyn till natur- och kulturvärden vid all planering är positiv då risken minskar för otillräcklig hänsyn eller att värden glöms bort. För skydd av kulturmiljöer från exploatering är arbetet med identifiering av kulturhistorisk bebyggelse av stor vikt.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Vid marknadsföring av natur- och kulturobjekt ökar troligen antalet besökare vilket innebär risk för ökat

slitage som kan skada mark och växtlighet. Exploatering av mark kan komma i konflikt med bevarande av kulturmiljöer.

6. Naturmiljö

Grönstruktur: (bevara och utveckla kopplingar bostadsnära grönområden och större sammanhängande strövområden genom framförallt minskade barriäreffekter, de gröna kilarnas funktion värnas, arealen naturbetesmark ökar, slätterängar brukas i syftet mot öppen landskapsbild, reviderad grönplan)

Skyddade områden: (skötselplan för naturreservatet i Sättra, fyra ytterligare naturreservat med preciserade gränser och intresseavvägningar, biotopskyddade områden sköts så att ekologiska kvalitéerna upprätthålls, kommunens Natura 2000-områden är naturreservat med skyddande skötselplaner)

Andra värdefulla naturmiljöer: (genom fortsatt hävd värnas fem av femton nämnda ängs- och hagmarker, tre blir naturreservat, för resterande finns olika typer av skydd varav områdesbestämmelser bör övervägas för ett flertal av dem)

Strandskydd: Gällande strandskydd ska beaktas i den kommunala fysiska planeringen.

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

1. Framtidens miljö
3. Befolkning och folkhälsa
4. Social sammanhållning, välfärd, trygghet

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Naturen är, liksom kulturen, en viktig komponent i kommunens konkurrenskraft. Översiktsplanen belyser inte

naturen som råvaruproducent ur en ekonomisk synvinkel. På ett övergripande plan förefaller det inte som om planerna för naturmiljön kolliderar med utbyggnadsplaner för bebyggelse och trafik.

Att avsätta områden för skydd kan förhindra och komplicera framtida ut- och nybyggnation och ny infrastruktur.

Socialt perspektiv:

En vacker omgivning med ett öppet landskap samt med god tillgång till grönområden och strövområden gynnar människors trivsel och hälsa. Tillgängligheten till stränderna är positivt för allmänhetens friluftsliv. Liksom kulturmiljön kan en rik och välvårdad naturmiljö skapa förutsättningar för ökad kreativitet och företagsamhet.

Ekologiskt perspektiv:

Slätter för ett öppet landskap samt värnandet av ängs- och hagmarker bidrar till en god kultur- och naturmiljö men även till ekologiska kvaliteter som gynnar biologisk mångfald. Grönkilarna ger förutsättningar för spridning av arter på ett naturligt sätt vilket gynnar den biologiska mångfalden. Skötselplaner för naturreservaten och biotopskydden säkrar ett gott skydd och de ekologiska och kulturella värdena bevaras.

Därmed bidrar man till miljökvalitetsmålen om en god bebyggd miljö och ett rikt odlingslandskap

3. Målkonflikter UP/ÖP

Ödsliga grönområden mellan bostadsområden kan ge otrygga miljöer. Detta kan belysas i kommande grönplan.

Arealen naturbetesmarker skall öka men det är oklart hur och vilken typ av mark som skall tas i anspråk.

En förtätning av staden kan öka avståndet till naturområdena.

7. Rekreation och fritid

Rekreation och friluftsliv: (Grönplan omfattar friluftsintressena, tysta områden och frågor om säkerställanden, tidigare riktlinjer fortsatt vägledande, barriäreffekter minskas mellan nära och större sammanhängande strövområden, tysta områden, upplevelsestråk, friluftscentra, ny kanotled utreds)

Sport- och idrottsanläggningar: (central sport- och idrottsanläggning, näridrottsplatser, förutsättningar prövade genom planförfaranden för ytterligare golfbanor på tre platser)

Motorsport och skjutbanor: (ingen utökning förrän långsiktig plan finns)

Ridsport: (fler ridstigar i ett nätverk, belysta kombinerade rid-, gång- och cykelstigar, markförstärkning)

Kolonilotter: (förutsättning för alla)

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

1. Framtidens miljö
3. Befolkning och folkhälsa

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Möjlighet till rekreation och friluftsliv är viktiga komponenter i kommunens konkurrenskraft. På ett övergripande plan förefaller det inte som om planerna kolliderar med utbyggnadsplaner för bebyggelse och trafik.

Socialt perspektiv:

Bra möjligheter till rekreation och friluftsliv ger förutsättningar för en god folkhälsa. Styrning och planering av kommunens rekreations- och friluftsaktiviteter säkerställer att alla har tillgång till sådana.

Ökade möjligheter till spontan idrott på närliggande små idrottsplatser är bra för den lokala sociala sammanhållningen.

I grönplan kan eventuellt även studeras hur de olika grönområden används, deras sociala betydelse.

Ekologiskt perspektiv:

Styrning och planering av kommunens rekreations- och friluftsaktiviteter säkerställer att natur- och kulturvärden eller miljön inte slits, förstörs eller skadas. Utbyggnad av möjligheter till fritidsaktiviteter kan innebära störningar för omgivningen t.ex. vid ianspråktagande av mark för golf eller ridsport.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Område för fritidsaktiviteter kan stå i konflikt med planer på annan markanvändning.

Olika fritidsintressen kan stå i konflikt med varandra.

Utbyggnad av ett flertal golfbanor kan komma i konflikt med det rörliga friluftslivets behov av ostörda marker.

Utbyggnad av motorbanor kan komma i konflikt med målet att ordna tysta miljöer för rekreation.

Utbyggnad av golfbanor, motorsport och skjutbanor kan ge konflikter med övriga friluftsintressen samt intressen av att bevara natur- och kulturområden.

Iordningsställande av strövområden och ridstigar kan ge ett ökat slitage.

8. Areella näringar

Jord- och skogsbruk: (öppet kulturlandskap, ev. ökad djurhållning, kommunal skog drivs med inriktning på biologisk mångfald frilufts- och rekreationsintressen)

Grus och bergtäkter: (inga ny täkter bedöms öppnas, naturgrus nyttjas endast i undantagsfall, grundvattnet är en säker och hållbar dricksvattenförsörjning, täkter återställda för annan användning)

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

1. Framtidens miljö
3. Befolkning och folkhälsa
5. Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

En ökad djurhållning är positivt ur en ekonomisk hållbar utveckling av landsbygden.

Socialt perspektiv:

Ambitionen att verka för att det öppna kulturlandskapet bibehålls samt att kommunens skogar även i fortsättningen ska skötas med inriktning på bla frilufts- och rekreationsintressen är positivt för en god folkhälsa. Positivt att minska störningar för boende.

Ekologiskt perspektiv:

De kommunala skogarna sköts med inriktning mot biologisk mångfald vilket är positivt. En begränsning av nyttjandet av naturgrus är positivt ur resurssynpunkt och ger förutsättningar för ett grundvatten av god kvalitet. Inga nya grus- eller bergtäkter under planperioden, är endast en bedömning, men om det är sant är det positivt ur miljö- och hälsosynpunkt.

Oklart vilka faktaunderlag som bedömning om att inga nya grus- eller bergtäkter kommer att öppnas under planperioden grundar sig på.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Grus- och bergutvinning och krossning ger störningar i form av buller och transporter och kan ge konflikt med friluftsliv, naturvård och närboende.

9. Markägoförhållanden

Kommunen sköter markinnehavet strategiskt genom att aktivt söka mark för förvärv till bostäder och näringsliv, samt för friluftsliv och skyddsvärd mark om det inte går att säkerställa på annat sätt.

Marken förvaltas väl och avyttras om den inte behövs.

Som markägare förvalta marken på bästa sätt så att avkastning ges på insatt kapital.

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 3. Befolkning och folkhälsa
- 6. Hållbar ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft
- 8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Strategisk skötsel av markinnehavet möjliggör avkastning på insatt kapital.

Socialt perspektiv:

Positivt om kommunen kan medverka till ökat, billigare och miljöanpassat bostadsbyggande. Det kan öka integration och mångfald (fler får tillgång till billiga bostäder). Kommunen kan som markägare starkt bidra till en god bebyggelsemiljö till exempel genom att markanvisningsavtal är ett relativt starkt medel att påverka utformning m.m.

Ekologiskt perspektiv:

Framförhållning i markinnehavet är en förutsättning för att bedriva en hållbar samhällsplanering.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Målkonflikter kan uppstå när man exproprierar mark.

10. Vatten

Övergripande princip om att all markanvändning påverkar vatten ex asfaltsytor, omfördelning av flöden.

Sjöar, vattendrag, kärr och Mälaren: (5 mindre sjöar med olika planer för skydd och utveckling, Mälaren skyddas som dricksvattentäkt och för en god badvattenkvalitet, 6 vattendrag med olika planer för skydd och utveckling)

Grundvatten: (kvaliteten ska värnas och förbättras enligt en speciell strategi där riktlinjer för förebyggande av risker och olyckor finns med)

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 1. Framtidens miljö
- 3. Befolkning och folkhälsa
- 7. Regional utveckling och regionala organisationer
- 8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

God tillgång på vatten av bra kvalitet ger en stark inverkan på den ekonomiska utvecklingen, exempelvis inom jordbruk, industri och turistnäring.

Socialt perspektiv:

Positivt för det rörliga friluftslivet om allmänheten kan ges ökad tillgänglighet till sjöarna och om rekreationsvärdena kan utvecklas, som t.ex. att vattenkvaliteerna är sådana att det kan medge bad och fiske. Tillgång till närliggande badsjöar med bra tillgänglighet samt som friluftsliv- och rekreationsområde kan medföra ökad inflyttning till kommunen.

Ekologiskt perspektiv:

Planen föreslår olika åtgärder och skydd för att utveckla och bevara sjöarna och vattendragen till olika ändamål såsom naturkaraktär, fiske-sjö, bad, annat friluftsliv och rekreation, vattenskyddsområde, bättre förbindelsestråk. Flera av sjöarna och vattendragen restaureras och vattenkvaliteten förbättras. Beskriven utveckling bidrar till levande sjöar och vattendrag samt en god bebyggd miljö. Skydd av Mälarens vatten och dess stränder bidrar till en god dricksvattenkvalitet och badkvalitet. En strategi för skydd av grundvattnets kvalitet och reservvattentäkten i synnerhet ger förutsättningar för förebyggande åtgärder och skydd mot utsläpp från verksamheter, olyckor, transporter och annat.

Eftersom frågan är angelägen bedöms det otillräckligt ur ett hållbarhetsperspektiv att framtagandet av en grundvattenstrategi är otydligt prioriterad i planen.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Inga målkonflikter identifierade.

1.1. Kommunikationer

Gång- och cykeltrafik: (god trafiksäkerhet, sammanhängande sträckningar, förbindelser med grannkommuner, välskyttat och tillgängligt för barn, äldre och funktionshindrade)

Kollektivtrafik: (hög turtäthet m.m., handikappanpassat, individuella lösningar och flexibilitet)

Biltrafik: (resebehovet bedöms öka, huvudgatorna för fordonstrafik, lokalgatorna för oskyddade trafikanter, förbifart med antal utbyggnader, trafiksäkerhetsanalysen är vägledande)

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 1. Framtidens miljö
- 3. Befolkning och folkhälsa
- 4. Sociala sammanhang, välfärd och trygghet
- 7. Regional utveckling och regionala förutsättningar
- 8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Ur ett ekonomiskt tillväxtperspektiv är de föreslagna förbättringarna på trafikområdet angelägna. Valfrihet för boende att välja den kommunikationsform som passar dem bäst ökar attraktionskraften. Det är viktigt med förbindelser som går på tvären – framför allt för arbetspendlare till och från Upplands Väsby. Det gäller både bil- och kollektivtrafik. För att kunna argumentera för en utbyggd kollektivtrafik krävs att passagerarunderlaget är någorlunda stort.

Socialt perspektiv:

Satsningarna förhindrar ökade problem med buller, dålig luft och ger en säkrare trafikmiljö. Anpassningar för handikappade, barn och äldre ger möjligheter till större rörlighet och därmed bättre social delaktighet. En ökad möjlighet till bra kommunikationer lokalt och regionalt skapar bättre förutsättningar för social delaktighet.

Ekologiskt perspektiv:

En satsning på kollektivtrafiken bidrar till mindre bilkörning och därmed mindre utsläpp av klimatpåverkande gaser och luftföroreningar. Förbifart för att separera det regionala trafikflödet från det lokala är en förutsättning för att uppnå ändamålsenlig säkerhet och förutsättningar för en bra kollektivtrafik. Bidrar framförallt till en god bebyggd miljö.

En ny förbifart och nya vägar ger fler barriäreffekter och kan mana till högre hastigheter med eventuellt mer avgaser.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Planerna på infartsparkeringar kan ge konflikt med andra ytanspråk och målen om omsorgsfull gestaltning och inbjudande ”portar” vid infarterna.

12. Försörjningssystem

Vatten och avlopp: (omfattande upp- rustning och komplettering av VA- nätet, VA-plan för vatten, spill- och dagvatten från år 1995 revideras, åtgärder vidtas utifrån prioriterad lista, stort skyddsområde grund- vattentäkt)

Dagvatten: (dagvatten tas omhand lokalt, tre dammanläggningar och en restaurering är aktuell)

Avfall: (tre tippar är avslutade, en används för industriändamål och den andra för upplagsområde, rätt mate- rial på rätt plats i kretsloppet, lämp- liga lösningar inom SÖRAB, plats för återvinningsstationer)

Energi: (försörjning med förnyel- sebara energislag, fjärrvärme, plats vid byggnader för förnyelsebar upp- värmning, inget naturgasnät)

Tele- och datakommunikation: (hög standard för IT-kommunikation, öppen och kostnadsneutral IT-infra- struktur, beakta behov av ytterligare master i planeringsarbetet, eventuellt kartlägga strålningsförhållandena)

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 1. Framtidens miljö
- 2. Begränsade klimatförändringar
- 3. Befolkning och folkhälsa
- 5. Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle
- 6. Hållbar ekonomisk tillväxt och konkurrenskraft
- 7. Regional utveckling och regionala förutsättningar
- 8. Utveckling av ett hållbart sam- hällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Möjlighet till ökad användning av förnyelsebar energi begränsar påver- kan på växthuseffekten vilket är eko- nomiskt ur både ett lokalt och globalt perspektiv. Informationsteknik är en del av den grundläggande kommunikationsin- frastrukturen som är viktig både för enskilda personer som för näringsli- vet. En väl utbygg IT-infrastruktur med hög kvalitet kan öka inflytt- ningen samt etableringen av företag.

Socialt perspektiv:

Utbyggnad av VA-nätet är positivt för folkhälsan. Hög standard för IT-kommunika- tion samt öppen och kostnadsneutral IT-infrastruktur gör kommunen attraktiv för hushåll och företag. Utbyggnad av IT-nätet kan ge positiva effekter, en ökad tillgänglig- het till offentligt material, ökad delaktighet och jämställdhet. Ökade möjligheter till ständigt lärande. Ökade möjligheter till sysselsättning. Utbyggnad av master har oklara fysiska effekter på folkhälsan men kan skapa rädsla och osäkerhet.

Ekologiskt perspektiv:

Förbättrade VA-system och dagvat- tensystem samt satsning på separat sortering av material för återvinning och ger förutsättningar för minskade miljöutsläpp samt giftfria och resurs- snåla kretslopp. Planer för förnyelse- bar energi och uppvärmning ger goda förutsättningar för hållbara resurs- snåla kretslopp genom minskade utsläpp av föroreningar vid energi- och värmealstring. Att redan i planeringsarbetet ta hänsyn till behovet av ytterligare master ger framförhållning och min- skar risken för oro och konflikter samt bidrar till en säker strålningsmiljö. Det är inte klart fastställt att strål- ningsförhållandena i kommunen ska

kartläggas vilket är ohållbart efter- som det är ett underlag som behövs i planeringsarbetet.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Ekonomiskt tillväxt med 3G m.m. kan ge ökad strålning som kan leda till rädsla och minska vissa områdets attraktivitet.

13. Luft

Luftkvalitet och luftföroreningar: (fortlöpande miljöövervakning, pla- nerna för kollektivtrafik och cykel, ett lokalt klimathandlingsprogram) Radon: (mål till år 2010 om en radonhalt lägre än 200Bq/m3 luft i skolor och nya bostäder och lokaler, år 2020 gäller målet för redan befint- liga bostäder samt mål för dricks- vatten) Buller: (mål om att klara riktvär- den, åtgärder vidtas vid källan, sane- ringar enligt program för trafikbuller, kommunen agerar mot in- och utflyg- ningar över tätorten samt minskning av riksintresset) Djurhållning: ett skyddsavstånd om 200 meter till djurstallar är väg- ledande

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 1. Framtidens miljö
- 2. Begränsade klimatförändringar
- 3. Befolkning och folkhälsa
- 8. Utveckling av ett hållbart samhällsbyggande

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Eventuella överskridande av miljö- kvalitetsnormer rörande luft kan innebära kostnader för erforderliga förändringar av infrastruktur.

Socialt perspektiv:

Samtliga föreslagna åtgärder värnar en god folkhälsa. En förbättrad folk- hälsa ger en positiv utveckling för ekonomin i kommunen.

Ekologiskt perspektiv:

Föreslagna åtgärder ger förutsätt- ningar för en hållbart god livsmiljö och renare luft samt värnar en god bebyggd miljö. Viktigt att kommunen tar aktiv del i att försöka minska bul- ler från väg-, järnvägs- och flygtrafik. När verksamhetsutövare inte uppfyl- ler de riktvärden för buller som rekommenderas bör kommunen aktivt verka för att åtgärder ska vid- tas. Ett vägledande skyddsavstånd för djurhållning är bra för kommunens framförhållning i hälsofrågor.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Målet om skyddsavstånd till djurstal- lar kan eventuellt komma i konflikt med målet om att öka naturbetesmar- kerna.

Förtätning kan eventuellt komma i konflikt med luftkvalitén i tätorten.

14. Andra miljö- och riskhänsyn

Miljöfarlig verksamhet: (risker för störningar från industrier minimeras genom god samhällsplanering och rekommenderade skyddsavstånd, lokalisering av verksamheter och dess trafik sker ur miljösynpunkt bästa möjliga plats)

Transporter av farligt gods: (inom skyddsområdet vattentäkt förses vägens dagvattendiken med tätning eller ny vägdragning, miljö- farliga transporter upphör, hänsyn i planering till ökning av farligt gods via järnväg)

Förorenade markområden: (alla områden med markföroreningar är kända, områden med akut risk är sanerade och övriga är kartlagda, åtgärder/hänsyn tas då området tas i bruk för annat ändamål, inga nya skadliga ämnen ska tillföras, vid ned- läggning av miljöfarlig verksamhet lämnas marken i godtagbart skick, miljöteknisk markundersökning ska utföras)

Kraftledning, transformator- stationer: (riktvärdet 0,2T gäller vid nya transformatorstationer och nydragningar samt vid byggandet av bostäder och lokaler, luftledning, markförlägg)

Räddningstjänst: (handlingspro- gram med risker, mål, förebyggande verksamhet, räddningsinsatser)

Geoteknik och skredrisk: (redo- visning av risker och förutsättningar vid exploatering av områden med sättningsbenägna lerjordar)

Översvämning, risk vid Norr- viken bör utredas.

Beredskapshänsyn och total- försvaret: (områden av intresse för totalförsvaret, Kungsängens övnings- och skjutfält)

1. Berör följande kärnområden i strategin för hållbar utveckling i Sverige

- 1. Framtidens miljö
- 3. Befolkning och folkhälsa
- 4. Social sammanhållning, välfärd och trygghet speciellt c) jämställd- het och f) kultur
- 5. Sysselsättning och lärande i ett kunskapssamhälle
- 7. Regional utveckling och regionala förutsättningar

2. Positiva och negativa konsekvenser för hållbar utveckling i Upplands Väsby

Ekonomiskt perspektiv:

Att områden som är markförorenade blir kända är en förutsättning för planprocesserna i kommunen. Plan- läggning och bebyggelse av förore- nad mark kan innebära ökade kostnader.

Socialt perspektiv:

Folkhälsan främjas genom möjlig- heter till renare dricksvatten, renare mark och en sundare miljö. Olika typer av risker minimeras vilket ger större trygghet och mindre risk för olyckor med skador och sjukdomar som följd.

Ekologiskt perspektiv:

Renare mark och en samhällsplane- ring för mindre påverkan från miljö- farliga verksamheter gynnar en god bebyggd miljö och minskar påverkan på miljön. Kapitlet rörande andra miljö- och riskhänsyn är bra genom- arbetat och åtgärder för kommande utveckling är bra beskrivet.

3. Målkonflikter UP/ÖP

Inga målkonflikter har identifierats.

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Planenheten
Carin Wanbo
08 - 785 51 48

GRANSKNINGSYTTRANDE

Datum
19.9.2005

Beteckning
401-05-40417

1 (3)

Upplands Väsby kommun
194 80 Upplands Väsby

2005-09-22
KS/1999:80

**Förslag till STRATEGISK KOMMUNPLAN inkl.
ÖVERSIKTSPLAN för UPPLANDS VÄSBY KOMMUN –
”Den moderna småstaden”
Utställningsversion – 20 juni 2005**

Upplands Väsby kommun har överlämnat ett förslag till översiktsplan i samband med utställning enligt 4 kap. 6 § plan- och bygglagen (PBL). Länsstyrelsen har den 17 januari 2005 avgivit ett samrådsyttrande över en tidigare version av planförslaget.

Vid utställningen begränsar Länsstyrelsen granskningen till om förslaget inte tillgodoser riksintressen, om förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm överträds, om frågor som angår två eller flera kommuner inte samordnats på ett lämpligt sätt samt om bebyggelse blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller behovet av skydd mot olyckshändelser. Nedanstående frågor kan leda till att Länsstyrelsen enligt 12 kap.1 § PBL kommer att pröva kommunens beslut att anta detaljplaner eller områdesbestämmelser.

Granskningsyttrandet ska enligt 4 kap. 2 § PBL fogas till översiktsplanen.

Länsstyrelsen har under utställningstiden givit Vägverket, Region Stockholm Banverket, Östra Banregionen, Sjöfartsverket, Stockholm-Mälarens sjötrafikområde, Luftfartsstyrelsen i Norrköping, Skogsvårdsstyrelsen Försvarmakten /Livgardet, Vattenfall Energidistribution AB/ Sveanät samt Svenska Kraftnät AB tillfälle att lämna synpunkter på förslaget.

FLYG / riksintresse 3 kap. 8 § MB

Flygplatsen Stockholm-Arlanda är av riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § MB. I förslaget till översiktsplan redovisas de delar av kommunen som är utsatta för bullerstörningar från flygverksamheten enligt pm ”Riksintresset Stockholm-Arlanda flygplats,” daterad 2001-03-15. De områden som enligt planförslaget berörs av maxbullernivåer 70 dBA är de områden som ligger under in- och utflygningsvägar inom 17 km från banändar enligt Luftfartsverkets ovan nämnda pm från 2001. Översiktsplanen bör ändras så att detta framgår.

I utvecklingsområdet för bostäder vid Östra Frestaby planeras för ca 400 bostäder. Området berörs av flygplatsens influensområde enligt ovan nämnda pm och ligger

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post/webbplats
Länsstyrelsen Planenheten Box 22067 104 22 STOCKHOLM	Hantverkargatan 29	08-785 40 00 (vxl)	08 - 651 28 75 (exp) 08-785 40 01 (vxl)	inmv@ab.lst.se (exp) www.ab.lst.se

delvis under utflygningsvägen från bana 3 inom 17 km från banände samt belastas av flygbuller överskridande maxbullervärdet 70 dBA. Länsstyrelsen förutsätter att hänsyn tas till bullerstörningarna i den fortsatta planeringen och vid närmare utformningen av området så att bostäder inte lokaliseras till bullerstörda områden.

Även vid planeringen av utvecklingsområdet för verksamheter Klockbacka-området söder om Löwenströmska sjukhuset, vilket ligger innanför flygplatsens influensområde och inom tillståndsgiven kurva för maxbuller 70 dBA, behöver bullersituationen uppmärksammas i den fortsatta planeringen så att störningskänsliga verksamheter inte lokaliseras till området.

Miljödomstolen har i december 2004, efter det ovan nämnda pm togs fram, fattat beslut om ändring av villkoren för flygverksamheten vid Arlanda flygplats (MD dom nr M 346 -01, dec. 2004). I den miljökonsekvensbeskrivning (bilaga E) som ingår i ansökan inför denna dom redovisas de områden som påverkas av maxbullernivåer 70 dBA på en kartbilaga. Översiktsplanen bör kompletteras med en redovisning av utbredningen av maxbullernivån 70 dBA 3 ggr/årsmedeldygn så som den framgår av ovan nämnda dom och miljökonsekvensbeskrivning.

Länsstyrelsen påtalade i samrådsyttrandet att det saknades en redovisning av de höjdbegränsade områdena i anslutning till flygplatsen. I det reviderade förslaget till översiktsplan omnämns att det inom delar av kommunen finns höjdrestraktioner med hänsyn till flygets intressen. Någon redovisning på karta finns dock inte med. De höjdbegränsade områdena är en del av riksintresset Stockholm-Arlanda och ska framgå av översiktsplanen. Detta för att kunna bedöma om riksintresset är beaktat. Områdena framgår av bilaga 2 i ovan nämnda pm som finns tillgängligt på luftfartsverkets hemsida. www.lfv.se.

Som påpekas i förslaget till översiktsplan sker det för närvarande en översyn av riksintressets omfattning och tillämpning. Översynen görs av Luftfartsstyrelsen i samverkan med länsstyrelserna i Stockholms och Uppsala län. Ett av Luftfartsverket -Arlanda utarbetat förslag till planeringsunderlag kommer att remitteras till berörda senare i höst. Till dess översynen är klar gäller dock ovan nämnda utgångspunkter för bedömning av bullerstörda områden.

NATURGAS / riksintresse 3 kap. 8 § MB

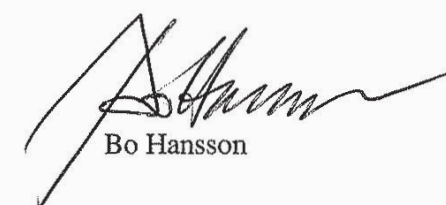
Upplands Väsby kommun berörs av ett reservat för en ledningssträckning för naturgas. Ledningssträckningen som ingår i stamnätet är av riksintresse enligt 3 kap. 8 § MB. Reservatet går genom Upplands Väsby kommun i nordsydlig riktning i den västra delen av kommunen. Ledningsreservatet redovisas på en sektorkarta men har inte tagits med i förslaget till översiktsplan. Kommunen anser att det föreslagna stråket inte ska realiseras och i de fall en utbyggnad ändå skulle bli aktuell bör alternativa dragningar utredas.

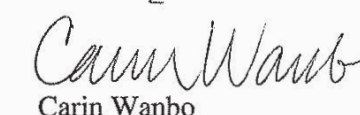
Länsstyrelsen är medveten om att frågan om vilket stamnät för naturgasledning som ska hävdas i länet är oklar. Ett stamledningsnät utgår från en förstudie från december 1990 Stockholms län, utförd av dåvarande SwedeGas. År 2002 genomförde Svensk Naturgas AB (Fortum AB) en ny förstudie för stamnätet för naturgasledningar, vilket resulterade i en delvis annan sträckning. För Upplands Väsby del överensstämmer ledningssträckningar från de två förstudierna dock i huvudsak. Länsstyrelsen har tillskrivit Energimyndigheten, som är ansvarig myndighet för energidistributionsanläggningar och begärt ett klargörande av vilket stamnät som fortsättningsvis ska redovisas som riksintresse och beaktas i kommunernas översiktsplaner. Till dess frågan har klarlagts ska redovisade reservat beaktas i den kommunala planeringen.

BEBYGGELSE VID MILJÖSTÖRANDE VERKSAMHETER/ hälsa och säkerhet / miljökvalitetsnormer

I förslaget till översiktsplan redovisas olika miljö- och riskfrågor och gällande miljökvalitetsnormer som är viktiga att uppmärksamma i den efterföljande planläggningen och tillståndsprövningen. Planens översiktliga karaktär gör dock att konsekvenserna fullt ut inte kan förutses. Länsstyrelsen förutsätter att störningar, risker och miljökvalitetsnormer beaktas i efterföljande detaljplanering och tillståndsbeslut så att bebyggelsen inte blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller till behovet av skydd mot olyckshändelser.

Beslut i detta ärende har fattats av länsöverdirektör Bo Hansson. I den slutliga handläggningen deltog även förvaltningsdirektör Rutger Öijerholm, miljö- och planeringsdirektör Lars Nyberg, utvecklingsdirektör Kjell Haglund, t.f. planchef Claes Halling och arkitekt Carin Wanbo, föredragande.

Bo Hansson

Carin Wanbo

LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN

Planenheten
Carin Wanbo
08 - 785 51 48

GRANSKNINGSYTTRANDE

Datum
19.9.2005

Beteckning
401-05-40417

1 (1)

Sändlista:

Svenska Kraftnät AB
Sjöfartsverket, Stockholm-Mälarens sjötrafikområde
Skogsvårdsstyrelsen
Luftfartsstyrelsen/ Norrköping
Luftfartsverket Arlanda
Försvarmakten Livgardet /Garnisonshandläggaren
Vägverket, Region Stockholm
Vattenfall Energidistribution AB/ Sveanät
Banverket, Östra Banregionen

Sigtuna kommun
Vallentuna kommun
Täby kommun
Sollentuna kommun
Upplands-Bro kommun
Järfälla kommun

Regionplane- och trafikkontoret
Boverket

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post/webbplats
Länsstyrelsen Planenheten Box 22067 104 22 STOCKHOLM	Hantverkargatan 29	08-785 40 00 (vxl)	08 - 651 28 75 (exp) 08-785 40 01 (vxl)	inmv@ab.lst.se (exp) www.ab.lst.se

Upplands Väsby kommun

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum

Sida

Kommunfullmäktige

2005-12-19

17

§ 212

Dnr KS 1999:80 212

Antagande av förslag till strategisk kommunplan

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslöt i juni 2000 om en vision för kommunen samt att en strategisk kommunplan för de närmaste 15 åren skulle tas fram. Ett förslag till en strategisk kommunplan inklusive en ny översiktsplan för kommunens kommande utveckling och användning av mark och vatten har därefter utarbetats. Kommunstyrelsen beslöt den 30 augusti 2004 att skicka ut förslaget på samråd under perioden 15 september t.o.m. 15 december 2004. Skriftliga samrådssynpunkter inkom från ett 80-tal intressenter.

Kommunplanen innehåller dels en utvecklingsplan som ger förslag till insatser inom sex strategiska utvecklingsområden samt en översiktsplan enligt Plan- och bygglagen som ger förslag beträffande mark- och vattenanvändningen. Den övergripande strategin i kommunplanen går ut på att utveckla Upplands Väsby kommun till en modern småstad.

De sex strategiska utvecklingsområdena i utvecklingsplanen är:

- *Stadsliv i Upplands Väsby*: en tydlig tät stadskärna av centrala Upplands Väsby med en blandning av bostäder och verksamheter samt koncentration av serviceutbud.
- *Det nära Upplands Väsby*: ett hållbart transportsystem på småstadens villkor
- *Bo i Upplands Väsby*: inriktningen för att åstadkomma de nya bostäder som ska byggas och om utveckling av de som finns.
- *Kunskap och tillväxt i Upplands Väsby*: satsningar inom kommunens utbildningssystem och näringslivssamarbete.
- *Upplevelserika Upplands Väsby*: utveckling av kultur- och fritidslivet.
- *Gröna Upplands Väsby*: bibehålla och utveckla en av Upplands Väsby's största tillgångar: natur- och strövområdena och den gröna närmiljön.

För dessa sex utvecklingsområden har mål, delmål och strategier formulerats. I den fortsatta processen skall även konkreta åtgärder och projekt tas fram som ett led i genomförandet. De sex utvecklingsområdena är inte någon heltäckande katalog över önskvärda förändringar i Upplands Väsby utan är extra satsningar för att förverkliga den moderna småstaden.

Justerandes sign

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

Strategin för kommunens fysiska utveckling utgår också från den övergripande utgångspunkten att utveckla Upplands Väsby till en modern småstad. Följande strategier har lagts till grund för översiktsplaneförslaget;

- Tätare bebyggelse i de centrala delarna, stads kärna, och utveckling av centrala Upplands Väsby.
- Förskjutning av bebyggelsens tyngdpunkt mot väster, avrundning i öster och utvidgning i söder.
- Förtätning och komplettering inom nuvarande bebyggelseområden.
- Förstärkning av det öst- västligt sambandet inom kommunen.
- Planen ska möjliggöra byggande av 300 lägenheter per år eller 4 500 lägenheter inom planperioden.
- Utveckling av knutpunkten Upplands Väsby station.
- Väsby Centrum med angränsande stråk ska fortsätta utvecklas som kommuncentrum.
- Minimera biltrafikens miljöeffekter genom satsning på cykelvägar, åtgärder för kollektivtrafiken och gena förbindelser samt separering av den regionala och lokala biltrafiken
- Förtätning av verksamhetsområden och omvandla delar av områden utmed järnvägen och E4
- Utveckling av natur-, kultur- och rekreationsstråk.
- Utveckling av Runsahalvön, i första hand för rekreation och fritid.

Efter samrådet bearbetades och reviderades förslaget och ställdes ut för granskning under tiden 20 juni – 23 september 2005. 32 yttranden inkom: 12 från myndigheter, kommuner och kommunala bolag, 8 från föreningar och organisationer, 5 från markägare och företag samt 7 från enskilda personer. Sammanfattning av yttrandena med kommentarer och eventuella förslag till revideringar redovisas i utställningsyttrandet.

Inga allvarliga erinringar mot förslaget har framförts utan det verkar som om de revideringar som genomfördes efter samrådet i huvudsak har varit tillfredsställande. Länsstyrelsen har dock i sitt granskningsyttrande ställt krav på redovisning av maxbullernivåer 70 dBA på karta och på reservat för naturgasledning. Kravet på redovisning av maxbullernivåer är enligt kommunstyrelsekontoret inte relevant då det grundar sig på en kartbilaga i ett ärende där det inte sker någon provning av flygvägar in över den centrala tätorten, som skulle ge upphov till de bullernivåer som redovisas i bilagan. Detta har framförts till landshövdingen vid dennes besök i kommunen den 25 oktober 2005 vilket resulterade att länsstyrelsen framförde att man avser återkomma i frågan.

Vad gäller kravet på reservat för naturgasledning så anser kommunstyrelsekontoret att kommunen bör vidhålla uppfattningen att inget reservat skall redovisas i kommunplanen. Något entydigt förslag till sträckning för riksintresset har för övrigt inte framtagits av staten.

Justerandes sign

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

I övrigt föranleder utställningsyttrandena bara redaktionella ändringar. Alla förslag till ändringar redovisas sist i utställningsyttrandet.

Kommunstyrelsekontorets förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar förslaget till strategisk kommunplan för Upplands Väsby kommun - "Framtidens Upplands Väsby – Den moderna småstaden".

Ordförandens förslag till kommunstyrelsen

Enligt förslag.

Yrkanden

Anders Anagrus (v) framförde att han ville ha ett särskilt yttrande noterat till protokollet.

Jan Holmberg (m) yrkade enligt följande:

1. Att kommunen vid användande av mark tillvaratar mark- och tomtinnehavarnas synpunkter och respekterar deras rättigheter.
2. Förslaget till bebyggelse på Smedby kolonilottsområde utgår.
3. Att kommunen vad gäller de fyra planerade naturreservaten tillgodoser markägarnas synpunkter och rättigheter.
4. Att kommunen generellt har en restriktiv hållning till instiftande av naturreservat.
5. Att kommunen inte inför restriktioner gällande etableringar av golfbanor.
6. Området vid Kairo öppnas upp för attraktivt bebyggelse i sjö nära läge.

Lars Valtersson (mp) yrkade enligt följande:

1. Planberedskap för högst 200 bostäder per år, d.v.s. 3 000 bostäder mellan åren 2005 -2020.
2. Den förtätade bebyggelsen vid Dragonvägen planeras med en ökning av max 400 bostäder.
3. Bebyggelsen väster om stationen planeras till max 200 nya bostäder.
4. En varsam byggnation Väster om Runby provas upptill max 400 bostäder.
5. Ingen utökad bebyggelse vid Båtbyggartorp
6. Ingen bebyggelse i de södra och centrala delarna i området Östra Frestaby.
7. Utgångspunkten för planeringen är, att biltrafiken på kommunens vägnät inte skall öka.
8. Den nya regionala trafikleden öster om Frestaby, Vik-Frestaleden utgår ur förslaget.
9. En ny förbindelse till Kairo är en gång – och cykelbana, ingen ny bilväg.
10. Ingen ny golfanläggning vid Löwenströmska ska byggas upp.

Justerandes sign

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Johan Magnusson (ersättare c) framförde att han ville få ett särskilt yttrande noterat till protokollet.

Eila Bromme (fp) yrkade att Bollstanäs IP utgår som utvecklingsområde och behålls som idrottsplats.

Proposition

Ordföranden ställde proposition på sitt eget förslag och Jan Holmbergs, Lars Valterssons och Eila Brommes respektive yrkanden och fann att kommunstyrelsen bifallit ordförandens förslag.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antar förslaget till strategisk kommunplan för Upplands Väsby kommun - "Framtidens Upplands Väsby – Den moderna småstaden".

Särskilda yttranden

Anders Anagrius (v) lämande följande särskilda yttrande till protokollet:

"Vänsterpartiet i Upplands Väsby är positivt till den inriktning som förslaget till kommunplan har. De sex utvecklingsområdena är bra och i den strategiska hållbarhetsbedömningen framhålls vikten av ekologiskt, ekonomiskt samt socialt hållbart perspektiv. I det planeringsarbete som nu följer vill vi framhålla det sociala perspektivets stora betydelse för att intentionerna som ligger i begreppet "den moderna småstaden" ska kunna genomföras i praktiken.

I detta särskilda yttrande framhåller vi nedan vår inställning till några av kommunplanens många frågor och projekt

Bebyggelse

Vi ställer oss bakom inriktningen om 300 lägenheter per år. En förutsättning är dock att kommunala servicen med skola och barnomsorg kan klaras på ett bra sätt samt att byggandet sker med miljöprofil.

Blandade bostadsbestånd ska eftersträvas. I Upplands Väsby sak det finns bostäder för alla kommunens olika delar. I samband med kompletteringsbyggande ska därför sådan bebyggelse och sådana upplåtelseformer som saknas i området betonas. Då nya områden bebyggs ska de planeras för blandad bebyggelse och blandade upplåtelseformer.

Justerandes sign

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

Det är viktigt att idrottsanläggningar finns i ett bostadsområdes närområde. Därför säger vi nej till bebyggelse på Bollstanäs IP.

En förutsättning för bebyggelse av Smedby koloniområde är att ett ersättningsområde för odlarna kan ordnas.

Vi anser att Båtbyggartorp inte är lämpligt för någon utökad bebyggelse. En försiktig omdaning av områden kan vara acceptabel under förutsättning att de höga miljövärdena kan beaktas på ett bra sätt samt att trafiken inte ökar i en omfattning som tvingar fram en helt ny vägdragning.

I kommunens östra delar sker uppvärmningen av bostäderna i stor utsträckning genom direktverkande el. Under planperioden bör energieffektiva och miljövänliga alternativ byggas ut.

Trafik

Kollektivtrafiken i kommunen behöver utvecklas vilket också framhålls i kommunplanen. Dagens utbud är inte tillräckligt. Det är besvärligt att ta sig från en kommundel till en annan med buss, särskilt mellan de yttre områdena och kvällstid är det ofta omöjligt. Även bättre förutsättningar för cykel och gångtrafiken är betydelsefulla. Förslaget med en broförbindelse över E4:an är därför ett bra förslag. I det kommande arbetet med en trafikplan för kommunen ser vi fram emot en beskrivning av ett trafiksystem i kommunen som främjar miljön, folkhälsan, trafiksäkerheten och framkomligheten.

Vi säger ja till en ny dragning av Vallentunavägen.

Vi accepterar också ett vägreservat för en eventuellt kommande Vik – Frestaled. För bägge vägdragningarna är det viktigt att de byggs så att barriäreffekterna och andra miljöstörningar minimeras. Till exempel ha så kallade ekodukter en positiv inverkan.

Innan vi kan acceptera en ny trafikplats vid Hammarby med tillhörande nya vägdragningar måste miljö- och hälsoaspekterna samt i synnerhet bullret för de närboende lösas. Delar av området vid Hasselgatan är redan idag bullerstört. En alternativ placering av trafikplatsen längre norrut bör exempelvis prövas.

Med tanke på kommunens läge och ett framtida resecentrum måste också parkeringsfrågan lösas. Fler infartsparkeringar är därför nödvändiga vid stationsområdet.

Rekreation och fritid

I dag är Runsahalvön utpekad som ett viktigt område för det rörliga friluftslivet. I en kommande fördjupad översiktsplan vill vi att den huvudinriktningen behålls.

Det finns intresse för att anlägga flera nya golfbanor i kommunen. Golfanläggningarna tar stora ytor i anspråk och kommer ofta i konflikt med friluftslivet, natur-, kultur- och

Justerandes sign

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

miljövården. Vi anser att kommunen ska vara restriktiv när det gäller nyanläggning av golfbanor.

I planen pekas på bristen av parker i centrala Väsby. Vi anser att en stadspark ska anläggas.

Utbildning

Utbildningsfrågorna är av strategiskt betydelse för kommunen och dess utveckling. I planen ges en allmän beskrivning. För närvarande pågår ett arbete med att formulera mål och inriktning på utbildningsområdet för de kommande åren. Under våren 2006 förväntas kommunfullmäktige kunna ta ställning. Resultatet av det arbetet kommer vi kunna se som en fördjupning av kommunplanen."

Johan Magnusson (c) lämnade följande särskilda yttrande till protokollet:

"Upplands Väsby kommun bär på rika tillgångar i form av gröna närmiljöer, kulturskatter och historiska objekt. Centerpartiet anser att dessa bör tas tillvara i utvecklingen av framtidens Upplands Väsby. Vi menar att utbyggnad och planering av nya områden måste ta grundläggande hänsyn till ovanstående faktorer. Frågorna om energi- och klimatpåverkan bör ges en ännu starkare ställning i utvecklingsplanen. Vi efterlyser också en strategi för lågstrålande zoner, magnetfält och nedgrävning av elledningar.

Centerpartiet säger nej till nya utvecklingsområden i Fresta - Smedby samt väster om Runby. Vi efterlyser samtidigt bättre möjligheter att göra boendekarriär i Upplands Väsby. När barnen är utflugna och villan känns för stor bör människor kunna hitta andra boendeformer med trygghet och livskvalitet. Även små familjer som inte vill bo i villa bör kunna hitta fullgoda alternativ i Upplands Väsby. Ett exklusivt boende vid Mälaren skulle vara ett sätt att skapa sådana möjligheter. Vi anser att kommunplanen bör möjliggöra detta.

Vårt rika kulturarv och vår historia ger goda förutsättningar för att locka besökare till kommunen. Vi anser att kommunen bör bidra till förutsättningar för besöksnäringen. Bland annat menar vi att mark bör reserveras för en campingplats i närheten av någon av våra sjöar, samt en enklare husvagnscamping för passerande och för turister med mål inne i Stockholm.

Centerpartiet anser inte att kommunen ska definiera behovet av golfbanor i kommunen. Eventuella ansökningar om att få anlägga en ny golfbana bör prövas individuellt utifrån relevanta faktorer. Endast särskilda skäl bör föranleda kommunen att förhindra någon att anlägga en golfbana på sina marker.

Vi vill förstärka resonemangen kring förutsättningarna för och betydelsen av ett rikt kultur- och föreningsliv i kommunen. Folkbildningens roll för såväl det livslånga lärandet som för den civila sektorn och det sociala kapitalet bör särskilt lyftas fram.

Justerandes sign

Bj

OC

to

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

Slutligen vill vi understryka planens två delar. Dels översiktsplanen som är lagstadgad och långsiktig, dels utvecklingsplanen som är ett politiskt dokument, präglad av den styrande majoritetens värderingar. Det blir en uppgift för varje nyvalt kommunfullmäktige att ta ställning till hur detta dokument ska hanteras."

Reservation

Jan Holmberg (m) reserverade sig mot beslutet å partigruppens vägnar

Lars Valtersson (mp) reserverade sig mot beslutet å partigruppens vägnar.

Eila Bromme (fp) reserverade sig mot beslutet å partigruppens vägnar.

Yrkanden i kommunfullmäktige

Vanja Edwinston (s) yrkade bifall till kommunstyrelsens förslag.

Jan Holmberg (m) yrkade enligt följande:

1. Att kommunen vid användande av mark tillvaratar mark- och tomtinnehavarnas synpunkter och respekterar deras rättigheter.
2. Förslaget till bebyggelse på Smedby kolonilottsområde utgår.
3. Att kommunen vad gäller de fyra planerade naturreservaten tillgodoser markägarnas synpunkter och rättigheter.
4. Att kommunen generellt har en restriktiv hållning till instiftande av naturreservat.
5. Att kommunen inte inför restriktioner gällande etableringar av golfbanor.
6. Området vid Kairo öppnas upp för attraktivt bebyggelse i sjönära läge.
7. Att namnet "Den moderna småstaden" stryks och ersätts och endast ges namnet "Framtidens Upplands Väsby".

Maria Fälth (kd) yrkade bifall Jan Holmbergs yrkande om att namnet "Den moderna småstaden" stryks.

Anders Anagrus (v) yrkade bifall till kommunstyrelsens förslag samt att han ville få ett särskilt yttrandet noterat till protokollet.

Lennart Olsen (mp) yrkade enligt följande:

1. Planberedskap för högst 200 bostäder per år, d.v.s. 3 000 bostäder mellan åren 2005 -2020.
2. Den förtätade bebyggelsen vid Dragonvägen planeras med en ökning av max 400 bostäder.
3. Bebyggelsen väster om stationen planeras till max 200 nya bostäder.
4. En varsam byggnation Väster om Runby prövas upptill max 400 bostäder.
5. Ingen utökad bebyggelse vid Båtbyggartorp
6. Ingen bebyggelse i de södra och centrala delarna i området Östra Frestaby.

Justerandes sign

Bj

OC

to

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

7. Utgångspunkten för planeringen är, att biltrafiken på kommunens vägnät inte skall öka.
8. Den nya regionala trafikleden öster om Frestaby, Vik-Frestaleden utgår ur förslaget.
9. En ny förbindelse till Kairo är en gång – och cykelbana, ingen ny bilväg.
10. Ingen ny golfanläggning vid Löwenströmska ska byggas upp.

Erik Jonasson (c) yrkade enligt följande:

- att sidan 42 stycket "...vid Dyvinge och på Runsahalvön..." till och med "...bör inte aktualiseras under perioden." utgår.
- att sidan 82 styckena "Golfporten har ökat kraftigt..." till och med "...södra delen av regionen.", "Golfens markanspråk..." till och med "...lokala trafikbelastningar" samt "Detta skulle innebära att..." till och med "...under planperioden." utgår.
- att utvecklingsområdet Fresta-Smedby utgår
- att utvecklingsområdet Väster om Runby utgår
- att området vid Kairo öppnas upp för bostadsbebyggelse.

Eila Bromme (fp) yrkade att Bollstanäs IP utgår som utvecklingsområde samt att hon ville få ett särskilt yttrande noterat till protokollet.

Proposition

Ordföranden ställde proposition på om kommunfullmäktige kunde besluta att i princip anta förslaget till strategisk kommunplan för Upplands Väsby kommun – "Framtidens Upplands Väsby – Den moderna småstaden" och fann att kommunfullmäktige bifallit detta.

Ordföranden ställde därefter proposition på Jan Holmbergs yrkanden punkterna 1- 6 och fann att kommunfullmäktige avslagit dessa.

Ordföranden ställde proposition på vart och ett av Jan Holmbergs m.fl.yrkande punkt 7 och fann att kommunfullmäktige avslagit denna, varvid votering begärdes.

Votering A

Denna voteringsproposition godkändes.
Den som stöder kommunstyrelsens förslag röstar ja.
Den det ej vill röstar nej.

Vid voteringen avgavs 26 ja-röster och 25 nej-röster enligt sammanträdeslistan.

Ordföranden ställde därefter proposition på vart och ett av Lennart Olsens yrkanden punkterna 1-10 och fann att kommunfullmäktige avslagit dessa.

Justerandes sign

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

Ordföranden ställde proposition på Erik Jonassons yrkanden och fann att kommunfullmäktige avslagit dessa.

Ordföranden ställde slutligen proposition på Eila Brommes yrkande och fann att kommunfullmäktige avslagit detta, varvid votering begärdes.

Votering B

Denna voteringsproposition godkändes.
Den som stöder kommunstyrelsens förslag röstar ja.
Den det ej vill röstar nej.

Vid voteringen avgavs 20-ja röster, 29 nej-röster och 2 ledamöter avstod enligt sammanträdeslistan.

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige antar förslaget till strategisk kommunplan för Upplands Väsby kommun - "Framtidens Upplands Väsby – Den moderna småstaden".
2. Bollstanäs IP utgår som utvecklingsområde och behålls som idrottsplats.

Särskilda yttranden

Anders Anagrius (v) lämande följande särskilda yttrande till protokollet:

"Vänsterpartiet i Upplands Väsby är positivt till den inriktning som förslaget till kommunplan har. De sex utvecklingsområdena är bra och i den strategiska hållbarhetsbedömningen framhålls vikten av ekologiskt, ekonomiskt samt socialt hållbart perspektiv. I det planeringsarbete som nu följer vill vi framhålla det sociala perspektivets stora betydelse för att intentionerna som ligger i begreppet "den moderna småstaden" ska kunna genomföras i praktiken.

I detta särskilda yttrande framhåller vi nedan vår inställning till några av kommunplanens många frågor och projekt

Bebyggelse

Vi ställer oss bakom inriktningen om 300 lägenheter per år. En förutsättning är dock att kommunala servicen med skola och barnomsorg kan klaras på ett bra sätt samt att byggandet sker med miljöprofil.

Justerandes sign

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

Blandade bostadsbestånd ska eftersträvas. I Upplands Väsby sak det finns bostäder för alla kommunens olika delar. I samband med kompletteringsbyggande ska därför sådan bebyggelse och sådana upplåtelseformer som saknas i området betonas. Då nya områden bebyggs ska de planeras för blandad bebyggelse och blandade upplåtelseformer.

Det är viktigt att idrottsanläggningar finns i ett bostadsområdes närområde. Därför säger vi nej till bebyggelse på Bollstanäs IP.

En förutsättning för bebyggelse av Smedby koloniområde är att ett ersättningsområde för odlarna kan ordnas.

Vi anser att Båtbyggartorp inte är lämpligt för någon utökad bebyggelse. En försiktig omdaning av områden kan vara acceptabel under förutsättning att de höga miljövärdena kan beaktas på ett bra sätt samt att trafiken inte ökar i en omfattning som tvingar fram en helt ny vägdragning.

I kommunens östra delar sker uppvärmningen av bostäderna i stor utsträckning genom direktverkande el. Under planperioden bör energieffektiva och miljövänliga alternativ byggas ut.

Trafik

Kollektivtrafiken i kommunen behöver utvecklas vilket också framhålls i kommunplanen. Dagens utbud är inte tillräckligt. Det är besvärligt att ta sig från en kommundel till en annan med buss, särskilt mellan de yttre områdena och kvällstid är det ofta omöjligt. Även bättre förutsättningar för cykel och gångtrafiken är betydelsefulla. Förslaget med en broförbindelse över E4:an är därför ett bra förslag. I det kommande arbetet med en trafikplan för kommunen ser vi fram emot en beskrivning av ett trafiksystem i kommunen som främjar miljön, folkhälsan, trafiksäkerheten och framkomligheten.

Vi säger ja till en ny dragning av Vallentunavägen.

Vi accepterar också ett vägreservat för en eventuellt kommande Vik – Frestaled. För bägge vägdragningarna är det viktigt att de byggs så att barriäreffekterna och andra miljöstörningar minimeras. Till exempel ha så kallade ekodukter en positiv inverkan.

Innan vi kan acceptera en ny trafikplats vid Hammarby med tillhörande nya vägdragningar måste miljö- och hälsoaspekterna samt i synnerhet bullret för de närboende lösas. Delar av området vid Hasselgatan är redan idag bullerstört. En alternativ placering av trafikplatsen längre norrut bör exempelvis prövas.

Med tanke på kommunens läge och ett framtida resecentrum måste också parkeringsfrågan lösas. Fler infartsparkeringar är därför nödvändiga vid stationsområdet.

Justerandes sign

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

Rekreation och fritid

I dag är Runsahalvön utpekad som ett viktigt område för det rörliga friluftslivet. I en kommande fördjupad översiktsplan vill vi att den huvudinriktningen behålls.

Det finns intresse för att anlägga flera nya golfbanor i kommunen. Golfanläggningarna tar stora ytor i anspråk och kommer ofta i konflikt med friluftslivet, natur-, kultur- och miljövården. Vi anser att kommunen ska vara restriktiv när det gäller nyanläggning av golfbanor.

I planen pekas på bristen av parker i centrala Väsby. Vi anser att en stadspark ska anläggas.

Utbildning

Utbildningsfrågorna är av strategiskt betydelse för kommunen och dess utveckling. I planen ges en allmän beskrivning. För närvarande pågår ett arbete med att formulera mål och inriktning på utbildningsområdet för de kommande åren. Under våren 2006 förväntas kommunfullmäktige kunna ta ställning. Resultatet av det arbetet kommer vi kunna se som en fördjupning av kommunplanen.”

Eila Bromme (fp) lämnade följande särskilda yttrande till protokollet:

”Vi folkpartister ställer oss positiva till att Upplands Väsby utvecklas till en stad med inriktning att förtätade centrala delarna med en tydlig stadskärna och stadstorg. Begreppet ”Den moderna småstaden” är vi tveksamma till.

Utbildning

Skolans huvuduppgift är att ge alla barn och ungdomar utbildning. Nyckeln till ekonomisk framgång och en framgångsrik kommun är utbildning. Visionen om en kunskapskommun tycker vi är bra och något att sträva efter. Vad gäller utvecklandet av ett valideringscentrum anser vi att det bör vara en regional angelägenhet inom t.ex. KSL.

Bullerätgärdsprogram

Ett bullerätgärdsprogram finns beskrivet i översiktsplanen. En av attraktionskrafterna för Upplands Väsby kan vara ”staden i naturen” och då är det viktigt med tysta områden. Vi måste kunna ställa krav på trafikhuvudmännen vad gäller buller som trafiken alstrar t.ex. vägtrafik – tyst asfalt.

Naturreservat

Kommunen skall ta hänsyn till markägarnas synpunkter vid inrättande av naturreservat.

Bollstanäs IP

Bollstanäs IP behövs framför allt för barn och ungdomar i Bollstanäs men även för skolan och därför säger vi nej till bostäder på Bollstanäs IP.

Justerandes sign

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

Reservation

Lennart Olsen och Mikaela Valtersson (båda mp) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Jan Holmberg (m) lämnade följande reservation att noteras till protokollet å partigruppens vägnar:

”Vi har inom den moderata gruppen noggrant arbetat igenom kommunplanen och löpande inkommit med synpunkter. Vi har tidigare vid ett flertal tillfällen meddelat att vi anser att kommunplanen tar upp en rad viktiga frågor och många delar kan vi ställa oss bakom, men vi har också invändningar mot mycket av det som förs fram. Det är samtidigt positivt att vi genom arbetet med kommunplanen har fått en analys av omvärlden och våra närområden.

Det är viktigt att framhålla att kommunplanen innehåller två delar. Dels en översiktsplan som finns reglerat i lag att varje kommun ska upprätta samt den strategiska utvecklingsplanen som är frivillig. Planen ska omprövas i början av varje mandatperiod. Till dessa delar finns också en beskrivning av planeringsförutsättningar och förslag på utvecklingslösningar som också i många fall tar en direkt ideologisk utgångspunkt.

I den strategiska kommunplanen finns många självklarheter som alla politiska partier kan säga ja till. Samtidigt finns många direkt ideologiska tongångar där vi partivis skiljer oss väsentligt i våra uppfattningar. Det förslag som nu läggs fram har en tydlig koppling till den nuvarande majoritetens politiska plattform och står därmed i direkt motsats till många av våra idéer och förslag.

I den del som utgör översiktsplanen, förslag till mark- och vattenanvändningsplan, har vi en större samsyn med den politiska majoriteten. En rad frågor skiljer oss dock även åt på detta område.

Vi kommer, i det fall vi får väljarnas förtroende i valet 2006, att i ett politiskt program för mandatperioden 2007 – 2010, redovisa hur vi vill arbeta med delmål och strategier i våra satsningar att utveckla framtidens Upplands Väsby.

Strategisk utvecklingsplan

Generellt sett tycker vi att kommunplanen är väldigt omfattande och tror att textmassan skulle kunna kortas ned en del. Då planen omfattar en så lång tidsperiod är det också viktigt att den präglas av stor flexibilitet och inte reglerar på detaljnivå.

Vissa delar av planen blir lätt abstrakta och något diffusa, samtidigt som många delar blir allt för detaljerade. Planen bör endast vara ett ramverk och inte innehålla formuleringar som innebär att verksamheterna blir styrda i detalj. Inte heller bör den i detalj reglera Väsbybornas vardag på olika sätt.

Justerandes sign

Bj

OK

to

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Forts § 212

När det gäller utvecklingen av framtidens Upplands Väsby finns det stora delar som vi ställer vi oss bakom med undantag av bland annat målet om att *Utveckla ett miljöanpassat transportsystem (Väsby-MaTs)*. Det senare talar om vad vi uppfattar som en egen, av den politiska majoriteten, utvecklad lokal variant av transportsystem. Vi anser att huvudmålet bör vara att ”Utveckla ett modernt och effektivt transportsystem”. Förslaget vad gäller sex utvecklingsområden och uppsatta huvudmål. Huvudmålen har sedan brutits ned i delmål, där flera av delmålen och strategierna för att uppnå dem, direkt speglar den styrande majoritetens politiska värderingar, värderingar som vi inte delar.

Vi anser också att namnvalet ”Den Moderna Småstaden” som kritiserats av många är olyckligt och vi tycker att det skall ändras.

Ett grundläggande fel är att frivilliga och privata initiativ inte omnämns och att det i varje del förutsätts att politiken förutsätts driva det mesta. Det visar sig kanske allra främst inom kultur- och fritidsområdet. Det individuella och frivilliga engagemanget förbises, något som vi anser vara ytterst beklagligt.

Kommunens vision om att vara en kunskapskommun tycker vi är bra, men tyvärr lever man inte upp till den. Mångfald och nytänkande är viktigt på utbildningsområdet för att höja kvaliteten. Det gäller att få till ett samband mellan ord och handling då det inte är visionen som sådan utan resultatet av den som är av betydelse.

I skrivelser har vi tidigare fört fram våra synpunkter på hur vi ser på bland annat skolans roll och även på näringsliv, miljö, socialtjänst och omvårdnad.

Översiktsplan

En viktig del av planen rör den fysiska utvecklingen av kommunen. Hur ska användningen av mark- och vattenområden ske? Hur ska våra områden se ut och vad ska byggas och var? Idag finns tydliga problem kring den bostadsstruktur som finns i kommunen. Upplands Väsby är en segregerad kommun och den mångfald av boendeformer som vi moderater efterlyser saknas. Det påvisas inte minst av den av Väsbyhem framtagna omvärldsanalys som presenterades under 2004.

Det finns idag en stor efterfrågan på egenägda hus och lägenheter och ett ökat byggande av dessa bör därför möjliggöras. Det finns stora möjligheter att på ett bra sätt tillgodo se detta behov. Byggande av senior- och ungdomsbostäder är också positivt. Utbyggnad av kommunens östra sida bör ske långsamt till förmån för ökat byggande på kommunens västra sida.

I Sandaområdet är vi positiva till en försiktig utbyggnad av småhus liksom i området Väster om Runby. Vi ställer oss också positiva till östra Frestaby. Vi anser att Smedby koloniområde bör bevaras och därmed ej bebyggas. Vi är också positiva till en utveckling av centrumområdet. Vi vill också möjliggöra förbättrade förutsättningar för byggande av attraktivt genom visst bostadsbyggande i Kairoområdet/Båtbyggartorp. Det är viktigt att den byggnation som genomförs sker på marknadens villkor. Norra

Justerandes sign

Bj

OK

to

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Kommunfullmäktige

2005-12-19

30

Forts § 212

Älvsundadalen är ett annat område som vi tycker är ett lämpligt område att vidareutveckla.

Det är också viktigt att vi möjliggör för företag att etablera sig inom kommunen. Även här är det viktigt att tillgodose intressenternas önskemål. Ett område som väl skulle lämpa sig för industribyggnation är området mellan Marabou arbetsområde och energiverket.

Det är också viktigt att infrastrukturen följer kommunens utveckling och att vi har goda kommunikationer. Bilen är viktig för väsbyborna och lättillgängligheten är en förutsättning för att kunna utveckla kommunen och öka attraktionskraften. Det är i samband med detta också viktigt att tillse att parkeringsmöjligheter finns, inte minst i de centrala delarna av kommunen.

Vid användning av mark är det viktigt att lyssna till invånarna och tillvarata deras intressen. Det är viktigt att mark- och tomtinnehavarnas synpunkter och rättigheter respekteras. Vad gäller etablering av golfbanor är det enligt oss en marknadsfråga som inte bör regleras av politiker.

Inrättande av naturreservat är en annan fråga som behandlas i planen. Vid inrättande av sådana är det viktigt att markägaren först ger sitt tillstånd. Då det är mycket svårt att upphäva statusen för naturreservat anser vi generellt att kommunen ska vara mycket restriktiv med inrättande av naturreservat.

Då våra synpunkter inte hörtsammats så reserverar vi oss, med anledning av vad som ovan anförts samt de yrkanden som vi lagt här idag, mot kommunstyrelsekontorets förslag till beslut.”

Johan Pörn och Anita Hector (båda m) reserverar sig mot beslutet att anta förslaget till strategisk kommunplan med hänvisning till de moderata yrkandena om bland annat respekt för markägarnas rättigheter, samt med hänvisning till de moderata skrivelser som lämnats in till kommunstyrelsens behandling av ärendet.

Erik Jonasson och Birgit Mohlin (båda c) lämnade följande reservation att noteras till protokollet.

”Upplands Väsby kommun bär på rika tillgångar i form av gröna närmiljöer, kulturskatter och historiska objekt. Centerpartiet anser att dessa bör tas tillvara i utvecklingen av framtidens Upplands Väsby. Vi menar att utbyggnad och planering av nya områden måste ta grundläggande hänsyn till ovanstående faktorer. Frågorna om energi- och klimatpåverkan bör ges en ännu starkare ställning i utvecklingsplanen. Vi efterlyser också en strategi för lågstrålande zoner, magnetfält och nedgrävning av elledningar.

Centerpartiet säger nej till nya utvecklingsområden i Fresta - Smedby samt väster om Runby. Vi efterlyser samtidigt bättre möjligheter att göra boendekarriär i Upplands

Justerandes sign

Bj

Dec

to

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

Kommunfullmäktige

2005-12-19

31

Forts § 212

Väsby. När barnen är utflugna och villan känns för stor bör människor kunna hitta andra boendeformer med trygghet och livskvalitet. Även små familjer som inte vill bo i villa bör kunna hitta fullgoda alternativ i Upplands Väsby. Ett exklusivt boende vid Mälaren skulle vara ett sätt att skapa sådana möjligheter. Vi anser att kommunplanen bör möjliggöra detta.

Vårt rika kulturarv och vår historia ger goda förutsättningar för att locka besökare till kommunen. Vi anser att kommunen bör bidra till förutsättningar för besöksnäringen. Bland annat menar vi att mark bör reserveras för en campingplats i närheten av någon av våra sjöar, samt en enklare husvagnscamping för passerande och för turister med mål inne i Stockholm.

Centerpartiet anser inte att kommunen ska definiera behovet av golfbanor i kommunen. Eventuella ansökningar om att få anlägga en ny golfbana bör prövas individuellt utifrån relevanta faktorer. Endast särskilda skäl bör föranleda kommunen att förhindra någon att anlägga en golfbana på sina marker.

Vi vill förstärka resonemangen kring förutsättningarna för och betydelsen av ett rikt kultur- och föreningsliv i kommunen. Folkbildningens roll för såväl det livslånga lärandet som för den civila sektorn och det sociala kapitalet bör särskilt lyftas fram.

Slutligen vill vi understryka planens två delar. Dels översiktsplanen som är lagstadgad och långsiktig, dels utvecklingsplanen som är ett politiskt dokument, präglad av den styrande majoritetens värderingar. Det blir en uppgift för varje nyvalt kommunfullmäktige att ta ställning till hur detta dokument ska hanteras.

Vi reserverar oss sålunda till förmån eget yrkande”

Justerandes sign

Bj

Dec

to

Beslutsexpediering/utdragsbestyrkande

